

นวัตกรรมการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทฤษฎีศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาทฤษฎีศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

นวัตกรรมการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในไทย

โดย
นางสาวชุตีมา โสตามรรค

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทฤษฎีศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาทฤษฎีศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

INNOVATIVE MEDIA LEARNING INSTALLATION ART IN THAILAND

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Fine Arts (Art Theory)

Department of Art Theory

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ นวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในไทย
โดย ชุตินา โสตามรรค
สาขาวิชา ทฤษฎีศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ สุธี คุณาวิชยานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยศ อิชฎีวรพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์สุธี คุณาวิชยานนท์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ)

60005202 : ทฤษฎีศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : ศิลปะจัดวาง, จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง, จัดวางเฉพาะที่, สื่อการเรียนรู้, อินโฟกราฟิก

นางสาว ชุติมา โสตามรรค: วิทยากรสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ สุธี คุณาวิชยานนท์

ปัจจุบันวิธีการสร้างสรรค์ศิลปะของไทยถูกพัฒนาให้มีความหลากหลายในด้านการนำเสนอผลงานมากขึ้นไม่ว่าจะด้วยเทคนิคเฉพาะตนของศิลปิน หรือการนำเอาวัสดุ และสื่ออื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ศิลปะจัดวางจึงถือเป็นกระแสทางศิลปะที่แตกออกมาจากศิลปะโมโนทัศนศิลป์ (Conceptual Art) ซึ่งเป็นนิยมอย่างมากในวงการศิลปะร่วมสมัยของไทย แต่ศิลปะจัดวางยังไม่มีการจำแนกแจกแจงในเรื่องรูปแบบอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำเอาหลักทฤษฎีของ มาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal) มาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางในไทยให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย ซึ่งหลักทฤษฎีนี้ประกอบไปด้วย 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) ประกอบไปด้วย 2 ลักษณะคือ 1.1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ดินตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) และ 1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) 2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) ประกอบไปด้วย 2 ลักษณะคือ 2.1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) และ 2.2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) โดยผู้วิจัยได้นำเอาหลักทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกรูปแบบผลงานศิลปะจัดวางโดยศิลปินไทย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางจากการสืบค้นรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยจำนวน 19 ท่าน 34 ผลงาน โดยใช้ทฤษฎีของ มาร์ค โรเซนทอล เป็นเกณฑ์ในการจำแนก และสร้างนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในไทย รูปแบบอินโฟกราฟิก ซึ่งสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จิต วาง” แบ่งย่อยข้อมูลออกเป็นทั้งหมด 3 ตอน เพื่อให้นักศึกษาศิลปะรวมถึงบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูล และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศิลปะจัดวางในไทยมากยิ่งขึ้น โดยภายในสื่อการเรียนรู้จะทำการเลือกตัวอย่างผลงานของศิลปินไทยที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และเข้าข่ายศิลปะจัดวางตามหลักทฤษฎีมากที่สุด จำนวนลักษณะละ 2 ผลงาน เพื่อให้สื่อการเรียนรู้ที่มีความกระชับ สามารถทำให้ผู้ใช้สื่อได้ศึกษาข้อมูลอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

หลังจากการศึกษา และจัดทำนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จิต วาง” ตลอดจนทำการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ผ่าน Facebook กลุ่ม Art Theory Silpakom University พบว่า การประเมินจากการสุ่มเก็บแบบประเมินผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นนักศึกษาศิลปะ จำนวน 10 คน และบุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน มีความเข้าใจในเนื้อหาเรื่องศิลปะอยู่ในระดับดีมากทั้ง 3 ตอน เพราะเมื่อดูจากผลประเมินของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ตามหัวข้อแบบประเมิน ประกอบไปด้วย 1. ด้านเนื้อหา 2. ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้ และ 3. ภายหลังจากใช้สื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวมไม่ต่ำกว่า 80% ของทุกหัวข้อย่อยจากการประเมิน จึงสามารถสรุปได้ว่าผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จิต วาง สามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาศิลปะจัดวางของสื่อการเรียนรู้ชุดนี้ได้อยู่ในระดับดีมาก รวมถึงผู้ใช้ยังสามารถเข้าถึงข้อมูลเรื่องศิลปะจัดวางในไทยได้ง่ายขึ้น ผ่านการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้รูปแบบอินโฟกราฟิกของผู้วิจัย อีกทั้งสื่อการเรียนรู้ชุดนี้ยังช่วยให้ผู้ใช้สื่อเรียนรู้ที่ได้อ่านเป็นหลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางในไทยต่อไป

60005202 : Major (Art Theory)

Keyword : installation art, Filled – Space Installation, Site – Specific Installation, Learning media, infographic

MISS CHUTIMA SODAMAK : INNOVATIVE MEDIA LEARNING INSTALLATION ART IN THAILAND
THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR SUTEE KUNAVICHAYANONT

Today, the methods of artistic creation by Thai artists have become more diverse in terms of the presentation, whether through the artist's unique techniques or the use of materials and media in the creation. Installation art is an artistic movement that developed from conceptual art. This form of art gained huge popularity in Thai contemporary art. However, installation artworks in Thailand are not clearly categorized. Thus, the researcher applied the theory proposed by Mark Rosenthal as a criterion to categorize art installations in Thailand and gain a better understanding of them. The theory identifies two types of installations 1. Filled – Space Installation consists of two specific forms: enchantments and impersonations and 2. Site-Specific Installation consists of two specific forms: interventions and rapprochements. The researcher thus used the theory to categorize installation arts by Thai artists.

The purpose of this thesis is to categorize installation art from data collection by using Mark Rosenthal's theory and show examples of 34 installation artworks by 19 Thai artists in the innovative learning media about installation art in Thailand in the format of an infographic. The learning media "Assemble, Attach, Arrange, Place" is divided into 3 sections. Art students and the general public can obtain information and understand more about Thailand's installation art. The researcher decided to show only the two most matched examples of works per category to make the learning media more concise and enable media users to study more quickly. After studying the data, creating an innovative learning media series "Assemble, Attach, Arrange, Place", and disseminating learning materials through Facebook Group named Art Theory Silpakorn University, it is found through the random distribution of the survey that users who are 10 art students and 10 people representing the general public have a very good understanding of the content in all 3 episodes.

When looking at the survey structure, it consisted of 1. the content, 2. the learning media design, and 3. the experience after using the learning media. It is shown that participants have an average score of no less than 80 percent of understanding in all parts. Therefore, it can be concluded that the users of "Assemble, Attach, Arrange, Place" have a very good understanding of installation artworks shown through this learning media. Users also have easier access to information about art installations in Thailand through infographics. In addition, this learning media allows users to apply the knowledge gained as a basis for categorizing installation artworks in Thailand.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอรำลึกถึงความกรุณาอันประเสริฐของบิดา มารดา ผู้เห็นความสำคัญของการศึกษา ท่านได้ให้โอกาส และให้การสนับสนุนในเรื่องของทุนทรัพย์ในการศึกษาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบการศึกษา ท่านให้ความห่วงใย เอื้ออาทร รวมถึงเป็นกำลังใจจนผู้วิจัยสามารถสำเร็จการศึกษาสมความปรารถนา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะความกรุณาจากอาจารย์ภาควิชาทฤษฎีศิลป์ทุกท่าน ที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง รวมถึงให้แง่คิดมุมมองใหม่ ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์สุธี คุณาวิชยานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ท่านได้ให้คำแนะนำรวมถึงข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนแล้วเสร็จ ตลอดจนให้ความเอาใจใส่ในการติดตามความคืบหน้า รวมถึงการทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณครู อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ผู้รู้ที่ทำการเขียนเอกสาร ตำรา ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาหลักความรู้ของท่านเหล่านั้นมาเป็นข้อมูลในการทำวิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยศิลปากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และให้การช่วยเหลือ แนะนำ เกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มอบทุนอุดหนุนการวิจัย/สร้างสรรค์ หรือการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย/สร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นจำนวนเงิน 10,000 บาท ซึ่งผู้วิจัยได้นำทุนดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณไพโรจน์ ธีระประภา, อาจารย์ ดร.สุริยะ ฉายะเจริญ และรองศาสตราจารย์อาวิน อินทร์ซี่ ที่กรุณาให้เกียรติ และสละเวลาอันมีค่ามาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” อันเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ รวมถึงให้คำแนะนำเพื่อให้สื่อการเรียนรู้ดังกล่าวมีความสมบูรณ์ก่อนเผยแพร่มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ อิชฎิวรพันธุ์ ที่ให้เกียรติมาเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ ที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ โดยท่านทั้งสองได้สละเวลาอันมีค่ามาช่วยตรวจสอบ รวมถึงให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทฤษฎีศิลป์รุ่น 12 ทุกท่าน ที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดี คอยให้การช่วยเหลือ แนะนำ รวมถึงเป็นกำลังใจ และมีความจริงใจให้กันเสมอมา

นางสาว ชุติมา โสตามรรค

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฑ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ขั้นตอนของการศึกษา.....	4
วิธีการศึกษา.....	4
บทที่ 2 งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
ความหมายของศิลปะจัดวาง.....	5
ความเป็นมาของศิลปะจัดวาง.....	6
ประเภทของศิลปะจัดวาง.....	8
ความหมายของนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้.....	16
ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้.....	16
ประเภทของสื่อการเรียนรู้.....	17
หลักการและทฤษฎี.....	18

แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต	19
ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Context)	20
หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้.....	21
หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้.....	22
หลักองค์ประกอบศิลปะในการออกแบบ	26
ความหมายของอินโฟกราฟิก	32
ความเป็นมาของอินโฟกราฟิก.....	32
ประเภทของอินโฟกราฟิก.....	38
รูปแบบในการนำเสนออินโฟกราฟิก.....	40
หลักการสร้างอินโฟกราฟิก.....	41
บทที่ 3 ศิลปินและการจำแนกประเภทผลงานศิลปะจัดวางในไทย.....	43
ความเป็นมาของศิลปะจัดวางในไทย.....	43
ศิลปินและตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางในไทย.....	45
1. ผลงานศิลปะในรูปแบบจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation).....	45
1.1 ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ผลงานเข้าข่ายลักษณะ จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments).....	45
1.1.1 ธนะ เล่าหทัยกุล.....	45
1.1.2 มณเฑียร บุญมา.....	49
1.1.3 วิชัย สิทธิรัตน์.....	53
1.1.4 สมภพ บุตราช.....	57
1.1.5 นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์.....	60
1.1.6 ทรงวิทย์ พิมพะกรรณ์.....	62
1.1.7 พัดยศ พุทธเจริญ.....	65
1.1.8 พินรี สันตพิทักษ์.....	69

1.1.9 ศุภชัย ศาสตร์สาระ	73
1.1.10 ดวงหทัย พงษ์ประสิทธิ์	76
1.1.11 ปานพรรณณ ยอดมณี	78
1.1.12 ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล	82
1.1.13 วุฒินนท์ ชาญสตะบุตร	84
1.2. ผลงานศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานเข้าข่ายลักษณะ จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉม จัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations).....	86
1.2.1. กมล เผ่าสวัสดิ์	86
1.2.2. สุธิ คุณาวิชยานนท์	89
2. ผลงานศิลปินรูปแบบจัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) ประกอบไปด้วย 2 ลักษณะ.....	91
2.1. ผลงานศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานเข้าข่ายลักษณะ จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุก แทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions).....	91
2.1.1 กมล เผ่าสวัสดิ์	91
2.1.2 สุธิ คุณาวิชยานนท์	93
2.1.3 กัญญา เจริญศุภกุล	95
2.2. ผลงานศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานเข้าข่ายลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์ กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements).....	97
2.2.1. จักรพันธ์ วิชาสินีกุล	97
2.2.2. กมล ทศนาญชลี.....	100
2.2.3. สุโรจนา เศรษฐบุตร	103
2.2.4. พินรี สันตพิทักษ์.....	107
2.2.5. นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์	108
ตารางสรุปการจำแนกผลงานศิลปะจัดวางในไทย.....	110
บทที่ 4 วิธีการสร้างสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางชุด กอง ตัด จัด วาง	117

สรุปทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางชุด “กอง ติด จัด วาง”.....	117
ผลงานศิลปะจัดวางที่ใช้ยกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้เรื่อง ศิลปะจัดวาง	121
ผลงานศิลปะจัดวางที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 1	121
ผลงานศิลปะจัดวางที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 2.....	126
ผลงานศิลปะจัดวางที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 3.....	129
ภาพร่างก่อนดำเนินการสร้างสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง ชุด “กอง ติด จัด วาง”	133
ภาพร่างสื่อการเรียนรู้ศิลปะจัดวางชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง.....	133
ภาพร่างสื่อการเรียนรู้ศิลปะจัดวางชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่.....	134
ภาพร่างสื่อการเรียนรู้ศิลปะจัดวางชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง.....	135
ผลงานสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางชุด “กอง ติด จัด วาง”	136
สื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง	136
สื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่.....	160
สื่อการเรียนรู้ชุดกอง ติด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง	181
บทที่ 5 การประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง.....	205
ตัวอย่างแบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ.....	206
การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน.....	208
การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ คุณไพโรจน์ ธีระประภา	208
การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ รศ. อาวิน อินทร์ชัย.....	210
การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร. สุริยะ ฉายะเจริญ	212
วิเคราะห์การประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง จากผู้ทรงคุณวุฒิ.....	214
การแก้ไขสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง ตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ	215
การแก้ไขสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง	216
การแก้ไขสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่.....	225
การแก้ไขสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง	235

การเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ชุดกองติดจัดวาง.....	246
ตัวอย่างแบบประเมินสำหรับบุคคลที่เรียนศิลปะ และบุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน.....	248
ตัวอย่างแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง สำหรับบุคคลที่เรียนศิลปะ และ บุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง.....	248
ตัวอย่างแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง สำหรับบุคคลที่เรียนศิลปะ และ บุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่.....	250
ตัวอย่างแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง สำหรับบุคคลที่เรียนศิลปะ และ บุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง.....	252
การประเมินของนักศึกษาศิลปะจำนวน 10 ท่าน และบุคคลทั่วไปจำนวน 10 ท่าน.....	254
สรุปการประเมินผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 1 โดยนักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไป.....	254
สรุปการประเมินผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 2 โดยนักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไป.....	257
สรุปการประเมินผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ตอนที่ 3 โดยนักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไป.....	260
วิเคราะห์ผลการประเมินจากผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง.....	263
บทที่ 6 บทสรุปผลการวิจัย.....	264
บทสรุป.....	264
1. แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต.....	265
2. หลักทฤษฎีการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Context).....	265
3. หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้.....	265
4. หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้.....	266
5. หลักองค์ประกอบศิลปะในการออกแบบ.....	266
ผลงานที่นำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง.....	267
ผลงานที่นำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่.....	268
ผลงานที่นำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง.....	269
ข้อเสนอแนะ.....	270
รายการอ้างอิง.....	272

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะรูปแบบผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยนวน 19 คน ผลงานทั้งหมด 34 ชิ้นงาน.....	111
ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook).....	145
ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook).....	168
ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook).....	189
ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	216
ตารางที่ 6 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	225
ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	226
ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	235
ตารางที่ 9 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง.....	255
ตารางที่ 10 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่.....	257
ตารางที่ 11 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง.....	260

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ผลงานของ Ai Weiwei ชื่อผลงาน Bang ปี 2013	10
ภาพที่ 2 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน History Class Part 2 ปี 2013	11
ภาพที่ 3 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) ผลงานของ Daniel Buren ชื่อผลงาน Within And Beyond The Frame ปี 1973	13
ภาพที่ 4 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบจัดวางเฉพาะที่ : สัมผัสจกกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผลงานของ Robert Irwin ชื่อผลงาน Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light ปี 1977.....	14
ภาพที่ 5 ภาพทรวายประสบการณ์ (The Cone of Experience).....	26
ภาพที่ 6 ภาพตัวอย่างงานอินโฟกราฟิกที่เน้นด้านผลสำรวจหรืองานวิจัย (Explorative)	38
ภาพที่ 7 ภาพตัวอย่างงานกราฟิกที่เน้นไปด้านการถ่ายทอดข้อมูล (Narrative).....	39
ภาพที่ 8 ณะ เลาทกัยกุล.....	45
ภาพที่ 9 ณะ เลาทกัยกุล, <i>Celebration</i> , พ.ศ. 2525, เครื่องฉายสไลด์ฉายลงไปบนกระจกภายในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับเสียงทุก ๆ 8 วินาที.....	47
ภาพที่ 10 ณะ เลาทกัยกุล, <i>Pulsation</i> , พ.ศ. 2526.....	48
ภาพที่ 11 ณะ เลาทกัยกุล, <i>Transition – Celebration</i> , ปี พ.ศ. 2527, ผลงานประติมากรรม ร่วมกับการจัดวางภายในห้อง.	48
ภาพที่ 12 มณฑเชียร บุญมา	49
ภาพที่ 13 มณฑเชียร บุญมา, “ <i>บทสวด อภิโสด (The Prayer of Abihstot)</i> ”, ปี พ.ศ. 2537, ผลงาน ประกอบไปด้วยกระดาษอัดรูป เสียง หิน ไม้ จอภาพ และเครื่องอัดรูปมีขนาดผันแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้ง และจัดแสดงที่ New South Wales Art Gallery กรุงซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย.	51

ภาพที่ 14 มณฑิเยร บุญมา, *บ้านแห่งความหวัง (House of Hope)*, ปี พ.ศ. 2540, ผลงานประกอบไปด้วยโครงเหล็ก ผงสุมุนไพรมีขนาด 500 x 500 x 240 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์..... 52

ภาพที่ 15 วิชัย สิทธิรัตน์..... 53

ภาพที่ 16 วิชัย สิทธิรัตน์, *จิต...สมาธิ (Mind...Meditation)*, ปี พ.ศ. 2552, ขนาด 500 x 500 x 240 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์..... 55

ภาพที่ 17 วิชัย สิทธิรัตน์, *มหาอุต (Maha-ut)*, ปี พ.ศ. 2552, ขนาด 600 x 600 x 450 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์..... 56

ภาพที่ 18 สมภพ บุตรราช 57

ภาพที่ 19 สมภพ บุตรราช, *ความปรารถนา (Man and His Image)*, ปี พ.ศ. 2542, วัสดุ กระถางรูปและผงถ่าน ขนาด 500 x 500 x 240 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ หอศิลป์แห่งชาติ กรุงเทพฯ..... 58

ภาพที่ 20 สมภพ บุตรราช, *อนัตตา (Anatta)*, ปี พ.ศ. 2542, วัสดุ แก้วไม้และสีอะคริลิก ขนาด 500 x 500 x 240 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ หอศิลป์แห่งชาติ กรุงเทพฯ..... 59

ภาพที่ 21 นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์..... 60

ภาพที่ 22 นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์, *นิवासถาน (Nivasathan)*, ปี พ.ศ. 2543, ขนาด 500 x 500 x 240 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ Edsvik Art & Culture, Sollentuna ประเทศสวีเดน..... 61

ภาพที่ 23 ทรงวิทย์ พิมพ์พระกรรณ..... 62

ภาพที่ 24 ทรงวิทย์ พิมพ์พระกรรณ, *ทางออก (Exit)*, ปี พ.ศ. 2540, ขนาด 500 x 500 x 240 เซนติเมตร..... 63

ภาพที่ 25 ทรงวิทย์ พิมพ์พระกรรณ, *เสียงสะท้อนแห่งสยามประเทศ (Sound of Siam)*, ปี พ.ศ. 2540, ขนาด 500 x 500 x 240 เซนติเมตร..... 64

ภาพที่ 26 พัดยศ พุทธเจริญ..... 65

ภาพที่ 27 พัดยศ พุทธเจริญ, *ปริเปลือก เปลื้อง (Shed the Shells)*, ปี พ.ศ. 2546, ขนาด 895 x 130 x 540 เซนติเมตร..... 67

ภาพที่ 28 พัดยศ พุทธเจริญ, *วิหารในท่ามกลางมหรสพ (Chapel Amid Entertainment)*, ปี พ.ศ. 2546, ขนาด 895 x 950 x 540 เซนติเมตร..... 68

ภาพที่ 29 พินรี สันตพิทักษ์	69
ภาพที่ 30 พินรี สันตพิทักษ์, <i>หนูนอม (Noon - Nom)</i> , ปี พ.ศ. 2543 – 2544, ขนาด 100 x 100 x 100 เซนติเมตร, จำนวน 200 ชิ้น, วัสดุผ้าและใยสังเคราะห์เย็บเป็นรูปวงกลม.....	71
ภาพที่ 31 พินรี สันตพิทักษ์, <i>Anything Can Break</i> , ปี พ.ศ. 2554, ขนาด ผันแปรเปลี่ยนได้ วัสดุ แก้ว กระจก ดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นพิเศษ ตัวจับการเคลื่อนไหว ลำโพง เส้นใยนำแสง.	72
ภาพที่ 32 ศุภชัย ศาสตร์สาร.....	73
ภาพที่ 33 ศุภชัย ศาสตร์สาร, <i>นิวยอร์ก-นิวยอร์ก (New York–New York Installation)</i> , ปี พ.ศ. 2538, วัสดุ ปูนพลาสติกและท่อซีเมนต์, ขนาด แปรผันไม่แน่นอน.	74
ภาพที่ 34 ศุภชัย ศาสตร์สาร, <i>To You Our Worshipped Leaders</i> , ปี พ.ศ. 2539, วัสดุ ไฟเบอร์ กลาส ข้าวเปลือก ทีวี วิดีโอ และของเล่นเด็ก, ขนาด แปรผันไม่แน่นอน.	75
ภาพที่ 35 ดวงหทัย พงษ์ประสิทธิ์.....	76
ภาพที่ 36 ดวงหทัย พงษ์ประสิทธิ์, <i>แสงในจินตนาการ (Image in Light)</i> , ปี พ.ศ. 2540, วัสดุผ้า สี ประสม และแสงไฟ, ขนาด 250 x 200 x 250 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ.....	77
ภาพที่ 37 ปานพรรณ ยอดมณี.....	78
ภาพที่ 38 ปานพรรณ ยอดมณี, <i>Prophecy</i> , ปี พ.ศ. 2557, ติดตั้งและจัดแสดงในงาน Thailand Eye Exhibition, ปี พ.ศ. 2559 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร.....	80
ภาพที่ 39 ปานพรรณ ยอดมณี, <i>Aftermath</i> , ปี พ.ศ. 2559, ติดตั้งและจัดแสดงในงาน Singapore Biennale 2016.....	81
ภาพที่ 40 ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล	82
ภาพที่ 41 ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล, <i>Bride</i> , ปี พ.ศ. 2557, ติดตั้งและจัดแสดงจัดแสดง ณ หอ ศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร.....	83
ภาพที่ 42 วุฒินท์ ชาญสตบุตร	84
ภาพที่ 43 วุฒินท์ ชาญสตบุตร, <i>The Transformation of Self and Identity in Virtual Space</i> , พ.ศ. 2560, ขนาด 300 x 200 x 200 เซนติเมตร.....	85
ภาพที่ 44 กมล เผ่าสวัสดิ์.....	86

ภาพที่ 45 กมล เผ่าสวัสดิ์, <i>หนีเสือปะจระเข้ (Dilemma)</i> , พ.ศ. 2543, ขนาด ผืนแปรรูปเปลี่ยนได้ ติดตั้ง และจัดแสดง ณ แกลเลอรี โพรเจค 304 กรุงเทพฯ.....	88
ภาพที่ 46 สุธี คุณาวิชยานนท์	89
ภาพที่ 47 สุธี คุณาวิชยานนท์, <i>ห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2</i> , พ.ศ. 2556, วัสดุโต๊ะและเก้าอี้ นักเรียน 23 ชุด ขนาดแปรรูปผืนไม้แน่นอน จัดแสดง ณ Arter Space for Art เมืองอิสตันบูล ประเทศ ตุรกี.....	90
ภาพที่ 48 กมล เผ่าสวัสดิ์, <i>"Song for the Dead Art Exhibition"</i> , ปี พ.ศ. 2528, ภาพถ่ายบันทึก ผลงานการแสดงสด ณ หอศิลป์ พีระศรี.....	92
ภาพที่ 49 สุธี คุณาวิชยานนท์, <i>ห้องเรียนประวัติศาสตร์ถนนราชดำเนิน (History Class Thanon Ratchadamnoen)</i> , ปี พ.ศ. 2543, วัสดุโต๊ะและเก้าอี้นักเรียน 14 ชุด, แกะสลักไม้, ดินสอ, สีไม้, ขนาด แปรรูปผืนไม้แน่นอน ร่วมแสดงในโครงการศิลปกรรม 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ จัด แสดงบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย.....	94
ภาพที่ 50 กัญญา เจริญศุภกุล.....	95
ภาพที่ 51 กัญญา เจริญศุภกุล, <i>พิราบขาว (White pigeon)</i> , พ.ศ. 2541, เทคนิคปูนปลาสเตอร์ ติดตั้งบริเวณเสาชิงช้า วัดสุทัศนเทพวราราม.....	96
ภาพที่ 52 จักรพันธ์ วิลาสินีกุล.....	97
ภาพที่ 53 จักรพันธ์ วิลาสินีกุล, <i>นางฟ้าที่หายไป (The Lost Angel)</i> , พ.ศ. 2541 ขนาด 250 x 500 เซนติเมตร, วัสดุ ผ้า ภาพถ่าย และเทคนิคซิลค์สกรีน ติดตั้งและจัดแสดง ณ วัดเทพธิดาราม ซอย สำราญราษฎร์.....	99
ภาพที่ 54 กมล ทศนาถุชลี กับผลงาน	100
ภาพที่ 55 กมล ทศนาถุชลี, <i>Mojave Desert</i> , พ.ศ. 2518, จัดแสดงที่ California.....	102
ภาพที่ 56 สุโรจนา เศรษฐบุตตร.....	103
ภาพที่ 57 สุโรจนา เศรษฐบุตตร, <i>หนึ่งในทรัพยากรธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อการส่งออกทวีปยุโรป ที่ถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์โลก (One of the Southeast Asian Natural Resources Coveted by the European Throughout Wort History)</i> , พ.ศ. 2543, ผลงานติดตั้ง และจัดวางภาชนะเครื่องปั้นดินเผา ขนาด 250 x 250 x 500 เซนติเมตร จัดแสดง ณ บริเวณต้นไม้ หน้าตึกคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.....	104

ภาพที่ 58 สุโรจนา เศรษฐบุตร์, *บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games)*, พ.ศ. 2541, ลักษณะผลงานเป็นเครื่องปั้นดินเผากับโลหะ และสลิ้ง ขนาด 860 x 2380 x 600 เซนติเมตร ติดตั้ง ณ บริเวณแพรงรุธร ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ..... 106

ภาพที่ 59 พินรี สันทพิทักษ์, *The Mats and The Pillows Jim Thompson Farm*, พ.ศ. 2562, ขนาด ผันแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้งบริเวณศาลากลางบ้าน ในหมู่บ้านอีสาน ของจิม ทอมป์สัน ฟาร์ม. . 107

ภาพที่ 60 นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์, *คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking : Homage to Karhil Gibran)*, พ.ศ. 2541, ขนาดผันแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้ง ณ โรงพิมพ์คุรุสภา ย่านบางลำพู..... 109

ภาพที่ 61 ภาพแผนผังจัดทำโดยผู้วิจัย แสดงหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในงานวิจัย 119

ภาพที่ 62 ภาพแผนผังจัดทำโดยผู้วิจัย แสดงหลักในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้เรื่อง ศิลปะจัดวาง ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในงานวิจัย..... 120

ภาพที่ 63 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบนเพดาน ผลงานของ Cai Guo-Qiang ชื่อผลงาน Murmuration (Landscape) 2019..... 122

ภาพที่ 64 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบริเวณมุมใดมุมหนึ่งของห้อง ผลงานของ Tadashi Kawamata ชื่อผลงาน kamel mennour (2008)..... 122

ภาพที่ 65 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบนพื้น ผลงานของ Ai-Weiwei ชื่อผลงาน sunflower seeds (2010)..... 123

ภาพที่ 66 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบนผนังห้อง ผลงานของ DONG HEE LEE ชื่อผลงาน Movement (2011)..... 123

ภาพที่ 67 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบริเวณกลางแจ้ง ผลงานของ สนิทศน์ ประดิษฐ์ ทัศนีย์ ชื่อผลงาน เขมอ (Mythical Escapism) (2013)..... 124

ภาพที่ 68 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางลักษณะ Filled – Space Installation: Enchantments ผลงานของ Ai Weiwei ชื่อผลงาน Bang ปี 2013..... 124

ภาพที่ 69 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ Filled – Space Installation: Impersonations ผลงานของ สุธิ์ คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 (History class Part 2) ปี พ.ศ. 2556 125

ภาพที่ 70 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ Site – Specific Installation: Interventions ผลงานของ Daniel Buren ชื่อผลงาน within and beyond the frame ปี 1973..... 125

ภาพที่ 71 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ Site – Specific Installation: Rapprochements ผลงานของ Robert Irwin ชื่อผลงาน Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light ปี 1977	126
ภาพที่ 72 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของพัทยศ พุทธเจริญ ชื่อผลงาน ปริเปลือก เปลื้อง (Shed the Shells) ปี พ.ศ. 2546 ขนาด 895 x 130 x 540 เซนติเมตร	127
ภาพที่ 73 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ ปุณย-วีร์ เอี่ยมสกุล ผลงาน BRIDE ปี พ.ศ. 2557 ติดตั้งและจัดแสดงจัดแสดง ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร	127
ภาพที่ 74 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของกมล เผ่าสวัสดิ์ ชื่อผลงาน หนีเสือปะจระเข้ (Dilemma) ปี พ.ศ. 2543 ขนาด ผืนแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้งและจัดแสดง ณ แกลเลอรี โปรเจกต์ 304 กรุงเทพฯ	128
ภาพที่ 75 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 (History Class Part 2) ปี พ.ศ. 2556 วัสดุโต๊ะและเก้าอี้นักเรียน 23 ชุด ขนาด แปรผันไม่แน่นอน จัดแสดง ณ Arter Space for Art เมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี	128
ภาพที่ 76 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ (ถนนราชดำเนิน) ปี พ.ศ. 2543 วัสดุโต๊ะและเก้าอี้นักเรียน 14 ชุด, แกะสลักไม้, ดินสอ, สีไม้, ขนาด แปรผันไม่แน่นอน ร่วมแสดงในโครงการ ศิลปกรรมชาติกาล ๑๐๐ ปี นายปรีดี พนมยงค์ จัดแสดงบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย	129
ภาพที่ 77 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) ผลงานของกมล เผ่าสวัสดิ์ ชื่อผลงาน Song for the Dead Art Exhibition ปี พ.ศ. 2528 ภาพถ่ายบันทึกผลงานการแสดงสด ณ หอศิลป์ พิระศรี	130

ภาพที่ 78 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์
 กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ สุ-
 ไรจนา เศรษฐบุตร ชื่อผลงาน บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games) ปี พ.ศ.
 2541 ลักษณะผลงานเป็นเครื่องปั้นดินเผากับโลหะ และสลิ้ง ขนาด 860 x 2380 x 600 เซนติเมตร
 ติดตั้ง ณ บริเวณแพรงสรรพศาสตร์ กรุงเทพฯ..... 131

ภาพที่ 79 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์
 กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ
 นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์ ชื่อผลงาน คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking: Homage to Karhil
 Gibran) ปี พ.ศ. 2541 ขนาดผืนแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้ง ณ โรงพิมพ์คุรุสภา ย่านบางลำพู..... 132

ภาพที่ 80 ภาพร่างก่อนทำการออกแบบสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอน
 ที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง..... 133

ภาพที่ 81 ภาพร่างก่อนทำการออกแบบสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอน
 ที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่..... 134

ภาพที่ 82 ภาพร่างก่อนทำการออกแบบสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอน
 ที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง..... 135

ภาพที่ 83 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 1.. 136

ภาพที่ 84 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 2.. 136

ภาพที่ 85 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 3.. 137

ภาพที่ 86 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 4.. 137

ภาพที่ 87 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 5.. 138

ภาพที่ 88 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 6.. 138

ภาพที่ 89 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 7.. 139

ภาพที่ 90 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 8.. 139

ภาพที่ 91 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 9.. 140

ภาพที่ 92 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 10 140

ภาพที่ 93 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 11 141

ภาพที่ 118 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 4	182
ภาพที่ 119 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 5	183
ภาพที่ 120 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 6	183
ภาพที่ 121 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 7	184
ภาพที่ 122 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 8	184
ภาพที่ 123 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 9	185
ภาพที่ 124 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 10	185
.....	185
ภาพที่ 125 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 11	186
.....	186
ภาพที่ 126 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 12	186
.....	186
ภาพที่ 127 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 13	187
.....	187
ภาพที่ 128 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 14	187
.....	187
ภาพที่ 129 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 15	188
.....	188
ภาพที่ 130 การเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ในวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 18.30 น.	246
ภาพที่ 131 การเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ทำการเผยแพร่วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 20.00 น.	247
ภาพที่ 132 การเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ทำการเผยแพร่วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 20.00 น.	247

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อกล่าวถึงความรู้และความเข้าใจด้านศิลปะของคนทั่วไปในประเทศไทย ไม่ว่าจะจากหลากหลายอาชีพ หลากหลายช่วงวัย ทั้งที่มีความเกี่ยวข้อง และไม่เกี่ยวข้องทางด้านศิลปะ โดยส่วนมากมักมีความเข้าใจว่าศิลปะมีลักษณะการแสดงออกเพียง 2 หรือ 3 มิติเท่านั้น กล่าวคือ มีลักษณะเป็นประติมากรรม หรือจิตรกรรมเท่านั้น แต่ในยุคปัจจุบัน ศิลปะได้ถูกพัฒนาไปอย่างมากมายหลายมิติ และหลากหลายวิธีการนำเสนอ เช่น การนำวัสดุมาประกอบลงบนผลงานศิลปะ การใช้สื่อหรือเครื่องมือต่างๆ ทางคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอ แม้กระทั่งวิธีการจัดกระบวนการทางความคิดก่อนจะถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ ล้วนแล้วแต่เป็นการแสดงออกทางศิลปะ นอกเหนือไปจากที่คนทั่วไปเข้าใจทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดความคิดที่อยากจะเผยแพร่ความรู้ให้คนทั่วไปสามารถเรียนรู้ถึงลักษณะการแสดงออกทางศิลปะนอกเหนือไปจาก 2 หรือ 3 มิติ โดยหัวข้อที่ผู้วิจัยมีความสนใจคือ เรื่อง “ศิลปะจัดวาง” (Installation Art) โดยจะอธิบายถึงที่มา และความหมายของศิลปะจัดวาง วิธีการชมงาน รวมถึงวิธีการแยกประเภทของศิลปะจัดวางในไทย โดยใช้นวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ที่เป็นลักษณะอินโฟกราฟิกเป็นสื่อกลาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย และเพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไปที่สามารถเข้าถึงข้อมูลมากขึ้น

ลักษณะสำคัญของศิลปะจัดวาง คือ การจัดการกับพื้นที่ร่วมกับการนำเสนอที่หลากหลาย เช่น การใช้สื่อ วัสดุ สิ่งของ และเทคนิควิธีการที่ถูกผสมผสานกัน ซึ่งจากประเพณีและวัฒนธรรมของไทยคำว่า “ศิลปะจัดวาง” ถูกผสมกลมกลืนเข้ากับประเพณี และวัฒนธรรมไทย จนไม่อาจแยกแยะออกได้ว่ามี กล่าวคือการออกแบบจัดทำศาสนสถาน เช่น พระอุโบสถในพุทธศาสนาที่ประกอบไปด้วยประติมากรรมพระพุทธรูป จิตรกรรมฝาผนัง และสถาปัตยกรรมที่ได้รับการออกแบบ รวมถึงถูกจัดวางอย่างมีเอกภาพ ประกอบกับการถูกตกแต่งบริเวณสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ชาวบ้านได้จัดทำขึ้น ทำให้ดูราวกับว่ามีส่วนคล้ายคลึงกันกับงานศิลปะจัดวางในศิลปะร่วมสมัยที่ถูกนำเข้ามาจากฝั่งตะวันตก หรือแม้กระทั่งการจัดโต๊ะหมู่บูชาที่มีอยู่ในบ้านบุคคลทั่ว ๆ ไปในห้องพระก็เช่นกัน จะด้วยวัฒนธรรมประเพณีของไทย หรือกระทั่งในแวดวงศิลปะสมัยใหม่ และร่วมสมัยของไทย คำว่า “ศิลปะจัดวาง” มักไม่ถูกยอมรับในแง่มุมมองว่า การจัดวางเหล่านี้เป็นศิลปะด้วยตัวของมันเอง

อีกทั้งความรู้ในการจัดวางแบบดั้งเดิมก็ไม่ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพัฒนาให้กลายเป็นรูปแบบของศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัยในไทยเลย¹

จากการศึกษาของผู้วิจัยอ้างอิงจากบทความของ สมพร รอดบุญ (2551) ในสูจิบัตรการแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 54 มีการกล่าวถึงศิลปะจัดวางไว้ว่า ในปัจจุบันศิลปะจัดวางได้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในวงการศิลปะร่วมสมัยไทย แต่ในเรื่องความเข้าใจในศิลปะประเภทนี้ยังคงมีปัญหาอยู่ไม่น้อย ซึ่งความหมายของคำว่า “Installation” นั้นคือ การติดตั้งหรือจัดวาง แต่ในความเข้าใจของคำว่า “Installation” ในไทยกลับถูกแปลเป็นคำว่า “ศิลปะจัดวาง” กล่าวคือการแปลชื่อในลักษณะเป็นภาษาไทยว่าเป็นศิลปะติดตั้งหรือจัดวาง อาจส่งผลให้นักศึกษาศิลปะหรือผู้ที่มีความสนใจเกิดความเข้าใจผิด โดยคิดว่าเป็นการนำเอาวัสดุสื่อต่าง ๆ หรือผลงานศิลปะมาติดตั้งและจัดวางในที่แห่งไหนก็ได้ แต่ในสากลนั้นคำว่า “Installation” ไม่มีคำแปล เพราะเป็นศัพท์เฉพาะ และเรียกทับศัพท์โดยตรง ในปัจจุบันศิลปะจัดวางก็มีการพัฒนาการสร้างสรรค์อย่างกว้างขวาง ไม่มีขีดจำกัด โดยที่ศิลปะในรูปแบบนี้ ส่วนมากมักเป็นรูปแบบสามมิติร่วมกับพื้นที่ (Space) โดยที่ศิลปินจะต้องเลือกสรรพื้นที่ที่มีความหมาย และผ่านกระบวนการความคิดกลั่นกรองแล้ว โดยศิลปะจัดวางจะมีความแตกต่างกันกับงานประติมากรรมสามมิติ ที่ประติมากรจะสร้างงานประติมากรรม และนำไปติดตั้งในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับผลงาน โดยอาจจะมีการคำนึงถึงแสง-เงา เพื่อส่งเสริมให้ผลงานดูมีความสวยงาม สื่อความหมายได้ แต่อาจเป็นเพียงแค่การติดตั้งเพื่อช่วยให้ส่งผลดีกับชิ้นงานประติมากรรมเท่านั้น แต่ในงานศิลปะจัดวางจะเป็นการจัดการกับพื้นที่นั้น ๆ หรือการสร้างพื้นที่ขึ้นมาใหม่ โดยให้พื้นที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของงานตามแนวคิดของศิลปิน และยังสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ รวมถึงขนาดของพื้นที่ โดยที่ศิลปินอาจจะสร้างขึ้นอย่างถาวรหรือเพียงชั่วคราวก็ได้ และอาจนำเสนอโดยการใช้สื่อ วัสดุ และเทคนิควิธีการร่วมกันอย่างอิสระ²

จากปัญหาและองค์ความรู้เรื่องศิลปะจัดวางที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาศิลปะจัดวาง มาสรุปผล และสร้างเป็นนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้รูปแบบอินโฟกราฟิก เพื่อให้บุคคลทั่วไปสามารถทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวได้โดยง่าย เพราะอินโฟกราฟิกถือเป็นสื่อที่ช่วยแสดงข้อมูลที่มีจำนวนหรือปริมาณทางสถิติที่ซับซ้อนให้กลายเป็นภาพ

¹ สุธี คุณาวิชยานนท์, ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย: ตะวันตกและไทย (กรุงเทพฯ: โครงการสัมมนาอบรมความรู้ด้านทฤษฎีศิลปะสำหรับอาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์ ในระดับภูมิภาค และระดับชาติ, 2561), 347.

² สมพร รอดบุญ, การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 54 (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศิลปมหาวิทาลัยศิลปากร, 2551), 145-150.

เพื่อให้ผู้รับสื่อเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น งานกราฟิกนั้นมีคุณสมบัติที่ดีหลายประการ เช่น ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลเนื้อหาได้รวดเร็ว ช่วยเรียบเรียงระบบความคิด และสรุปเนื้อหาได้อย่างครอบคลุม ในปัจจุบันการใช้แผนภาพกราฟิกเหมาะสมกับการอธิบายข้อมูลจำนวนมาก อินโฟกราฟิกจึงถือเป็นนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้หลักการออกแบบอินโฟกราฟิก 2 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ด้านข้อมูลในหัวข้อเรื่องศิลปะจัดวางในไทย และการออกแบบข้อมูลให้ออกมาในรูปแบบของอินโฟกราฟิก

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาศิลปะจัดวาง และจำแนกประเภทศิลปะจัดวางในไทย โดยการสร้างนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง ให้นักศึกษาศิลปะ หรือบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึง และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศิลปะจัดวางในไทยมากขึ้น รวมถึงสื่อการเรียนรู้นี้อาจทำให้ผู้ชมได้รู้สึกชื่นชมในคุณค่า รวมถึงรู้จักแยกประเภทศิลปะจัดวางในไทยได้ง่ายขึ้น

สมมติฐานของการศึกษา

นวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบอินโฟกราฟิกจะสามารถช่วยให้บุคคลทั่วไปทำความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะจัดวางได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

1. สร้างนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบอินโฟกราฟิก พร้อมยกตัวอย่างผลงานของศิลปิน โดยศึกษาศิลปะจัดวางในไทย พร้อมการยกตัวอย่างศิลปินไทย และผลงาน เพื่อจำแนกลักษณะของศิลปะจัดวางด้วยทฤษฎีของ มาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal)

2. การออกแบบแผนภาพอินโฟกราฟิกมีทั้งหมด 3 ตอน โดยตอนที่ 1 จะเป็นการอธิบายโดยรวมเรื่องความเป็นมาของศิลปะจัดวาง การติดตั้งศิลปะจัดวาง และประเภทของศิลปะจัดวางด้วยทฤษฎีของ มาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal) ตอนที่ 2 เป็นการแยกประเภทของศิลปะจัดวางในไทย พร้อมยกตัวอย่างผลงานลักษณะ Filled – Space Installation และตอนที่ 3 เป็นการแยกประเภทของศิลปะจัดวางในไทย พร้อมยกตัวอย่างผลงานลักษณะ Site – Specific Installation

3. ผู้วิจัยต้องผ่านการตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ก่อนนำไปเผยแพร่ลงบนสื่ออินเทอร์เน็ต หรือ Facebook

ขั้นตอนของการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลเรื่องศิลปะจัดวางในไทยจากบทความ งานวิจัย และหนังสือที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์ข้อมูล และคัดเลือกผลงานเพื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้
3. จัดทำนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้อินโฟกราฟิกจำนวน 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการอธิบาย โดยรวมเรื่องความเป็นมาของศิลปะจัดวาง การติดตั้งศิลปะจัดวาง และประเภทของศิลปะจัดวางด้วย ทฤษฎีของ มาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal) ตอนที่ 2 เป็นการแยกประเภทของศิลปะจัดวางในไทย พร้อมยกตัวอย่างผลงานลักษณะ Filled – Space Installation และตอนที่ 3 เป็นการแยกประเภทของศิลปะจัดวางในไทย พร้อมยกตัวอย่างผลงานลักษณะ Site – Specific Installation
4. นำสื่อการเรียนรู้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบก่อนเผยแพร่ลงบนอินเทอร์เน็ต หรือ Facebook
5. สรุปผลการศึกษา
6. รวบรวมข้อมูลทั้งหมด และจัดทำเอกสารเป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์

วิธีการศึกษา

1. เป็นวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมกับการสร้างสรรค์ด้วยการใช้สื่อการเรียนรู้อินโฟกราฟิก โดยใช้โปรแกรมออกแบบคอมพิวเตอร์ Illustrator และ Photoshop เป็นตัวช่วยในการสร้างสื่อการเรียนรู้เพื่ออธิบาย และให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไปในเรื่องศิลปะจัดวางในไทย
2. ศึกษารวบรวมข้อมูลผลงานประเภทศิลปะจัดวางในไทยจากหนังสือ งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง รวมถึงอธิบายวิธีการชมผลงาน การจัดหมวดหมู่ผลงานโดยยกตัวอย่างผลงานจากศิลปินไทยที่สร้างสรรค์งานในลักษณะศิลปะจัดวาง
3. การประเมินจากแบบสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยแต่ละท่านจะต้องเป็นอาจารย์สอนทางด้านกราฟิกดีไซน์ ระดับมหาวิทยาลัย หรือผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานทางด้านกราฟิกดีไซน์

บทที่ 2

งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของศิลปะจัดวาง

ศิลปะจัดวาง หรือศิลปะอินสตอลเลชัน (Installation Art) คือ งานศิลปะที่สร้างขึ้นในพื้นที่แห่งใดก็ได้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจะต้องถูกสร้างหรือแปรสภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของผลงาน ซึ่งจะส่งผลให้ความหมายแตกต่างไปจากเดิม โดยที่ศิลปินที่ทำงานในลักษณะนี้จะไม่นำสิ่งต่าง ๆ มาเพียงแค่จัดวางในพื้นที่เพียงเพื่อความสวยงาม หรือความเหมาะสมเท่านั้น แต่เป็นการสร้างพื้นที่ขึ้นมาใหม่ตามกรรมวิธี เทคนิค หรือการใช้สื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัสดุเหลือใช้ วัสดุสำเร็จรูป งานจิตรกรรม ภาพถ่าย ภาพพิมพ์ ประติมากรรม หรือแม้กระทั่งผลงานวาดเส้น มาสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการของศิลปิน ศิลปะในรูปแบบนี้สามารถสร้างกับพื้นที่ได้หลากหลาย เช่น บนผนังเพดาน พื้น หรืออาจจะเป็นพื้นที่ที่เป็นห้องมุมใดมุมหนึ่งของตัวอาคาร โดยที่ผู้ชมผลงานสามารถเดินเข้าไปในงานเพื่อสัมผัสกับความคิดของศิลปิน หรืออาจกลายเป็นส่วนหนึ่งของผลงานของศิลปินได้ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ผลงานศิลปะแนวนี้สามารถสร้างขึ้นจากการใช้พื้นที่ที่ตอบสนองกับความคิดของศิลปิน เช่น พื้นที่ภายในอาคาร นอกอาคาร หรือพื้นที่กลางแจ้งในเมือง ชุมชน หรือท่ามกลางธรรมชาติ เช่น ในน้ำ ทุ่งหญ้า ป่าเขา หรือแม้กระทั่งพื้นที่ที่รกร้างไม่มีประโยชน์ทางการใช้สอย

ศิลปะจัดวางจะแตกต่างจากงานประติมากรรม 3 มิติ ซึ่งศิลปินจะสร้างงานประติมากรรมและนำไปติดตั้งในที่ที่มีความเหมาะสม โดยจะคำนึงถึงแสงเงาที่ส่งเสริมให้งานดูเด่นสวยงาม สื่อความหมายได้ดี ทั้งนี้ เป็นเพียงการติดตั้งหรือจัดวางงานศิลปะที่เสร็จสมบูรณ์แล้วลงในพื้นที่เท่านั้น แต่ศิลปะจัดวางจะเป็นการจัดทำพื้นที่ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของผลงานตามแนวความคิดของศิลปิน ดังนั้น ศิลปะจัดวางจะสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ และขนาดของพื้นที่ โดยศิลปินจะต้องจัดการกับพื้นที่ให้มีความสอดคล้องกับความคิด โดยที่ศิลปินจะเป็นผู้สร้างขึ้นอย่างถาวร หรือเพียงแค่สร้างขึ้นชั่วคราวก็ได้ สามารถใช้สื่อ วัสดุ หรือเทคนิคได้อย่างอิสระ อาจเป็นได้ทั้งภาพพิมพ์จัดวาง (Print Installation), จิตรกรรมจัดวาง (Painting Installation), ประติมากรรมจัดวาง (Sculpture

Installation), วิดีโอ จัดวาง (Video Installation) หรือจะด้วยวิธีการอื่น ๆ ก็ล้วนแล้วแต่ศิลปินทั้งสิ้น³

ความเป็นมาของศิลปะจัดวาง

ในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 ได้ปรากฏรูปแบบการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยแนวคิดที่มีความหลากหลาย และแตกต่างกัน อยู่บนพื้นฐานหลักการที่ปฏิเสธคุณค่าจารีตของศิลปะสมัยใหม่ คำว่า "หลังสมัยใหม่" ถูกนำมาใช้กับศิลปะเป็นครั้งแรกในแวดวงวรรณกรรมวิจารณ์ ก่อนที่จะถูกนำมาใช้กับทัศนศิลป์ในช่วงทศวรรษที่ 70 โดยริเริ่มใช้กับผลงานด้านสถาปัตยกรรมและมณฑลศิลป์ ช่วงกลางทศวรรษที่ 80 ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มาของศิลปะหลังสมัยใหม่ถูกให้ความหมายไปใน 2 ทิศทาง คือ เป็นพัฒนาการจากกระแสนิยมในลักษณะของศิลปะต่อต้านศิลปะที่มีจุดเริ่มต้นมาจากลัทธิดาดา และทิศทางที่เกิดจากทฤษฎีความรู้ในทางปรัชญา ซึ่งได้สะท้อนแนวคิดในแวดวงวรรณกรรมวิจารณ์ ศิลปะยุคหลังสมัยใหม่ไม่มีข้อจำกัดของรูปแบบและเทคนิควิธีการ ส่วนใหญ่จะเป็นการผสมผสานสื่อที่มีความหลากหลาย บ่อยครั้งที่ผลสำเร็จของชิ้นงานไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักของการสร้างงาน แต่เป็นกระบวนการสร้างที่เป็นการสื่อสาร ซึ่งสามารถสร้างนัยยะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคำถาม ข้อวิพากษ์ต่าง ๆ ที่ศิลปินต้องการนำเสนอได้ ศิลปะหลังสมัยใหม่จึงมีชื่อเรียกที่แตกต่างหลากหลายกัน เช่น ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิด หรือ ศิลปะมโนทัศน์ศิลป์ (Conceptual Art)⁴

ศิลปะมโนทัศน์ศิลป์ เป็นกระแสเคลื่อนไหวทางศิลปะที่ให้ความสำคัญกับความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานมากกว่าให้ความสำคัญกับสุนทรียะทางความงามของรูปแบบ หรือองค์ประกอบทางสายตาของงานศิลปะ หากจะเรียกว่า กระแสเคลื่อนไหวทางศิลปะอาจไม่ถูกต้องนัก เพราะเป็นการรวมตัวของแนวโน้มทางศิลปะที่หลากหลายเสียมากกว่า ศิลปะแนวนี้เป็นที่นิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอเมริกา ยุโรป และกระจายมาถึงเอเชีย ศิลปินมักทำงานในหลากหลายรูปแบบ เช่น ศิลปะจัดวาง(Installation Art), ศิลปะการแสดง (Performance Art), ภูมิทัศน์ศิลป์ (Land Art), วิดีทัศน์ศิลป์ (Video Art) และรวมไปถึงสื่อต่าง ๆ ดังนั้น ศิลปินศิลปะมโนทัศน์ศิลป์จะปฏิเสธแนวทาง และ

³ สมพร รอดบุญ, การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 54 (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศิลปมหาวิทาลัยศิลปากร, 2551), 145 - 146.

⁴ สรรเสริญ สันติธัญวงศ์, ศิลปะในศตวรรษที่ 20 พัฒนาการและจุดเปลี่ยนจากศิลปะสมัยใหม่ถึงหลังสมัยใหม่ (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560), 203-204.

ขนบธรรมเนียมเดิม ๆ ของศิลปะอย่างสิ้นเชิง พวกเขาแม้มีแนวคิดว่า ความคิดนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุด และพอเพียงแล้วสำหรับการสร้างสรรค์ศิลปะ ส่วนสิ่งอื่น ๆ เช่น ความงาม สุนทรียะ ทักษะ ฝีมือของศิลปิน หรือแม้แต่การแสดงออกทางอารมณ์ และมูลค่าทางการตลาดเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น⁵

ศิลปะจัดวางเป็นศิลปะรูปแบบหนึ่งที่แตกออกมาจากศิลปะมโนทัศน์ศิลป์ จุดแรกเริ่มจะต้องสืบค้นข้อมูลศิลปะในช่วงปลายคริสต์ทศวรรษ 1950 และคริสต์ทศวรรษ 1960 ศิลปะประเภทอินสตอลเลชัน (Installation Art) หรือที่เป็นที่รู้จักกันในภาษาไทยว่า “ศิลปะจัดวาง” เริ่มปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1970 โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา และจากประเทศในยุโรป ซึ่งหากจะแปลความหมายของคำว่า “Installation” นั้น ความหมายแบบตรงตัวก็ จะมีความหมายว่า “การติดตั้ง” โดยทั่วไปความหมายของคำว่าการติดตั้งรวมถึงการติดตั้งสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่ทั้งใช้ และไม่ใช้ผลงานศิลปะ เช่น งานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานภาพพิมพ์ ตลอดจนวัตถุต่าง ๆ เป็นต้น งานศิลปะประเภทนี้จะทำการขายได้อย่างยากลำบาก ทำการสะสมได้ยาก ส่วนมากจะจัดแสดงในระยะเวลาที่สั้น แล้วทำการแยกส่วนชิ้นงานออก คงเหลือไว้เพียงแต่เอกสารข้อมูลที่ถูกบันทึกไว้เท่านั้น ในช่วงต้นคริสต์ทศวรรษ 1990 ได้เกิดกระแสการกลับมาของศิลปะแนว มโนทัศน์ศิลป์ ทำให้ศิลปะจัดวางเติบโตขึ้นอย่างแพร่หลาย อีกทั้งงานแนวนี้นั้นในบางชิ้นก็ยังสามารถขายได้ ซึ่งส่วนมากผู้ที่จะสามารถซื้องานศิลปะจัดวางได้ มักจะเป็นสถาบันสะสมงานศิลปะ หรือองค์กรขนาดใหญ่ เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่พอจะมีพื้นที่สำหรับจัดเก็บ และรักษางานประเภทนี้ได้ ในปัจจุบันศิลปะจัดวางมักเป็นงานศิลปะที่จัดแสดงอย่างถาวรหรือไม่ถาวร ร่วมกับการจัดวางที่เป็นเฉพาะที่⁶

ศิลปะจัดวางได้แพร่หลายไปทั่วโลก ทางด้านประเทศไทยศิลปะจัดวางเป็นที่นิยมอย่างมากในวงการศิลปะร่วมสมัยไทย แต่ในความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะรูปแบบนี้ยังคงเป็นปัญหาอยู่ไม่น้อย บทความในสูจิบัตรการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 54 เรื่อง Installation ของ สมพร รอดบุญ ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ว คำว่า อินสตอลเลชัน (Installation) หมายถึง การติดตั้งหรือการจัดวาง แต่ คำว่า Installation Art หรือศิลปะในรูปแบบของอินสตอลเลชัน มีความหมายที่แตกต่างไปจาก ความหมายทั่วไปโดยสิ้นเชิง การที่คนไทยแปลชื่อลักษณะศิลปะประเภทนี้เป็นคำว่า “ศิลปะติดตั้ง”

⁵ ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์, **Conceptual Art ศิลปะแห่งความคิดที่ละทิ้งความงามและต่อต้านความสูงส่ง**, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://themomentum.co/conceptual-art/>

⁶ สุธี คุณาวิชยานนท์, **ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย: ตะวันตกและไทย** (กรุงเทพฯ: โครงการสัมมนา สัมมนาอบรมความรู้ด้านทฤษฎีศิลปะสำหรับอาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์ ในระดับภูมิภาค และระดับชาติ, 2561), 337-338.

หรือ “ศิลปะจัดวาง” อาจมีผลทำให้นักศึกษาศิลปะ และผู้สนใจทั้งหลายเกิดความเข้าใจผิด โดยที่คิดว่า เป็นการนำเอาวัสดุ สื่อต่าง ๆ หรือผลงานศิลปะมาติดตั้ง และจัดวางในที่แห่งไหนก็ได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ในวงการศิลปะระดับนานาชาติประเทศจะไม่แปลคำว่า “อินสตอลเลชัน” เป็นภาษาของประเทศนั้น ๆ เนื่องจากเป็นศัพท์เฉพาะ และสามารถเรียกทับศัพท์โดยตรงได้ เหตุเพราะเนื่องจากว่าเมื่อแปลเป็นภาษาหนึ่ง หรือภาษาใด จะทำให้ความหมายที่แท้จริงของคำว่า อินสตอลเลชัน ผิดเพี้ยนไป เป็นการยากที่จะหาคำศัพท์ภาษาไทยให้สื่อความหมายได้ตรงกับประเภท ของงานในรูปแบบศิลปะอินสตอลเลชันได้อย่างชัดเจน นอกเสียจากว่าจะเรียกทับศัพท์ และให้นิยาม หรือคำจำกัดความมาเป็นตัวขยายให้สามารถเข้าใจได้ง่าย

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการบัญญัติคำศัพท์จากราชบัณฑิตคำว่า “Installation Art” แปลว่า “ศิลปะจัดวาง” อีกทั้งคำว่า “Installation Art” และคำว่า “ศิลปะจัดวาง” ก็สามารถสื่อความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ทั้งสองคำ เพราะในประเทศไทยการสร้างงานศิลปะจัดวางได้รับความนิยมนพอสมควร ทำให้สามารถใช้ทั้งสองคำควบคู่ไปได้ แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่มียุทธวิธีที่แน่นอนว่า รูปแบบของศิลปะจัดวางจะเป็นไปในทิศทางใด เนื่องจากศิลปินมักมีการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแนวนี้อย่างกว้างขวางไม่มีขีดจำกัด โดยส่วนมาก รูปแบบของศิลปะประเภทนี้จะเป็น 3 มิติ และมีพื้นที่หรือที่ว่าง (Space) เป็นปัจจัยสำคัญที่ศิลปินจะต้องเลือกสรร หรือทำความเข้าใจกับพื้นที่นั้น ๆ ก่อนที่จะสร้างเป็นผลงาน⁷ จึงเป็นเรื่องยากที่จะสามารถสรุปรูปแบบโดยรวมที่แน่นอน และตายตัวว่าควรจะเป็นรูปแบบเช่นไร แต่การติดตั้งหรือการจัดวางผลงานศิลปะในพื้นที่กับการสร้างพื้นที่ให้เป็นงานศิลปะ หรือเป็นส่วนหนึ่งของงานศิลปะนั้น มีความต่างกันอย่างชัดเจนในการชมงานศิลปะจัดวาง ผู้ชมอาจต้องเคลื่อนไหวไปรอบงาน หรือสามารถเดินเข้าไปในพื้นที่ของงานได้เปรียบเสมือนกับการเดินเข้าไปในความคิดจินตนาการ และความรู้สึกของศิลปินผู้สร้างสรรค์

ประเภทของศิลปะจัดวาง

ศิลปะจัดวาง (Installation Art) เป็นรูปแบบของผลงานศิลปะที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการใช้พื้นที่ร่วมกันกับวัตถุ หรือสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งนี้ ศิลปะจัดวางอาจจัดวางได้ทั้งภายในหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ ตึกร้าง บ้าน รวมถึงสถานที่ต่าง ๆ หรือในอีกวิธีการหนึ่งของศิลปะจัดวางอาจเป็นประสบการณ์ร่วมกับพื้นที่ว่างเช่นเดียวกับการชมภาพผลงานจิตรกรรมฝาผนัง กล่าวคือ คล้ายกับ

⁷ สมพร รอดบุญ, *สูจิบัตรการแสดงผลงานศิลปะแห่งชาติ ครั้งที่ 54* (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศิลปกรรมมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551), 145.

การที่ผู้ชมมีประสบการณ์ร่วมกับสถาปัตยกรรม ดังนั้น ศิลปะจัดวางจึงเป็นศิลปะที่มีความสามารถทำให้ผู้ชมได้รับประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมกันกับวัตถุทางศิลปะ หนังสืออันเดอร์สแตนดิ้งอินสตอลเลชันอาร์ต (Understanding Installation Art) เขียนโดยมาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal) นักเขียน และนักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้แยกประเภทของศิลปะจัดวางประกอบไปด้วย 2 รูปแบบคือ

1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation)

เป็นรูปแบบศิลปะจัดวางโดยการสร้างความหมายให้กับพื้นที่ ซึ่งในพื้นที่นั้นอาจเป็นเพียงห้องว่างเปล่าทั่วไป หรือเป็นห้องจัดแสดงในแกลเลอรี โดยศิลปินผู้สร้างงานจะนำวัตถุ หรือวัสดุเข้าไปสร้างผลงานในพื้นที่ ในการสร้างงานแบบจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) มีการสร้างผลงานเป็น 2 ลักษณะ คือ “จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)” และ “จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง: แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation: Impersonations)”⁸

1.1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)

เป็นการสร้างเสน่ห์ความน่าสนใจให้กับพื้นที่ว่าง หรือทำให้พื้นที่ดูน่าพิศวง ตื่นตะลึง ศิลปินที่สร้างผลงานในลักษณะนี้จะเข้าไปจัดการพื้นที่ เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของห้อง หรือพื้นที่เดิมให้มีสภาพเปลี่ยนแปลงไปตามที่ศิลปินต้องการ โดยการปกปิดอำพรางพื้นที่เดิม ซึ่งอาจมีการสร้างต่อเติมขึ้นใหม่จากผลงานของศิลปินที่มีลักษณะสร้างสภาพแวดล้อมใหม่จากจินตนาการที่ผ่านกระบวนการทางความคิดของศิลปินแล้ว ผลงานลักษณะนี้มักมีผลกับผู้ชมในทางความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงผ่านประสบการณ์เมื่อเข้าชมผลงาน⁹

⁸ Mark Rosenthal, *Understanding Installation Art From Duchamp to Holzer*, (New York: Prestel, 2003), 28.

⁹ เรื่องเดียวกัน, 33-35.

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ผลงานของ Ai Weiwei ชื่อผลงาน Bang ปี 2013
ที่มา : **Ai Weiwei: Bang**, เข้าถึงเมื่อ 6 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก https://www.domusweb.it/en/art/2013/05/31/ai_weiwei_bang.html

จากตัวอย่างศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation: Enchantments) ผลงานของ Ai Weiwei ชื่อผลงาน Bang (ภาพที่ 1) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้ถูกจัดวางอยู่ภายในห้องจัดแสดง โดยศิลปินได้ใช้เก้าอี้ไม้ จำนวน 886 ตัวมาประกอบกันจนกลายเป็นผลงานที่มีขนาดใหญ่จนเต็มพื้นที่ เป็นการเปลี่ยนพื้นที่ภายในห้องจัดแสดงให้กลายเป็นพื้นที่แห่งจินตนาการของศิลปิน ผู้ที่เข้าชมผลงานจะได้รับประสบการณ์ที่ตื่นตาตื่นใจ รวมไปถึงตกตะลึงเมื่อแรกเห็นผลงาน

1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แผลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) เป็นการปรับแต่งแปลงกายให้กับพื้นที่ หรือการลวงหลอกผู้ชม โดยสร้างสรรค์ให้เป็นพื้นที่แห่งจินตนาการทั้งทำให้เกิดเสน่ห์ความน่าสนใจ หรืออาจเป็นพื้นที่แห่งความฝันร้าย เล่นบทบาทปลอมที่ไม่ใช่ความจริงของบุคคลนั้นหรือศิลปินผู้สร้างงาน เพื่อให้ผู้เข้าชมคล้อยตามในสิ่งที่ศิลปินกำหนดขึ้น หรือเป็นการโน้มน้าวใจให้รู้สึกตาม เช่น สร้างความประหลาดใจ ทำให้รู้สึกว่าการจัดวางลักษณะ Impersonations อาจมีลักษณะเป็น Site – Specific หรือไม่ได้ โดยสิ่งสำคัญศิลปินต้องมีความสามารถที่จะใช้ผลงานร่วมกับสภาพแวดล้อมโน้มน้าวใจ หรือสะกดผู้ชมให้ได้ กล่าวคือ การสร้างงานลักษณะนี้ ศิลปินคือผู้ที่อยู่ในโลกแห่งความฝัน แม้แต่ความเป็นตัวตนของศิลปินก็เปลี่ยนไปในการติดตั้งงาน ศิลปินยังคงฝันและอาจดึงคนดูจากโลกความจริงให้ไปมีความรู้สึกร่วมกับเขาในโลกความฝัน แต่สิ่งที่ศิลปินฝันจะไม่ไกลความจริงมากนัก การใช้ Impersonations

ในงานศิลปะจัดวาง ศิลปิน ผลงาน และสังคมที่เขาอยู่คือโลกหนึ่งที่ใครจะคิดว่าจริง หรือไม่จริง อาจไม่สำคัญในงานศิลปะ การจัดวางลักษณะนี้สามารถทำได้ในแบบใดแบบหนึ่ง โดยมีวิธีการ 5 ข้อ ดังนี้

1.2.1. ภาพและผลงาน คือกระจกเงาเป็นการสะท้อนภาพสภาวะความเป็นจริงได้อย่างลึกซึ้ง รูปลักษณะที่เห็นเป็นสิ่งที่ดี เป็นการจำลองภาพตามความเป็นจริง

1.2.2. ภาพและผลงาน ทำหน้าที่เหมือนหน้ากากปิดบังหรือเป็นตัวทำลายสภาพความเป็นจริงที่ลึกซึ้ง

1.2.3. สิ่งที่แสดงให้เห็นเป็นหน้ากากที่ปิดบังความเป็นจริง หรือหมายถึงการเริ่มสำแดงรูปลักษณะของมายาในด้านมืด

1.2.4. สิ่งที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับความเป็นจริง เป็นภาพลวงอย่างแท้จริง

1.2.5. ทั้งหมดคือการสร้างมิติมายาหรือสิ่งเทียม¹⁰

ภาพที่ 2 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน History Class Part 2 ปี 2013

ที่มา : ภาพถ่ายโดย Murat Germen, Courtesy of Arter Space for Art

จากตัวอย่างศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางแบบจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ผลงาน History Class Part 2 ปี 2013 (ภาพที่ 2) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้ศิลปินได้เปลี่ยนพื้นที่ภายใน

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, 47-48.

ห้องจัดแสดงให้กลายเป็นสภาพเป็นภายในห้องเรียน ซึ่งเมื่อผู้ชมเดินเข้ามาภายในห้องแสดงงานศิลปะเพื่อชมผลงาน อาจเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปกับสภาพแวดล้อมที่ศิลปินเป็นผู้กำหนดว่าสถานที่แห่งนี้คือภายในห้องเรียน ผลงานชุดนี้ประกอบไปด้วยโต๊ะเรียนที่ถูกแกะผิวหน้าโต๊ะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองไทย จำนวน 23 ชุด และกระดานดำที่ถูกเขียนข้อความด้วยชอล์กสีขาว อีกทั้งผู้ที่เข้าชมผลงานจะสามารถทำภาพพิมพ์อย่างง่ายกลับบ้านได้

2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation)

เป็นศิลปะจัดวางที่มีความเฉพาะเจาะจงโดยงานศิลปะที่นำมาติดตั้งในพื้นที่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อพื้นที่ที่ถูกกำหนดไว้เท่านั้น เพราะตัวผลงานจะต้องมีความสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดกับพื้นที่ หากเคลื่อนย้ายไปจัดวางที่อื่นจะไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับพื้นที่ การสร้างงานลักษณะนี้มีรูปแบบและวิธีคิดในการจัดการกับพื้นที่ โดยต้องศึกษาจากพื้นที่ที่เข้าไปติดตั้งว่าอะไรคือปัญหาของพื้นที่ หรือโจทย์ของพื้นที่นั้นเป็นอย่างไร แนวทางในการคิดศิลปะจัดวางเฉพาะพื้นที่มีด้วยกัน 2 ลักษณะ คือ “จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)” และ “จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)”¹¹

2.1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) เป็นการสร้างศิลปะจัดวางเพื่อวิพากษ์วิจารณ์พื้นที่ด้วยการเข้าไปบุกรุกแทรกแซงพื้นที่ เพื่อเป็นการแสดงเนื้อหาที่แปลกแยก ศิลปินจะทำการติดตั้งผลงานโดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ การใช้งาน, พุทธิปัญญา, วัฒนธรรม, สถาบัน และสถานที่ตั้ง การสร้างศิลปะจัดวางในลักษณะนี้อาจติดตั้งในพื้นที่ที่มีเนื้อหา เรื่องราว บริบท หรือพื้นที่ที่มีความสำคัญ แต่มักเป็นตำแหน่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ โดยตัวผลงานมักจะนำเสนอตามความเป็นจริง หรือนำเสนอสภาพแวดล้อมนั้น ๆ นอกจากนี้ ผู้ชมที่มีส่วนร่วมในการรับชมอาจได้รับผลกระทบต่อพฤติกรรม หรือการเคลื่อนไหวไปตามสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ด้วย¹²

¹¹ เรื่องเดียวกัน, 28.

¹² เรื่องเดียวกัน, 61.

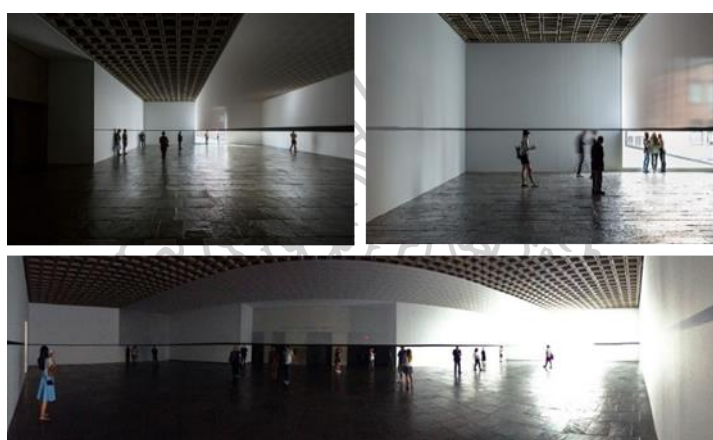
ภาพที่ 3 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) ผลงานของ Daniel Buren ชื่อผลงาน Within And Beyond The Frame ปี 1973

ที่มา : Daniel Buren, **Within And Beyond The Frame Exhibition**, เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://blogs.uoregon.edu/danielburen/2015/02/16/within-and-beyond-the-frame-exhibition-john-weber-gallery-1973/>

จากตัวอย่างศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) ผลงานของ Daniel Buren ชื่อผลงาน Within And Beyond The Frame ปี 1973 (ภาพที่ 3) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้ ศิลปินได้ติดตั้งผลงานที่มีลักษณะเป็น ผืนผ้าที่มีสีทั้งสองด้านด้วยแถบลายทางสีขาวดำ จำนวน 19 ชั้น ผลงานถูกติดตั้งโดยการแขวนทั้ง ภายใน และภายนอกห้องแกลเลอรี ผลงานครึ่งหนึ่งถูกแขวนไว้ในแกลเลอรีโดยมีสายสลิงเป็นตัว เชื่อมต่อกับผลงานที่เหลืออยู่ด้านนอกแกลเลอรี ยาวไปจนถึงฝั่งตรงข้ามถนนเวสต์บรอดเวย์ใน นิวยอร์ก ซึ่งผลงานชิ้นนี้ของเขาแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการติดตั้งผลงานผ่านการใช้วัสดุ แบบเดียวกัน เป็นการแสดงให้เห็นถึงบริบททางวัฒนธรรมการดูงานศิลปะผ่านพื้นที่ในหอศิลป์ และการดูงานศิลปะที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่หอศิลป์ ดังนั้น ศิลปินจึงต้องการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งรอบข้างในช่วงที่ ผู้คนชมงานศิลปะในสถานที่ และบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมผัสกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เป็นการทำให้กลมกลืนโดยศิลปินจะต้องหยั่งรู้ หรือรู้จักธรรมชาติของผู้ชมเป็นอย่างดี เข้าใจลักษณะของคนที่จะเข้าชมงาน การสร้างงานจะเป็นเหมือนการสะกดผู้เข้าชมให้คล้อยตามไปกับผลงานของศิลปิน โดยศิลปินจะต้องเข้าถึงอหยาศัยของคนที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ โดยคุณสมบัติของงานประเภทนี้มีการเจาะจงพื้นที่อย่างมาก และทั่วไปผลงานจะติดตั้งรวมเข้ากับสถานที่อย่างแนบเนียนจนแทบจะกลืนหายไปกับสถานที่นั้น การสร้างงานศิลปะจัดวางลักษณะนี้สิ่งที่สำคัญที่สุด

คือ คุณสมบัติที่พึงประสงค์สำหรับศิลปินที่อยากให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกขึ้นในใจ ผู้ชมจะอยู่ร่วมกับผลงานศิลปะที่ถูกศิลปินสร้างในช่วงเวลาหรือสถานการณ์จริง ณ ขณะนั้น แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในทางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ หรือจินตนาการของศิลปิน ผู้ชมจะต้องใช้ประสาทสัมผัสต่อประสบการณ์ต่างชนิดให้ได้ประโยชน์เต็มที่หากจะกล่าวในเชิงเปรียบเทียบ งานศิลปะจัดวางลักษณะนี้ใกล้เคียงกันกับงานสถาปัตยกรรม ซึ่งต้องการความร่วมมือ และประสบการณ์ที่ทำความเข้าใจในตัวผลงาน¹³

ภาพที่ 4 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบจัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผลงานของ Robert Irwin ชื่อผลงาน Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light ปี 1977

ที่มา : Art Observed, New York – Robert Irwin: “Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light” at The Whitney Through September 1st, 2013, เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม 2563, เข้า ถึง ได้ จ า ก <http://artobserved.com/2013/07/new-york-robert-irwin-black-rectangle-scrim-veil-natural-light-at-the-whitney-through-september-1st-2013/>

จากการยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางลักษณะ จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผลงานของ Robert Irwin ผลงาน Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light ปี 1977 (ภาพที่ 4) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ศิลปินได้ทำการติดตั้งผลงานภายในห้องสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ที่มีพื้นสีดำ ซึ่งศิลปินได้ทำการออกแบบและติดตั้ง

¹³ เรื่องเดียวกัน, 77-78.

ผลงานนี้ที่ Whitney Museum of American Art บริเวณชั้นสี่โดยเฉพาะ โดยผลงานประกอบไปด้วยผ้าผ่านสีขาวกึ่งโปร่งแสงบริเวณชายผ้าผ่านมีเส้นแถบสีดำ ม่านดังกล่าวถูกขึงแนวยาวจนสุดห้องจัดแสดง แถบเส้นสีดำที่ถูกติดอยู่บนผนังห้องทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตภายในห้อง และหน้าต่างแหล่งกำเนิดแสงทางเดียวรูปทรงสี่เหลี่ยมคางหมูขนาดใหญ่ของมิวเซียม แสงที่สาดลงมานั้นเปลี่ยนไปตามวันเวลา และสภาพอากาศ เมื่อผู้ชมเข้ามาภายในพื้นที่จัดแสดงจะสามารถรับรู้ถึงภาพแสงที่เสมือนเป็นภาพ ลวงตาที่ถูกทับซ้อนกัน ดังนั้น ผลงานชิ้นนี้จึงเป็นการติดตั้งรวมเข้ากับสถานที่อย่างแนบเนียนจนแทบจะกลืนหายไปกับสถานที่ จนอาจกล่าวได้ว่า ผลงานของศิลปินคือวัตถุที่ถูกนำไปติดตั้งรวมถึงพื้นที่ทั้งหมดภายในห้องจัดแสดง

ในทางรูปแบบของศิลปะจัดวางในประเทศไทย ภายหลังจากการเปิดกว้างให้มีการสร้างสรรค์ และส่งผลงานประกวดประเภทสื่อประสมมากขึ้นในงานศิลปกรรมแห่งชาติ หรืองานประกวดศิลปกรรมอื่น ๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2520-2530 ทำให้เกิดการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยการใช้สื่อวัสดุ และวิธีการอันหลากหลายมากยิ่งขึ้น¹⁴ ศิลปินจะมีอิสรภาพทางความคิด การใช้สื่อ เทคนิควิธีการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้พื้นที่ให้มีความหมายไร้ขอบเขตจำกัด ศิลปะในแนวนี้มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อวิวัฒนาการศิลปะร่วมสมัยของไทย ซึ่งมีจุดเริ่มต้นตลอดจนอิทธิพลในลักษณะต่าง ๆ ประกอบด้วยอิทธิพลจากศิลปินไทยที่ใช้ชีวิตและศึกษาในต่างประเทศ โดยมีศิลปินไทยหลายท่านทำงานศิลปะในรูปแบบจัดวางได้สร้างชื่อเสียงให้กับวงการศิลปะร่วมสมัยของไทย และมีผลงานเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในระดับนานาชาติ ยกตัวอย่างเช่น กมล ทัศนาญชลี, มณฑิธร บุญมา, วิชัย สิทธิรัตน์, พศยศ พุทธเจริญ, กมล เผ่าสวัสดิ์ และศิลปินท่านอื่น ๆ

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาความหมาย ที่มาที่ไป รวมถึงศึกษาทฤษฎีการจำแนกประเภทศิลปะจัดวาง ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะนำองค์ความรู้ และหลักทฤษฎีการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางมาสร้างเป็นนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในไทย เนื่องจากผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าคนทั่วไปไม่ว่าจะมีความรู้ หรือไม่รู้เรื่องศิลปะ ล้วนแต่มีความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงอยากอธิบายให้คนทั่วไปได้รู้ถึงลักษณะการแสดงออกทางศิลปะที่ไม่ได้มีเพียงแค่ 2 หรือ 3 มิติเท่านั้น ผู้วิจัยเลือกยกเรื่องศิลปะจัดวางมาสร้างสรรค์เป็นสื่อการเรียนรู้ประเภทอินโฟกราฟิก โดยที่จะอธิบายถึงความหมายของศิลปะจัดวาง วิธีการดูงานศิลปะจัดวาง รวมถึงยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางภายในประเทศไทย ผ่านการนำเสนอภาพอินโฟกราฟิก เป็นสื่อกลาง

¹⁴ วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะจัดวางในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 15.

ให้บุคคลทั่วไปที่ใช้สื่อนี้ได้เกิดความเข้าใจ และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในเรื่องศิลปะจัดวาง

ความหมายของนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้

นวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ หมายถึง วัสดุ หรือเครื่องมือที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์ในการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้จึงถือเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ใช้ประกอบกิจกรรมทางการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย และเกิดทักษะกระบวนการทางความคิดต่าง ๆ¹⁵

ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้

สื่อถือเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะ เพิ่มประสบการณ์ และสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ใหม่ให้แก่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการด้านศักยภาพทางการคิด อันได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสามารถเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงค่านิยมให้แก่ผู้เรียนได้ สื่อการเรียนรู้ในปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ง่ายอีกทั้งสื่อยังมีมากมายหลายรูปแบบที่มีบทบาทและคุณประโยชน์ต่าง ๆ ได้แก่

1. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น และรวดเร็วขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นกระบวนการ
3. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ขึ้น เพื่อทำให้ดูน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้เพิ่ม
5. ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน
6. เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน
7. ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน

¹⁵ สุนันทา สุนทรประเสริฐ, การสร้างสื่อการสอน และนวัตกรรมการเรียนรู้...การพัฒนาผู้เรียน, (ราชบุรี: บริษัท ธรรมรักษ์การพิมพ์ จำกัด, 2547), 1.

8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสามารถทำการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมได้
9. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่มีความหลากหลาย
10. เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน¹⁶

ประเภทของสื่อการเรียนรู้

นอกเหนือไปจากสื่อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนการสอนโดยตรงตามวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เคยมีมาแล้วนั้น ทุกสิ่งรอบตัวไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์ หรือความคิดต่าง ๆ ล้วนเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าเราเรียนรู้จากสิ่งนั้นหรือนำสิ่งนั้นเข้ามาสู่การเรียนรู้ของเราหรือไม่ สื่อทั้งหมดทั้งมวลสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ได้แสดง จำแนก หรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือเป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อกลางเพื่อแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลากหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุ บันทึก รายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กันกับเครื่องมือไฮเทคทันสมัย หรือที่เป็นเครื่องมือเทคโนโลยีใหม่ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แดบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แดบบันทึกเสียง สไลด์ หรือคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนอกจากนี้ สื่อเทคโนโลยียังรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน และการศึกษาผ่านดาวเทียม

3. สื่ออื่น ๆ คือ สื่อที่นอกเหนือไปจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อประเภทนี้มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสื่อ 2 ประเภทก่อนหน้า เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเทคโนโลยีได้ โดยจะสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อยได้ ดังนี้

- 3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ ความคิด เจตคติ และวิธีปฏิบัติตนไป สู่บุคคลอื่น สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหารครูผู้สอน ตัวผู้เรียน หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกระบบโรงเรียนก็ได้ เช่นบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีฟต่าง ๆ เป็นต้น

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, 1-2.

3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สื่อที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผักผลไม้ สัตว์ต่าง ๆ ปรากฏการณ์แผ่นดินไหว สภาพดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการ หรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุดชุมชน สังคมวัฒนธรรม และอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งผู้สอนสามารถหาได้ไม่ยาก

3.3 สื่อกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ผู้สอน หรือผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละคร การสวมบทบาทสมมติ การสาธิตสถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปศึกษานอกสถานที่ การทำโครงการ เกม เพลง การปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมาย

3.4 สื่อวัสดุ หรือสื่อเครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ นอกจากนี้ ยังรวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์หรือเครื่องมือวิชาช่าง เป็นต้น¹⁷

หลักการและทฤษฎี

หลักทฤษฎี คือ ข้อความที่กล่าวถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ได้รับการสนับสนุนจากหลักฐานซึ่งผ่านการพิสูจน์มาแล้ว เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างมีระบบ หลักทฤษฎีมีลักษณะที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าหากผลการพิสูจน์ใหม่สามารถลบล้างเหตุผลเดิมตามประสบการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และทฤษฎียังช่วยให้ทราบลักษณะโครงสร้างของข้อมูล การสรุปผล ข้อเท็จจริงที่ยุ้งยาก และซับซ้อนตลอดจนถึงการพยากรณ์สิ่งที่เกี่ยวข้องของสิ่งที่กำลังศึกษาอยู่ได้¹⁸ เนื่องจากหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นั้นมีหลากหลายทฤษฎี แต่โดยส่วนมากแล้วล้วนเป็นหลักทฤษฎีเพื่อตอบสนองการเรียนการสอนภายในระบบโรงเรียนทั้งสิ้น และเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับผลงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขออธิบายในส่วนเฉพาะของทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้เท่านั้น

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, 3-5.

¹⁸ ประหยัด จิระวรพงศ์, หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา, (กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณการ, 2529), 8.

แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล (2558) อธิบายความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่าการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่ไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบไปด้วยการศึกษาภายในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนี้ การศึกษาตลอดชีวิตยังหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อให้บุคคลได้พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาต่อเนื่องอย่างเต็มศักยภาพ โดยบุคคลนั้นจะต้องมีแรงจูงใจที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การศึกษาตลอดชีวิตเป็นผลรวมของการศึกษาทุกประเภทที่บุคคลได้รับตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนพึ่งตนเอง และไม่แยกห่างจากวิถีชีวิตในปัจจุบัน¹⁹

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตถูกนำมาพิจารณาอย่างเป็นทางการครั้งแรกในการประชุม The Third International Committee For Facilitating Education จัดโดย UNESCO ปี พ.ศ. 2507 หลังจากนั้น การศึกษาตลอดชีวิตก็ได้กลายเป็นแนวทางที่มีความหมาย และสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ได้มีการศึกษา สืบค้นข้อมูล ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมแนวคิดจากนักการศึกษาจำนวนมากเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์อย่างแท้จริง โดยแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตจำแนกได้ ดังนี้

1. มนุษย์แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพราะมนุษย์สามารถเรียนรู้จากธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และสังคมได้ทุกขณะ เช่น การทำมาหากิน การเล่น การพักผ่อน การเข้าร่วมพิธีกรรม และการเดินทาง เป็นต้น
2. การศึกษาที่แท้จริงไม่ได้จำกัดเพียงแต่ในโรงเรียน แต่ครอบคลุมถึงการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้น การศึกษาจึงเกิดได้ตามโอกาสไม่มีวันสิ้นสุด
3. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการเปิดโอกาสให้คนทั่วไปได้รับการศึกษา โดยสามารถเลือกเรียนตามรูปแบบที่ตนเองต้องการ ยืดหยุ่นได้ตามโอกาสทุกคนสามารถเรียนรู้ได้จากทุกแห่งตามโอกาสจะอำนวย มนุษย์จึงมีโอกาสที่จะพัฒนาชีวิตให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ด้วยการศึกษารูปแบบที่ไม่มีจุดจบตลอดชีวิต²⁰

¹⁹ สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล, **ปรัชญาและมโนทัศน์สังคมแห่งการเรียนรู้ Philosophies and Concepts of Learning Society**, (กรุงเทพฯ ฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), 55-56.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, 56.

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Context)

บุคคลที่คิดริเริ่มทฤษฎีการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ คือ T.G. Sticht เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1975 ซึ่งได้เน้นความสำคัญของการเรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กันกับประสบการณ์ของผู้เรียน และในบริบทการทำงานของผู้เรียน เป็นการพยายามช่วยผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ขณะเดียวกันก็เป็นการโยงความรู้เดิมให้เข้ากับความรู้ใหม่ด้วย ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ผู้เรียนจะสามารถศึกษาเพิ่มเติมภายหลังการศึกษ้อบรมได้จากสื่อต่าง ๆ และสามารถนำสิ่งที่เรียนจากชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้ หลักการสำคัญของการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้ คือ การจัดการเรียนการสอนให้มีความหมายต่อผู้เรียนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ด้วยการจัดลำดับสิ่งที่ผู้เรียนควรจะต้องเรียนรู้ การใช้สื่อและเครื่องมืออุปกรณ์ที่ผู้เรียนสามารถใช้ได้อย่างต่อเนื่องภายหลังศึกษาอบรมแล้ว การปรับปรุงการดำเนินการให้ดีขึ้นด้วยการแก้ไขเนื้อหาสาระที่ต้องเรียนรู้ ทักษะในการแสวงหาความรู้ และการออกแบบสื่อเพื่อการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ที่เหมาะสมต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่ของเนื้อหาและบริบท

รูปแบบของระบบความรู้ตามวิธีการนี้ เน้นปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหมด 3 อย่างคือ

1. ความรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนเคยมีมาอยู่แล้ว
2. ทักษะของผู้เรียน เช่น ทักษะด้านการแก้ปัญหา หรือทักษะยุทธศาสตร์การเรียนรู้
3. การแสดงออกซึ่งข้อมูลที่มีอยู่ เช่น การแสดงออกโดยการเขียน การแสดงออกโดยการสื่อสาร และการจัดนิทรรศการแสดงผล

วิธีการเรียนแบบเบ็ดเสร็จนี้ถูกพัฒนาขึ้นมาโดยเฉพาะ สำหรับให้ความรู้กับผู้ใหญ่ทางด้านวิชาการ ดังนั้น กรอบการเรียนรู้ลักษณะนี้ จึงได้นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการจัดโปรแกรมฝึกอบรมในสถานประกอบการต่าง ๆ โดยใช้บริบทที่เป็นสถานการณ์จริง ด้วยการวิเคราะห์งานแล้วพัฒนาสื่อการสอนโดยการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงาน เช่น คู่มือต่าง ๆ มาใช้คู่กับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการนำสภาพปัญหา มาพูดคุยกันภายในกลุ่ม เพื่อหาสาเหตุ และหาแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมมากที่สุด²¹

²¹ วรรัตน์ อภินันท์กุล, แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), 173-174

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้

คาร์เพนเตอร์ และเอดการ์ เดล (C.R. Carpenter and Edgar Dale) ได้ประมวลหลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษาในลักษณะของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพออกเป็น 10 ประเด็นคือ

1. **หลักการจูงใจ** สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาจะมีพลังจูงใจที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นสิ่งที่สามารถผลักดันส่งเสริม และเพิ่มพูนกระบวนการจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพลังความสนใจความต้องการ ความปรารถนา และความคาดหวังของผู้เรียนที่จะทำการศึกษาคือ

2. **การพัฒนาโมทัศน์ส่วนบุคคล** วัสดุการเรียนการสอนจะช่วยส่งเสริมความคิดความเข้าใจแก่ผู้เรียนในแต่ละคน ดังนั้น การเลือก การผลิตและการใช้วัสดุการเรียนการสอนควรต้องสัมพันธ์กันกับความสามารถของผู้สอน และผู้เรียนตลอดจนจุดมุ่งหมายของการเรียนที่กำหนด

3. **กระบวนการเลือกและการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยี** ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อ ถือเป็นแบบลูกโซ่ในกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้น การเลือก การใช้ การตอบสนอง และการผลิต จึงต้องพิจารณาเป็นแบบแผน เพื่อตอบสนองความต้องการ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนอย่างสอดคล้องกัน

4. **การจัดระเบียบประสบการณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา** ผู้เรียนจะมีผลการเรียนที่ดีจากสื่อเทคโนโลยีที่ถูกจัดระเบียบเป็นระบบ และมีความหมายตามความสามารถของผู้เรียน

5. **การมีส่วนร่วมและการปฏิบัติ** ผู้เรียนต้องการมีส่วนร่วม และการปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุดจากกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นหนทางที่จะทำให้สามารถเกิดพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดสื่อเทคโนโลยีควรคำนึงถึงหลักการสร้างสื่อเสมอ

6. **การฝึกซ้ำและการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าบ่อย ๆ** สื่อที่สามารถส่งเสริมการศึกษาและมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าอยู่เสมอ จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจเพิ่มความคงทนในการจดจำ ย้ำความสนใจ และทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวางมากขึ้น

7. **อัตราการสอนสื่อในการเรียนการสอน** อัตราหรือช่วงเวลาการเสนอความรู้ต่าง ๆ จะต้องมีผลสอดคล้องกับความสามารถอัตราการเรียนรู้และประสบการณ์ของตัวผู้เรียน

8. **ความชัดเจนสอดคล้องและความเป็นเหตุเป็นผล** สื่อที่มีลักษณะชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการ และสัมพันธ์กับความพึงประสงค์ของผู้เรียนจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

9. **การถ่ายโยงที่ดี** การเรียนรู้แบบเก่าไม่อาจช่วยถ่ายโยงไปสู่การเรียนรู้แบบใหม่ได้อย่างอัตโนมัติ จึงควรต้องสอนแบบถ่ายโยง เพราะผู้เรียนมีความต้องการคำแนะนำในเรื่องของการปฏิบัติ

เพื่อประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องวางแผนจัดประสบการณ์ที่จะส่งเสริมการถ่ายโยงความรู้ใหม่ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้นั้นที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงในอนาคตได้

10. การให้รู้ผล การเรียนรู้จะดีขึ้น หากสื่อเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำทันที หลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมไปแล้ว²²

นอกจากหลักทฤษฎีของคาร์เพนเตอร์ และเดลแล้ว หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาต้องอาศัยวิธีการที่สำคัญอีก 2 วิธี คือ

วิธีการเชิงมนุษยวิทยา (Humanistic Approach)

คือ การที่ครูให้ความสนใจต่อการพัฒนาในด้านความเจริญเติบโตของผู้เรียนแต่ละคน นักการศึกษาเชื่อว่า ไม่มีวิธีการเรียนการสอนอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นวิธีที่ดีที่สุด หากแต่การใช้หลากหลายวิธีผสมกัน (Integration) หรือเลือกวิธีการใด ๆ ก็ได้ที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนนั้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

วิธีการสอนเชิงระบบ (Systematic Approach)

คือ การจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีระบบ ทั้งนี้ เพราะการเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดศิลปะ วัฒนธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะของการเข้าใจเนื้อหาวิชา ซึ่งการจัดการเรียนการสอนไม่อาจปล่อยให้ไปไปตามยถากรรม หรือตามอำเภอใจของผู้สอนหรือผู้เรียนได้ด้วย เหตุนี้ การจัดการเรียนการสอนจึงต้องเป็นไปตามระบบ คือ มีการวางแผนการสอนในด้านการจัดผู้เรียน วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และพยายามทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามแผนนั้นด้วย²³

หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้

มาตรฐานของการพิจารณาสมรรถภาพของผู้สอนอย่างหนึ่ง คือ ความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นหายุทธวิธีในการใช้ และการออกแบบสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ เทคนิคดังกล่าวจะต้องอาศัยหลักการ และทฤษฎีทางการศึกษาที่หลากหลาย รวมทั้งทฤษฎีของวัตถุเพื่อเป็นเครื่องมือในการเลือกเทคนิคที่เหมาะสม และถูกต้องต่อไป

²² ประหยัด จิระวรพงศ์, หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา, (กรุงเทพฯ ฯ: ศิลปบรรณคาร, 2529), 56-58.

²³ เรื่องเดียวกัน, 58-59.

ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ (The Ohio State University) เอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale) ได้กล่าวถึงเรื่องราวการสอนว่า เพื่อช่วยให้การสอนเชิงแนวคิด (Teaching of Concepts) ได้ผล ควรใช้กรวยประสบการณ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนของประสบการณ์ที่ผู้จัดให้ผู้เรียนเรียนจากประสบการณ์ตรง ไปจนถึงรูปธรรม และประสบการณ์นามธรรมในที่สุด โดยเอ็ดการ์ เดล ได้ทำการวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- ประสบการณ์ตรง (Enactive)
- ประสบการณ์ในลักษณะรูปภาพ (Iconic)
- ประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมสูง (Symbolic)

เขาได้ทำการอธิบายออกมาในรูปการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนการสอน โดยเริ่มจากประสบการณ์ตรง คือ การลงมือปฏิบัติไปจนถึงการสังเกต ซึ่งเป็นขั้นของการสื่อสารที่ใช้สัญลักษณ์ และเกิดเป็นกรวยประสบการณ์ในที่สุด ดังนั้น กรวยประสบการณ์ได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้สอนเข้าใจลักษณะของสื่อการสอนต่าง ๆ ในลักษณะที่ว่าสื่อการสอนเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนั้น กรวยประสบการณ์จึงช่วยให้ผู้สอนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการสร้างสื่อการสอนได้ง่ายขึ้น²⁴

1. ประสบการณ์ตรงที่มีความหมาย หรือการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Direct Purposeful Experiences)

ประสบการณ์ขั้นนี้ถือว่าเป็นรากฐานของการศึกษา เพราะผู้เรียนจะได้เรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งหมด เรียกว่า การเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ด้านความรู้สึก (Sensory Experience) ตัวอย่างการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้แก่ การฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจากของจริงหรือการฝึกจากสถานการณ์จริง

2. ประสบการณ์จำลอง (Contrived Experiences)

เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นนามธรรมขึ้นมาอีกหนึ่งขั้น ในกรณีที่ผู้เรียนไม่อาจเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ตรงก็จะสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จำลองนี้ได้ สื่อการสอนที่ให้ประสบการณ์จำลองได้แก่ หุ่นยนต์จำลอง ตัวอย่าง ลูกโลก และแผนภูมิที่เป็น 3 มิติ

3. ประสบการณ์นาฏการ (Dramatized Experiences)

เป็นประสบการณ์ที่ได้จากการแสดง การละเล่นต่าง ๆ เช่น การแสดงละครสำหรับประกอบการเรียนประวัติศาสตร์ การเล่นเกมของ การเล่นเกมบทบาทสมมติ การเชิดหุ่น เป็นต้น

²⁴ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2526), 142-143.

ประสบการณ์ชั้นนี้อาจต้องอาศัยวัสดุในประสบการณ์จำลองช่วยอยู่บ้างจึงจะเกิดผลดี และใกล้เคียงกับความเป็นจริง ประสบการณ์ชั้นนี้จะแบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 พวก คือ ผู้แสดง กับผู้ชม ดังนั้น ผู้แสดงจะได้รับประสบการณ์มากกว่าผู้ชม

4. การสาธิต (Demonstrations)

เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับด้วยการเฝ้าสังเกต การแสดงต่าง ๆ ทั้งในด้านวิธีการ กระบวนการ หลักการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามได้เมื่อได้เฝ้าสังเกตดูการสาธิต

5. การศึกษานอกสถานที่ (Field Trips)

เป็นการพาผู้เรียนออกไปศึกษาท่องเที่ยวนอกห้องเรียน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ด้วยการสังเกตจากสิ่งที่ได้พบเห็น เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น การไปเยี่ยมชมเรือนเพาะชำ โรงงานอุตสาหกรรม สวนสัตว์ หรือการไปทัศนจาร เป็นต้น

6. นิทรรศการ (Exhibition)

เป็นเทคนิคการจัดประสบการณ์ที่ใช้ประสบการณ์หลายประเภทมาผสมผสานกันอย่างมีระบบ เพื่อแสดงกระบวนการหรือเรื่องราวต่าง ๆ เช่น มีการใช้ของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ ภาพโฆษณา หรืออื่น ๆ บางกรณีในการจัดนิทรรศการนั้น อาจมีการสาธิต การฉายภาพยนตร์ หรือ สไลด์ร่วมอยู่ด้วย ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยการไปดู และสังเกต นิทรรศการส่วนใหญ่จะมีด้วยกัน 2 ประเภท คือ

6.1 นิทรรศการสำเร็จรูป เช่น นิทรรศการในศูนย์บริภัณฑ์การศึกษาหรือพิพิธภัณฑ์ ซึ่งถือเป็นนิทรรศการที่ถูกจัดไว้ถาวร ทั้งนี้ นิทรรศการสำเร็จรูปอาจจัดแสดงเป็นแบบเคลื่อนที่ไปตามที่ต่าง ๆ ได้

6.2 นิทรรศการที่จัดทำขึ้นในโอกาสต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการในงานกาชาด การจัดป้ายนิเทศของผู้เรียน การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน เป็นต้น

7. โทรทัศน์การศึกษา (Television)

โทรทัศน์เป็นประสบการณ์ทางการศึกษาที่สามารถนำเสนอเนื้อหาข่าวสารได้ทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียง ไม่ว่าเนื้อหาข่าวสารนั้นจะกำลังเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแล้วก็ตาม ถือได้ว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ประสบการณ์เรียนรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่ง

8. ภาพยนตร์ (Motion Pictures)

เป็นสื่อที่ให้ประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกับโทรทัศน์เพียงแต่ต้องใช้เครื่องฉายและฟิล์มภาพยนตร์ในการนำเสนอประสบการณ์

9. การบันทึก, วิทยุ และภาพนิ่ง (Recording, Radio and Still Pictures)

เป็นสื่อที่ให้ประสบการณ์เพียงอย่างเดียวคือการดู หรือการฟังเท่านั้น คือ ภาพนิ่ง ได้แก่ รูปภาพรูปสไลด์ फिल्मสตริป และภาพโปร่งใส เป็นต้น การบันทึกเสียง ได้แก่ แผ่นเสียง และ เทปบันทึกเสียง ห้องปฏิบัติการทางภาษา ส่วนสื่อประเภทวิทยุนี้ต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ฟัง

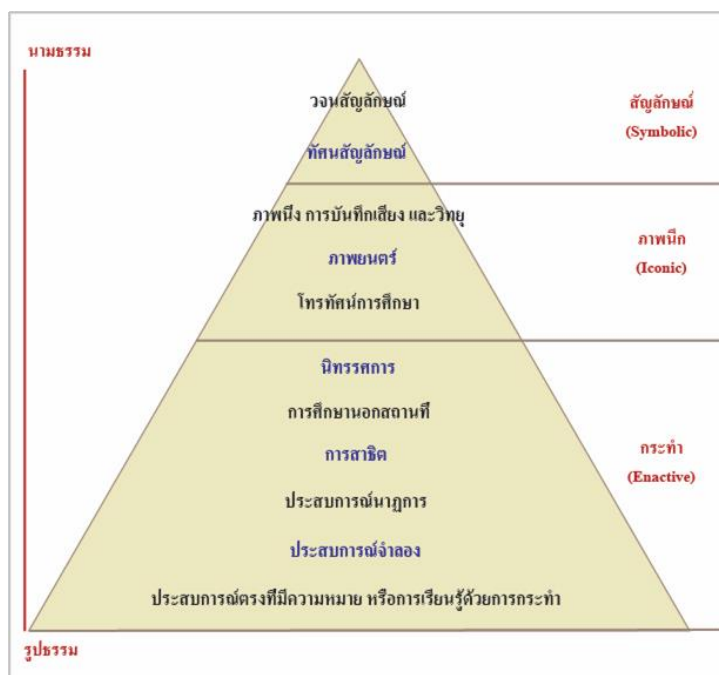
10. ทศนสัญลักษณ์ (Visual Symbols)

เป็นประสบการณ์ที่ได้จากการดู เช่น แผนที่ แผนภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ ภาพโฆษณา การ์ตูน ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวความหมายของเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว การเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการนำเสนอเนื้อหา นั้น อาจใช้เครื่องมือหรือวัสดุต่าง ๆ เช่น กระดานดำ ป้ายนิเทศ หรืออื่น ๆ การใช้ประสบการณ์ขั้นนี้เพื่อการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยดี ควรสอนทักษะพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนเสียก่อนเช่น ทักษะในการอ่าน และการเขียนสัญลักษณ์เหล่านั้น เป็นต้น

11. วจนสัญลักษณ์ (Verbal Symbols)

ประสบการณ์ขั้นนี้เป็นประสบการณ์ขั้นสูงสุด และถือว่าเป็นประสบการณ์ขั้นที่เป็นนามธรรมที่สุด ประสบการณ์ขั้นนี้ได้แก่ภาษาพูด ภาษาเขียน ถึงแม้ประสบการณ์ขั้นนี้จะเป็นนามธรรมอยู่มาก แต่ก็ใช้เพื่อการสื่อสาร และการเรียนการสอนอยู่เป็นประจำ จึงควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะในการอ่าน และการฟังมาแต่ช่วงวัยเยาว์ ก็จะสามารถช่วยให้ใช้ประสบการณ์ขั้นนี้เพื่อการเสาะแสวงหาความรู้ได้เป็นอย่างดี²⁵

²⁵ เรื่องเดียวกัน, 142-146.

ภาพที่ 5 ภาพกรวยประสบการณ์ (The Cone of Experience)

หลักองค์ประกอบศิลปะในการออกแบบ

หลักองค์ประกอบศิลปะสามารถแบ่งแยกย่อยได้เป็นสิ่งต่าง ๆ มากมายหลายรูปแบบ ผู้ที่ทำงานออกแบบมักศึกษาความหมาย และอารมณ์ที่ได้จากการจัดองค์ประกอบรูปแบบต่าง ๆ อย่างอิสระ ทำให้ผลงานที่ได้เป็นไปตามความคิด รสนิยม และประสบการณ์ของผู้ออกแบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอแยกหลักในการออกแบบเป็น 2 ข้อหลัก เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย คือ 1. หลักทัศนธาตุ และ 2. หลักการจัดวางในงานออกแบบกราฟิก

1. หลักทัศนธาตุ

การศึกษาวិชาองค์ประกอบศิลปะจำเป็นต้องแยกทัศนธาตุออกมาเป็นอย่าง ๆ เพื่อทำการศึกษาวิเคราะห์ให้ชัดเจนถึงคุณลักษณะ และหน้าที่เฉพาะตัวของแต่ละธาตุ ทัศนธาตุเป็น สื่อสุนทรียภาพที่ผู้สร้างผลงานจะนำมาประกอบกันเข้าเป็นรูปทรงเพื่อสื่อความหมายตามเรื่องหรือ แนวคิดที่เป็นจุดหมาย การประกอบกัน การจัดระเบียบ หรือการประสานเข้ากันของทัศนธาตุนั้น เป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องมีที่ยึดเหนี่ยวให้วัสดุเหล่านั้นรวมตัวเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์ เป็นอันหนึ่งอันเดียว สิ่งยึดเหนี่ยวดังกล่าว คือกฎเกณฑ์ของเอกภาพ ซึ่งหลักทัศนธาตุถือเป็นพื้นฐานของการสร้าง รูปทรงทางทัศนศิลป์โดยทั่วไป

1.1 จุด (Point) เป็นส่วนประกอบสำคัญของศิลปะเบื้องต้นซึ่งดูเหมือนไม่สำคัญ แต่ความจริงแล้วจุดถือเป็นต้นกำเนิดของส่วนประกอบสำคัญของศิลปะหลากหลายชนิด จุดมีมิติเป็น ศูนย์ ไม่มีความกว้าง ความยาว ความลึก เป็นธาตุที่ไม่สามารถแบ่งออกได้อีก ในทางธรรมชาติเราจะเห็นจุดกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ว่าง จุดที่เราเห็นซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดตำแหน่งของรูปทรงในที่ว่างขึ้น กล่าวคือ ถ้าจุดจุดเดียววางกับจุดจะมีปฏิกริยาผลักดันตอบโต้ซึ่งกันและกัน แต่ถ้าเป็นหลายจุด ปฏิกริยานี้จะรุนแรงขึ้น เนื่องจากการดึงดูดและการผลักดันระหว่างจุดต่อจุดเพิ่มขึ้น

1.2 เส้น (Line) คือ จุดที่ต่อเนื่องกันในทางยาว หรือร่องรอยของจุดที่เคลื่อนไปใน มิติเดียว เป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่มีความสำคัญมากที่สุด เส้นสามารถแสดงความรู้สึกได้ด้วยตัวของมันเอง และด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น ยกตัวอย่างจากงานจิตรกรรมของไทย จีน และญี่ปุ่น ล้วนมีเส้นเป็นหัวใจหลักของการแสดงออกทั้งสิ้น หรือแม้แต่ในทางประติมากรรมที่ส่วนมากจะแสดงออกด้วยวัสดุ และปริมาตร ยังต้องประกอบขึ้นด้วยมวลของรูปทรงกับ เส้นรูปนอกที่สมบูรณ์ ถ้ามีมวลโดยปราศจากเส้นรูปนอกจะเรียกเป็นงานประติมากรรมไม่ได้ เส้นขั้นต้นที่เป็นพื้นฐานมี 2 ลักษณะ คือ เส้นตรง กับเส้นโค้งโดยเส้นทุกชนิด เราสามารถแยกออกเป็นเส้นตรงกับเส้นโค้งได้ทั้งสิ้น

1.2.1 ความรู้สึกที่เกิดจากเส้น

- เส้นตรง ให้ความรู้สึกแข็งแรง แน่นอน ตรง ไม่ประณีประนอม เออาชนะ
- เส้นนอน ให้ความรู้สึกกลมกลืนกับแรงดึงดูดของโลก ให้ความรู้สึกพักผ่อน ینگเฉย ฝ่อนคลาย
- เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกสมดุล มั่นคง แข็งแรง พุ่งขึ้น จริงจัง
- เส้นเฉียง เป็นเส้นที่อยู่ระหว่างเส้นนอนกับเส้นตั้ง ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่สมบูรณ์ ไม่มั่นคง
- เส้นโค้งเป็นคลื่น ให้ความรู้สึกสบาย สามารถเปลี่ยนแปลงได้สิ้นไหล ต่อเนื่อง มีความกลมกลืนในการเปลี่ยนทิศทางเคลื่อนไหวช้า ๆ สุภาพ เป็นผู้หญิง นุ่มนวล ซึ่งหากใช้เส้นลักษณะนี้มากเกินไป อาจทำให้เกิดความรู้สึกกังวล เรือยเฉื่อยขาดจุดหมายได้
- เส้นโค้งวงแคบ ให้ความรู้สึกเปลี่ยนทิศทางรวดเร็ว มีพลังเคลื่อนไหวที่รุนแรง
- เส้นโค้งวงกลม ให้ความรู้สึกการเปลี่ยนทิศทางที่ตายตัว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง รู้สึกเป็นเรื่องซ้ำ ๆ เป็นเส้นโค้งที่มีระเบียบมากที่สุด แต่ไม่น่าสนใจมากที่สุด เพราะการเปลี่ยนแปลง

- เส้นโค้งกันหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลื่นคลาย และเติบโตเมื่อมองจากภายใน หากมองจากภายนอกจะให้ความรู้สึกที่ ไม่สิ้นสุดของพลังเคลื่อนไหว เส้นกันหอยที่พบในธรรมชาติมักจะวนทวนเข็มนาฬิกา เห็นได้จากในกันหอย ในหมอกเพลิง ในอาคารเกี่ยวพันของไม้เลื้อย

- เส้นหยักฟันปลา ให้ความรู้สึกเปลี่ยนทิศทางรวดเร็ว ทำให้ประสาทกระทบก ให้จังหวะกระแทก เกร็ง ทำให้นึกถึงพลังไฟฟ้า ฟ้าผ่า กิจกรรมที่ขัดแย้ง ความรุนแรง สงคราม

1.3 น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา (Tone) คือ ความอ่อนแก่ของบริเวณที่ถูกแสงสว่างและบริเวณที่เป็นเงาของวัตถุ หรือการระบายสี ให้มีผลเป็นความอ่อนความแก่ของสีหนึ่ง หรือหลากหลายสี นอกจากนี้ ค่าน้ำหนักยังทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ด้วยการประสานความอ่อนแก่ในตัวของมันเอง ค่าน้ำหนักอ่อน-แก่ ทำหน้าที่ให้ความแตกต่างระหว่างรูปกับพื้นหลัง บริเวณที่มีค่าน้ำหนักตัดกันจะดึงดูดความสนใจ และถ้ามีบริเวณที่น้ำหนักตัดกันหลายแห่งจะนำสายตาให้เคลื่อนที่จากบริเวณหนึ่งไปอีกริเวณหนึ่ง ตามจังหวะที่ศิลปินกำหนด

1.4 ที่ว่าง (space) ที่ว่างเป็นสิ่งที่อยู่เองตามธรรมชาติ โดยทั่วไปจะมีมิติกว้าง ยาว ลึก ที่หาขอบเขตไม่ได้ แต่ในงานศิลปะพื้นที่ว่างถูกกำหนดโดยศิลปิน ที่ว่างเป็นทัศนธาตุที่มีบทบาทสำคัญมากในองค์ประกอบของรูปทรง มีความสัมพันธ์กับรูปทรงและทัศนธาตุอื่น ๆ ทุกชนิด

1.5 สี (Color) สีปรากฏอยู่ในธรรมชาติโดยทั่วไป สีมียู่ในแสงแดดเป็นคลื่นแสงชนิดหนึ่งจะปรากฏให้เห็นเมื่อแสงแดดส่องผ่านละอองน้ำในอากาศ และเกิดการหักเหเป็นสีรุ้ง สีมียู่ด้วยกัน 2 ชนิด คือ สีที่เป็นแสง ได้แก่ สีที่เกิดขึ้นจากการหักเหของแสงกับ สีที่เป็นสีของวัตถุ ได้แก่ สีที่มีอยู่ในวัตถุธรรมชาติทั่วไป เช่น สีของพืช สีของสัตว์ สีของแร่ธาตุ หรือสีอื่น ๆ สีถือเป็นทัศนธาตุที่มีความสำคัญและบทบาทมากที่สุดในงานจิตรกรรม เพราะนอกจากจะมีคุณลักษณะของทัศนธาตุอื่น ๆ อยู่แล้ว สียังมีลักษณะพิเศษอีก 3 ประการ คือ 1. ความเป็นสี เช่นสีแดง สีเหลือง สีเขียว 2. น้ำหนักของสี คือ ความสว่างหรือความมืดของสีความชัดของสี 3. ความจัดของสี คือความสดหรือความบริสุทธิ์ของสี นอกจากนี้ สียังสามารถให้อารมณ์ความรู้สึกด้วยตัวของมันเองโดยตรงได้ เช่น สีแดงให้ความรู้สึกร้อน สีฟ้าให้ความรู้สึกเย็น เป็นต้น ส่วนเรื่องการใช้สีมีอยู่ด้วยกัน 2 วิธีใหญ่ คือ การใช้สีกลมกลืน กับการใช้สีที่ตัดกัน ซึ่งหากในผลงานใช้สีที่กลมกลืนจนเกินไปก็จะเกิดความจืดชืดน่าเบื่อ หากใช้สีตัดกันมากเกินไปก็จะเกิดความขัดแย้งสับสน ทนไม่ได้

1.6 พื้นผิว (Texture) หมายถึง ลักษณะของบริเวณของสิ่งของต่าง ๆ ที่เมื่อสัมผัสจับต้องหรือเมื่อเห็นแล้วรู้สึกได้ถึงความหยาบ ความมัน ความด้าน ขรุขระ ความเป็นเส้น เป็นจุด

เป็นกำมะหยี่ พื้นผิวประกอบด้วยการอยู่ 2 ชนิด คือลักษณะพื้นผิวที่เราสามารถจับต้องได้ กับลักษณะพื้นผิวที่ทำเทียม ดังนั้น พื้นผิวจึงถือเป็นทัศนธาตุที่ไม่เป็นหลักในการสร้างรูปทรง เพราะตัวมันเองมีข้อจำกัดไม่มีลักษณะทั่วไปโดยสมบูรณ์เหมือนธาตุอื่น ๆ แต่ในทางศิลปะ พื้นผิวก็มักถูกใช้เป็นทัศนธาตุที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานโดยการใช้พื้นผิวของวัสดุต่าง ๆ มาประกอบเป็นรูปทรงที่สมบูรณ์ได้²⁶

2. หลักการจัดวางในงานออกแบบกราฟิก

การจัดวางองค์ประกอบในงานออกแบบนั้น ทำขึ้นเพื่อให้ผลงานที่ออกไปสามารถสื่อความหมายได้ตามที่ผู้ออกแบบต้องการ และมองเห็นจุดเด่นของงานได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการจัดองค์ประกอบสำหรับงานออกแบบจะมีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การจัดวางรูปร่างหรือรูปทรงในงานกราฟิก

การจัดวางรูปร่าง (Shape) หรือการจัดวางเส้นที่มารวมกันจนสามารถเห็นเป็นรูปร่างสามารถจัดวางโดยการลดทอนรายละเอียดจากวัตถุที่เป็นของจริง จนเหลือเพียงเส้นเค้าโครงรอบนอกวัตถุ ซึ่งการลดทอนให้เหลือแต่เส้นนี้ควรใช้เส้นที่มีลักษณะเหมือนกันทั้งภาพ เช่น การลดทอนรายละเอียดของมนุษย์ให้เหลือแต่เส้นรอบนอก ซึ่งเส้นรอบนอกดังกล่าว ประกอบไปด้วยเส้นโค้งทุก ๆ สัดส่วนของภาพนั้น หรือภาพรูปทรงอิสระที่ไร้ลักษณะแน่นอน แต่ในภาพจะประกอบไปด้วยเส้นโค้งทั้งภาพจึงทำให้ภาพดูมีความเคลื่อนไหว อ่อนไหว

2.2 การจัดวางพื้นที่ว่างในงานกราฟิก

ไม่ว่าจะทางทัศนศิลป์ หรือในงานออกแบบ ถือว่าที่ว่าง (Space) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งที่มีความงามที่จะสามารถช่วยส่งเสริมภาพให้เกิดความน่าสนใจ พื้นที่ว่างนั้นจะปรากฏขึ้นได้เมื่อมีรูปร่าง หรือรูปทรงปรากฏขึ้นในภาพ พื้นที่ว่างมีหน้าที่ช่วยให้รูปทรงมีความโดดเด่นมากขึ้น แต่หากปริมาณของพื้นที่ว่างมีน้อยกว่ารูปทรงจะทำให้เกิดความรู้สึกที่อัด แน่นทึบ หรือหากพื้นที่ว่างมีปริมาณมากกว่ารูปทรงก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางสายตาอย่างมาก

2.3 ความสมมาตร และความไม่สมมาตรในงานออกแบบ

ความสมมาตรหรือความสมดุล (Balance) มีความหมายว่า ความพอดี ลงตัวไปกันได้ อย่างมีความเท่าความเสมอกัน อาจเป็นได้ทั้งการวางน้ำหนักที่ผสมกันของการจัดวางองค์ประกอบ

²⁶ ชลูด นิ่มเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ, พิมพ์ครั้งที่ 9, (กรุงเทพฯ ฯ: สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัท อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2557), 45-82.

โดยมีแกนสมมาตรทำหน้าที่แบ่งภาพด้านซ้าย ด้านขวา ด้านบน ด้านล่าง เท่ากันอย่างกลมกลืน ความสมดุลมีการแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

2.3.1 ความสมดุลโดยมี 2 ข้างเท่ากัน หรือความสมมาตร (Symmetrical Balance) หมายถึง การจัดวางองค์ประกอบ ต่าง ๆ ของศิลปะทั้งสองข้าง มีขนาดสัดส่วนน้ำหนักเท่าเทียมกัน หรือรูปแบบเหมือนกัน คล้ายกัน ทั้งรูปร่าง หรือรูปทรง ซึ่งความสมดุลในลักษณะนี้ มีการนำไปใช้น้อย ในทางศิลปะ ส่วนมากจะใช้ในลวดลายตกแต่งในงานสถาปัตยกรรม หรือในงานที่ต้องการ ดุลยภาพที่ทำให้เกิดความนิ่ง ให้อารมณ์ไปในทิศทางเดียวกัน และมั่นคงเพื่อถ่ายทอดความยิ่งใหญ่ หรือความหนักแน่น

2.3.2 ความอสมมาตร หรือความสมดุลสองข้างไม่เท่ากัน (Asymmetrical Balance) มีความหมายว่า การจัดวางที่องค์ประกอบของศิลปะทั้งสองข้างมีขนาด สัดส่วน น้ำหนักไม่เท่ากันไม่เสมอกัน แตกต่างกัน แต่เกิดความสมดุลได้ในความรู้สึกเมื่อมองผลงาน ศิลปินมักนิยมใช้หลักการนี้ในงานศิลปะ เนื่องจากมีความหลากหลายและไร้ขอบเขตจำกัดในการจัดวาง หรือออกแบบ

2.4 จังหวะในงานออกแบบ

จังหวะ (Rhythm) คือ การซ้ำของภาพจำทำให้เกิดการเคลื่อนไหว ไม่ว่าจะเป็นการซ้ำของ จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง โดยจะมีความหลากหลายซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้จังหวะนั้นมีความน่า ตื่นเต้น แต่หากมีการซ้ำภาพเดิมจนมากเกินไป จะทำให้เกิดความน่าเบื่อบนผลงาน การเคลื่อนไหว และการทำงานของจังหวะที่เกิดขึ้นร่วมกัน จะสร้างมุมมองที่เสมอภาคแห่งจังหวะได้ การใช้จังหวะใน งานออกแบบ มีความน่าสนใจและสามารถทำซ้ำได้อย่างรวดเร็ว ลงตัวได้ดีผู้คนจะสามารถเข้าถึง และ รับรู้ได้ไม่ยาก เนื่องจากเห็นได้ชัดเจนจากรูปทรง รูปร่างที่มีการซ้ำลงในภาพ ด้วยเหตุนี้ การทำซ้ำจึง ช่วยดึงดูดความน่าสนใจอย่างหนึ่ง

2.5 ความกลมกลืนในงานออกแบบ

ความกลมกลืน (Harmony) หมายถึง การเคียงคู่กันของสีต่าง ๆ ซึ่งไปด้วยกันโดยไม่มี ความขัดแย้งหรือตัดกัน สามารถทำได้หลายลักษณะ คือ

2.5.1 กลมกลืนด้วยค่าน้ำหนักของสีเดียว หมายถึง การใช้สีเพียงสีเดียว แต่มี ค่าน้ำหนักหลายน้ำหนัก 2

2.5.2 กลมกลืนโดยใช้สีใกล้เคียง หมายถึง การใช้สีข้างเคียงในวงจรัสสีซึ่งมีลักษณะสี ใกล้เคียงกัน เช่น สีแดง สีส้ม สีเหลือง หรือสีเขียว สีเหลือง สีเขียว น้ำเงิน

2.5.3 กลมกลืนโดยใช้สีคู่ผสม หมายถึง สีคู่ใดคู่หนึ่งที่ผสมกันแล้วได้สีที่ 3 เช่น สีน้ำเงินผสมกับสีเหลืองแล้วออกมาได้สีเขียว

2.5.4 กลมกลืนโดยใช้วรรณะของสี หมายถึง สีที่อยู่ในกลุ่มวรรณะเดียวกันมาจัดอยู่ด้วยกัน เช่น สีวรรณะร้อน คือ สีแดง สีส้ม หรือ สีวรรณะเย็น คือ สีฟ้า สีเขียว

2.6 การสร้างสภาพสีโดยรวมในงานออกแบบ

การสร้างสภาพสีโดยรวม (Tonality) หมายถึง การทำให้เป็นสีโดยภาพรวมหรือเป็นโครงสร้างส่วนใหญ่ที่ปกคลุมหรือครอบงำสีอื่น ๆ อยู่ แม้ว่ารายละเอียดส่วนอื่น ๆ จะมีสีอื่นปกคลุมอยู่ก็ตามแต่ ก็ไม่ทำให้สภาพสีโดยรวมขัดแย้งกันมากจนเกินไป การใช้สีโดยรวมช่วยให้ภาพมีความกลมกลืน และมีเอกภาพ

2.7 การใช้สีขัดกันในงานออกแบบ

การใช้สีขัดกัน (Discord Color) หมายถึง การใช้สีที่ตัดกันในวงจรสีเป็นการกลับค่าของน้ำหนักระหว่างสีแก่กับสีอ่อน โดยการกลับสีที่แก่มาเป็นสีอ่อนด้วยการผสมสีขาวหรือทำให้เจือจางลงเพื่อให้มีน้ำหนักอ่อนกว่าอีกสีหนึ่ง แต่ถ้าจะปรับสีที่เป็นสีอ่อนให้เป็นสีแก่ จะทำได้โดยการผสมสีดำหรือสีเข้มกว่า เพื่อเพิ่มน้ำหนักสีให้เข้มข้น แล้วนำมาจัดเข้าด้วยกันเพื่อสร้างความแตกต่างหรือความขัดแย้งที่เหมาะสม ทำให้ผลงานดูมีจังหวะน่าสนใจกว่าการใช้สีกลมกลืนซึ่งอาจดูซ้ำ และจืดชืด การกลับค่าของสีมักถูกใช้เพื่อแต่งแต้มภาพเป็นบางจุดเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ ซึ่งมักจะใช้คู่สีระหว่างสีแก่กับสีอ่อนที่มีความเข้มแตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น โครงสร้างโดยรวมของภาพเป็นสีเหลือง ซึ่งเป็นสีอ่อนแต่มีการเพิ่มน้ำหนักสีเหลืองให้เข้มข้น ขณะเดียวกันก็นำสีม่วงซึ่งเป็นสีคู่ตรงข้ามหรือสีแก่มาลดค่าน้ำหนักลงให้อ่อนกว่าสีเหลือง แต่สีม่วงจะต้องถูกนำมาเป็นส่วนประกอบในปริมาณน้อยจะทำให้ภาพดูไม่จืดชืดและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.8 ขนาด และระยะของรูปร่างรูปทรงในงานออกแบบ

การกำหนดรูปร่างรูปทรงที่มีขนาดแตกต่างกันในภาพจะช่วยให้เกิดระยะหรือพื้นที่ลวงทางสายตาได้ เช่น รูปร่างหรือรูปทรงที่มีขนาดใหญ่จะทำให้รู้สึกว่ายู่ไกลสายตา แต่หากรูปร่างหรือรูปทรงมีขนาดเล็กจะทำให้มีความรู้สึกว่ายู่ไกลออกไป ในการออกแบบรูปร่าง รูปทรงในงานศิลปะหรือในงานออกแบบให้มีขนาดใหญ่เล็กที่ต่างกันจะทำให้ผลงานดูมีความสวยงามน่าสนใจมากขึ้น เมื่อเทียบกับการใช้รูปร่างที่ซ้ำมีขนาดเท่ากันหมดทั้งภาพ²⁷

²⁷ ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล, องค์ประกอบศิลป์เพื่องานกราฟิก, (ปทุมธานี: มิเดีย อินเทลลิเจนซ์ เทคโนโลยี, 2559), 75-88.

ความหมายของอินโฟกราฟิก

คำว่า อินโฟกราฟิก เกิดจากการผสมคำระหว่างคำว่า “Information” แปลว่า ข้อมูล และ คำว่า “Graphic” หมายถึง การสร้างภาพให้ปรากฏขึ้น ดังนั้น Infographic จึงหมายถึง การนำข้อมูล มาสรุปเพื่อจัดทำเป็นสื่อกราฟิก และอินโฟกราฟิกที่ดีจะสามารถช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจในข้อมูลที่มีความ ซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่ายผ่านกราฟิกรูปแบบต่าง ๆ²⁸ ผลงานการออกแบบกราฟิกมีปะปนอยู่ทุกที่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์แทบทุกชนิด ภาพยนตร์ ภาพถ่าย แผนที่ หรือแม้กระทั่งแบรนด์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ แต่กลับกันงานกราฟิกนั้นทำหน้าที่เป็นเพียงส่วนที่ช่วยส่งเสริม ภาพลักษณ์ให้กับงานออกแบบในสาขาอื่นๆ กล่าวคือ หากเปรียบเทียบงานกราฟิกกับงาน สถาปัตยกรรม หรืองานออกแบบแฟชั่น งานกราฟิกทำหน้าที่เป็น “ส่วนเสริม” ไม่ใช่ “ส่วนหลัก” ดังนั้นงานออกแบบกราฟิกจึงถูกเรียกว่าเป็น “ศิลปะเชิงพาณิชย์” “การออกแบบเพื่อการสื่อสาร” และ “การออกแบบด้วยภาพ” โดยจุดเด่นของงานกราฟิกคือ เป็นการออกแบบที่ใช้ต้นทุนในการผลิต ค่อนข้างต่ำแต่สามารถรวมข้อมูลเพื่อใช้สื่อสารได้อย่างรวดเร็ว²⁹

ในปัจจุบันประเทศไทยในหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนได้มีความตระหนักถึงความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลสู่กลุ่มเป้าหมายมากขึ้น จึงมีความนิยมใช้สื่ออินโฟกราฟิกกันอย่างแพร่หลาย ยกตัวอย่างเช่น การรายงานข่าวทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ บทความในนิตยสาร การสร้าง ภาพลักษณ์ขององค์กรหรือสินค้าให้ดูทันสมัย กิจกรรมทางการตลาด (ส่งเสริมการขายการ โฆษณา หรือการประชาสัมพันธ์) และการรณรงค์ ซึ่งการทำกราฟิกที่มีความสวยสะดุดตา น่าสนใจ ร่วมกับ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือนี้ก็มักจะได้รับคามนิยม และถูกหยิบยกไปอ้างอิง ตีพิมพ์ หรือเผยแพร่ต่อ ๆ ไปใน สื่อต่าง ๆ อย่างไม่รู้จบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโซเชียลเน็ตเวิร์ก (Social Network)³⁰

ความเป็นมาของอินโฟกราฟิก

แม้ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าชาติพันธุ์ของมนุษย์ถือกำเนิดขึ้นบนโลกเมื่อใด แต่สิ่งที่ เป็น ผลการคิดค้นของบรรพบุรุษของมนุษย์ทำให้เชื่อกันว่า ชาติพันธุ์ของมนุษย์พัฒนาขึ้นมาจากชาติที่พันธุ์

²⁸ จุติพงศ์ ภูสุมาศ, Principles Infographic : เปลี่ยนข้อมูลเข้าใจยากให้เป็นภาพที่ทรงพลัง, (นนทบุรี: บริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด, 2560), 2.

²⁹ Caroline Roberts, Graphic design visionaries, (London: Laurence King Publishing, 2015), 7.

³⁰ วิไลภรณ์ ศรีไพศาล, ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายด้วย Infographics, (เอกสารความรู้สถาบันดำรงรา ชานุกาฬสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2559), 1-2.

กลุ่มหนึ่งที่มีชีวิต และอาศัยอยู่บริเวณตอนใต้ของทวีปแอฟริกาซึ่งเคยอาศัยอยู่ในถ้ำ มีการพัฒนาจนสามารถยึดกายขึ้น ยืนลำตัวตรง เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่จำเป็น ต้องเขย่งกายเพื่อมองหาศัตรู ทั้งยังพัฒนาความสามารถในการใช้มือเพื่อหยิบฉวยอาหารและจับถือสิ่งของได้ และต่อมาจึงเริ่มมีการพัฒนาใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิต การส่งภาษาถือเป็นความสามารถในการส่งเสียงเพื่อสื่อสารระหว่างกันและกัน ถือเป็นสิ่งแรกของการพัฒนาทางทักษะของมนุษย์ในเส้นทางของวิวัฒนาการจากจุดเริ่มต้น การเขียนก็เป็นอีกหนึ่งการส่งภาษาด้วยการใช้สัญลักษณ์ ภาพ หรือตัวอักษรผ่านการวาดภาพ การขีดเขียนลงบนพื้นผิว หรืออาจมีการตัดทอนจนก่อให้เกิดเป็นกราฟิก (Graphic) เนื่องจากภาษาพูดมักมีจุดด้อยเพราะมนุษย์อาจพูดแล้วลืม หรือภาษานั้น ๆ เลือนหายไปตามกาลเวลาด้วย เหตุนี้จึงทำให้มนุษย์เกิดการคิดค้นภาษาเขียน ทำให้เค้าโครงของอารยธรรมของมนุษย์มีความชัดเจนขึ้น และทำให้สามารถรักษาความรู้ ประสบการณ์ และความคิดของมนุษย์ไว้ได้ ในระยะแรกเริ่ม ภาษาเขียนถูกพัฒนามาจากภาพวาดที่เรียบง่ายเพื่อบันทึกและถ่ายทอดข้อมูลให้ผู้อื่น ได้ทราบว่าผู้บันทึกได้พบเห็นอะไร หรือมีความคิดอย่างไรในยุค ๆ นั้น³¹

หากศึกษาย้อนกลับไปจะพบว่าอินโฟกราฟิกเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและถูกใช้งานมาอย่างยาวนาน ก่อนที่มนุษย์จะประดิษฐ์อักษรได้ โดยเริ่มตั้งแต่สมัย 30,000 ปีก่อนคริสตกาล มนุษย์โรมันของเป็นมนุษย์ยุคแรกๆ ที่รู้จักการวาดภาพภายในถ้ำที่อยู่อาศัย แม้ว่าในยุคนี้จะเป็นยุคที่ไร้ซึ่งภาษาพูดและภาษาเขียน แต่พวกเขาก็พยายามถ่ายทอดสิ่งที่พวกเขาพบเจอในแต่ละวัน ผ่านการวาดภาพบนผนังโดยการวาดสัญลักษณ์อย่างง่าย ๆ แทนสิ่งต่าง ๆ รวมถึงอธิบายจำนวนของสิ่งเหล่านั้นและการทำพิธีกรรม หรือการล่าสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ของมนุษย์ในยุคนี้ให้คนรุ่นหลังสามารถเกิดความเข้าใจในภาพเหล่านั้นได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพื้นฐานทางความคิดและจินตนาการของมนุษย์ไม่ว่าจะยุคสมัยใดก็ยังคงความคล้ายคลึงกันนั่นเอง³²

ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ พัฒนาการของอารยธรรมมนุษย์ในช่วงยุคหิน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศเนื่องจากอุณหภูมิทางเหนือลดลง ทำให้ฝูงสัตว์ และพืชพันธุ์มีการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตของมนุษย์ในช่วงยุคนั้นก็เป็นเช่นเดียวกัน มนุษย์ที่อาศัยอยู่ในแถบร้อนมักอาศัยอยู่ในกระโจม ในป่า หรือในแถบทุ่งราบ ส่วนมนุษย์ในบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากภูเขา

³¹ ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์, ประวัติศาสตร์การออกแบบกราฟิก, (กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), 1-2.

³² จุติพงศ์ ภูสุมาศ, Principles Infographic : เปลี่ยนข้อมูลเข้าใจยากให้เป็นภาพที่ทรงพลัง, (นนทบุรี: บริษัท ไอทีซี พรีเมียร์ จำกัด, 2560), 4.

น้ำแข็งเคลื่อนตัวครั้งสุดท้ายจะอาศัยอยู่ในถ้ำ ในยุคนั้นนั้น มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้โดยการล่าสัตว์เป็นอาหารและอาศัยอยู่ในบริเวณแถบอบอุ่นจนถึงร้อน ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสภาวะอากาศ มนุษย์จึงเปลี่ยนไปทำการเกษตรกรรม และปศุสัตว์ เนื่องจากมีจำนวนประชากรมนุษย์มากขึ้น ในช่วง 15,000 ถึง 10,000 ปีก่อนคริสตกาล มนุษย์มีการเขียนภาพโดยการใช้อสี รวมถึงมีการขุดขีดบนผนังถ้ำ เป็นภาพสัตว์ การล่าสัตว์ และภาพวาดลวดลายเรขาคณิต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการบันทึกเกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวัน และความสามารถในการล่าสัตว์ ภาพที่มีชื่อเสียงมาก ได้แก่ ภาพเขียนในถ้ำลาสโกวซ์ (Lascaux) ประเทศฝรั่งเศส และถ้ำอัลตามิราในประเทศสเปน ซึ่งภาพเหล่านี้ไม่เพียงเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ทางศิลปะเท่านั้น หากแต่เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสารด้วยภาพด้วย

สัญลักษณ์ภาพสมัยในต้นยุคประวัติศาสตร์ ได้มีการสันนิษฐานจากนักโบราณคดีว่ามีวิวัฒนาการสืบต่อกันมาทั้งสิ้น 2 ระยะ โดยระยะแรกเป็นจุดเริ่มต้นศิลปะการเขียนภาพเป็นการบันทึกภาพสิ่งของ และเหตุการณ์ของโลกที่มีความเหมือนจริง แม่นยำ ส่วนระยะที่ 2 ของสัญลักษณ์ภาพได้ถูกพัฒนาสัญลักษณ์จนกลายมาเป็นภาษาเขียน ท้ายที่สุดก็เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงที่สามารถเปล่งออกมาเป็นภาษาพูดได้³³

งานอินโฟกราฟิกชั้นยอดในยุคก่อนประวัติศาสตร์นั้น เกิดขึ้นในยุคโบราณที่ประเทศอียิปต์ เมื่อราว 2,000 ปีก่อนคริสตกาล ผ่านการเขียนออกมาในรูปแบบของอักษรภาพเฮียโรกลีฟิค (Hieroglyphic) โดยเป็นจารึกเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน หน้าที่การงาน ตลอดจนความเชื่อที่มีในช่วงยุคนั้น ชาวอียิปต์มีศาสนาและพิธีกรรมอันซับซ้อนแทรกซึมอยู่จนเป็นวัฒนธรรม มีการนับถือเทพเจ้า ฉะนั้น งานจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมส่วนมากจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา และพิธีกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พิธีฝังศพ ซึ่งมีความเชื่อถึงการมีชีวิตในโลกหลังความตาย จึงมีการเก็บรักษาศพไว้เป็นอย่างดี และมีการบรรจุสิ่งของเครื่องใช้ของผู้ตายลงไปในหลุมศพด้วย

ในช่วงเวลาที่อารยธรรมริมฝั่งแม่น้ำไทกริส และยูเฟรติสของเมโสโปเตเมีย และริมฝั่งแม่น้ำไนล์ในอียิปต์ได้มีการพัฒนาในแบบของตนนั้น ทางส่วนของทวีปเอเชียก็เป็นแหล่งของอารยธรรมจีนโบราณ ซึ่งถือได้ว่าเป็นอารยธรรมที่ลึกลับมีความคล้ายคลึงกับอียิปต์ และเมโสโปเตเมีย ในช่วงประมาณ 2,000 ปีก่อนคริสตกาล วัฒนธรรมจีนเกิดขึ้นเองโดยไม่มีข้องเกี่ยวกับอารยธรรมตะวันตก เกิดสิ่งที่ชาวจีนโบราณได้คิดค้นขึ้นมากมาย และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของมนุษย์ เช่น การประดิษฐ์คิดค้นเข็มทิศของชาวจีน ทำให้การบุกเบิกการเดินทางเรือในท้องทะเลมีความ

³³ ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์, **ประวัติศาสตร์การออกแบบกราฟิก**, (กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), 2-4.

เป็นไปได้มากขึ้น การคิดค้นดินปืนเพื่อทำดอกไม้ไฟ ก็ถือเป็นจุดเปลี่ยนแปลงของวิวัฒนาการอาวุธทางสงคราม หรือแม้กระทั่งศิลปะการคัดลายมือของจีน ที่เป็นระบบการเขียนที่เก่าแก่ที่สุดรวมถึงเป็นระบบที่ใช้ภาพมากที่สุด ก็เป็นจุดเริ่มต้นนำมาสู่การเกิดของกระดาษเนื้อเยื่อเพื่อถ่ายทอดข้อมูล การคัดลอกคำ การพิมพ์ ซึ่งการพัฒนาภาษาเขียนของชาวจีนนั้น มีวิวัฒนาการขึ้นอย่างช้า ๆ และมีการปรับปรุงมาแล้วหลายครั้ง มีการคิดค้นภาษาเพื่อบอกความรู้สึก กริยา อากา ร สี สัน ขนาด และชนิดตัวอักษร ลายมือ ชาวจีนมักเป็นอักษรย่อ หรือสัญลักษณ์เป็นอักษรกราฟิก หรือเครื่องหมายที่ใช้แทนคำคำนั้น³⁴

ในช่วงคริสต์ศักราช 1400 ทางฝั่งตะวันตก ความต้องการหนังสือขยายตัวอย่างมาก เมื่อยุโรปได้รับแรงกระตุ้นจากช่วงยุคกลางไปสู่ยุคเรอเนสซองส์ ทำให้กลุ่มชนชั้นกลางที่อ่านออกเขียนได้มีมากขึ้น และมีนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้สัมปทานในเรื่องการพัฒนาหนังสือเพื่อให้อ่านออกเขียนได้ หลุดออกจากมือของนักบวช และศาสนา นอกจากนี้ ยังมีการสร้างตลาดหนังสืออ่านขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นตลาดที่มีขนาดกว้างใหญ่ เนื่องด้วยมีการคิดค้นกระดาษขึ้นมาใช้ ประกอบกับคนทั่วไปมีความต้องการหนังสือเพิ่มมากขึ้น ทำให้ในสมัยนั้น เกิดการผลิตหนังสือไม่ทันต่อความต้องการ เพราะมีเพียงการพิมพ์ลายบนบล็อกลูกไม้ ดังนั้น ช่างพิมพ์ในประเทศเยอรมนี เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และอิตาลี จึงเริ่มแสวงหาหนทางที่จะผลิตหนังสือที่ใช้ตัวพิมพ์ถอดได้ (Movable Type) เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนในการผลิต หลังจากนั้น การพิมพ์เพื่อผลิตหนังสือก็ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา จนกระทั่งจีนได้คิดการแกะแผ่นทองแดงเพื่อการพิมพ์ จึงเกิดเพจทองแดงชิ้นแรก ซึ่งมีชื่อเรียกว่า เอนเกรฟิง (Engraving) เป็นการพิมพ์ภาพที่ขุดหรือตัดเข้าไปในแผ่นแม่พิมพ์ โดยวาดเป็นรอยขุดลงบนผิวโลหะเรียบ ๆ ต่อจากนั้นจึงเอาหมึกใส่ลงในร่องลึกก่อนจะเช็ดปากผิวหน้าให้สะอาด แล้วจึงนำกระดาษมากดลงบนแผ่นโลหะเพื่อดูดซับหมึก³⁵ ด้วยเทคนิคนี้ทำให้เกิดการผลิตหนังสือมากขึ้น และเพียงพอต่อความต้องการของผู้คน

จากการพัฒนาการแม่พิมพ์เพื่อการพิมพ์หนังสือ และการตอบสนองความต้องการหนังสือของคนทั่วไปนั้น ส่งผลให้งานทางด้านอินโฟกราฟิกได้รับการพัฒนาควบคู่เรื่อยมา จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1626 คริสตอฟ ไชเนอร์ (Christoph Scheiner) เกิดเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ. 1575 เป็นนักดาราศาสตร์ และนักบวชชาวเยอรมัน ความคิดเห็นของไชเนอร์ คือ จุดดับของดวงอาทิตย์เป็นดาวเคราะห์ขนาดเล็กที่โคจรรอบดวงอาทิตย์อย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ขัดแย้งกับกาลิเลโอใน

³⁴ เรื่องเดียวกัน, 25-33.

³⁵ เรื่องเดียวกัน, 73-85.

ตำแหน่งของเขาเอง ในปี ค.ศ. 1632 ว่า "Letters on Sunspots" เป็นหนังสือที่มีการอธิบายลักษณะการหมุนของดวงอาทิตย์ด้วยการใช้ภาพในการอธิบายลงบนหนังสือของเขา ซึ่งแตกต่างจากความคิดของกาลิเลโอ ไชเนอร์ได้ทำการติดตามสังเกตการณ์อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานกว่า 15 ปี และเขาได้คิดค้นเทคนิคที่ช่วยปรับปรุงความแม่นยำของตำแหน่งจุดตรวจดวงอาทิตย์ ซึ่งเป็นเครื่องมือตรวจจับแสงอาทิตย์แบบเฉพาะที่ออกแบบมา ผลลัพธ์ของการสำรวจของเขาถูกตีพิมพ์ใน "Rosa Ursina" หนังสือของเขาเป็นการโจมตีอย่างดุเดือดระหว่างแนวคิดของกาลิเลโอ กาลิเลโอปกป้องการถูกโจมตีนี้ในสิ่งพิมพ์ที่มีชื่อเสียงของเขา คือ "Dialogue" ไชเนอร์เสียชีวิตวันที่ 18 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1650³⁶

วิลเลียม เพลย์แฟร์ (William Playfair) เกิดวันที่ 22 กันยายน ปี ค.ศ. 1759 มีอาชีพเป็นวิศวกร และนักเศรษฐศาสตร์ทางการเมือง ชาวสกอตแลนด์ เขาเป็นลูกชายคนที่ 4 ของเจมส์เพลย์แฟร์ (James Playfair) ความสำเร็จที่เป็นที่ยอมรับของวิลเลียม นั้น อยู่ที่การสร้างสรรคของเขา คือการนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณโดยการใช้กราฟ และแผนภูมิ ซึ่งเขาได้รับแรงบันดาลใจในการออกแบบภาพแผนภูมิทั้งหลายมาจาก โจเซฟ พรีสต์ลีย์ (Joseph Priestley) ในปี ค.ศ. 1790 วิลเลียมได้ทำการตีพิมพ์แผนภูมิเพื่อแสดงข้อมูลครั้งแรก ในหนังสือ "The Commercial And Political Atlas" เป็นหนังสือว่าด้วยเรื่องของเศรษฐกิจประเทศอังกฤษในศตวรรษที่ 18 เขาได้ใช้แผนภูมิรูปแท่ง แผนภูมิเส้นในการอธิบายข้อมูลต่าง ๆ ลงบนหนังสือ นอกจากนี้ วิลเลียมยังได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้คิดค้นแผนภูมิรูปร่างกลม และแผนภูมิพื้นที่อีกด้วย³⁷

อีกหนึ่งผลงานอินโฟกราฟิกที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1857 โดยหญิงสาวพยาบาลชาวอังกฤษชื่อ ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล (Florence Nightingale) ได้รับการขนานนามและเป็นที่รู้จักว่า "สุภาพสตรีแห่งดวงประทีป" (Lady Of The Lamp) เกิดเมื่อ 12 พฤษภาคม ค.ศ. 1820 ในห้องพักชั้นสองที่หอรูหราชของคฤหาสน์โคลัมเบียของครอบครัวที่สนิทกัน ที่เมืองฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี ขณะที่พ่อ และแม่ของเธอเดินทางไปพักผ่อนระหว่างที่มีครรภ์แก่ ชื่อของเธอจึงได้จากชื่อเมืองที่เกิด บิดาเป็นเศรษฐีชาวอังกฤษ ชื่อ เอ็ดเวิร์ด วิลเลียม ไนติงเกล มารดาเป็นชาวฝรั่งเศส ชื่อ ฟาร์นีย์ ไนติงเกล เธอมีความต้องการ และปฏิญาณตนเองที่จะทำงานพยาบาลด้วยความรู้สึกที่แรงกล้า ทั้งนี้ทำให้เธอปฏิเสธบทบาทการเป็นภรรยา และแม่ในเวลาต่อมา ซึ่งในช่วงเวลานั้น งานพยาบาลมักถูก

³⁶ Mitchell, *The history of the discovery of the solar spots*, เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www2.hao.ucar.edu/Education/FamousSolarPhysicists/christoph-scheiner>.

³⁷ จุติพงศ์ ภูสุมาศ, *Principles Infographic : เปลี่ยนข้อมูลเข้าใจยากให้เป็นภาพที่ทรงพลัง*, (นนทบุรี: บริษัท ไอทีซี พรีเมียร์ จำกัด, 2560), 5.

รังเกียจว่าเป็นอาชีพชั้นต่ำของสังคม รวมถึงมีภาพลักษณ์ทางลบ เต็มไปด้วยผู้หญิงยากไร้ที่แขวนชีวิตไว้กับการติดตามไปรักษาให้กับกองทัพ อีกทั้งยังถูกมองว่าต้องอยู่กับความสกปรก และสิ่งน่ารังเกียจ ครอบครัวของเธอคัดค้านอย่างหนัก ทั้งโธธ และทุกซี้ใจ โดยเฉพาะแม่ของเธอ แต่ในที่สุดเธอก็ได้เป็นพยาบาลตามความมุ่งมั่น เธอเข้าทำงานเป็นพยาบาลอยู่หลายปี และเป็นที่ยูจกจากผลงานการอุทิศตนระหว่างสงครามไครเมีย ในช่วงท้ายของชีวิต เธอถูกรุมเร้าด้วยพิษไข้มาโดยตลอด เป็นไปได้ว่าเกี่ยวกับอาการเรื้อรังของ บรูเซลโลซิส (Brucellosis) หรือ "ไข้ไครเมีย" (Chronic Fatigue Syndrome) ซึ่งเธอติดตามตั้งแต่ช่วงสงครามไครเมีย เธอพัฒนาแผนภาพอินโฟกราฟิก "โพลลาเอเรีย ไดอะแกรม" ที่แสดงข้อมูลการเสียชีวิตที่มาจากสภาพ หรือการปฏิบัติที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งเป็นการบุกเบิกด้าน สถิติศาสตร์ ทางการศึกษาสุข³⁸ แผนภาพอินโฟกราฟิกของเธออธิบายถึงสาเหตุการตายของทหารในแต่ละเดือนเพื่อเสนอต่อราชินีวิกตอเรีย โดยมีจุดประสงค์ให้ราชินีให้ความสำคัญกับโรงพยาบาลทหารมากขึ้น โดยเทคนิคที่ใช้สร้างภาพอินโฟกราฟิกนี้ ถูกเรียกว่า Coxcomb โดยมีลักษณะของการผสมกันระหว่างแผนภูมิซ้อนกับกราฟวงกลม โดยการกระจายออกโดยจุดศูนย์กลางดูคล้ายกับกลีบของดอกกุหลาบ ทำให้ต่อมาผู้คนจึงเรียกผลงานชิ้นนี้ว่า "Nightingale Rose Diagram"³⁹ เธอเสียชีวิตเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ. 1910 ขณะอายุ 90 ปี ในห้องของเธอในปาร์กเลน ย่านที่อยู่ของผู้ดี

จากช่วงเวลาที่ผ่านมา สังเกตได้ว่า อินโฟกราฟิกเริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น จากจุดเริ่มต้นที่มนุษย์สร้างงานอินโฟกราฟิกเพื่อเป็นการบันทึกเรื่องราววิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม ต่อมาก็เริ่มมีการลดทอนความเหมือนจริงลง ให้เหลือเพียงแต่เพียงสัญลักษณ์เพื่อสื่อว่าเป็นสิ่งนั้น ๆ จนกระทั่งสัญลักษณ์ที่ถูกลดทอนนั้นถูกพัฒนาให้เป็นภาษาเขียนของแต่ละพื้นที่ที่มนุษย์อาศัยอยู่ ในปัจจุบันงาน อินโฟกราฟิกถือเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์จนถึงได้ว่าเป็นสื่อกลางการสื่อสารอย่างหนึ่ง เพื่อใช้ให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น แผนภาพอินโฟกราฟิกรถไฟใต้ดินของกรุงลอนดอนถูกออกแบบโดย แฮร์รี่ เบค (Harry Beck) ซึ่งออกแบบไว้ใน

³⁸ BBC News, ฟลอเรนซ์ ไนติงเกิล “สุภาพสตรีแห่งดวงประทีป” หญิงร่ำรวยผู้เลือกช่วยชีวิตคนผ่านงานพยาบาล, เข้าถึงเมื่อ 25 มิถุนายน 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-52615479>.

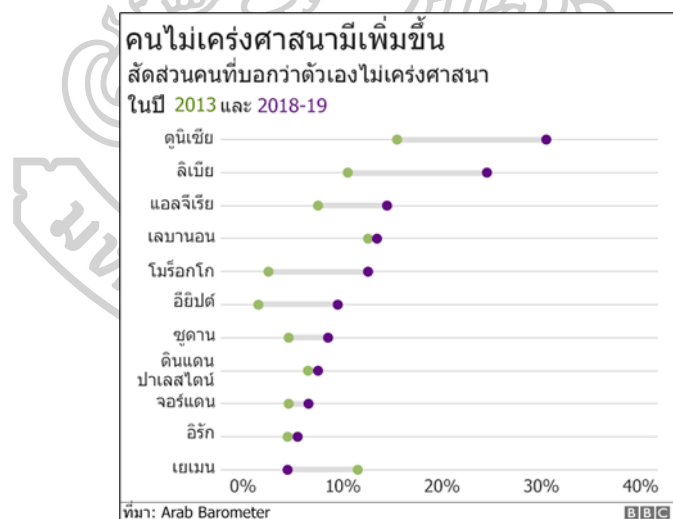
³⁹ จูตีฟงส์ ภูสุมาศ, Principles Infographic : เปลี่ยนข้อมูลเข้าใจยากให้เป็นภาพที่ทรงพลัง, (นนทบุรี: บริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด, 2560), 6.

ปี ค.ศ. 1933 จึงถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการออกแบบแผนที่รถไฟทั่วโลก เพราะเป็นการออกแบบที่ดูสวยงาม เรียบง่าย มีประโยชน์ ใช้งานได้จริง รวมถึงคนทั่วไปสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย⁴⁰

ในยุคปัจจุบัน การออกแบบแผนภาพอินโฟกราฟิกมีอัตราความน่าสนใจเพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด อันเนื่องมาจากโซเชียลเน็ตเวิร์กที่กำลังเติบโตขึ้นอย่างถึงขีดสุด ทำให้สื่อประเภทอินโฟกราฟิกถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย ผ่านการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบใหม่ ๆ การนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามามีส่วนช่วยในการออกแบบให้สามารถผลิตสื่อให้ดียิ่งขึ้น

ประเภทของอินโฟกราฟิก

ปัจจุบันอินโฟกราฟิกสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ อินโฟกราฟิกที่เน้นด้านผลสำรวจ หรืองานวิจัย (Explorative) และอินโฟกราฟิกที่เน้นไปด้านการถ่ายทอดข้อมูล (Narrative) ทั้งนี้ ข้อมูลที่จะนำมาสร้างอินโฟกราฟิกของทั้งสองประเภทได้ จะต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริง เชื่อถือได้เท่านั้น

ภาพที่ 6 ภาพตัวอย่างงานอินโฟกราฟิกที่เน้นด้านผลสำรวจหรืองานวิจัย (Explorative)
ที่มา : BBC News, โลกอาหรับกำลังหันหลังให้ศาสนา, เข้าถึงเมื่อ 17 มกราคม 2563,
เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-48763200>.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, 7.

1. อินโฟกราฟิกที่เน้นด้านผลสำรวจหรืองานวิจัย (Explorative) โดยผลงานอินโฟกราฟิกที่เน้นผลสำรวจ หรืองานวิจัยนั้น จะให้ความสำคัญด้านข้อมูลและตัวเลข โดยองค์ประกอบ อื่น ๆ ที่ไม่ได้มีความหมายสะท้อนตัวข้อมูลจะไม่ถูกนำมาใช้ ลักษณะการออกแบบจึงมีความเรียบง่ายเป็นหลัก ในการออกแบบ มีลักษณะเด่น คือ งานออกแบบจะมีลักษณะที่เรียบง่ายที่สุดในภาพผลงานจะมีเพียงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเท่านั้น ให้ความสำคัญกับข้อมูลและตัวเลข และแสดงผลอย่างชัดเจน กระชับไม่เยิ่นเย้อ ในส่วนของการนำไปใช้กราฟิกแบบผลสำรวจหรืองานวิจัย คือ ใช้ในงานวิจัยและการศึกษา ใช้ในการแสดงภาพในเชิงวิทยาศาสตร์ ใช้แสดงข้อมูลชั้นสูงในด้านทางธุรกิจ และใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล⁴¹

ภาพที่ 7 ภาพตัวอย่างงานกราฟิกที่เน้นไปด้านการถ่ายทอดข้อมูล (Narrative)

ที่มา : Thai PBS News, ภาษีที่ดินฯ เริ่มจัดเก็บ 1 ม.ค. ปีหน้า, เข้าถึงเมื่อ 17 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/infographic/250?fbclid=IwAR0kv3QX6loLJwvV234Gx6QcpaV5XMMwCwp3wWT43czfhJsUTCD5X7pigH4>.

2. เน้นไปด้านการถ่ายทอดข้อมูล (Narrative) เป็นอินโฟกราฟิกที่เน้นด้านการถ่ายทอดข้อมูลโดยให้ความสำคัญด้านข้อมูล เช่นเดียวกับกับแบบที่เน้นด้านผลสำรวจหรืองานวิจัย (Explorative) แต่จะให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจของผู้ชม และความสวยงามที่สามารถ

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, 9.

ดึงดูดความสนใจได้ ลักษณะเด่นของงานกราฟิกประเภทนี้ คือ ออกแบบให้ดูน่าสนใจมากที่สุด มีองค์ประกอบเสริมให้มีความสวยงามและน่าสนใจ ให้ความสำคัญในการเข้าถึงกลุ่มผู้ชมไปพร้อมกับ ข้อมูล และความเพลิดเพลินสวยงาม ส่วนการนำไปใช้ของกราฟิกประเภทนี้นั้น มักถูกนำไปใช้กับ สื่อสิ่งพิมพ์และการโฆษณา การเผยแพร่ทางโซเชียลมีเดีย (Social Media) แสดงผลข้อมูลทั่วไป ทางด้านธุรกิจ และแสดงผลทางการตลาด⁴²

รูปแบบในการนำเสนออินโฟกราฟิก

ปัจจุบันสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะทางโซเชียลมีเดียได้เติบโตขึ้นอย่างมาก ทำให้การแชร์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ มีรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้งานอินโฟกราฟิกมีการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายเช่นกัน ซึ่งโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. อินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่ง (Static Infographics) คือ การสรุปเนื้อหาลงในหนึ่งหน้า โดยการใช้ไอคอน รูปภาพ หรือข้อความ ข้อดีของการนำเสนอในรูปแบบนี้ คือสามารถผลิตได้ง่าย ต้นทุนในการผลิตต่ำ ผู้ชมสามารถแชร์อินโฟกราฟิกต่อได้ง่าย ข้อเสีย คือ หากข้อมูลมีมากเกินไป จะยากต่อการทำความเข้าใจ หรืออาจไม่ดึงดูดความสนใจเท่าที่ควร⁴³ และผลงานประเภทนี้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงเนื้อหา ส่วนมากรูปแบบการนำเสนอนี้มักใช้ได้กับแผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือภาพ หรือเป็นส่วนหนึ่งในบทความในนิตยสาร หรือหนังสือพิมพ์ รวมถึงภาพกราฟิกประกอบข่าวทางโทรทัศน์

2. อินโฟกราฟิกแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Infographics) เป็นรูปแบบอินโฟกราฟิกที่สามารถเปลี่ยนการแสดงผลได้ตามสิ่งที่ผู้ชมเลือก เหมาะกับการบรรยายข้อมูลที่มีปริมาณมากและมีความซับซ้อน โดยผู้ชมสามารถดูข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมได้ อีกทั้งผู้สร้างผลงานยังสามารถเปลี่ยนแปลงเนื้อหา หรือปรับปรุงข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบันตามยุคสมัย⁴⁴ อินโฟกราฟิกประเภทนี้มักถูกนำไปใช้บนเว็บไซต์ มีข้อดี คือ ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ง่ายเพราะข้อมูลสามารถแบ่งได้หลายกลุ่มหลายรูปแบบ สามารถปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลา ข้อเสีย คือ ผู้ผลิตต้องมีความเข้าใจในการเขียนโปรแกรม

⁴² เรื่องเดียวกัน, 9.

⁴³ เรื่องเดียวกัน, 10.

⁴⁴ วิไลภรณ์ ศรีไพศาล, ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายด้วย Infographics, (เอกสารความรู้สถาบันดำรงราชานุภาพสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2559), 12.

การจัดการฐานข้อมูลรวมถึงมีข้อจำกัดในการแสดงผลบนอุปกรณ์แต่ละชนิด และมีความยุ่งยากในการจัดพิมพ์

3. อินโฟกราฟิกแบบภาพเคลื่อนไหว (Motion Infographic) เป็นการสร้างภาพกราฟิกให้มีการเคลื่อนไหวได้ในหลายมิติ แต่จะแตกต่างจากการทำแอนิเมชัน (Animation) ตรงที่ไม่มีตัวละครเป็นตัวดำเนินเรื่อง หรือมีบทพูด และตัดฉากสลับเหมือนกับในภาพยนตร์ แต่จะเป็นการสร้างการเคลื่อนไหวให้กราฟิก และใช้การพากย์เสียงบรรยายประกอบ โดยอาจจะอยู่ในรูปแบบของวิดีโอหรือไฟล์เคลื่อนไหวอื่น ๆ อินโฟกราฟิกแบบนี้มักถูกใช้ในการเล่าเรื่องหรืออธิบายกลไกต่าง ๆ มีข้อดี คือ สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ชมได้มาก สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ข้อเสีย คือ มีต้นทุนในการผลิตที่สูงกว่าอินโฟกราฟิกในรูปแบบอื่น ๆ และไม่เหมาะกับข้อมูลที่ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจมาก รวมถึงมีขนาดไฟล์ที่ใหญ่ที่สุด⁴⁵

หลักการสร้างอินโฟกราฟิก

จากการศึกษาพบว่า มีหนังสือและบทความมากมายที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอน หรือกระบวนการสร้างผลงานอินโฟกราฟิก ซึ่งหากพิจารณาจากการศึกษาข้อมูลทั้งหมดนั้น สามารถสรุปกระบวนการได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ (Analysis)

ถือเป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการสร้างอินโฟกราฟิก คือ การค้นคว้า สืบค้น และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ และนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปเพื่อจับใจความสำคัญของเนื้อหา รวมถึงต้องย่อเนื้อหาทั้งหมดให้มีข้อมูลที่กระชับ แยกประเภทของข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เพื่อง่ายต่อการจัดลำดับความสำคัญ ท้ายสุดจึงพิจารณาข้อมูลที่มีทั้งหมดว่าจะนำเสนอและสร้างเรื่องราวให้ผู้ชมสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายและมีความน่าสนใจได้อย่างไร

2. ออกแบบ (Design)

เป็นกระบวนการที่พิจารณาวิธีการเล่าเรื่องหรือรูปแบบของการนำเสนอ โดยต้องวางแผนการเล่าเรื่องว่าจะเริ่มต้นอย่างไร และจัดลำดับความสำคัญโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ส่วน ๆ ในแต่ละส่วนมีประเด็นหลัก ประเด็นรอง ในส่วนท้ายสุดจะลงท้ายหรือมีบทสรุปอย่างไร ซึ่งกระบวนการนี้

⁴⁵ จุติพงศ์ ภูสุมาศ, Principles Infographic : เปลี่ยนข้อมูลเข้าใจยากให้เป็นภาพที่ทรงพลัง, (นนทบุรี: บริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด, 2560), 12-15.

ผู้ออกแบบจะต้องมีทักษะในการเล่าเรื่องให้มีความกระชับ และมีความสามารถในการเลือกใช้ถ้อยคำที่สั้น แต่มีความหมายครบถ้วนและโดนใจผู้ชมหรือผู้อ่าน

3. ดำเนินการ (Implement)

กระบวนการนี้เป็นขั้นตอนของการเปลี่ยนข้อความทั้งหมดให้กลายเป็นภาพ ด้วยการสร้างและจัดเรียงกราฟิกที่ทำการออกแบบไว้ ซึ่งอาจมีลักษณะต่าง ๆ เช่น เส้น กล้อง ลูกศร สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ แผนภาพ แผนที่ หรืออื่น ๆ ให้สื่อความหมายและเป็นไปตามที่วางแผน ไว้ในขั้นตอนนี้จะต้องมีทักษะในการใช้หลักองค์ประกอบศิลป์เพื่อดึงดูดความสนใจต่อผู้ชม โดยหลักองค์ประกอบศิลป์ที่ควรคำนึงถึง ได้แก่ การใช้สี และสัญลักษณ์ที่มีความเป็นสากล เพื่อให้เข้าใจง่ายและสามารถจดจำได้รวดเร็ว เช่น สีเขียวแทนต้นไม้ สีฟ้าแทนทะเลหรือน้ำ ทั้งนี้ ควรใช้การออกแบบร่วมกับสัดส่วนตามธรรมชาติเพราะจะทำให้มีความงามที่เหมาะสม รวมถึงต้องมีจังหวะในการวางสมดุลของหน้ากระดาษในกรณีที่ต้องการเน้นให้เห็นถึงความแตกต่าง อาจมีการวางภาพในลักษณะซ้ำ ๆ เพื่อทำให้เป็นการจัดกลุ่มข้อมูลในการนำเสนอได้ง่ายแต่ควรมีการเว้นระยะห่างเพื่อพักสายตาและลดความอึดอัดของผู้ชม

4. ตรวจสอบ (Testing)

เป็นกระบวนการในการตรวจสอบข้อมูลว่าผลงานกราฟิกที่ได้มีความถูกต้องตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงหรือไม่

5. ประเมินผล (Evaluation)

เป็นกระบวนการทดสอบว่าผลงานอินโฟกราฟิกที่ได้ สามารถสื่อสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หากผลงานยังไม่สามารถสื่อความหมายได้ตามต้องการผู้ออกแบบจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้ง แล้วปรับปรุงแก้ไขวิธีการเล่าเรื่อง หรือรูปแบบในการนำเสนอใหม่ รวมทั้งปรับปรุงผลงานกราฟิกหรือสร้างชิ้นงานใหม่ ท้ายสุด คือ นำไปทดสอบและทำการประเมินผลการดำเนินการเช่นนี้เรื่อยไป จนกว่าชิ้นงานที่สร้างขึ้นจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการจึงจะสามารถนำไปเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ ต่อไปได้⁴⁶

⁴⁶ วิไลภรณ์ ศรีไพศาล, ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายด้วย Infographics, (เอกสารความรู้สถาบันดำรงราชานุภาพสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2559), 9-10.

บทที่ 3

ศิลปินและการจำแนกประเภทผลงานศิลปะจัดวางในไทย

ความเป็นมาของศิลปะจัดวางในไทย

ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา อัตราประชากรของประเทศไทยก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วถึง 30 ล้านคน อีกทั้งในช่วงเวลานี้ หน่วยงานธุรกิจและเอกชนก็มีการเติบโตขึ้น เศรษฐกิจขยายตัว ชนชั้นกลางและปัญญาชนเพิ่มจำนวนสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดกระแสความต้องการเสรีภาพและการปกครองที่เป็นธรรมเป็นประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น เพราะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 ถึง พ.ศ. 2516 กล่าวได้ว่า ประเทศไทยไม่มีความเปลี่ยนแปลงไปในด้านที่พัฒนาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยเลย องค์กรทางทหารยังคงควบคุมอำนาจทางการเมืองอยู่ จึงนำไปสู่การเรียกร้องรัฐธรรมนูญจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ดังนั้น การเมืองไทยในปี พ.ศ. 2510 จึงมีความคึกคักเป็นพิเศษ เนื่องจากเหล่าคนรุ่นใหม่ นักเรียน นิสิต และนักศึกษาในวัยแสวงหา ต่างมีสำนักทางสังคมและการเมืองค่อนข้างสูง จากเดิมที่ชนชั้นข้าราชการ ทหาร และพลเรือนเคยเป็นผู้ขับเคลื่อนทางสังคมและการเมือง ต้องถูกทำลายจากพลังประชาชนที่มีเหล่านักศึกษาเป็นตัวแทน⁴⁷

จากเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมถึงระบบเศรษฐกิจที่มีการขยายตัว ส่งผลให้วงการศิลปะมีความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นประเด็นความขัดแย้งเรื่องอุดมการณ์ทางศิลปะทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหา และบทบาทหน้าที่ของตัวงาน รวมถึงผู้สร้าง ส่วนในแวดวงของนิทรรศการต่าง ๆ ทางหน่วยงานและองค์กรเอกชนได้เริ่มมีการจัดประกวดงานศิลปะกรรมขึ้น เช่น ในปี พ.ศ. 2517 ธนาคารกรุงเทพได้จัดประกวดจิตรกรรมบัวหลวงขึ้นครั้งแรก ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการสนับสนุนการสร้างงานศิลปะจากภาคเอกชน ซึ่งในปีเดียวกันวันที่ 14 พฤษภาคม ตรงกับวันเสียชีวิตของศิลปิน พีระศรี ก็มีการเปิดหอศิลป์ พีระศรีขึ้นที่ถนนสาทรใต้ ทำให้พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นพื้นที่ทางศิลปะที่เป็นกลางสำหรับคนในวงการศิลปะทุกคน มีกิจกรรมและนิทรรศการในเชิงสร้างสรรค์ถูกจัดขึ้นมากมาย ทำให้หอศิลป์แห่งนี้มีความหมายในฐานะหอศิลป์ของสาธารณชนแห่งแรกจนกระทั่งหอศิลป์ พีระศรีได้หยุดทำการไปในปี พ.ศ. 2531⁴⁸

⁴⁷ สุธี คุณาวิชยานนท์, จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่ ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่ และร่วมสมัย, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 87-88.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, 101-102.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 กรมศิลปากรถือเป็นหน่วยงานราชการได้ทำการเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ โดยตัดแปลงจากพื้นที่ตึกเก่าของกองกษาปณ์บนถนนเจ้าฟ้า จากนั้น หอศิลป์แห่งนี้ก็ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นหอศิลป์แห่งชาติจนถึงปัจจุบัน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2522 มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ปรับพื้นที่บริเวณท้องพระโรงและตำหนักพระนารายณ์ในส่วนของวังท่าพระเป็นหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อเป็นพื้นที่รองรับสำหรับการจัดนิทรรศการศิลปะต่าง ๆ ทั้งผลงานที่จัดขึ้นของมหาวิทยาลัย รวมถึงผลงานจากภายนอกมหาวิทยาลัยจนถึงปัจจุบัน⁴⁹

หลังจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดขึ้นในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ได้จบลงส่งผลให้มีการเติบโตของแนวคิดแบบเสรีนิยมในกลุ่มของปัญญาชน ผู้มีการศึกษาสามารถสร้างบรรยากาศทางความคิด รวมถึงสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้พอสมควร เช่น เกิดการรวมตัวของกลุ่มศิลปินทางภาคเหนือในนามกลุ่ม ลานนา เปิดการแสดงผลงานครั้งแรกที่หอประชุมอำเภอเมืองเชียงใหม่ จึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายกิจกรรมทางศิลปะสมัยใหม่ออกจากกรุงเทพฯ ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 วงการศิลปะสมัยใหม่ของไทยได้เริ่มรับรู้ถึงความเคลื่อนไหวจากศิลปินคลื่นลูกใหม่ที่มีการทดลองคิดค้นสื่อและเทคนิคต่าง ๆ ลงบนผลงานสร้างสรรค์ จนอาจกล่าวได้ว่า ในปีนี้เป็นจุดเริ่มต้นความเฟื่องฟูของศิลปะแนวสื่อผสมในฐานะสื่อการออกแบบใหม่ ซึ่งศิลปะแนวสื่อผสมนี้ต่อมาได้ถูกพัฒนาให้กลายเป็นผลงานสร้างสรรค์ศิลปะมโนทัศน์ศิลป์ (Conceptual Art) และส่งต่ออิทธิพลอันเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้เกิดศิลปะสิ่งแวดล้อม (Environmental Art) ซึ่งต่อมาลักษณะผลงานดังกล่าวในประเทศไทย หรือนานาชาติมักจะถูกเรียกรวม ๆ กันในชื่อของ Installation Art หรือศิลปะจัดวาง ซึ่งถือเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีความนิยมอย่างแพร่หลายในไทยขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วงราวกลางปี พ.ศ. 2530⁵⁰

เนื่องด้วยความนิยมในการใช้สื่อในการสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ มีความแพร่หลายมากขึ้นในวงการศิลปะไทยร่วมสมัย ทำให้มีการบรรจุศิลปะประเภทสื่อประสมเข้าสู่เวทีการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 27 ปี พ.ศ. 2524 แต่ทั้งนี้ ในช่วงต้นแนวทางการสร้างสรรค์งานศิลปะจัดวางในไทยก็ยังคงมีความคลุมเครือคาบเกี่ยวกันระหว่างศิลปะแนวสื่อประสม และศิลปะสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะศิลปะจัดวางในไทยพร้อมจำแนกประเภทของศิลปะจัดวาง

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, 101-102.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, 107-110.

ศิลปินและตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางในไทย

ในช่วงแรกของศิลปะจัดวางในประเทศไทย ยังคงมีความคลุมเครืออยู่ระหว่างศิลปะแนวสื่อประสมอยู่ไม่น้อย ซึ่งต่อมาการสร้างสรรคผลงานแนวสื่อประสมก็ได้ถูกพัฒนาจนกลายเป็นพื้นฐานของศิลปะที่ใช้สื่อหรือวัสดุต่าง ๆ มาเป็นส่วนประกอบของผลงาน จนถูกเรียกว่า ศิลปะแนวเชิงความคิด ตลอดจนถูกพัฒนามาเป็นศิลปะจัดวางในที่สุด พัฒนาการทางด้านการศึกษาในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น วงการศิลปะของไทยมีศิลปินหลายท่านที่ได้มีโอกาสไปศึกษาในต่างประเทศทำให้ทราบถึงกระแสความเปลี่ยนแปลงในวงการศิลปะในระดับนานาชาติ ต่อจากนี้ ผู้วิจัยจะขอ ยกตัวอย่างศิลปินจำนวน 19 ท่าน ที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจัดวาง พร้อมยกตัวอย่างผลงานของศิลปินดังกล่าวที่อยู่ในหลักทฤษฎีของ มาร์ค โรเซนทอล และจำแนกประเภทผลงานแต่ละบุคคล ดังนี้

1. ผลงานศิลปินรูปแบบจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation)

ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ 1.1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) และ 1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations)

1.1 ผลงานศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานเข้าข่ายลักษณะ จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)

1.1.1 ชนะ เล่าหทัยกุล

ภาพที่ 8 ชนะ เล่าหทัยกุล

ที่มา : อັกก้า, วิทยนุ่่มของศิลปิน ศ.ชนะ เล่าหทัยกุล, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก www.ptr.ac.th/enet/www/allmedia/Levels/spm/m3/art/ป ระ เภ ท ข อ ง ศี ล ป ะ / young.php.htm.

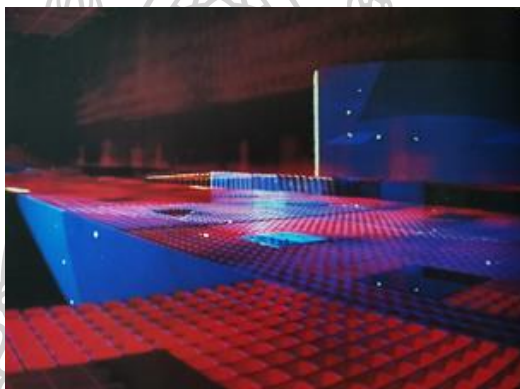
ชนะ เล่าหทัยกุล เกิดเมื่อ พ.ศ. 2484 ที่จังหวัดกรุงเทพฯ ฝั่งธนบุรี เริ่มศึกษาศิลปะที่โรงเรียนศิลปศึกษากรุงเทพฯ ก่อนที่จะเข้าศึกษาต่อที่คณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร หลังจากที่ได้รับปริญญาศิลปบัณฑิต สาขาประติมากรรม ในปี พ.ศ. 2511 เขาก็ได้เดินทางไปศึกษาศิลปะต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับปริญญามหาบัณฑิตด้านศิลปศึกษาจาก Massachusetts of Art, Boston ในปี พ.ศ. 2517 ชนะเคยเป็นอาจารย์สอนศิลปะอยู่ในมหาวิทยาลัยเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้นก็กลับมาเป็นคณบดีคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ปีเศษจึงลาออก ปัจจุบัน ชนะเสียชีวิตแล้ว เขาถือเป็นศิลปินรุ่นอาวุโสที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะไว้มากมาย โดยเขามีประสบการณ์และความสามารถทางด้านประติมากรรม ซึ่งผลงานในช่วงเริ่มแรกมักเป็นผลงานที่ต้องใช้ทักษะในการสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก แต่ต่อมาเขาได้พัฒนาและนำเสนอผลงานในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม (Environmental Art) ได้อย่างน่าสนใจ⁵¹

จากข้อมูลสัมภาษณ์ ชนะ เล่าหทัยกุล โดย วิโชค มุกตามณี ในปี พ.ศ. 2535 ชนะมีความเห็นว่าศิลปะจัดวาง (Installation Art) คือ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่กินพื้นที่ภายในคล้ายกับงานออกแบบตกแต่งภายใน (Interior Design) ส่วนศิลปะสิ่งแวดล้อม (Environmental Art) เป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะแบบกินพื้นที่ภายนอก คล้ายกับการออกแบบบ้านภายนอกของสถาปนิก นอกจากนี้ เขายังกล่าวว่า คนไทยทำศิลปะจัดวางมานานมากแล้ว เพราะหากคำนึงจากรูปแบบภายในโบสถ์วัดของไทย เมื่อคนเดินเข้าไปภายในโบสถ์จะสามารถรู้สึกได้ถึงการจัดพื้นที่ภายในของสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีเสียงพระสวดมนต์ กลิ่นธูปเทียน และอุณหภูมิที่พอเหมาะทั้งฤดูร้อนหรือฤดูหนาว จึงเป็นที่สังเกตได้ว่า ทุกสิ่งที่อยู่ภายในโบสถ์นั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ในแง่ของการจัดการพื้นที่ และความรู้สึกของผู้ที่ได้เข้าไปในพื้นที่นั้น กล่าวคือ ศิลปะจัดวางของชนะ เป็นการจัดการความสัมพันธ์ของวัตถุและพื้นที่โดยมีบรรยากาศเป็นตัวอธิบายเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั่นเอง⁵² ผลงานศิลปะจัดวางของชนะ เล่าหทัยกุล หลายผลงานมีลักษณะเป็นประติมากรรมร่วมกับการใช้เสียง แสง และใช้เทคโนโลยีในการควบคุมความเคลื่อนไหวในการสร้างสรรค์ แต่ผลงานบางชิ้นก็เป็นการนำวัสดุเข้ามาจัดวางในพื้นที่เพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างเฉพาะผลงานที่มีลักษณะเป็นศิลปะจัดวางเท่านั้น

⁵¹ วิโชค มุกตามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย**, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 42-43.

⁵² เรื่องเดียวกัน, 43

ผลงานชุด Celebration ปี พ.ศ. 2525 เป็นผลงานประติมากรรมร่วมกับการจัดวาง ผลงานจัดแสดงภายในห้องมีขนาดผันแปรเปลี่ยนแปลงได้ ใช้วัสดุ เช่น กระจก ถ่านหิน และไม้ ประกอบลงบนผลงานร่วมกับการใช้ระบบเสียง แสง และเทคโนโลยีในการควบคุมความเคลื่อนไหวในการสร้างสรรค์ ผู้ที่เข้าชมผลงานสามารถเข้าไปสัมผัส และถูกห้อมล้อมไปด้วยบรรยากาศที่เกิดจากวัตถุ และพื้นที่ที่ศิลปินสร้างขึ้น นอกจากนี้ ณะยังใช้เทคนิคของเครื่องฉายสไลด์ลงไปบนกระจก ภายในพื้นที่ผลงานของเขาทำให้สีสันในผลงานชิ้นนี้มีการเปลี่ยนแปลงไป พร้อมกับเสียงทุก ๆ 8 วินาที เมื่อผู้เข้าชมเข้าไปอยู่ท่ามกลางผลงานจึงทำให้รู้สึกได้ถึงมิติที่ ล้ำลึกกว้างไกลของจักรวาล ท่ามกลางกลุ่มดวงดาว เปรียบได้ดังความผันแห่งโลกนามธรรม⁵³

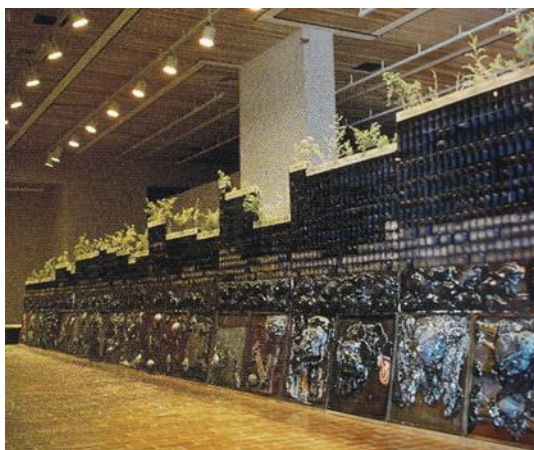
ภาพที่ 9 ณะ เลาทักษิณกุล, *Celebration*, พ.ศ. 2525, เครื่องฉายสไลด์ฉายลงไปบนกระจกภายในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับเสียงทุก ๆ 8 วินาที.

ที่มา : วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย**(กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 46.

ผลงานชุด Pulsation ในปี พ.ศ. 2526 เป็นผลงานประติมากรรมร่วมกับการจัดวาง จัดแสดงภายในห้องนิทรรศการมีขนาดความยาว 48 ฟุต กว้าง 1 ฟุต สูง 6 ฟุต ผลงานประกอบไปด้วย เสียงที่มาจากลำโพง จำนวน 48 ตัว ซ่อนอยู่ภายในโครงสร้างของผลงาน รูปทรงของผลงาน ประกอบขึ้นด้วยวิธีการทางสื่อประสม เช่น น้ำ ถ่านหิน ไม้ ต้นไม้ ผ้า และปูนปลาสเตอร์ ผลงานชิ้นนี้ ต้องการนำเสนอสาระของชีวิตที่พึ่งพาอาศัยกัน ในส่วนชิ้นล่างสุดของผลงานจะเป็นซากอินทรีย์ของพืชและสัตว์ที่มีการทับถมกันอยู่ มีชั้นของถ่านหินซึ่งก่อให้เกิดพลังงาน มีชั้นของออกซิเจนเคลื่อนไหว

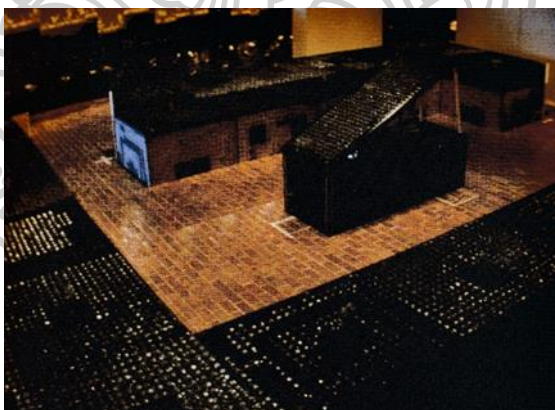
⁵³ เรื่องเดียวกัน, 43.

อยู่ในน้ำ มีสัตว์น้ำ เช่น ปู ปลา ที่สามารถอาศัยอยู่ รวมทั้งชั้นที่เป็นพื้นดิน ทำให้ต้นไม้มีการเจริญเติบโต ผลงานชิ้นนี้เห็นได้ชัดว่าศิลปินต้องการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมที่มีความสมดุลอย่างแท้จริง⁵⁴

ภาพที่ 10 ณะ เลาทักกุล, *Pulsation*, พ.ศ. 2526.

ที่มา : วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 44.

ภาพที่ 11 ณะ เลาทักกุล, *Transition – Celebration*, ปี พ.ศ. 2527, ผลงานประติมากรรมร่วมกับการจัดวางภายในห้อง.

ที่มา : วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 45.

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, 43.

ผลงานของคณะ เล่าหทัยกุล จำนวน 3 ผลงานที่ทำการยกตัวอย่าง ผลงาน Celebration ในปี พ.ศ. 2525 (ภาพที่ 9) ผลงาน Pulsation ในปี พ.ศ. 2526 (ภาพที่ 10) และผลงาน Transition - Celebration ปี พ.ศ. 2527 (ภาพที่ 11) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะหากลองพิจารณาลักษณะของผลงานศิลปะจัดวางของคณะแล้วนั้น ผลงานทั้ง 3 ชิ้น มีผลทำให้ผู้ชมเกิดความตะลึงเมื่อเดินเข้าไปในบริเวณที่ติดตั้งผลงาน โดยศิลปินได้เข้าไปจัดการพื้นที่ เปลี่ยนแปลงบรรยากาศภายในห้องหรือพื้นที่เดิม ให้มีสภาพเปลี่ยนแปลงไปตามที่ศิลปินต้องการ นอกจากนี้ด้วยขนาดของผลงานที่มีขนาดใหญ่ซึ่งบางผลงานกินพื้นที่ 1 ห้อง ภายในอาคารจัดแสดง รวมไปถึงเทคนิคการใช้ศิลปินใช้ แสง สี และเสียง ล้วนทำให้เกิดความตื่นตาตื่นใจแก่ผู้ชมก่อนที่จะรับรู้แนวความคิดของศิลปิน

1.1.2 มณฑิเยร บูนูมา

ภาพที่ 12 มณฑิเยร บูนูมา

ที่มา : มณฑิเยร บูนูมา, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Montien%20Boonma>.

มณฑิเยร บูนูมา เกิดในปี พ.ศ. 2495 ที่กรุงเทพฯ เริ่มเข้าศึกษาศิลปะที่โรงเรียนเพาะช่าง และได้เข้าศึกษาต่อที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ระดับปริญญาตรี จากนั้นก็ไปศึกษาต่อที่สถาบันศิลปะ Matriser Nationale en Art Plastiques University กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสก่อนจะกลับมาศึกษาต่อที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์อีกครั้ง จนได้รับปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาจิตรกรรม ในปี พ.ศ. 2531 มณฑิเยรถือได้

ว่าเป็นศิลปินท่านหนึ่งที่เป็นผู้บุกเบิกความคิดใหม่ ๆ ในวงการศิลปะไทย เขาสร้างผลงานสื่อประสม และผลงานศิลปะจัดวางไว้หลากหลายชิ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2530 ถึง 2543 ก่อนที่เขาจะเสียชีวิตลงด้วย โรคมะเร็ง ในปี พ.ศ. 2543 ในวัยเพียง 47 ปี ผลงานของมณฑิยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์เป็นไปตามเนื้อหา และประเด็นที่เขาสนใจ ซึ่งเหตุผลในการสร้างสรรค์ผลงานจะแตกต่างกันไปตามข้อมูล และแรงบันดาลใจที่ได้รับในแต่ละช่วงเวลา โดยส่วนมากเขามักนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นไทย หรือนำมาจากสภาพการดำเนินชีวิตของตัวเอง ดังนั้น ผลงานของเขามักจะไม่มีรูปแบบหรือวิธีการ เทคนิคเฉพาะที่ตายตัว แต่จะแปรเปลี่ยนเป็นไปตามคุณลักษณะของข้อมูลและธรรมชาติของวัสดุที่เขาเลือกใช้ อีกทั้งการที่เขาไม่ได้กำหนดทิศทางของผลงานไว้ก่อนที่จะสร้างผลงานว่าเสร็จแล้วจะมีลักษณะเป็นอย่างไร ทำให้เขาสามารถใช้อารมณ์ความรู้สึก รวมถึงการแก้ไขปัญหาในสื่อวัสดุที่เขาเลือกนำมาใช้ประกอบในการสร้างสรรค์ให้เกิดผลเป็นไปตามใจตนเองได้อย่างสูงสุด

มณฑิย บุญมา จึงถือเป็นศิลปินที่มากความสามารถในการต่อยอดศิลปะรูปแบบสื่อประสมจนกลายเป็นรูปแบบศิลปะจัดวาง โดยการสร้างผลงานขึ้น และนำไปติดตั้งตามสถานที่ที่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้น นอกจากนี้เขายังเป็นศิลปินที่ได้รับการยอมรับ ไม่ใช่เฉพาะภายในประเทศเท่านั้น แต่ในระดับนานาชาติก็ถูกรับเชิญให้ไปแสดงผลงานทั้งแบบแสดงเดี่ยว และแบบแสดงกลุ่ม เช่น ประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น บราซิล เยอรมนี สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย ฮอังกง สหรัฐอเมริกา แคนาดา ไต้หวัน อังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ และที่ประเทศอื่น ๆ อีกมากมาย จากการศึกษาพบว่าผลงานของ มณฑิย บุญมา มีลักษณะที่หลากหลายทั้งสื่อประสม ประติมากรรม ศิลปะจัดวาง ในวิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยจะศึกษาผลงาน และจำแนกประเภทเฉพาะในส่วน of ผลงานศิลปะจัดวางของมณฑิย บุญมาเท่านั้น⁵⁵

ผลงานชุดบทสวด อปิโสต (The Prayer of Abihstot) ปี พ.ศ. 2537 ในช่วงสุดท้ายที่ภรรยาของเขาป่วย มณฑิยได้ประยุกต์ใช้เครื่องหมายปรัชนีย์ และเครื่องหมายอัศเจรีย์ โดยการนำมาจัดวางร่วมกับวีดีโอ ผลงานนี้ถูกจัดแสดงที่นิทรรศการศิลปะวัฒนธรรมร่วมระหว่างไทย-ออสเตรเลียที่หอศิลป์ นิวเซาท์เวลท์ ณ นครซิดนีย์ แต่ก่อนหน้าที่จะถูกนำไปแสดงที่นครซิดนีย์ ผลงานชุดนี้เคยจัดแสดงในประเทศไทยมาก่อน โดยคำว่า “Abihstot” มาจากการกลับคำจาก “Toshiba” ซึ่ง ในช่วงขณะนั้น บริษัท โตชิบา ไทยแลนด์ จำกัด ได้เป็นผู้ให้การสนับสนุนศิลปินนั่นเอง เนื่องจากตัวศิลปินไม่สามารถเดินทางไปซิดนีย์ได้ เขาจึงทำการถ่ายภาพวิดีโอภาพด้านหลังของตนเองกำลังใช้นิ้วแตะเครื่องหมายปรัชนีย์ ภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการที่ซิดนีย์ มีจอภาพ 4

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, 92-95.

จอถ่ายรูปของเขาและเครื่องโทรสารที่ขายกระดาษที่มีเครื่องหมายปริศนีสี่และอัศจรรย์ออกมาบนพื้นห้อง ผนังโดยรอบมีการนำกระดาษโทรสารแปะเรียงเป็นตารางสี่เหลี่ยมจนเต็ม และจงใจแปะไม่สนิทปล่อยให้กระดาษดังกล่าวลอกออกเล็กน้อยบนผนัง คล้ายกับการแปะแผ่นทองคำเปลวตามอุโบสถ เครื่องหมายที่ถูกส่งทางโทรสารเหมือนคำสวดมนต์ ส่งไปยังดินแดนลับแลผสานด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่กับประเพณีการสวดมนต์ของศาสนาพุทธ เสียงซ้าซากของเครื่องโทรสารประกอบกับเครื่องหมายปริศนีสี่และอัศจรรย์ที่ถูกคายออกมาจากเครื่อง เปรียบเสมือนคำสวดมนต์ที่ส่งหรือรับคลื่นผ่านห้วงที่มองไม่เห็นด้วยตา⁵⁶

ภาพที่ 13 มณเฑียร บุญมา, “บทสวด อภิโสด (The Prayer of Abihstot)”, ปี พ.ศ. 2537, ผลงานประกอบไปด้วยกระดาษอัดรูป เสียง หิน ไม้ จอภาพ และเครื่องอัดรูปมีขนาดผันแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้งและจัดแสดงที่ New South Wales Art Gallery กรุงซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย.

ที่มา : วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจิตวางในประเทศไทย**(กรุงเทพฯ:หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 100.

ผลงานชุดบ้านแห่งความหวัง (House of Hope) ปี พ.ศ. 2540 ผลงาน ชุดนี้หากมองในระยะไกลจะดูใหญ่่มโหฬาร ขณะเดียวกันก็มีความบางเบา และอ่อนคลายหากมองในระยะใกล้ ศิลปินสร้างสรรค์ผลงานออกมาให้คนดูสามารถเดินขึ้นไปบนพื้นบ้านที่ประกอบขึ้นจากม้านั่งไม้ พอกด้วยดินน้ำมันผสมชาดสีแดงวางเรียงรายทับซ้อนกันเป็นแผ่นพื้น เพื่อให้คนดูสามารถได้รับประสบการณ์การเดินทางที่เป็นทั้งการทำสมาธิ และเป็นการเดินผ่านเข้าไปในสายฝนของเมื่อยาสมุนไพรร

⁵⁶ อภินันท์ โปษยานนท์, **นิทรรศการย้อนหลังตายก่อนดับ : การกลับมาของมณเฑียรบุญมา**, (กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม, 2548), 143.

เปรียบตั้งเป็นการบำบัดเยียวยารักษากาย และจิตใจไปพร้อมกัน บริเวณผนังห้องที่ติดตั้งผลงานชิ้นนี้ ถูกระบายเคลือบด้วยผงสมุนไพรหลากหลายสีส่น ซึ่งผงสมุนไพรนี้ทำหน้าที่แทนสีฝุ่นบนงานจิตรกรรมฝาผนัง ภาพที่ปรากฏคล้ายกับภาพกลุ่มควันหรือเมฆหมอกในโทนสีธรรมชาติ มณฑลเศียรต้องการนำเสนอถึงความเปราะบางไม่มั่นคงของบ้านที่ทำหน้าที่บำบัดรักษาไปพร้อมกับความไม่แน่นอน และความไม่จีรังของชีวิต⁵⁷

ภาพที่ 14 มณฑลเศียร บุญมา, บ้านแห่งความหวัง (House of Hope), ปี พ.ศ. 2540, ผลงานประกอบไปด้วยโครงเหล็ก ผงสมุนไพรปั่นเป็นลูกประคำ ไม้ และระบายสีห้องด้วยสมุนไพร มีขนาดผันแปรเปลี่ยนแปลงได้ ติดตั้งผลงานที่แกลลอรีในกรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา.

ที่มา : ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์, “Montien Atelier” พื้นที่ศิลปะแห่งใหม่ รวบรวมองค์ความรู้ศิลปินร่วมสมัย-คนสำคัญของเมืองไทยผู้ล่วงลับ, เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_30053.

ผลงานชุดบทสวดอภิโสธ (The Prayer of Abihstot) ปี พ.ศ. 2537 (ภาพที่ 13) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation: Enchantments) เพราะผลงานถูกติดตั้งจนเต็มพื้นที่ของผนังภายในห้องจัดแสดง เมื่อผู้เข้าชมเดินเข้าไปชมผลงานจะทำให้รู้สึกราวกับว่าหลุดเข้าไปอีกโลกหนึ่ง เพราะพื้นที่ถูกเปลี่ยนแปลงบรรยากาศภายในห้องหรือพื้นที่เต็ม มีสภาพเปลี่ยนแปลงไปตามที่ศิลปินต้องการ ผลงานชุดบ้านแห่งความหวัง (House of Hope) ปี พ.ศ. 2540 (ภาพที่ 14) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, 102.

ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะผลงานถูกติดตั้งจนเต็มพื้นที่ห้องจัดแสดง อีกทั้งยังมีกลิ่นสมุนไพรจากยาลูกกลอนคละคลุ้งไปทั่วห้อง เมื่อผู้ชมเดินเข้าไปชมผลงาน นอกจากจะเกิดความตกตะลึง เกิดความประทับใจแล้ว ยังสามารถรับรู้ถึงกลิ่นสมุนไพร ซึ่งถือเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้ชมเสมือนหลุดไปยังโลกที่ศิลปินสร้างขึ้น

1.1.3 วิชัย สิทธิรัตน์

ภาพที่ 15 วิชัย สิทธิรัตน์

ที่มา : ศาสตราจารย์เกียรติคุณ วิชัย สิทธิรัตน์, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://art.culture.go.th/art01.php?nid=2>.

วิชัย สิทธิรัตน์ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2490 จังหวัดนครพนม เริ่มศึกษาศิลปะที่โรงเรียนเพาะช่าง ก่อนจะเข้าศึกษาต่อที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 เขาก็ได้รับปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาประติมากรรม ช่วงปี พ.ศ. 2513-2520 วิชัยสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เขามีความสนใจในรูปทรงแบบนามธรรมที่มีลักษณะเป็นเรขาคณิต โดยใช้เทคนิคการสร้างงานด้วยปูนปลาสเตอร์ ไม้ และแผ่นเหล็กเชื่อมต่อกัน ซึ่งภายหลังวิชัยเริ่มให้ความสนใจกับหลักปรัชญา และหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จึงได้นำความสนใจเหล่านี้มาเป็นเนื้อหาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานของเขา⁵⁸ ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะของวิชัย

⁵⁸ วิโชค มุกดามณี, สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545) 74.

บางชิ้นงานมีลักษณะเป็นประติมากรรม หรือมีลักษณะเป็นประติมากรรมร่วมกับการจัดวาง สำหรับ
วิทยานิพนธ์ นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างผลงานรวมถึงจำแนกประเภทผลงานเฉพาะที่มีลักษณะเป็นศิลปะ
จัดวางเท่านั้น

ผลงานชุด จิต...สมาธิ (Mind...Meditation) ของวิชัย สิทธิรัตน์ในปี 2552 ฤกษ์นา
หงส์อุเทน (2552) ได้ทำการเขียนวิจารณ์ผลงานชุดนี้ลงบนสูจิบัตรของวิชัยว่า เป็นผลงานที่มีแนวคิด
มาจากเรื่อง จิตและสมาธิเป็นหลัก ซึ่งอ้างอิงจากพระคัมภีร์ในพุทธศาสนาว่าด้วยเรื่องของสังขารของ
มนุษย์มีจิตครองอยู่ 121 ดวง จิตเหล่านี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ จิตที่เป็นกุศล จิตที่เป็นอกุศล และ
จิตอันบริสุทธิ์ จิตเหล่านี้ไม่อยู่นิ่ง และไหลไปตามโลกตามธรรมชาติตลอดเวลา ดังนั้น ในการควบคุม
จิตไม่ให้เบี่ยงเบนไปในทางอกุศลแต่มุ่งไปสู่กุศลจิต เพื่อบรรลุถึงจิตอันบริสุทธิ์มนุษย์จึงต้องพยายามที่
จะอยู่ในสมาธิเพื่อควบคุมจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในความมีสติ และสมาธิเป็นหนทางนำไปสู่ปัญญา ผลงาน
ชิ้นนี้ของวิชัยจึงได้ทำการหยิบยืมรูปทรงที่ปรากฏในพุทธศิลป์ไทย อันได้แก่ เจดีย์ กุมารในท่านั่งสมาธิ
และระฆัง มาเป็นสื่อประกอบลงบนผลงานของเขา วิชัยเลือกรูปทรงของระฆังวางลงบนพื้นที่ห้องจัด
แสดง ระฆังนี้แทนพระพุทธรูป เนื่องด้วยเหตุผลถึงความไม่สมควรที่จะนำเอาพุทธรูปซึ่งเป็นสัญลักษณ์
แทนพระพุทธรูปองค์มาวางไว้กับพื้นภายในห้องจัดแสดงงานแล้วต้องมีผู้ชมที่เดินไปมาเพื่อชมผลงาน
กุมารในท่านั่งสมาธิทั้ง 121 ตน แทนจิตของมนุษย์ทั้ง 121 ดวง รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาวบริสุทธิ์แทน
จิตตามหลักของพระอภิธรรม⁵⁹

⁵⁹ วิชัย สิทธิรัตน์, ประติมากรรมแห่งจิตวิญญาณ THE SCULPTURE OF SPIRIT, (กรุงเทพฯ:
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์, 2552), 34-35.

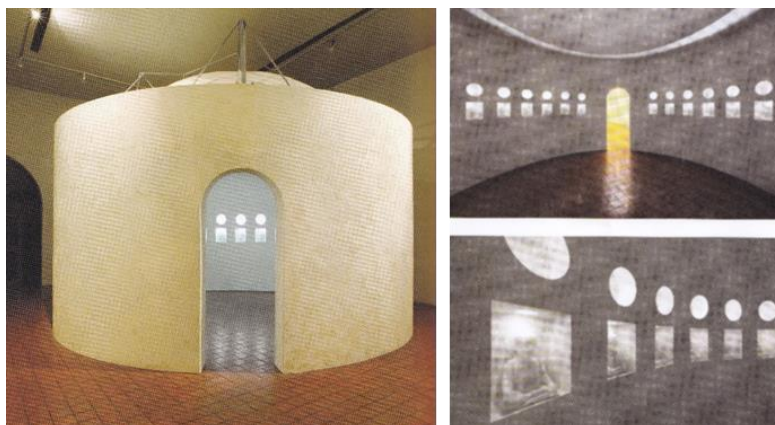

ภาพที่ 16 วิชัย สิทธิรัตน์, *จิต...สมาธิ (Mind...Meditation)*, ปี พ.ศ. 2552, ขนาด 500 x 500 x 240 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์.

ที่มา : วิชัย สิทธิรัตน์, **ประติมากรรมแห่งจิตวิญญาณ** The Sculpture of Spirit (กรุงเทพฯ: พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์, 2552), 18.

อีกหนึ่งผลงานที่ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง คือ ผลงานชุดมหาอุต (Maha-ut) ปี พ.ศ. 2552 เป็นผลงานรูปทรงโดมที่มีขนาดใหญ่ เพราะด้วยโครงสร้างของหลังคาทรงโดมนี้ จะทำให้เสียงของผู้เข้าชมดังก้องอยู่ใน ทางเข้า-ออกของผลงานถูกทำให้มีอยู่ทางเดียวซึ่งได้แนวคิดมาจากพระอุโบสถแบบมหาอุตที่นิยมสร้างกันมากในสมัยอยุธยาตอนกลาง วิชัยเลือกใช้อาคารแบบมหาอุตเป็นสัญลักษณ์แทนสภาวะจิตที่มีสมาธิ คือ สติจะเตือนตนไม่ให้ปล่อยใจเลื่อนลอยไปด้านในผลงานประกอบไปด้วยช่องที่ใส่กุมารทองสีขาวในท่านั่งขัดสมาธิ จำนวน 30 ตน ช่องละ 1 ตน กุมารทองเหล่านี้ วิชัยใช้เป็นสัญลักษณ์แทนการตั้งสติให้สงบนิ่งในแต่ละวันของมนุษย์ ซึ่งทำกันได้เพียงวันละเล็กน้อย แต่หากพยายามทำอย่างสม่ำเสมอทุกวันจะรวมกันได้ 30 วันใน 1 เดือน⁶⁰

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, 37-38.

ภาพที่ 17 วิชัย สิทธิรัตน์, มหาอุต (Maha-ut), ปี พ.ศ. 2552, ขนาด 600 x 600 x 450 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์.

ที่มา : วิชัย สิทธิรัตน์, ประติมากรรมแห่งจิตวิญญาณ The Sculpture of Spirit (กรุงเทพฯ: พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์, 2552), 30.

จากผลงานของวิชัย สิทธิรัตน์ ที่ผู้วิจัยได้ทำการยกตัวอย่างมานั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชุด จิต...สมาธิ (Mind...Meditation) (ภาพที่ 16) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะหากพิจารณาจากลักษณะผลงานโดยรวมแล้ว ผลงานชิ้นนี้ศิลปินได้มีการนำวัสดุที่มีลักษณะเป็นประติมากรรมเข้าไปติดตั้งเต็มเต็มพื้นที่ว่างภายในห้องจัดแสดงจนเต็มพื้นที่ ซึ่งด้วยขนาดของผลงานรวมที่มีขนาดใหญ่ถึง 500 x 500 x 240 เซนติเมตร ทำให้ผู้ที่เข้าชมผลงานต้องเดินชมผลงานโดยรอบซึ่งผู้ชมที่เดินเข้าชมผลงานก็คล้ายกับการได้เดินเข้าไปอยู่ในพิธีกรรมอย่างหนึ่งที่ศิลปินสร้างขึ้น

ผลงานชิ้นที่สองของวิชัย สิทธิรัตน์ ที่ผู้วิจัยได้ทำการยกตัวอย่าง คือ ผลงานมหาอุต (Maha-ut) (ภาพที่ 17) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะหากพิจารณาลักษณะภายนอกผลงานแล้ว ผลงานชิ้นนี้ถูกสร้างสรรค์ให้มีลักษณะเป็นรูปทรงโดมขนาดใหญ่ถึง 600 x 600 x 450 เซนติเมตร ผู้ที่เข้าชมผลงานสามารถเดินเข้าไปภายในของผลงานได้ และเนื่องจากตัวผลงานมีลักษณะที่เป็นโดม เมื่อผู้เข้าชมเปล่งเสียงจะทำให้เกิดเสียงที่ก้องกังวาลอยู่ภายในผลงาน นอกจากนั้น ภายในยังมีการเจาะช่องจำนวน 30 ช่อง แล้วใส่กুমารสีขาวทำขัดสมาธิช่องละ 1 คนทางเข้าออกของผลงานถูกกำหนดให้มีทางเดียว ซึ่งศิลปินต้องการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ภายในห้องจัด

แสดงให้เห็นกลายเป็นอาคารแบบมหาธาตุ ตามแบบความเชื่อของสมัยอยุธยาตอนกลาง กล่าวคือ ศิลปินสร้างพื้นที่ให้ผู้เข้าชมผลงานรับรู้ได้ถึงสมาธิ และจิตของตน ผ่านการเข้าชมภายในตัวอาคารจำลองแบบมหาธาตุที่ศิลปินสร้างขึ้นภายในพื้นที่จัดแสดง

1.1.4 สมภพ บุตรราช

ภาพที่ 18 สมภพ บุตรราช

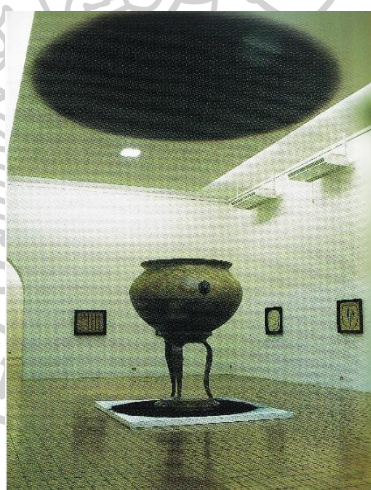
ที่มา : สมภพ บุตรราช, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Sompop%20Budtarad>.

สมภพ บุตรราช เกิดเมื่อ พ.ศ. 2500 ที่จังหวัดมหาสารคาม เริ่มเข้าศึกษาศิลปะที่โรงเรียนเพาะช่าง จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับปริญญาตรีศิลปบัณฑิต สาขาจิตรกรรมในปี พ.ศ. 2523 ในช่วงแรกของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของสมภพนั้น เขาสร้างผลงานประเภทจิตรกรรมรูปแบบเหมือนจริง มีเนื้อหาจากเหตุการณ์ที่ประทับใจ ในวิถีชีวิตคนไทย และเขาได้เป็นหนึ่งในศิลปินที่เข้าร่วมโครงการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง ณ วัดพุทธปทีป กรุงเทพมหานคร ซึ่งภายหลังจากที่เขากลับจากการเขียนภาพฝาผนังที่วัดพุทธปทีปแล้ว สมภพก็เริ่มสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในลักษณะสื่อประสม และศิลปะแนวจัดวาง โดยเขาได้ใช้วัสดุที่สามารถหาได้ง่ายจากท้องถิ่นภายในประเทศไทย รวมถึงวัสดุส่วนใหญ่มักจะมาจากธรรมชาติ เช่น ทราย ถ่าน ขี้เถ้า เหม่าไฟ แคนไม้ เป็นต้น

ในช่วงปี พ.ศ. 2535 ถึง 2539 ถือเป็นช่วงเวลาที่สมภพทำการเปลี่ยนสื่อที่ใช้ในการแสดงออกอย่างอิสระ ไม่จำกัดขอบเขตในการสร้างสรรค์ผลงาน เขาได้ให้ความสำคัญกับวัตถุ และวัสดุมากขึ้น โดยวัตถุหรือวัสดุที่เขาเลือกนั้น ต้องมีความสัมพันธ์กันกับชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้

เขายังมีความสนใจในรากฐานของวัฒนธรรมไทยอันเป็นภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่าที่ศึกษาสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน และสมภพยังมีความสนใจในความเป็นไปของวงจรรวมชาติที่มีความสัมพันธ์กันเชื่อมโยงกัน เกี่ยวข้องต่อเนื่องกันไป เหมือนดังวงกลมที่ไม่สิ้นสุด⁶¹

ผลงานความปรารถนา (Man and His Image) ปี พ.ศ. 2542 ของสมภพเป็นอีกหนึ่งผลงานที่เขายังคงใช้แนวคิดจากเรื่อง ความปรารถนา และความต้องการของมนุษย์ เช่นเดียวกับกับผลงานปรารถนาในปี พ.ศ. 2541 ที่สมภพเข้าร่วมแสดงในนิทรรศการกรุงเทพมหานครเมืองฟ้าอมร มีความแตกต่างกัน คือ ผลงานชิ้นนี้ถูกติดตั้ง และจัดแสดงภายในอาคารจัดนิทรรศการ ซึ่งองค์ประกอบของผลงานชิ้นนี้ประกอบไปด้วยกระถางรูปที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติมาก วางบริเวณกลางห้องจัดแสดง ด้านล่างกระถางรูปถูกโรยด้วยผงดำเป็นแผ่นวงกลมรอบฐานของกระถางรูป ด้านบนเหนือกระถางรูปขึ้นไปบริเวณเพดานห้องจัดแสดงถูกพ่นด้วยสีแดงเข้มจนเกือบดำเป็นแผ่นวงกลมคล้ายรอยคว้นรูปที่ลอยขึ้นไปตกกระทบบอบ ๆ ในส่วนของห้องจัดแสดงโดยรอบ มีงานจิตรกรรมแขวนอยู่ ซึ่งลักษณะงานจิตรกรรมดังกล่าวเป็นแบบนามธรรมแสดงสภาวะของชีวิตในรูปทรงต่าง ๆ

ภาพที่ 19 สมภพ บุตรราช, *ความปรารถนา (Man and His Image)*, ปี พ.ศ. 2542, วัสดุ กระถามรูป และผงดำ ขนาด ปรับเปลี่ยนได้ ติดตั้ง ณ หอศิลป์แห่งชาติ กรุงเทพฯ.

ที่มา : วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 178.

⁶¹ วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย*, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 172-173.

ผลงานอนัตตา (Anatta) ปี พ.ศ. 2542 ผลงานชิ้นนี้ สมภพต้องการสื่อความหมายถึงความไม่มีตัวตน โดยการใช้เงามาเป็นสื่อกลางในการแทนความหมาย องค์ประกอบของผลงานประกอบไปด้วยเก้าอี้ที่จัดวางลงบนพื้นห้องแล้วทำการเขียนเงาของเก้าอี้ให้ชัดเจนขึ้นพาดลงบนพื้นภายในห้องจัดแสดง นอกจากนี้ยังมีการเขียนเงาของเก้าอี้ดังกล่าวในอีกหลาย ๆ มุม กระจายอยู่บริเวณโดยรอบของพื้นที่ เช่น บนพื้นห้องจัดแสดง หรือบนผนังห้องจัดแสดง ซึ่งการเขียนเงาของวัตถุซึ่งเป็นเก้าอี้ที่ถูกตั้งอยู่กลางห้องเพียงตัวเดียวกระจายโดยรอบพื้นที่จัดแสดงนั้น ศิลปินต้องการสื่อความหมายถึงความเป็นอนัตตา หรือความไม่มีอยู่จริงเปรียบเสมือนกับการขยายตัวตนไปสู่สิ่งอื่น ๆ หรือวัตถุอื่น ๆ

ภาพที่ 20 สมภพ บุตรราช, อนัตตา (Anatta), ปี พ.ศ. 2542, วัสดุ เก้าอี้ไม้และสีอะคริลิก ขนาด ผืนแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้ง ณ หอศิลป์แห่งชาติ กรุงเทพฯ.

ที่มา : วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย** (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 179.

ผลงานชุด ความปรารถนา (Man And His Image) ปี พ.ศ. 2542 (ภาพที่ 19) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะด้วยขนาดของกระถางรูปที่ถูกวางอยู่บริเวณกลางห้องมีขนาดใหญ่กว่าของจริงมาก อีกทั้งยังมีการพ่นพาดานภายในห้องจัดแสดงเหนือกระถางรูปให้เป็นสีแดงเข้มจนเกือบดำเป็นวงกลมขนาดใหญ่ เปรียบได้กับเขม่ารูปที่ลอยไปติดบริเวณ

เพดานห้องจนกลายเป็นสีเข้ม เป็นการขยายส่วนของวัตถุให้มีความใหญ่เกินจริง ซึ่งทำให้พื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงคล้ายผู้ชมมีขนาดตัวที่เล็กลง รวมถึงทำผู้ชมเกิดความตกตะลึงเมื่อเข้าชมผลงาน

ผลงานอนัตตา (Anatta) ปี พ.ศ. 2542 (ภาพที่ 20) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะเก้าอี้ที่ศิลปินเลือกใช้ชิ้นเป็นเก้าอี้ปกติที่คนทั่วไปอาจเคยพบเห็นมาก่อน แต่ที่มีความพิเศษ คือ เก้าอี้ของเก้าอี้ดังกล่าวถูกสร้างโดยการพันสีลงบนพื้น หรือผนังห้องจัดแสดง อีกทั้งยังปรากฏเงาของเก้าอี้อีกหลายเงา หลายมุมมอง ภายในพื้นที่ห้องจัดแสดง ทั้งที่มีเก้าอี้ตั้งอยู่ภายในห้องจัดแสดงเพียงตัวเดียว ทั้งนี้ อาจทำให้ผู้ชมที่เข้าชมผลงานเกิดความประหลาดใจกับเงาที่ไร้วัตถุภายในห้องจัดแสดงที่ศิลปินได้เข้าไปจัดการพื้นที่ และทำเปลี่ยนแปลงบรรยากาศภายในห้องให้เป็นที่ไปตามที่ศิลปินต้องการ

1.1.5 นิพนธ์ โหฬารนิเวศน์

ภาพที่ 21 นิพนธ์ โหฬารนิเวศน์

ที่มา : สุรกานต์ โตสมบุญ และ วิภาช ภูริชานนท์, นิพนธ์ โหฬารนิเวศน์, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.artbangkok.com/?p=859>.

นิพนธ์ โหฬารนิเวศน์ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2505 จังหวัดชัยภูมิ เริ่มเข้าศึกษาศิลปะที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ศิลปบัณฑิตที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาภาพพิมพ์ ในปี พ.ศ. 2529 ปีพ.ศ 2535 ได้รับทุนรัฐบาลญี่ปุ่นศึกษาต่อที่ Tokyo University of Fine Arts And Music กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ในช่วงปี พ.ศ. 2527

จนถึง 2528 นิพนธ์ทำงานภาพพิมพ์ ภายใต้แนวคิดเรื่อง รูปลักษณ์แห่งพิธีกรรม ลักษณะผลงานเป็น ภาพนามธรรมที่มีเรื่องราวมาจากความเชื่อของมนุษย์ที่มีความกลัวในสิ่งที่ไม่รู้ โดยเฉพาะกลุ่มคนในยุคเริ่มต้นที่เกิดขึ้นในโลก มีวิถีความเป็นอยู่แบบสัตว์ป่า ไร้ความรู้ในด้านวิชาการต่าง ๆ ผลงานของนิพนธ์ในช่วงนี้ มักแสดงออกให้เห็นถึงรูปร่าง รูปทรง เส้น และจังหวะ ที่เป็นสิ่งแทนความเชื่อที่เกิดขึ้นจากรื่องราวดังกล่าว ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 นิพนธ์เริ่มใช้วัสดุลงบนผลงาน ซึ่งผลงานของเขาในช่วงหลังนั้น มีลักษณะเป็นการใช้วัสดุสื่อประสมร่วมกับการจัดวาง⁶² สำหรับวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง และจำแนกผลงานเฉพาะที่เป็นลักษณะศิลปะจัดวางของนิพนธ์เท่านั้น

ผลงานชุด นิवासสถาน (Nivasathan) ปี พ.ศ. 2543 นิพนธ์ได้ทำการนำเอาจิวรของพระสงฆ์มาใช้ในผลงานของเขา เพื่อสื่อความหมายถึงถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยที่มีพุทธศาสนากับการดำรงอยู่ของชีวิตที่ถูกผสมผสานเข้าด้วยกัน เขานำจิวรพระสงฆ์ดังกล่าววางนอนอยู่บนพื้นเปรี๊ยะ ได้ตั้งแผ่นดิน มีการใช้สีฝุ่นโรยให้เกิดเป็นภาพของท้องฟ้าซึ่งจำลองมาจากท้องฟ้าที่อยู่หน้าบ้านของศิลปิน ส่วนจิวรที่ซึ่งทางตั้งก็กลายเป็นผนังที่มีโครงเส้นคล้ายฝาผนังบ้านไทยโบราณ ผลงานชิ้นนี้ถูกจัดแสดงในสถานที่ต่าง ๆ เช่น หอศิลปะมหาวิทยาลัยกรุงเทพ หอศิลป์แห่งชาติกรมศิลปากร หอศิลปะ Edsvik Art & Culture, Sollentuna ในประเทศสวีเดน

ภาพที่ 22 นิพนธ์ โอฬารนิเวศน์, นิवासสถาน (Nivasathan), ปี พ.ศ. 2543, ขนาด ผืนแปรเปลี่ยนได้ วัสดุจิวรพระ ไฟ และสีฝุ่นบนพื้น ติดตั้งและจัดแสดง ณ Edsvik Art & Culture, Sollentuna ประเทศสวีเดน.

ที่มา : วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย** (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 219.

⁶² วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย**, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 214-215.

ผลงานชุดนิवासสถาน (Nivasathan) ปี พ.ศ. 2543 (ภาพที่ 22) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะศิลปินได้ทำการสร้างพื้นที่ในการติดตั้งผลงานชิ้นนี้ด้วยการใช้จิ๋วพระสงฆ์ซึ่งจนเกิดเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ ภายในผลงานบริเวณพื้นที่มีการโรยสีฝุ่นจนเกิดเป็นภาพท้องฟ้าขึ้น เมื่อผู้เข้าชมได้ชมผลงานจะทำให้รู้สึกราวกับว่าอยู่ภายในอาณาเขตของโลกแห่งจินตนาการที่ศิลปินกำหนดขึ้น

1.1.6 ทรงวิทย์ พิมพะกรรณ์

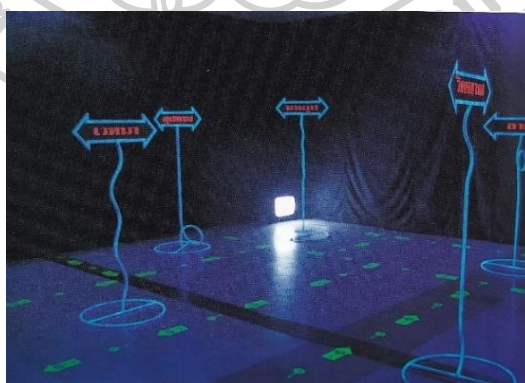
ภาพที่ 23 ทรงวิทย์ พิมพะกรรณ์

ที่มา : ภาสกร เตือประโคน, ศูนย์เรียนรู้สู่ป้อมและภูมิปัญญาตงบัง แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/653084>.

ทรงวิทย์ พิมพะกรรณ์ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2513 ที่จังหวัดขอนแก่น เริ่มเข้าศึกษาศิลปะที่วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร ศึกษาต่อที่คณะศิลปกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษา ในปี พ.ศ. 2535 ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อในระดับศิลปมหาบัณฑิตที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาจิตรกรรม จบการศึกษาในปี พ.ศ. 2540 ในช่วงแรกของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของทรงวิทย์ เขาใช้เทคนิคสื่อประสมโดยมีเนื้อหาเรื่องราวมาจากการบันทึกธรรมชาติผ่านแรงบันดาลใจจากการใช้ชีวิตในวัยเด็ก เพราะเขาได้เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในเมืองที่มีความสับสนวุ่นวาย จึงทำให้เขาเกิดแรงกระตุ้นหันกลับไปรำลึกถึงวิถีชีวิตในวัยเด็กของเขา โดยภายในผลงานจะมีการใช้รูปสัญลักษณ์แทนค่าสิ่งที่ต้องการแสดงออก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2539

ทรงวิทย์เริ่มหันไปใช้วัสดุสำเร็จรูปมากขึ้นมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผสมผสานกับวิธีการทางจิตรกรรม โดยเขาแสดงออกผ่านการติดตั้งผลงานในลักษณะจัดวาง เพื่อให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีการใช้ภาพจากคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเคลื่อนไหวประกอบเข้าไปกับผลงาน มีการสร้างเสียงร่วมกับการจัดแสงให้มีความผสมผสานกัน ภายหลังจากทรงวิทย์ได้เป็นอาจารย์สอนศิลปะที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำให้ผลงานของเขาช่วงปี พ.ศ. 2542 เป็นต้น มาได้พัฒนาแนวคิดจากเรื่องราวชาวอีสานโดยเน้นเข้าหาภูมิปัญญาของชุมชนที่สามารถพบเห็นได้ในอดีตร่วมกับการใช้ชีวิตของคนอีสานแนวสมัยใหม่⁶³ ผลงานของทรงวิทย์มีลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการสร้างสรรค์แบบสื่อประสม ทั้งการใช้ศิลปะจัดวาง ในการแสดงออกผลงาน สำหรับวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง และจำแนกผลงานของทรงวิทย์ที่มีลักษณะเป็นศิลปะจัดวางเท่านั้น

ผลงานชุดทางออก (Exit) ปี พ.ศ. 2540 ศิลปินได้รับแนวคิดมาจากเรื่องราวทางสังคม แต่สอดแทรกเนื้อหาจากหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความเชื่อ และทัศนคติ จากแบบวิถีพื้นบ้านเป็นความนิยมในสิ่งหรูหราฟุ่มเฟือย ซึ่งความนิยมนี้เป็นการใช้ชีวิตแบบตะวันตก ดังนั้น คุณค่าทางสังคมจึงถูกสถาปนาขึ้นด้วยระบบทุนนิยม และบริโภคนิยม ซึ่งเป็นภาพซ้อนระหว่างความจริงกับความลวงที่คลุมเครือกัน ยากที่จะสามารถพิจารณาให้เห็นความจริงได้ โดยผลงานมีการสร้างบรรยากาศของภายในห้องพื้นที่จัดแสดงให้มืดสลัว ร่วมกับการติดตั้งป้ายบอกทิศทางที่เป็นลูกศรที่ชี้ทางเพื่อช่วยให้ผู้ชมหาทางออกเป็นการสร้างสถานการณ์ให้กับผู้ชมให้ต้องเลือกนั่นเอง

ภาพที่ 24 ทรงวิทย์ พิมพ์พะภรณ์, ทางออก (Exit), ปี พ.ศ. 2540, ขนาดผันแปรเปลี่ยนได้.

ที่มา : วิโชค มุกตามณี, สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 304.

⁶³ เรื่องเดียวกัน, 302-303

ผลงานชุด เสียงสะท้อนแห่งสยามประเทศ (Sound of Siam) ปี พ.ศ. 2540 มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอทัศนะที่มีต่อความแตกต่างของวัฒนธรรมในอดีตกับวัฒนธรรมปัจจุบัน ซึ่งด้วยความสนใจในสื่อสมัยใหม่ที่ทำให้เกิดภาพ แสง และเสียง ของศิลปิน ทำให้เขาใช้ไฟ Black Light เข้ามาส่องผลงานให้เกิดภาพเรืองแสงขึ้น ภายในผลงานสะท้อนภาพของปัญหาที่มีอยู่มากมายในสังคมปัจจุบัน ทั้งที่เกิดจากการรับรู้โดยตรง และการสื่อสารมวลชน เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง โดยศิลปินได้นำเนื้อหาดังกล่าวมาติดตั้งจัดวางในรูปแบบของวงดนตรีออร์เคสตรา ที่มีผู้ประพันธ์ และผู้เล่น แทนความหมายเป็นผู้ถ่ายทอดปัญหาทางสังคม บรรยากาศโดยรวมในผลงานเน้นทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงมิติที่แตกต่างออกไปจากความเป็นจริง ขณะเดียวกันก็ยืนอยู่ท่ามกลางเรื่องราวและปัญหาที่แวดล้อมอยู่รอบตัว⁶⁴

ภาพที่ 25 ทรงวิทย์ พิมพ์พะกรรณ์, เสียงสะท้อนแห่งสยามประเทศ (Sound of Siam), ปี พ.ศ. 2540, ขนาดผันแปรเปลี่ยนได้.

ที่มา: วิโชค มุกดามณี, สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 304-305.

ผลงานชุด ทางออก (Exit) ปี พ.ศ. 2540 (ภาพที่ 24) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะศิลปินได้เปลี่ยนแปลงพื้นที่ภายในห้องจัดแสดงให้กลายเป็นห้องมืด และมีการใช้ลูกศรเพื่อบอกทางให้แก่ ผู้เข้าชม แต่ลูกศรเหล่านี้กลับถูกวางรอบห้องพื้นที่จัดแสดงซึ่งอาจทำให้ผู้ชมเกิดความสับสนเนื่องกับการชี้ทางของลูกศร ซึ่งผลงานของทรงวิทย์มีการเข้าไปจัดการ และ

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, 302.

เปลี่ยนแปลงพื้นที่ห้องจัดแสดงให้เป็นไปตามที่ศิลปินกำหนด อาจมีผลทำให้ผู้ชมเกิดความตกตะลึงหรือมีนงงเมื่อเดินเข้าไปในบริเวณที่ติดตั้งผลงาน

ผลงานชุดเสียงสะท้อนแห่งสยามประเทศ (Sound of Siam) ปี พ.ศ. 2540 (ภาพที่ 25) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : เต็มตาเต็มใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะศิลปินได้ทำให้พื้นที่ภายในห้องจัดแสดงมืดสลัว และมีการปรับเปลี่ยนบรรยากาศภายในห้องจัดแสดงโดยการใช้ไฟเรืองแสงลงบนผลงานที่ถูกติดตั้งกับพื้นที่ แล้วให้ผู้ชมทำการฟังเสียงที่อยู่ภายในเครื่องเสียงที่ศิลปินเตรียมไว้ เป็นการสร้างภาพในจินตนาการของศิลปินผ่านทางเสียงแล้วส่งไปที่ผู้ชม ผู้ชมอาจรู้สึกสับสน หรือประหลาดใจเมื่อเข้าชมผลงาน

1.1.7 พัดยศ พุทธเจริญ

ภาพที่ 26 พัดยศ พุทธเจริญ

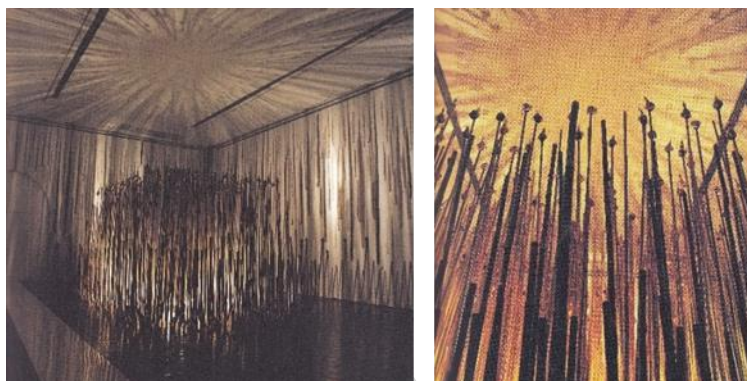
ที่มา: คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **คณาจารย์ ภาควิชาภาพพิมพ์**, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://finearts.su.ac.th/lecturer.php>.

พัดยศ พุทธเจริญ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2508 ที่จังหวัดนครปฐม เข้าศึกษาศิลปะที่ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาภาพพิมพ์ ในปี พ.ศ. 2535 พัดยศเป็นศิลปินคนหนึ่งที่ทำการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์อยู่เป็นเวลานาน ผลงานของเขามีลักษณะเป็นนามธรรมโดยมีแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติที่เขาสังเกตเห็น รวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ถูกลำเอียงมาเป็นเนื้อหาให้จิตใจ และสัญชาตญาณของเขาเกิดความรู้สึกขึ้น

เขาแสดงออกผ่านผลงานเทคนิคภาพพิมพ์หิน (Lithography) ซึ่งต่อมาเขาก็ได้พัฒนาวิธีการแสดงออกของผลงานจากภาพพิมพ์ 2 มิติ ไปสู่การนำเสนอแบบศิลปะจัดวางรวมกับการสร้างงานด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ ในช่วงปี 2548 พัดยศเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ เขาบาดเจ็บสาหัส มีอาการเลือดคั่งในสมอง หลังได้รับการผ่าตัดร่างกายของเขาก็มีอาการคล้ายอัมพฤกษ์ พูดไม่ได้ เดินไม่ได้ ทำให้เขาต้องรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลนานถึง 5 เดือน ซึ่งด้วยเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เขาศึกษาเรื่องวิธีการเข้าถึงพุทธธรรม รวมทั้งอ่านหนังสือธรรมะของพุทธทาส และหลวงพ่อบุญมา เขาก็ใช้ความพยายามที่จะปรับสภาพร่างกายและจิตใจให้อยู่ในสภาวะที่รู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งในช่วงระหว่างนี้เองที่พัดยศนำเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ ตัวเขามาเป็นแรงบันดาลใจให้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะอันสะท้อนความรู้สึกแห่งจิตสำนึกในชีวิตตนเอง รวมถึงคนรอบข้างผ่านเจตนาที่จะเดินไปยังอนาคตตามรอยพระพุทธรธรรม

ผลงานสร้างชื่อของพัดยศคือ ผลงานในนิทรรศการ Mindfulness ที่สื่อความหมายถึงการรู้เท่าทัน ณ ขณะปัจจุบัน เป็นผลงานที่เขาสร้างสรรค์ไว้เมื่อปี พ.ศ. 2546 ก่อนที่จะประสบอุบัติเหตุ หนึ่งในผลงานภายในนิทรรศการที่ผู้วิจัยเลือกมานำเสนอคือ ผลงาน เปลือกเปลือก (Shed the Shells) ปี พ.ศ. 2546 ศิลปินต้องการสื่อสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงแนวคิดเชิงพุทธปรัชญา เปรียบเทียบถึงการตั้งคำถามกับตนเอง และคนรอบข้างเพื่อนำไปสู่การสำรวจว่า แท้จริงแล้วสิ่งที่เห็นว่าสวย ว่างามว่าดี และจำเป็นนั้น เป็นตัวตนเพียงเฉพาะด้านนอก แต่ด้านในสิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นสิ่งที่ห่อหุ้มความหมายของแต่ละคนให้ได้พบหรือเห็นความสำคัญคือ เห็นภาพแห่งสามัญลักษณะว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร บนผลงานศิลปินเลือกใช้สัญลักษณ์เป็นงูที่สามารถสื่อความหมายและแสดงความรู้สึกได้อย่างหลากหลาย เพราะงูตามความเชื่อตะวันตกคือตัวแทนของสิ่งชั่วร้าย งูตามความเชื่อตะวันออกเช่น ฮินดู งูถือเป็นเทพเจ้าทางโหราศาสตร์ งูถือเป็นสัญลักษณ์ของชาวราศีมังกร ส่วนในไทย งูถือเป็นสัตว์ในตำนานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา และวิถีชีวิต หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าพญานาค นอกจากนี้ งูยังถือเป็นปีเกิดส่วนตัวของศิลปิน เนื่องจากงูนั้นสามารถแปลความหมายไปได้หลากหลายทิศทาง ผลงานชิ้นนี้ศิลปินจึงเลือกแปลความหมายของงูว่า สัญลักษณ์ของงู ซึ่งสัญลักษณ์ของคน คือ ผู้ประเสริฐ แต่ความเป็นผู้ประเสริฐของคนนั้น มักถูกนำไปเปรียบเทียบกับงูอยู่เสมอ คราบภายนอกของคนจึงเปรียบได้กับเปลือกที่ห่อหุ้มอยู่ กล่าวคือ ภายนอกคือกายและภายในคือจิต นอกจากศิลปินจะใช้งูเป็นสัญลักษณ์ลงบนผลงานแล้ว บนผลงานยังมีการใช้สัญลักษณ์อื่น ๆ เช่น หัวโขนแทนวิถีชีวิต ตะพดไม้ไผ่แทนสังขาร ลำไผ่แทนธรรมชาติหรือจิตอันบริสุทธิ์ ไผ่ข้อมสีแดงแต่งเติมลวดลายแทนความจอมปลอม ซึ่งจากการยกสัญลักษณ์ผ่านวัตถุบน

ผลงานของเขาแล้วผู้ที่เข้าชมยังต้องพิจารณาว่าเห็นต่างอย่างไรซึ่งทั้งหมดนี้ย่อมขึ้นอยู่กับ การวินิจฉัยวิเคราะห์ของแต่ละบุคคล⁶⁵

ภาพที่ 27 พัตยศ พุทธเจริญ, *ปริเปลือก เปลื้อง (Shed the Shells)*, ปี พ.ศ. 2546, ขนาด 895 x 130 x 540 เซนติเมตร.

ที่มา: พัตยศ พุทธเจริญ, *Mindfulness*, (กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2546)

ผลงาน วิหารในท่ามกลางมหรสพ (Chapel Amidst Entertainment) ปี พ.ศ. 2546 ศิลปินใช้วิหารแทนความหมายสองนัยยะ นัยยะแรก คือ เปรียบวิหารได้กับที่อยู่อาศัยหรือ โครงสร้างที่เป็นทั้งรูปทรง และรายละเอียด นัยยะที่สอง คือ เปรียบวิหารกับจิต ความสงบ หรือ ความสุข ความบริสุทธิ์ ผลงานชิ้นนี้ศิลปินต้องการเปรียบเทียบวิหารในใจ หรือวิหารในท่ามกลาง มหรสพ ซึ่งไม่ได้เป็นวิหารที่ว่างเปล่าจากการยึดติดยึดถือ แต่เป็นวิหารที่ถูกมหรสพ และแวดล้อมไว้ด้วย สิ่งปรุงแต่งทั้งหมด นอกจากนี้ บนผลงานยังมีการใช้สัญลักษณ์ของนาคชัตตเป็นวงกลมคล้ายกับ เลขหนึ่งไทย เป็นการแสดงให้เห็นถึงโครงสร้าง และรายละเอียดของเครื่องบนจรดราวบันไดเบื้องล่าง ไปพร้อมกันกับรูปของวิหาร ทั้งนี้ เพราะศิลปินต้องการแสดงความหมายถึงนาคเป็นผู้คุ้มครองที่เชื่อม โลกทั้งสอง ระหว่างโลกภายนอก คือ “กาย” กับโลกภายในคือ “จิต” ให้เป็นส่วนหนึ่งของวิหาร ในส่วนของผนังรอบนอกนั้นประกอบด้วยตัวอักษรแสดงที่บอกเล่าการเข้าถึงพุทธธรรม ซึ่งถือเป็นสื่อ แทนจิตรกรรมฝาผนังภาพพุทธประวัติ ตัวอักษรดังกล่าวถูกเจาะให้แสงสว่างสามารถลอดทะลุผ่าน

⁶⁵ พัตยศ พุทธเจริญ, *Mind Fulness*, (กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2546), ไม่ระบุเลขหน้า.

ออกมาภายนอกได้ จึงเปรียบแสงนั้นได้กับแสงแห่งปัญญา หรือแสงแห่งธรรม ดอกบัวที่อยู่ภายในวิหารเปรียบได้กับดอกบัวสี่เหล่าที่จะหลุดพ้นจากผิวน้ำเพื่อแบ่งบานรับแสงแห่งอรุณย์อ้อมมีความแตกต่างกัน⁶⁶

ภาพที่ 28 พัดยศ พุทธเจริญ, วิหารในท่ามกลางมหรสพ (Chapel Amides Entertainment), ปี พ.ศ. 2546, ขนาด 895 x 950 x 540 เซนติเมตร

ที่มา: พัดยศ พุทธเจริญ, **Mindfulness**, (กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2546).

ผลงานชุด ปริเปลือก เปลื้อง (Shed the Shells) ปี พ.ศ. 2546 (ภาพที่ 27) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะ จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – space Installation : Enchantments) เพราะศิลปินได้ติดตั้งผลงานขนาดใหญ่จนเต็มพื้นที่ห้องจัดแสดง อีกทั้งยังมีการจัดแสงภายในห้องเพื่อทำให้ผลงานเกิดมิติแสงเงาสะท้อนทั้งห้องจัดแสดง แสงเงาดังกล่าวเป็นตัวช่วยเพิ่มรายละเอียด และบรรยากาศที่ชวนขนลุกงบนตัวผลงานมากขึ้น ศิลปินจงใจให้ผู้ชมที่เดินเข้าไปในพื้นที่จัดแสดงเกิดความตกตะลึงกับบรรยากาศโดยรอบของผลงานก่อนที่จะสัมผัสถึงแนวคิด และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ศิลปินเป็นผู้กำหนด

ผลงานชุด วิหารในท่ามกลางมหรสพ (Chapel Amides Entertainment) ปี พ.ศ. 2546 (ภาพที่ 28) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะผลงานมีขนาดที่ใหญ่จนกินพื้นที่ 1 ห้องจัดแสดง อีกทั้งมีการจัดไฟบนผลงานจนเกิดแสงเงาตกกระทบไปทั่วห้อง สิ่งแรกที่ผู้ชม

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, ไม่ระบุเลขหน้า.

จะเห็นหากมองจากภายนอกนั้นจะพบกับตัวอักษรที่ถูกฉลุให้แสงลอดผ่านจากภายในอย่างชัดเจน ซึ่งผู้ชมสามารถเห็นตัวอักษรนี้ได้ทั้งภายนอก และภายในผลงาน อีกทั้งผลงานชิ้นนี้ยังมีลักษณะที่เป็น ขดวงกลมคล้ายเลขหนึ่งของไทย ทำให้เป็นการ เชื้อเชิญผู้ชมให้เดินเข้าไปชมผลงานภายในที่มี ดอกบัว และวัตถุที่วางอยู่ด้านบนดอกบัวทั้งสิ้น ซึ่งการที่ผู้ชมเดินเข้าไปภายในของผลงานนั้นก็เปรียบได้กับการเข้าไปอยู่ในโลกของจินตนาการตามความคิดที่ศิลปินกำหนด

1.1.8 พินรี สันทพิทักษ์

ภาพที่ 29 พินรี สันทพิทักษ์

ที่มา: ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์, ศิลปะในฟาร์ม โครงการศิลปะกลางแจ้ง ที่สร้างปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และอาหารการกิน ของ พินรี สันทพิทักษ์, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_161218.

พินรี สันทพิทักษ์ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2504 ที่กรุงเทพฯ เริ่มเข้าศึกษาศิลปะที่ School of Fine Arts And Design University of Tsukuba, ประเทศญี่ปุ่น สาขา Visual Art Communication Design จบการศึกษาปริญญาตรีศิลปะบัณฑิต ในปี พ.ศ. 2529 ในช่วงแรกพินรีสร้างสรรค์ผลงานโดยการใช้ภาพถ่าย กระดาษห่อของขวัญ กระดาษย้อมสีญี่ปุ่น กระดาษสา และทองคำเปลว ประกอบเป็นผลงาน ร่วมกับการใช้สีชอล์ก สีฝุ่น สีอะคริลิก สีโปสเตอร์ และหมึก ระบายลงบนผลงาน โดยผลงานของเธอเป็นลักษณะภาพนามธรรม ผลงานของเธอถูกนำเสนออย่างอิสระมีความคิดฝันของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เธอมีความทรงจำจากทั้งประสบการณ์ ทั้งจากชีวิตจริง จากภาพถ่าย หรือหนังสือภาพถ่ายที่เธอสนใจ จนกระทั่งเมื่อเข้าปี พ.ศ. 2533 เรื่องราวในการแสดงออกของ

ผลงานพินรีก็เริ่มเกี่ยวข้องกับความรักซึ่งมักแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตของผู้หญิง การตั้งครุฑ ความรัก ในครอบครัวของสามีภรรยา การมีลูก และความเป็นแม่ หลังจากนั้นมา ผลงานของพินรีก็ผูกพันกับการแสดงออกทางสภาวะจิตใจ และเรื่องราวส่วนตัวมาโดยตลอดแต่โดยส่วนใหญ่มักเป็นภาพถ่ายและการปะติดภาพ (Collage) กระทั่งภายหลัง รูปทรงของ “นม” ก็ได้ปรากฏขึ้นบนผลงานของเธออย่างต่อเนื่อง อาจเพราะเธอได้พบกับประสบการณ์ของชีวิตผู้หญิง คือ การเป็นแม่ ผลงานของเธอ มักแสดงออกด้วยเทคนิคที่เรียบง่าย เช่น การวาดเส้นด้วยสีชอล์กและสีอะคริลิก ทั้งบนกระดาษและผ้าใบ ซึ่งนอกเหนือจากงานวาดเส้นแล้ว เธอยังได้นำเยื่อที่ใช้ทำกระดาษมาเย็บเป็นรูปทรงของนม และจัดแสดงควบคู่ไปกับภาพเขียนอีกด้วย⁶⁷ เนื่องจากผลงานของพินรีมีการแสดงออกอย่างหลากหลายเทคนิควิธีการ แม้จะเป็นเนื้อหาเดียวกัน แต่ในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง และจำแนกประเภทเฉพาะผลงานที่มีลักษณะเป็นศิลปะจัดวางเท่านั้น

ผลงานนูนนม (Noon - Nom) ปี พ.ศ. 2543-2544 รูปทรงนมในผลงานของเธอ ได้รับแรงบันดาลใจมาจากการที่เธอได้พบกับประสบการณ์ใหม่ในชีวิตผู้หญิง นั่นคือ การเป็นแม่ของลูกชายของเธอ ผลงานการสร้างสรรค์ศิลปะชิ้นนี้ของเธอจึงต้องการถ่ายทอดถึงความเป็นแม่ที่โอบอุ้มลูก ครั้งที่ลูกยังแบเบาะ เธอจึงเปรียบให้ “นม” เป็นตั้งอนุสาวรีย์ของผู้หญิง เมื่อครั้งที่เธอนึกไปถึงภาพของลูกเมื่อครั้งยังแบเบาะ นอนหลับอยู่ในอ้อมแขนและซบอยู่กับอกอุ่น ๆ ของเธอ ด้วยแรงบันดาลใจดังกล่าวทำให้เธอสร้างผลงานโดยใช้วัสดุผ้าและใยสังเคราะห์เย็บเป็นรูปวงกลมคล้ายนมขนาดใหญ่ จำนวน 200 ชิ้น นำมาจัดวางภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการจนเต็มพื้นที่ ผู้ชมที่เข้ามาชมผลงาน สามารถนอนเอกเขนกและเอนกายอยู่ท่ามกลางหมอนรูปนม ขนาดใหญ่ ที่มีทั้ง สีชมพู สีขาว สีเทา และสีดำ

⁶⁷ วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย**, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 206-207.

ภาพที่ 30 พินรี สันตพิทักษ์, *หนูนอม (Noon - Nom)*, ปี พ.ศ. 2543 – 2544, ขนาด 100 x 100 x 100 เซนติเมตร, จำนวน 200 ชิ้น, วัสดุผ้าและใยสังเคราะห์เย็บเป็นรูปวงกลม.

ที่มา: วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 208.

ผลงานชุด *Anything Can Break* ปี พ.ศ. 2011 เป็นหนึ่งในผลงานจากทั้งหมด 3 ผลงาน ภายในนิทรรศการ *Body Borders* ซึ่งผลงานชิ้นนี้เป็นการแสดงของศิลปะการจัดวาง ลูกบาศก์ 4 เหลี่ยม ผสมผสานกับงานเป่าแก้วที่ห้อยอยู่บนเพดานของห้อง รวมทั้งเสียงดนตรีที่จะแปรเปลี่ยนไปตามแต่ละพื้นที่ที่ผู้ชมงานเดินผ่าน ผลงานชิ้นนี้ถือเป็นการจัดวางที่เชิญผู้ชมให้มาสัมผัสประสบการณ์ด้านประสาทสัมผัส และการรับรู้ของ “ร่าง” และ “กาย” ซึ่งไม่เพียงมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมมากขึ้น แต่ยังมีการใช้วัสดุที่หลากหลาย และก้าวข้ามเส้นแบ่งประเด็นแห่ง เพศสภาพ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ชมผ่านประสาทสัมผัสที่ถูกกระตุ้นด้วยรูปทรง ที่แม้จะดูแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่กลับมีความเชื่อมโยงต่อกันอย่างรูปทรงเรขาคณิตกับรูปทรงธรรมชาติ การเคลื่อนไหวของ “เสียง” ที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวกายของผู้ชมแต่ละคนที่อยู่ด้านล่างผลงาน เชื่อมโยงและเคลื่อนย้ายไปกับ “ร่าง” และ “กาย” จนก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทับซ้อนกันหลายชั้นระหว่างภาพและเสียง

ภาพที่ 31 พินรี สันทพิทักษ์, *Anything Can Break*, ปี พ.ศ. 2554, ขนาด ผันแปรเปลี่ยนได้ วัสดุ แก้ว กระจก ดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นพิเศษ ตัวจัดการเคลื่อนไหว ลำโพง เส้นใยนำแสง.

ที่มา: The exhibition “In the Kingdom, 140th Anniversary of B.Grimm” ฝากไว้ในแผ่นดิน 140 ปี บี.กริม, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก http://www.rama9art.org/artisan/2018/june/bgrimm_kingdom140_anniversary/index.html

จากการยกตัวอย่างผลงานของของพินรี สันทพิทักษ์ชื่อ ชุดผลงาน หนูนอม (Noon - Nom) ปี พ.ศ. 2543-2544 (ภาพที่ 30) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled - Space Installation : Enchantments) เพราะเมื่อพิจารณาจากลักษณะผลงานแล้วผลงานชิ้นนี้ทำให้ผู้ชมเกิดความตกตะลึงที่เกิดจากการเห็นจำนวนของผลงานกว่า 200 ชิ้น ถูกติดตั้งอยู่ภายในห้องจัดแสดงจนเต็มพื้นที่ ซึ่งการที่ผู้ชมเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับผลงานไม่ว่าจะนอน การนั่งนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นการเข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่ศิลปินสร้างขึ้นทั้งสิ้น

ผลงานชุด *Anything Can Break* ปี พ.ศ. 2554 (ภาพที่ 31) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled - Space Installation : Enchantments) เพราะผลงานชิ้นนี้มีขนาดใหญ่ และบังคับให้ผู้ชมเข้าไปอยู่ภายในพื้นที่ ของผลงานที่ถูกติดตั้งอยู่เหนือศีรษะของผู้ชมซึ่งเป็นการกำหนดอาณาเขตของพื้นที่เนื่องจากห้องที่ศิลปินใช้ติดตั้งมีระยะห่างจากพื้นถึงเพดานสูงเกินไปซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมน้อยลง กล่าวคือวิธีติดตั้งผลงานลักษณะนี้ของศิลปินโดยการสร้างส่วนสูงของผลงาน เป็นการเข้าไปแก้ไขเรื่องพื้นที่ของศิลปิน นอกจากนี้ ศิลปินยังติดเซนเซอร์ที่เมื่อผู้ชมเดินผ่านเข้ามาจะทำให้เกิดเสียงตามตัว

ของผู้ชมเมื่อเดินอยู่ภายในผลงาน ถือเป็นภาระกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกตกตะลึงเมื่อเข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่ผลงานถูกติดตั้ง

1.1.9 ศุภชัย ศาสตร์สาระ

ภาพที่ 32 ศุภชัย ศาสตร์สาระ

ที่มา: เปิดบ้าน อ.ตุ๋ ศุภชัย ร่ำเปิง คอมมูนิตี้ อาร์ทสเปซ, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.reviewchiangmai.com/4512-p/>.

ศุภชัย ศาสตร์สาระ เกิดปี พ.ศ. 2511 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เข้าศึกษาศิลปะในระดับปริญญาศิลปบัณฑิต ที่คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาจิตรกรรม เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาจิตรกรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จบการศึกษาในปี พ.ศ. 2542 ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะของศุภชัยมีความแตกต่างไปจากการเขียนภาพจิตรกรรมแบบปกติ คือ มีการใช้สื่อวัสดุอื่น ๆ เข้ามาประกอบบนผลงานด้วย ผลงานของเขามีทั้งที่เป็นลักษณะ 2 มิติ และ 3 มิติร่วมกับการใช้พื้นที่จัดวาง ผ่านแรงบันดาลใจที่ได้จากสังคมรวมถึงเหตุการณ์ทางการเมืองในประเทศไทย⁶⁸

ผลงานชุด นิวยอร์ก-นิวยอร์ก ปี พ.ศ. 2538 (New York-New York Installation) ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจมาจากสภาพสังคมในนิวยอร์ก มีการใช้ ปูนปลาสเตอร์หล่อเป็นหนูที่กำลังวิ่งออกมาจากท่อระบายน้ำหลายร้อยตัว ผลงานชิ้นนี้ศิลปินต้องการสื่อถึงสภาพทางสังคมที่มีความแออัดจากจำนวนประชากร ทำให้เกิดความสกปรก ศิลปินใช้หนูเป็นสัญลักษณ์แทน

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, 286.

ความสกปรกในสังคม และสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โดยการจัดวางให้หนูวิ่งออกมาจากปลายท่อระบายน้ำจำนวนมาก ทั้งนี้ ศิลปินเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตของมนุษย์ที่อยู่ในสังคมเป็นอย่างมาก ด้วยความสนใจดังกล่าว จึงเป็นแรงผลักดันให้ศิลปินปรารถนาที่จะสร้างผลงานที่สามารถสื่อสารในทัศนคติ และวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวต่าง ๆ ของชีวิต และสังคมไปพร้อมกัน

ภาพที่ 33 ศุภชัย ศาสตร์สาระ, *นิวยอร์ก-นิวยอร์ก (New York-New York Installation)*, ปี พ.ศ. 2538, วัสดุ ปูนปลาสเตอร์และท่อซีเมนต์, ขนาด แปดฟุตไม่แน่นอน.

ที่มา: ศุภชัย ศาสตร์สาระ, **ACHIEVEMENTS**, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/a/finearts.cmu.ac.th/supachai/Home/achievements>

ผลงานชุด *To You Our Worshipped Leaders* ปี พ.ศ. 2539 ผลงาน ชิ้นนี้มีการแสดงออกด้วยรูปทรง 3 มิติ ร่วมกับการใช้พื้นที่ในการจัดวางมากขึ้น ในส่วนของเนื้อหาผลงานมีความเกี่ยวข้องกับสังคม และนักการเมืองที่มีแนวคิดผิด ๆ ต่อประชาชน มีการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันการเมือง และแสดงออกด้วยแนวคิดเชิงประชดประชันต่อผู้นำนักการเมือง รวมถึงบุคคลที่กำลังเอาเปรียบประชาชน บนผลงานประกอบไปด้วยทหารที่กำลังแบกเรือดำน้ำยีนอยู่บนกองข้าวเปลือก อันแสดงให้เห็นถึงการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลไทยต่อโครงการจัดซื้ออาวุธ ในขณะที่ประชาชนภายในประเทศกำลังยากจน อดอยาก แต่ผู้นำ หรือผู้บริหารประเทศกลับกำลังแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกับกลุ่มมหาอำนาจเพื่อการอยู่รอดของตนเองกับพรรคพวกของตน⁶⁹

⁶⁹ เรื่องเดียวกัน, 386.

ภาพที่ 34 ศุภชัย ศาสตรสาร, *To You Our Worshipped Leaders*, ปี พ.ศ. 2539, วัสดุ ไฟเบอร์กลาส ข้าวเปลือก ทีวี วิดีโอ และของเล่นเด็ก, ขนาด แปรผันไม่แน่นอน.

ที่มา: ศุภชัย ศาสตรสาร, **ACHIEVEMENTS**, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/a/finearts.cmu.ac.th/supachai/Home/achievements>.

ผลงานชุดนิวยอร์ก-นิวยอร์ก ปี พ.ศ. 2538 (New York–New York Installation) (ภาพที่ 33) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะศิลปินเข้าไปจัดการกับพื้นที่ซึ่งประกอบไปด้วยท่อส่งน้ำที่มีปูนปลาสเตอร์หล่อเป็นตัวหนู 3 มิติ ปูนปลาสเตอร์ดังกล่าว ถูกจัดวางให้ดูราวกับว่าเป็นหนูที่วิ่งออกมาจากปลายท่อน้ำทิ้งจำนวนมาก ซึ่งทั้งท่อ และหนูเป็นการจำลองให้ดูเหมือนสถานการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นภายในห้องจัดแสดงงานศิลปะ ผู้เข้าชมผลงานอาจเกิดความรู้สึกตกใจหรือประหลาดใจเมื่อเข้าชมผลงาน

ผลงานชุด *To You Our Worshipped Leaders* ปี พ.ศ. 2539 (ภาพที่ 34) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะมีการใช้สัญลักษณ์ในการแทนค่าความหมายลงบนผลงาน ประกอบไปด้วยเรือดำนํ้า ของเล่นเด็กจำพวกทหาร รถถัง และอื่น ๆ ซึ่งเรือดำนํ้าดังกล่าวถูกทำให้มีขนาด เล็กลงจากของจริงมากเพื่อให้ทหารที่หลุดจากไฟเบอร์กลาสทำการแบกได้ มีการใช้วัตถุที่คล้ายกับลูกปืน หรืออาวุธสงครามห้อยอยู่บนเพดานภายในพื้นที่จัดแสดงทำให้เกิดเงาซ้อนทับอยู่ภายในพื้นที่ห้องจัดแสดง ผู้เข้าชมผลงานอาจเกิดความรู้สึกแปลกประหลาดใจที่ได้ชมผลงาน เนื่องจากประสบการณ์หรือความรู้สึกของคนทั่วไปเรือดำนํ้าต้องมีขนาดใหญ่ ซึ่งถูกย่อส่วนลงมาให้อยู่ภายในห้องจัดแสดง อีกทั้งยังมีกระสุน และอาวุธสงครามอื่น ๆ ที่ถูกแสงไฟสาดส่องจนเกิดเงาสะท้อนถูกติดตั้งให้ห้อยอยู่บนเพดานห้อง ซึ่งหากในความเป็นจริงแล้ววัตถุเหล่านี้ไม่ควรลอยได้เอง

1.1.10 ดวงหทัย พงษ์ประสิทธิ์

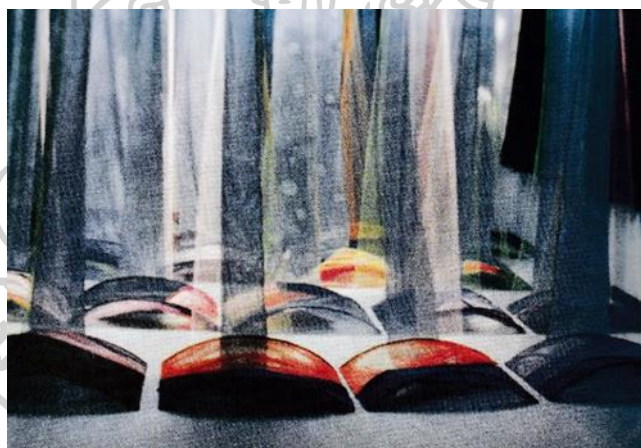
ภาพที่ 35 ดวงหทัย พงษ์ประสิทธิ์

ที่มา: สาขาวิชาจิตรกรรม, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.bpi.ac.th/index.php/th/2015-02-25-06-58-26/2015-02-25-07-09-36/item/4366-2015-03-02-10-41-33>.

ดวงหทัย พงษ์ประสิทธิ์ เกิดในปี พ.ศ. 2514 ที่จังหวัดชลบุรี เริ่มเข้าศึกษาศิลปะที่ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปี พ.ศ. 2533 ได้รับปริญญา ศิลปมหาบัณฑิตในปี พ.ศ. 2540 ในช่วงปี พ.ศ. 2537 ดวงหทัย สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้แรงบันดาลใจมาจากเรื่องราวต่าง ๆ ของธรรมชาติ ความสวยงามของดอกไม้ วิถีชีวิตของสัตว์รวมทั้งความดีงามของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้วัสดุที่มีความหลากหลายชนิด ประกอบกันจนเป็นรูปทรงสามมิติ เช่น ผ้า ลวด พลาสติก อลูมิเนียม และวัสดุสำเร็จรูปต่าง ๆ ต่อมา ในช่วงปี พ.ศ. 2538 จนถึง 2539 ดวงหทัยเริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่มีขนาดใหญ่ขึ้นโดยไม่พึ่งเสียงเพียงแค่โครงสร้างของรูปทรงที่อยู่บนผนัง หรือการประกอบรูปทรงสามมิติเท่านั้น แต่ยังให้ความสนใจที่จะสร้างผลงานให้มีอิสระมากยิ่งขึ้นผลงานของเธอมีการใช้ผ้า และสิ่งทอมาสร้างสรรค์ให้เป็นศิลปะจัดวางขนาดใหญ่ ในส่วนผ้าที่เธอเลือกใช้นั้น มักมีสีสดใส และเนื้อสัมผัสบางเบา เนื้อหาของผลงานที่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน คือ ผลงานของเธอมักมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น การนำผ้าสีมาผูกโยงกับกิ่งก้านสาขาของต้นไม้ บางผลงานก็มีการใช้ผ้ามาจัดวางให้เกิดจังหวะราวกับคลื่นของน้ำทะเล ทั้งนี้ ผลงานการจัดวางของเธอก็มักมีกลิ่นอายของความเป็นจิตรกรรมอยู่มาก เนื่องจาก

ความโดดเด่นของผ้าที่มีสีสันทากหลาย ควบคู่กับการจัดแสงสีร่วมกับการควบคุมบรรยากาศของ บริเวณพื้นที่ห้องจัดแสดง นอกจากนี้ ผลงานยังมีลักษณะเป็นสามมิติที่กินพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง⁷⁰

ผลงาน แสงในจินตนาการ (Image in Light) ปี พ.ศ. 2540 ผลงานชิ้นนี้เธอต้องการ สร้างสรรค์โดยที่ไม่ต้องมีกรอบสี่เหลี่ยมมาเป็นตัวกำหนดขนาดผลงาน ด้วยการสร้างรูปทรงที่ลอยตัว ขึ้นบนพื้นที่ว่างภายในห้องจัดแสดง อีกทั้งยังใช้ประโยชน์จากบรรยากาศของพื้นที่ร่วมกับโครงสร้าง รูปทรงทั้งหมดที่เธอสร้างขึ้น ดังนั้น ผลงานชิ้นนี้เธอจึงให้ความสำคัญกับสถานที่เพื่อการติดตั้งผลงาน เป็นอย่างมาก เพราะพื้นที่ห้องจัดแสดงทั้งหมดถือเป็นพื้นที่ของการสร้างสรรค์ กล่าวคือ พื้นที่ใน ทุกส่วนจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของผลงานของเธอด้วย ในส่วนของแนวคิดในการสร้างผลงานของเธอ คือ การรับแรงบันดาลใจมาจากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น จังหวะ และลีลาของคลื่นที่ ม้วนตัวเป็นระลอกกระทบกับบรรยากาศของท้องทะเลที่มีลำแสงจากดวงอาทิตย์สาดส่องบนผิวน้ำ จนเกิดการหักเหของแสงขึ้นอย่างงดงาม⁷¹

ภาพที่ 36 ดวงหทัย พงษ์ประสิทธิ์, *แสงในจินตนาการ (Image in Light)*, ปี พ.ศ. 2540, วัสดุผ้า สื่อ ประสม และแสงไฟ, ขนาด 250 x 200 x 250 เซนติเมตร, จัดแสดง ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ.

ที่มา: วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 325.

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน, 324.

⁷¹ เรื่องเดียวกัน, 324-325.

จากการยกตัวอย่างผลงาน แสงในจินตนาการ (Image in Light) ปี พ.ศ. 2540 (ภาพที่ 36) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตึ้นตาตึ้นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะถึงแม้ผลงานนี้จะเป็นการจำลองให้ผู้ชมเห็นถึงสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ก็ไม่มีความเหมือนจริงแต่อย่างใด เพราะศิลปินได้เน้นการสร้างสรรคผลงานโดยวิธีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ภายในห้องจัดแสดงให้เป็นไปตามจินตนาการ และแนวคิดของศิลปิน ด้วยการใช้ขนาดของผลงานที่มีขนาดใหญ่พอสมควร รวมถึงบรรยากาศโดยรอบที่ถูกสร้างขึ้นจากผ้า และแสงไฟที่ถูกสอดส่อง อาจกระตุ้นให้ ผู้เข้าชมเกิดความรู้สึกประทับใจ หรือเพลิดเพลินไปกับผลงาน

1.1.11 ปานพรรณ ยอดมณี

ภาพที่ 37 ปานพรรณ ยอดมณี

ที่มา: ประวัติศิลปิน ปานพรรณ ยอดมณี, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.queengallery.org/th/exhibitions/past/artist?artist=8148>.

ปานพรรณ ยอดมณี เข้าศึกษาศิลปะแห่งแรกที่วัดกระเปียด จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ตั้งอยู่ข้างบ้าน โดยเธอเริ่มต้นเรียนจากการเขียนศิลปะไทยประเพณีภายในฝาผนังในวัด ก่อนจะเริ่มออกมาทำงานนอกวัด โดยการรับจ้างเขียนป้ายตามงานต่าง ๆ ทั้งงานบุญ งานศพ กระทั่งเธอได้เริ่มส่งภาพเขียนเข้าประกวดงานศิลปกรรม TOSHIBA ตอนมัธยมต้น ต่อมาเข้าศึกษาที่วิทยาลัยช่างศิลป นครศรีธรรมราช เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีที่ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาศิลปะไทย ปานพรรณเป็นคนไทยคนที่สองที่ได้รับรางวัลสูงสุดของ

รายการ Benesse Prize ต่อจากฤกษ์ฤทธิ ตีระวนิช เธอแสดงออกผลงานของเธอในลักษณะที่เป็นผลงานศิลปะจัดวาง โดยใช้ปูนห้อยลงจากเพดานภายในนิทรรศการ ร่วมกับการเขียนเรื่องราวบบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของบวรระนาบของปูนดังกล่าว⁷²

จากการที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ศิลปินในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ผลงานชุด Prophecy ปี พ.ศ. 2557 เป็นผลงานที่ศิลปินติดตั้ง และจัดแสดงในงาน Thailand Eye Exhibition ปี พ.ศ. 2559 มีการนำปูนซีเมนต์ขนาดใหญ่มาติดตั้งให้มีลักษณะที่ลอยแขวนอยู่เหนือพื้นห้องจัดแสดง ในส่วนของฉากหลังก็มีการใช้ซีเมนต์กันให้อยู่ในลักษณะมุมห้อง และมีการเขียนภาพทับลงซีเมนต์ดังกล่าวบางส่วน ศิลปินต้องการสื่อถึงวิกฤติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกนี้ คือ ความจริงของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้มนุษย์เกิดความกลัว ความกดดัน และความเศร้าโศก มนุษย์จึงเชื่อมั่นในศาสนาเพื่อทำให้จิตใจของพวกเขาที่มียึดเหนี่ยว และสามารถพัฒนาไปข้างหน้าโดยปราศจากความกลัว และค้นพบว่าจักรวาลที่ใหญ่กว่าโลกที่เราอาศัยอยู่ ความเชื่อของชาวพุทธเชื่อว่าไตรภูมิเกิดขึ้นในแบบที่ไม่มีอะไรถาวร ทำให้คนส่วนใหญ่จินตนาการไปต่าง ๆ นานา จนนำไปสู่การสร้างผลงานศิลปะชุดนี้ของปานพรรณ เธอต้องการสื่อถึงเรื่องเกี่ยวกับวิกฤติของช่วงเวลาการสูญเสีย หายนะ และการสิ้นสุดครั้งสุดท้าย ผลงานของเธอมีกการใช้วัตถุศิลปะจากธรรมชาติร่วมกับวัสดุสมัยใหม่

⁷² NAPAT CHARITBUTRA, PANNAPHAN YODMANEE, เข้าถึงเมื่อ 17 ธันวาคม 2562, เข้าถึง

ได้จาก <http://art4d.com/2018/03/pannaphan-yodmanee>.

ภาพที่ 38 ปานพรรณณ ยอดมณี, *Prophecy*, ปี พ.ศ. 2557, ติดตั้งและจัดแสดงในงาน Thailand Eye Exhibition, ปี พ.ศ. 2559 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร.

ที่มา: PANNAPHAN YODMANEE, เข้าถึงเมื่อ 22 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://art4d.com/2018/03/pannaphan-yodmanee>.

ผลงาน *Aftermath* ปี พ.ศ. 2559 เป็นผลงานจิตรกรรมฝาผนังขนาดใหญ่ของ ปานพรรณณ ร่วมกับการจัดวาง เธอนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพงศาวดารประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และรูปแบบของแนวคิดทางศาสนาพุทธ เธอทำการวาดภาพตามแบบจิตรกรรมไทยบนวัสดุที่ได้จากสามแหล่ง ได้แก่ จากธรรมชาติ คือ เธอได้เก็บหินที่รวบรวมมาจากในละแวกบ้านของเธอ เศษปรักหักพังเธอเก็บมาจากวัดที่ทำการรื้อถอน และสุดท้าย คือ วัตถุที่สร้างขึ้นโดยตัวศิลปิน เนื้อหาในจิตรกรรมดังกล่าวเป็นภาพแผนที่ของจักรวาลทางพุทธศาสนาที่คล้ายกับการวาดภาพทิวทัศน์ เธอใช้วัตถุโบราณจากธรรมชาติร่วมกับการใช้ของที่ผลิตขึ้นมาใหม่ในการสร้างจิตรกรรม เพื่อสื่อถึงความร่วมสมัย และดั้งเดิมของศิลปะไทยเข้าด้วยกัน ปานพรรณณตระหนักถึงสาเหตุของการเสื่อมอารยธรรม ซึ่งอาจจะมาจากหลายสาเหตุแต่เธอได้นำประเด็นของการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของโลกาภิวัตน์ และการย้ายถิ่นฐานของมนุษย์เป็นประเด็นสำคัญสำหรับผลงานของเธอ

ภาพที่ 39 ปานพรรณ ยอดมณี, *Aftermath*, ปี พ.ศ. 2559, ติดตั้งและจัดแสดงในงาน Singapore Biennale 2016

ที่มา: PANNAPHAN YODMANEE, เข้าถึงเมื่อ 22 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://art4d.com/2018/03/pannaphan-yodmanee>.

จากการยกตัวอย่างผลงานของปานพรรณ ยอดมณี ชื่อผลงาน Prophecy ปี พ.ศ. 2557 (ภาพที่ 38) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะผลงานมีขนาดใหญ่ ติดตั้งกินพื้นที่เต็มห้องจัดแสดง มีการใช้เทคนิคทางจิตรกรรมฝาผนังไทยในการเขียนภาพลงบนผนังซีเมนต์ด้านหลังบางส่วน อีกทั้งมีการจัดวางซีเมนต์คอนกรีตให้ดูราวกับกำลังลอยขึ้นจากพื้น เมื่อผู้เข้าชมเดินเข้าไปชมผลงานจะรู้สึกราวกับหลุดเข้าไปอยู่ในจินตนาการที่ศิลปินสร้างขึ้น

ผลงานอีกชิ้นที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่าง คือ ผลงานชุด *Aftermath* ปี พ.ศ. 2559 (ภาพที่ 39) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะผลงานมีขนาดใหญ่มีการใช้วัสดุที่หลากหลาย ร่วมกับการจัดวางโดยใช้เศษอิฐ และเศษของซากปูนที่ได้จากวัด จัดวางในระยะหน้า เมื่อผู้เข้าชมเดินเข้าไปชมผลงานจะรู้สึกราวกับหลุดเข้าไปอยู่ในจินตนาการที่ศิลปินสร้างขึ้น หรือผู้ชมที่เดินชมผลงานภายในห้องจัดแสดงจะเพ่งพินิจในรายละเอียดที่มีอยู่ทั้งบนผนัง หรือบนพื้นที่ศิลปินนำผลงานมาติดตั้ง

1.1.12 ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล

ภาพที่ 40 ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล

ที่มา: MGR Online, **เจ้าสาวผู้โดดเด่นในงานวิวาห์เดียวตาย**, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/celebonline/detail/9560000132455>.

ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล เกิดปี พ.ศ. 2522 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจาก คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร รวมถึงจบการศึกษาในระดับ ปริญญาโท สาขาภาพพิมพ์ จากที่เดียวกัน เธอเริ่มต้นสร้างสรรค์งานศิลปะมาจากกระดาษด้วยการลงทุนเปิดธุรกิจรับทำฉากประดับงานวิวาห์กับเพื่อนของเธอ ซึ่งงานที่มาจากการทำงานกระดาษด้วย ฝีมือ ฉากแต่งงานชิ้นแรกๆ ของเธอ นั้นเป็นเพียงการพิมพ์อิงค์เจ็ทเรียบง่าย ที่มีการประดับตกแต่ง เพียงเล็กน้อย ต่อมาเมื่อมีโอกาสเห็นงานตกแต่งด้วยดอกไม้กระดาษจากเวทีแฟชั่นโชว์แห่งหนึ่ง ทำให้ เธอเริ่มสนใจที่จะสร้างฉากประดับด้วยดอกไม้เหล่านั้น เธอจึงเริ่มทำการศึกษาศิลปะการตัดกระดาษเป็นดอกไม้ชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งดอกไม้กุหลาบ เธอมีความคิดว่าคนส่วนใหญ่มักมองกระดาษ เป็นสื่อที่ใช้สำหรับสร้างงานศิลปะลงไปในพื้นผิว หากนำกระดาษมาสร้างเป็นงานที่มีลักษณะเป็น สามมิติ จะสามารถนำเสนอความสวยงามของงานกระดาษและลักษณะที่ค่อนข้างโปร่งแสงของมันได้ ด้วยการที่เธอเรียนศิลปะมาโดยตรง ปุณยวีร์จึงมีความรู้สึกที่อยากจะทำงานศิลปะเพื่อจัดแสดงต่อ สาธารณชน

ปุณยวีร์นำเสนอนิทรรศการเดี่ยวครั้งแรกของเธอชื่อนิทรรศการ “Bride” หรือ เจ้าสาวผู้โดดเด่น ในปี พ.ศ. 2556 เธอได้นำเอาศิลปะจากดอกไม้กระดาษสีขาวที่เธอทำขึ้นมากมาย หลากหลาย มาติดตั้งจนเต็มพื้นที่ห้องจัดแสดง แต่ท่ามกลางความสวยงามของเหล่ามรดกดอกไม้ และ

บรรยากาศที่ดูอ่อนหวาน แต่ผู้ที่ชมผลงานกับสัมผัสได้ถึงความเปลี่ยวเหงาไร้ชีวิตชีวา เพราะเธอต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกส่วนตัวที่เธอนั้นได้จัดและตกแต่งดอกไม้แต่งงานให้กับงานแต่งงานของผู้อื่น แต่ไม่เคยมีโอกาสดูจัดและตกแต่งงานแต่งงานสำหรับงานของตัวเองเลย⁷³

ภาพที่ 41 ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล, *Bride*, ปี พ.ศ. 2557, ติดตั้งและจัดแสดงจัดแสดง ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร.

ที่มา: **The Art of Paper**, เข้าถึงเมื่อ 22 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=haiku&month=06-2014&date=04&group=2&gblog=96>.

จากการยกตัวอย่างผลงาน *Bride* ปี พ.ศ. 2557 (ภาพที่ 41) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ซึ่งศิลปินได้ทำการปรับเปลี่ยนพื้นที่ภายในห้องจัดแสดงให้เป็นไปตามจินตนาการ และแนวคิดของตน รวมถึงผลงานนี้ประกอบไปด้วยมวลดอกไม้ที่มีขนาดเล็กใหญ่ สลับคละกันไป ถูกติดตั้งจนเต็มพื้นที่ภายในห้องจัดแสดง จำนวนของหมู่มวลดอกไม้กระดาดังกล่าว เมื่อมีจำนวนมากก็จะเกิดรายละเอียด และค่าวมลมิติลวงตาด้วยตัวของมันเอง ทำให้ผู้ที่เข้าชมผลงานเกิดความรู้สึกทั้งในภาพรวมของผลงาน หรืออาจรู้สึกตื่นเต้นก่อนที่จะสัมผัสได้ถึงแนวคิดที่ศิลปินเป็นผู้นำเสนอ

⁷³ สมลักษณ์ คล่องแคล่ว, 108 ศิลปินร่วมสมัยที่น่าจับตามอง, (กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม), 2560, 109.

1.1.13 วุฒินนท์ ชาญสตะบุตร

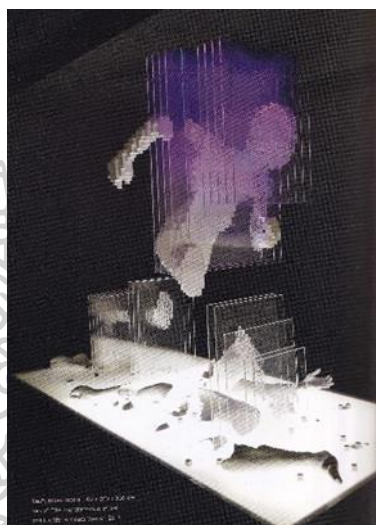
ภาพที่ 42 วุฒินนท์ ชาญสตะบุตร

ที่มา: **wuttin chansataboot**, เข้าถึงเมื่อ 30 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/wuttin.chansataboot>.

วุฒินนท์ ชาญสตะบุตร เกิดวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 เป็นผู้กำกับภาพยนตร์และศิลปินร่วมสมัยที่มีผลงานเผยแพร่ในนิทรรศการทั้งในไทย และต่างประเทศ โดยผลงานการสร้างสรรคของเขา มักสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจตัวตนของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ อันเป็นสังขธรรม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมสมัย ผลงานศิลปะจัดวางของเขามักประกอบขึ้นด้วยวัสดุและเทคนิคที่มีความเป็นสมัยใหม่ ก่อให้เกิดผลอันน่าตื่นตาตื่นใจ และรู้สึกลึกลับกับผู้เข้าชม โดยผลงานชิ้นสำคัญที่ทำให้เขากลายเป็นศิลปินจากทวีปเอเชียเพียงคนเดียว ที่สามารถคว้ารางวัลชนะเลิศในกลุ่มงานประเภท Project Prize จาก 7 Celeste Prize Awards (ปี พ.ศ. 2558) คือ ผลงานชุด The Metamorphosis of Self And Identity in Digital Era

ผลงานที่ผู้วิจัยเลือกมายกตัวอย่างชื่อว่า The Transformation of Self And Identity In Virtual Space โดยศิลปินต้องการนำเสนอการมุ่งไปข้างหน้าของเทคโนโลยีที่กำลังแทรกซึมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตนอย่างแนบแน่นขึ้น ผลงานชุดนี้ประกอบไปด้วยงานศิลปะจัดวางจำนวน 3 ชิ้น วิดีโออาร์ตขนาดสั้น จำนวน 2 เรื่อง โดยมีแนวคิดเริ่มจากการสังเกตเห็นการเปลี่ยนผ่านของสังคมเข้าสู่ยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสารที่เคยปรากฏอยู่แต่บนหน้ากระดาษ กลายมาเป็นชุดการเข้ารหัสในโลกออนไลน์ เทคโนโลยีที่พัฒนาแบบก้าวกระโดดได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต รวมถึงการรับรู้

ของมนุษย์อย่างรวดเร็ว ทำให้ส่งผลไปสู่วัฒนธรรมโดยรวมของสังคม ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานประติมากรรมร่วมกับการจัดวางที่มีการใช้เทคนิคแผ่นอะคริลิกใสที่มีการตัดภาพให้คล้ายกับร่างกายของคนที่กำลังวิ่ง และว่ายน้ำไปข้างหน้า ซึ่งบนร่างกายของรูปทรงคนมีการเพิ่มเติมร่องรอยของช่องสี่เหลี่ยม Pixel อันแสดงถึงการเข้ารหัสของคอมพิวเตอร์ ร่วมกับการใช้หลอดไฟ LED ส่องแสงสว่างไล่เป็นสี⁷⁴

ภาพที่ 43 วุฒินท์ ชาณุตบุดร, *The Transformation of Self and Identity in Virtual Space*, พ.ศ. 2560, ขนาด 300 x 200 x 200 เซนติเมตร.

ที่มา: **สตูดิโอ 108 ศิลปินร่วมสมัยที่น่าจับตามอง** (กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม), 2560, 165.

ผลงานชุด *The Transformation of Self And Identity In Virtual Space* ปี พ.ศ. 2560 (ภาพที่ 43) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : เต็มตาเต็มใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เพราะศิลปินได้สร้างพื้นที่แห่งจินตนาการขึ้นมาใหม่โดยใช้ขนาดของผลงานที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ร่วมกับการฉายไฟ LED ไล่สีลงบนผลงาน บรรยากาศโดยรอบพื้นที่จัดแสดงถูกปิดไฟให้มืดเพราะศิลปินต้องการเน้นให้ตัวผลงานที่

⁷⁴ สมลักษณ์ คล่องแคล่ว, **108 ศิลปินร่วมสมัยที่น่าจับตามอง**, (กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม), 2560, 165.

ติดตั้งอยู่บริเวณกลางห้องมีความเด่นชัด เป็นการกระตุ้นให้ผู้ชมที่เข้าชมผลงานต้องเดินเข้าไปสังเกต รายละเอียดรอบผลงานในระยะที่ใกล้ขึ้น ซึ่งขณะชมผลงาน ผู้ชมอาจเกิดจินตนาการถึงโลกอีกใบที่เป็นโลกแห่งคอมพิวเตอร์ตามที่ศิลปินพยายามจะสื่อถึง

1.2. ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ผลงานเข้าข่ายลักษณะ จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations)

1.2.1. กมล เผ่าสวัสดิ์

ภาพที่ 44 กมล เผ่าสวัสดิ์

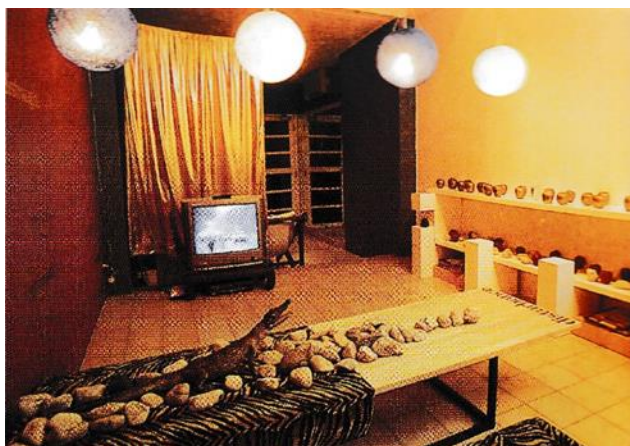
ที่มา: BAK Art Biennale, **Kamol Phaosavasdi**, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://bab18.bkkartbiennale.com/profile/kamol-phaosavasdi-2/>.

กมล เผ่าสวัสดิ์ เกิดปี พ.ศ. 2501 ที่จังหวัดพิษณุโลก ศึกษาศิลปะที่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับปริญญาศิลปศึกษา ในปี พ.ศ. 2524 จากนั้น ได้เข้าศึกษาต่อที่ Otis Art Institute of Los Angeles ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขา Intermedia ในปี พ.ศ. 2527 หลังจากกมลได้เดินทางกลับจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2528 เขาก็ได้จัดนิทรรศการศิลปะจัดวางที่หอศิลป์พระศรี โดยใช้ชื่อผลงานว่า "Song for the Dead Art Exhibition" ปี พ.ศ. 2528 กมลใช้แผ่นโลหะบุผนังห้อง เมื่อผู้ชมเดินเข้ามาจะเกิดเสียง มีการใช้แท่งค้ำน้ำ และขาตั้งร่วมกับท่อน้ำผสมผสานกับวัสดุ เศษขยะมาประกอบกัน กมลถือเป็นศิลปินผู้ร่วมบุกเบิกศิลปะร่วมสมัยใหม่ในประเทศไทย โดยเฉพาะศิลปะจัดวาง ในระยะหลังผลงานของเขาได้นำวิดีโอเข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกด้วย กมลได้เข้าร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการอย่างกว้างขวาง ทั้งในเอเชีย ออสเตรเลีย ยุโรป และอเมริกา นอกจากการทำงานศิลปะอย่างต่อเนื่องแล้ว ปัจจุบัน

กมลเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลงานของเขามักนำเสนอประเด็นทางสังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม สภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นต่าง ๆ ของมลภาวะต่าง ๆ ความเสื่อมโทรม หรือการเปลี่ยนแปลงทางสภาวะแวดล้อม อันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายผิดทาง หรือปัญหาการค่าประเพณีในประเทศไทย⁷⁵ ผลงานชุด หนีเสือปะจระเข้ (Dilemma) ปี พ.ศ. 2543 ผลงานชิ้นนี้ศิลปินต้องการแสดงถึงสภาวะทางอารมณ์ของมนุษย์ที่มักเกิดเหตุการณ์ที่ต้องเลือกหรือตัดสินใจ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่ทำให้ลังเลใจ ไม่มั่นใจ หรือคิดกังวล สับสน ต้องตกอยู่ในสภาวะของการตัดสินใจ จะเป็นช่วงที่ทำให้คนเราเกิดความทุกข์เหมือนก้อนหินขนาดมหึมา สภาวะที่เกิดขึ้นเหล่านี้ เป็นสภาวะทางอารมณ์ชนิดวิตกกังวล เพราะไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไรรวมทั้งการตัดสินใจจะผ่านไปแล้วยังไม่รู้ว่าจะถูกต้องหรือไม่ อาจเป็นเพราะรู้สึกเสียดายกับสิ่งที่ไม่ได้เลือกอีกอย่างหนึ่ง หรือกลัวความผิดพลาด กลัวความจริงที่จะเกิดขึ้นตามมา ในภาวะของอารมณ์ที่อยู่ระหว่างช่วงเวลาของการตัดสินใจนั้นมนุษย์ เรามักจะตั้งคำถามกับตนเองว่าทำไมเหตุการณ์นี้ถึงเกิดขึ้นกับตน ผลงานชุด หนีเสือปะจระเข้ ศิลปินได้ทำการเชิญให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมภายในห้องจัดนิทรรศการซึ่งถูกเปลี่ยนแปลงให้กลายเป็นห้องนั่งเล่น และห้องสำหรับตรวจดวงชะตา ซึ่งผลงานชิ้นนี้เน้นให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้ชม กมลสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ขึ้น เพราะต้องการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงประชดประชันเกี่ยวกับคนไทยจำนวนมาก ที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์กลืนไม่เข้าคายไม่ออกแต่ก็ต้องตัดสินใจ ทำให้คนไทยบางส่วนหันหน้าไปพึ่งหมอดู และนักพยากรณ์รวมทั้งสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความมั่นใจทางจิตใจ แต่หลายครั้งที่การตรวจดวงชะตามีผลออกมาในทางร้าย ทำให้พวกเขาต้องหมั่นทำบุญให้มากขึ้น เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ให้สิ่งเลวร้ายผ่านพ้นไป หมอดูจึงทำหน้าที่คล้ายผู้ที่คอยเตือนว่าบุญชียุญของคนเหล่านั้นกำลังจะหมด ดังนั้นงานของหมอดูจึงเป็นการแจกจ่ายความเมตตา และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้แก่คนทั่วไป เพราะเขาสามารถช่วยเหลือคนที่กำลังจนตรอกให้รู้สึกดีขึ้นได้ แต่ถ้าโชคไม่ดีก็อาจเจอหมอดูบางประเภทหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าหมอเดา ที่มักจะหลอกลวง หรือต้องการเพียงแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าผ่านการดูดวงจากลูกคำที่ตกเป็นเหยื่อของคำหวานและคำเอนยอ ดังนั้น ลูกคำที่ใช้บริการดูดวงอาจ

⁷⁵ BAK Art Biennale, Kamol Phaosavasdi, เข้าถึงเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงได้จาก <http://bab18.bkkartbiennale.com/profile/kamol-phaosavasdi-2/>.

รู้สึกสบายใจ ณ ช่วงขณะหนึ่ง แต่ในทางกลับกัน หมอคูอาจทำให้เราเป็นทุกข์มากที่สุดเพราะเขาอาจเข้ามาฉกฉวยเงินทองจากลูกค้าได้⁷⁶

ภาพที่ 45 กมล เผ่าสวัสดิ์, *หนีเสือปะจระเข้ (Dilemma)*, พ.ศ. 2543, ขนาด ผืนแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้งและจัดแสดง ณ แกลเลอรี โพรเจค 304 กรุงเทพฯ.

ที่มา: วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 197.

ผลงานหนีเสือปะจระเข้ (Dilemma) ปี พ.ศ. 2543 (ภาพที่ 45) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แพลงโนมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) เพราะผลงานของกมลได้ทำการเชื้อเชิญให้ผู้ชมผลงานเข้ามาชมผลงานศิลปะของเขา แต่เมื่อผู้ชมได้เข้ามาชมผลงานของเขาแล้วนั้น กลับพบว่าภายในห้องจัดแสดงถูกเปลี่ยนสภาพให้กลายเป็นห้องคล้ายห้องนั่งเล่น และห้องสำหรับดูดวง ซึ่งอาจสร้างความสับสนและประหลาดใจให้แก่ผู้เข้าชมผลงาน

⁷⁶ วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย*, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 196-197.

1.2.2. สุธี คุณาวิชยานนท์

ภาพที่ 46 สุธี คุณาวิชยานนท์
ที่มา: ภาพจากศิลปิน

สุธี คุณาวิชยานนท์ เกิดในปี พ.ศ. 2508 ที่กรุงเทพฯ เริ่มเข้าศึกษาศิลปะที่วิทยาลัยช่างศิลป์ กรุงเทพฯ ต่อมาเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ศิลปบัณฑิตที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาภาพพิมพ์ หลังจากจบการศึกษาได้ เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่ Sydney College of The Arts ที่กรุงซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ในช่วงแรกของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของสุธี เขาสร้างงานภาพพิมพ์โดยใช้แรงบันดาลใจจากร่างกายของมนุษย์ ต่อมาเริ่มมีการพัฒนาโดยนำการเสนอผลงานในเชิงความคิดจากเรื่องราวของวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม และสภาพปัญหาในสังคมไทย โดยเทคนิคการใช้สื่อวัสดุกลไก และการจัดวาง⁷⁷ สุธีเข้ารับราชการสอนในภาควิชาทฤษฎีศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตั้งแต่ปี 2537 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็น รองศาสตราจารย์ ผลงานของสุธีมีลักษณะการแสดงออกที่หลากหลายด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ สื่อประสม และศิลปะจัดวาง ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง และจำแนกผลงานเฉพาะที่มีลักษณะจัดวางเท่านั้น

ผลงานชุดของสุธีที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่าง คือ ผลงานห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 ปี พ.ศ. 2556 ประกอบไปด้วยวัสดุโต๊ะและเก้าอี้นักเรียนไม้ 23 ชุด ผลงานชิ้นนี้ศิลปินยังคงใช้แนวคิดเดียวกันกับผลงานห้องเรียนประวัติศาสตร์ถนนราชดำเนิน (History Class Thanon Ratchadamnoen) ที่ถนนราชดำเนินเพียงแต่มีการเพิ่มจำนวนโต๊ะเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังจัดแสดง

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, 262.

ภายในห้องจัดนิทรรศการ สุธีได้เปลี่ยนพื้นที่ห้องจัดแสดงให้กลายเป็นห้องเรียน เพราะเขาต้องการเปรียบถึงพื้นที่ภายในห้องเรียนที่ไม่เคยมีใครอยากอยู่ ณ ที่แห่งนั้น แต่ในที่สุดแล้วเด็กนักเรียนก็ได้ขีดเขียนความเป็นตัวตนไว้ที่ตำแหน่งที่นั่งของเขา ได้ทำข้อสอบที่คิดว่าถูกบังคับให้ทำ ดังนั้น ห้องเรียนจึงเปรียบกับสภาวะทางการเมืองได้อย่างชัดเจน ในส่วนของข้อความที่สุธีได้ทำการแกะลงบนหน้าโต๊ะล้วนเป็นข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองไทย และระบบการปกครองของประเทศไทย

ภาพที่ 47 สุธี คุณาวิชยานนท์, ห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2, พ.ศ. 2556, วัสดุโต๊ะและเก้าอี้ นักเรียน 23 ชุด ขนาดแปรมันไม้แน่นอน จัดแสดง ณ Arter Space for Art เมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี.

ที่มา: ภาพถ่ายโดย Murat Germen, Courtesy of Arter Space for Art

ผลงานชุดห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 ปี พ.ศ. 2556 (ภาพที่ 47) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แพลงโถมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) เพราะถึงแม้ว่าผลงานชิ้นนี้จะมีแนวคิดเกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองไทย แต่ผลงานไม่ได้ถูกติดตั้งในสถานที่ที่มีประวัติศาสตร์ แต่เป็นการติดตั้งภายในพื้นที่ห้องจัดแสดงนิทรรศการ ทั้งนี้ ศิลปินได้นำเสนอผลงานโดยการจัดพื้นที่ภายในห้องนิทรรศการให้มีความคล้ายคลึงกับบรรยากาศภายในห้องเรียนของนักเรียนไทย ซึ่งเมื่อผู้ชมเดินเข้ามาภายในห้องแสดงงานศิลปะเพื่อชมผลงาน อาจเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปกับสภาพแวดล้อมที่ศิลปินเป็นผู้กำหนดว่าสถานที่แห่งนี้ คือภายในห้องเรียน หรืออาจทำให้ผู้ที่เข้าชมผลงานเกิดความรู้สึกประหลาดใจเมื่อเข้าชมผลงาน เพราะอาจสับสนว่าภายในห้องจัดแสดงนั้นเป็นห้องที่ใช้สำหรับทำการ

เรียนการสอน หรือเป็นพื้นที่สำหรับแสดงงานศิลปะ ผลงานชุดนี้ประกอบไปด้วยโต๊ะเรียนที่ถูกแกะผิวหน้าโต๊ะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองไทย จำนวน 23 ชุด และกระดานดำที่ถูกเขียนข้อความด้วยชอล์กสีขาว อีกทั้งผู้ที่เข้าชมผลงานจะสามารถทำภาพพิมพ์อย่างง่ายกลับบ้านไป

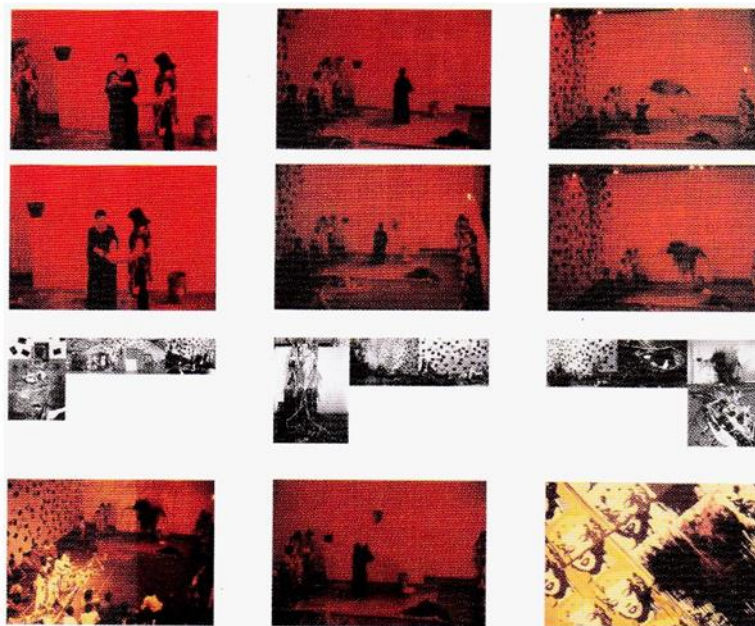
2. ผลงานศิลปะในรูปแบบจัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) ประกอบด้วย 2 ลักษณะ

ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ 2.1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation: Interventions) และ 2.2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation: Rapprochements)

2.1. ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ผลงานเข้าข่ายลักษณะ จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)

2.1.1 กมล เผ่าสวัสดิ์

ผลงานของกมล เผ่าสวัสดิ์ (ภาพที่ 44) ที่ผู้วิจัยเลือกนำมายกตัวอย่างอีกหนึ่งชิ้น คือ ผลงาน "Song for the Dead Art Exhibition" ปี พ.ศ. 2528 ผลงานชิ้นนี้ถือเป็นผลงานที่มีความสำคัญในการกล่าวถึงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคของศิลปะร่วมสมัย ด้วยการสร้างผลงานที่ปฏิเสธคุณค่าของงามทางศิลปะตามแบบขนบ แสดงความต่อต้านแนวคิดของศิลปะสมัยใหม่ไปพร้อม ๆ กับการตั้งคำถามถึงความเป็นสถาบันศิลปะของหอศิลป์ทีระศรี ซึ่งในผลงานชิ้นนี้ ศิลปินสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจัดวางจากวัสดุเหลือใช้ที่มาจากซากของอาคารเก่าผสมกับการแสดงสดด้วยการอ่านประกาศจุดสิ้นสุดของศิลปะสมัยใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่ยุคศิลปะหลังสมัยใหม่ด้วย ภายในผลงานชิ้นนี้ประกอบไปด้วยวิดีโอบันทึกข้อมูลผลงานศิลปะขณะทำการจัดวาง ภาพถ่ายโครงสร้างของวัสดุเหลือใช้ ภาพจำลองของ มาริลิน มอนโร ผนังที่เต็มไปด้วยหน้ากระดาษหนังสือว่าด้วยศิลปะหลังสมัยใหม่ และความเคลื่อนไหวทางศิลปะในช่วงเวลานั้น ผลงานของกมลชิ้นนี้จึงแสดงถึงการผสมของสิ่งต่าง ๆ ที่อาจดูไร้ระเบียบแบบแผนเพราะว่ากับประกอบไปด้วยรายละเอียดและความหมายเฉพาะของวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่นำมาจัดวางด้วยกัน

ภาพที่ 48 กมล ฝาสวัสดิ์, "Song for the Dead Art Exhibition", ปี พ.ศ. 2528, ภาพถ่ายบันทึกผลงานการแสดงสด ณ หอศิลป์ พีระศรี.

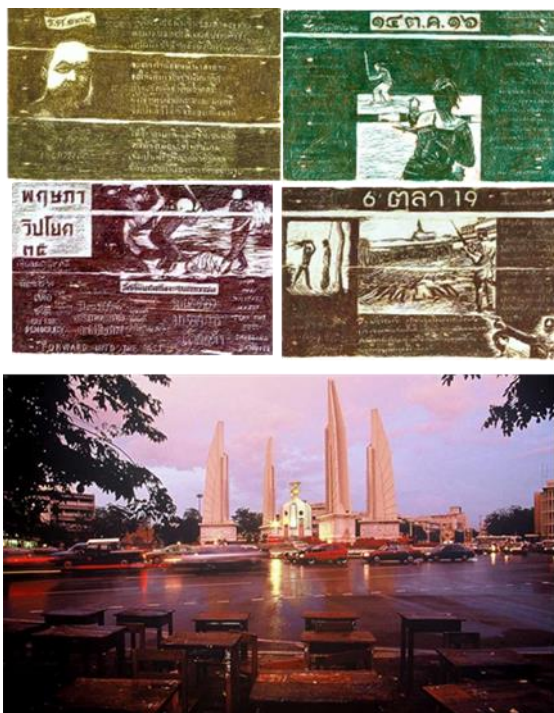
ที่มา: สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, ศิลปะสมัยรัชกาลที่9: นิทรรศการศิลปะไทยแท้ จากท้องถิ่นสู่อินเตอร์ (กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2555), 237.

จากผลงานที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่าง ผลงานชุด "Song for the Dead Art Exhibition" ปี พ.ศ. 2528 (ภาพที่ 48) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเฉพาะที่: บุกรุกแทรกแซง (Site - Specific Installation : Interventions) เพราะศิลปินมีความต้องการจะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันศิลปะของหอศิลป์พีระศรี อีกทั้งยังทำการอ่านประกาศจุดสิ้นสุดของศิลปะยุคใหม่ และประกาศเริ่มเข้าสู่ศิลปะยุคหลังสมัยใหม่ในเวลาเดียวกัน ถึงแม้ว่าการกล่าวคำประกาศดังกล่าวของกมลอาจดูเป็นศิลปะสื่อการแสดง (Performance Art) แต่หากพิจารณาเนื้อหาเรื่องของการใช้วัสดุ หรือวัตถุอื่นเข้ามาจัดการร่วมกับพื้นที่ภายในห้องจัดแสดงแล้ว ผลงานของกมลล้วนมีความหมายทางสัญลักษณ์ในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ทั้งสิ้น เช่นภาพของ มาริลีน มอนโร แทนงานศิลปะในยุคสมัยใหม่ ผนังที่เต็มไปด้วยหน้ากระดาษหนังสือว่าด้วยศิลปะหลังสมัยใหม่ และความเคลื่อนไหวทางศิลปะในช่วงเวลานั้นแทนความเป็นไปทางกระแสศิลปะ ณ ช่วงเวลานั้น

2.1.2 สู่ คณาวิทยานนท์

ผลงานของสู่ คณาวิทยานนท์ (ภาพที่ 46) ที่ผู้วิจัยเลือกมายกตัวอย่าง คือผลงานชุด ห้องเรียนประวัติศาสตร์ถนนราชดำเนิน (History Class Thanon Ratchadamnoen) ปี พ.ศ. 2543 สร้างขึ้นเพื่อเข้าร่วมการแสดงงานศิลปกรรมกลางแจ้ง ประชาธิปไตยในแง่มุม เนื่องในโอกาสรำลึกชาติกาล 100 ปี นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผลงานที่ประกอบไปด้วยโต๊ะนักเรียนไม้ จำนวน 14 ตัว ซึ่งบนหน้าโต๊ะได้รับการแกะสลักให้เป็นภาพ และคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมือง และ ประชาธิปไตยในประเทศไทย เช่น ความเคลื่อนไหวของกลุ่ม ร.ศ. 103 ช่วงสมัยรัชกาลที่ 5, การเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475, การเมืองในยุคเชื้อผู้นำชาติพันธุ์, เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และ เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 มาจนถึงพฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ผลงานชุดนี้มีแนวคิดมาจากเรื่องการเรียกร้องในเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง ผลงานถูกนำเสนอ และติดตั้งโดยให้ผู้ชมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในผลงาน ด้วยการใช้กระดาษวางทาบบนหน้าโต๊ะ จากนั้น ใช้ดินสอฝนระบายลงบนกระดาษ จะทำให้ได้ภาพพิมพ์ด้วยวิธีการอย่างง่าย ผู้ชมที่ลงมือทำจะได้ภาพพิมพ์ที่บันทึกประวัติศาสตร์นั้นเป็นที่ระลึกกลับไป แนวคิดที่ได้จากผลงาน คือ การฝนระบายภาพพิมพ์เปรียบกับการบันทึกตำราประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง ซึ่งแต่ละคนก็มีบุคลิกลักษณะการฝนระบายให้ได้ภาพที่แตกต่างกันออกไป ทั้งท่าทีการระบาย การเลือกใช้สีเส้น การผสมผสานสี หรือการจัดองค์ประกอบของภาพใหม่ ผลงานชิ้นนี้จึงต้องการสื่อให้เห็นถึงเรื่องราวจากอดีตที่กลายเป็นประวัติศาสตร์ อดีตดังกล่าวเป็นอดีตที่คนส่วนใหญ่แก่งที่ลืมเลือนมันไป แต่ในขณะเดียวกันก็เลือกที่จะจำ ซึ่งเป็นการพยายามปะติดปะต่อภาพอดีตที่พราเลือนให้กลายเป็นภาพในปัจจุบัน⁷⁸

⁷⁸ สู่ คณาวิทยานนท์, *Visual Works*, เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงได้จาก <http://rama9art.org/sutee/visual.html>.

ภาพที่ 49 สุธี คุณาวิชยานนท์, ห้องเรียนประวัติศาสตร์ถนนราชดำเนิน (History Class Thanon Ratchadamnoen), ปี พ.ศ. 2543, วัสดุโต๊ะและเก้าอี้นักเรียน 14 ชุด, แกะสลักไม้, ดินสอ, สีไม้, ขนาด แปรผันไม้แน่นอน ร่วมแสดงในโครงการศิลปกรรม 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ จัดแสดงบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย.

ที่มา: สุธี คุณาวิชยานนท์, Visual Works, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://rama9art.org/sutee/visual.html>.

ห้องเรียน ประวัติศาสตร์ ถนน ราชดำเนิน (History Class Thanon Ratchadamnoen) ปี พ.ศ. 2543 (ภาพที่ 49) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) เพราะพื้นที่ที่ศิลปินนำผลงานเข้าไปติดตั้ง คือ ถนนราชดำเนิน บริเวณหน้าอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์มากมายเกี่ยวกับการเมืองไทยอย่างยาวนาน อีกทั้งผลงานของศิลปินยังจงใจนำเสนอเรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกันกับประวัติศาสตร์เหตุการณ์สำคัญทางการเมือง จึงเป็นที่ชัดเจนว่าศิลปินต้องการวิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทยผ่านผลงานศิลปะจัดวางร่วมกับสถานที่จริง

2.1.3 กัญญา เจริญศุภกุล

ภาพที่ 50 กัญญา เจริญศุภกุล

ที่มา: กัญญา เจริญศุภกุล, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/web-kanya/index.php?option=com_content&view=article&id=73.

กัญญา เจริญศุภกุล เกิดเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2490 จังหวัดนครราชสีมา ได้รับปริญญาศิลปบัณฑิต สาขาภาพพิมพ์ จากคณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และศิลปมหาบัณฑิต สาขาภาพพิมพ์ จากสถาบันศิลปะแห่งชิคาโก สหรัฐอเมริกา เธอเข้ารับราชการเป็นอาจารย์สอนศิลปะ ณ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จนกระทั่งกัญญาได้รับตำแหน่งทางวิชาการเป็นศาสตราจารย์ สาขาทัศนศิลป์ พ.ศ. 2556 เธอเป็นผู้เริ่มฟื้นฟูการเรียนการสอนเทคนิคภาพพิมพ์หิน รวมทั้งได้มีการจัดพิมพ์เอกสารวิจัยความเป็นไปได้ในการทำภาพพิมพ์หินในประเทศไทย กัญญาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของด้วยกรรมวิธีเทคนิคต่าง ๆ อาทิ Monoprint, Silkscreen และ Lithograph หรือรูปแบบจิตรกรรม สื่อผสม และศิลปะจัดวาง เธอเริ่มมีการจัดแสดงนิทรรศการเดี่ยวครั้งแรกในปี พ.ศ. 2530⁷⁹ เนื่องจากผลงานของกัญญามีทั้งเทคนิคภาพพิมพ์ จิตรกรรม และสื่อประสม แต่ในวิทยานิพนธ์นี้ขอ ยกตัวอย่างผลงานที่มีลักษณะเป็นศิลปะจัดวาง

⁷⁹ TUL, นิทรรศการเชิดชูเกียรติศาสตราจารย์เกียรติคุณกัญญา เจริญศุภกุล, เข้าถึงเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.artbangkok.com/?p=45759>.

ผลงานชุด พิวราบขาว (White Pigeon) ปี พ.ศ. 2541 เป็นหนึ่งในผลงานมหกรรมศิลปกรรมแห่งเอเชียเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 นิทรรศการกรุงเทพมหานครเมืองฟ้าอมร ปี พ.ศ. 2541 ักญาใช้นกพิราบสีขาวที่หล่อขึ้นจากปูนปลาสเตอร์จำนวน 1 คู่ ขนาดเท่าจริง ติดตั้งบริเวณลานเสาชิงช้า ซึ่งนกพิราบนี้สามารถแทนความหมายของการสื่อสารจากคนสู่คน จากที่หนึ่งสู่อีกที่หนึ่ง หรือช่วงเวลาหนึ่งสู่อีกช่วงเวลาหนึ่ง โดยแนวคิดหลักของผลงาน คือ ศิลปินต้องการสื่อถึงสันติภาพที่นำพาเอาสารแห่งศรัทธาของผู้คนในอดีตโดยบินข้ามกาลเวลามาสู่ปัจจุบัน เพราะผู้คนมักหลงลืมไปว่าเมื่อครั้งตั้งกรุงเทพฯ ส่วนของวัดสุทัศน์ เทวสถาน และเสาชิงช้า ล้วนถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ทางอุดมคติเพื่อให้เกิดศรัทธาร่วมกัน วัดสุทัศน์ถูกสร้างขึ้นบนตำแหน่งที่เป็นใจกลางของพระนคร เสาชิงช้าและเทวสถานถูกสร้างขึ้นในบริเวณใกล้เคียงกันเพื่อเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของพราหมณ์ในช่วงที่มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา บริเวณวัดสุทัศน์ผู้คนต่างก็พากันเข้าวัด ส่วนช่วงพิธีโล้ชิงช้าและพิธีตรียัมปวายเพื่อบวงสรวงเทพเจ้า ผู้คนก็ต่างให้ความสนใจ เหตุการณ์เหล่านี้จึงล้วนแต่เป็นการสร้างความหมายอันสำคัญทางจิตใจร่วมกันทั้งสิ้น ดังนั้น พื้นที่ที่ักญาใช้ติดตั้งผลงานจึงมีความหมายทางอุดมคติอย่างสูงต่อชีวิตคนไทยในอดีต ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นที่ชุมนุมของผู้คนก็ถูกเปลี่ยนแปลงไปจนจำเค้าเดิมของอดีตไม่ได้⁸⁰

ภาพที่ 51 ักญา เจริญศุภกุล, พิวราบขาว (White pigeon), พ.ศ. 2541, เทคนิคปูนปลาสเตอร์ ติดตั้งบริเวณเสาชิงช้า วัดสุทัศน์เทพวราราม.

ที่มา: ักญา เจริญศุภกุล, เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/web-kanya/index.php?option=com_content&view=article&id=73.

⁸⁰ มหกรรมศิลปกรรมแห่งเอเชีย เอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13, กรุงเทพมหานครเมืองฟ้าอมร (กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2542), 85.

ผลงานชุด พิวราบขาว (White Pigeon) ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 51) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) เพราะศิลปินได้เข้าไปติดตั้งผลงานในสถานที่จริงที่มีประวัติศาสตร์ ผ่านการใช้สัญลักษณ์เป็นนกพิราบสีขาว ซึ่งเป็นตัวแทนเพื่อส่งสารให้ผู้คนในปัจจุบันระลึกถึงอดีต ที่ครั้งหนึ่งพื้นที่ดังกล่าวเคยเป็นจุดศูนย์รวมแห่งความทรงจำของผู้คนในสมัยหนึ่ง แต่เดิมนบริเวณรอบเสาชิงช้ามักมีนกพิราบอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันมีน้อยลง ดังนั้นผลงานชิ้นนี้จึงเป็นการใช้พื้นที่จริงที่มีอยู่ในปัจจุบัน อ้างอิงถึงพื้นที่เดียวกันในอดีต ดังนั้น การที่ศิลปินเข้าไปแทรกแซงพื้นที่โดยการนำปูนปลาสเตอร์ที่หล่อเป็นตัวนกพิราบนั้น ศิลปินต้องการสื่อให้ผู้ชมที่ชมผลงานเกิดความรู้สึกนึกถึงอดีตผ่านสัญลักษณ์ที่เป็นนกพิราบขาว

2.2. ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ผลงานเข้าข่ายลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)

2.2.1. จักรพันธ์ วิลาสินีกุล

ภาพที่ 52 จักรพันธ์ วิลาสินีกุล

ที่มา: คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, **คณาจารย์ ภาควิชา ประติมากรรม**, เข้าถึงเมื่อ 7 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://finearts.su.ac.th/lecturer.php>.

จักรพันธ์ วิลาสินีกุล เกิดเมื่อ พ.ศ. 2507 ที่กรุงเทพฯ เริ่มเข้าศึกษาศิลปะที่วิทยาลัยช่างศิลป์ เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีศิลปบัณฑิตที่ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาประติมากรรม จบการศึกษาในปี พ.ศ. 2530 ต่อมาได้รับทุนไปศึกษาต่อที่

Diplom Bildhauerei, Die Staatliche Akademie der Bildenden Künste, Karlsruhe ประเทศเยอรมนี การสร้างสรรค์ผลงานของจักรพันธ์ในช่วงแรกนั้น เขามีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งกับธรรมชาติ ทำให้เขาสร้างงานในรูปแบบประติมากรรม โดยใช้แรงบันดาลใจจากรูปร่างของมนุษย์ในท่วงท่าลีลาต่าง ๆ ภายหลังจากเขาได้สนใจในเรื่องของแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความสอดคล้องกับสื่อ วัสดุ สิ่งของ และความผูกพันกับตนเอง โดยนำเสนอผ่านเนื้อหาและเรื่องราวตามจินตนาการที่ได้รับจากประสบการณ์⁸¹

ผลงานชุด นางฟ้าที่หายไป (The Lost Angle) ปี พ.ศ. 2541 จักรพันธ์ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเรื่องราวของชีวประวัติสุนทรภู่ที่มีหลักฐานปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ไทยว่าท่านเคยบวชเป็นพระอยู่ที่วัดเทพธิดาราม ข้อมูลดังกล่าวถือเป็นหลักฐานที่ทำให้มั่นใจได้ว่าความผูกพันของบทกวีเรื่องราวต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร บทกวีที่สุนทรภู่แต่งขึ้นในรำพันพิราข และนิราศสุพรรณนั้น สุนทรภู่ได้เขียนกล่าวถึงบทกลอนที่แสดงถึงความรัก ความในใจที่มีต่อกันและกัน ความฝันที่กวีสุนทรภู่แต่งขึ้น กลายเป็นแรงบันดาลใจทำให้ศิลปินเกิดความคิดที่จะหยิบยกนำเอาบทกลอนที่มีความสอดคล้องกับแนวเรื่องมาพิมพ์ลงบนผ้าสีอมชมพูอ่อนเนื้อบางเบา และนำผ้าดังกล่าวทำการคลุมลงบนภาพนางฟ้าที่นำมาจากรูปสลักรัตนน้ำภายในวัดเทพธิดาราม โดยภาพนางฟ้าที่นำมานั้น ถูกนำมาขยายใหญ่และติดตั้งบริเวณกำแพงของวัด ซึ่งข้อความจากบทกลอนที่ถูกพิมพ์ลงบนผืนผ้านั้นมีใจความว่า

เดือนช่วงดาวเด่นฟ้า	ดาดาว
จรัญจรัสศรีสมิพิราข	พร่างพร้อย
ยาวตึกนิกหนาวหนาว	เขนยแนบ แอบเอย
เย็นฉ่ำน้ำค้างย้อย	เยือกฟ้า พาหนาว

ใจเรากำลังรำลึกถึงคนที่ผูกพัน ความฝันกำลังเกิด ลมพัดปิดผ้าบาง ๆ เผยให้เห็นภาพนางฟ้านั่งเรียงราย พาเรากลับสู่อดีต เทพธิดาปรากฏกายเคลื่อนไหว ลมพัดปิดผ้าปลิวอีกครั้ง แสงจ้าเรืองระยิบ บทกลอนที่กล่อมใจให้ฝันจบ นางฟ้าหยุดลีลาเยื้องกราย หยุดเคลื่อนไหว ช่วยกันดูที่นางฟ้า...หายไปไหน⁸²

⁸¹ วิโชค มุกตามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย*, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 230.

⁸² มหกรรมศิลปกรรมแห่งเอเชีย เอเชียเกมส์ ครั้งที่ 13, *กรุงเทพเมืองฟ้าอมร*, (กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2542), 161.

ภาพที่ 53 จักรพันธ์ วิลาสินีกุล, *นางฟ้าที่หายไป (The Lost Angel)*, พ.ศ. 2541 ขนาด 250 x 500 เซนติเมตร, วัสดุ ผ้า ภาพถ่าย และเทคนิคซิลค์สกรีน ติดตั้งและจัดแสดง ณ วัดเทพธิดาราม ซอย สำราญราษฎร์.

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร และมหาวิทยาลัยศิลปากร, **มหกรรมศิลปกรรมแห่งเอเชีย เอเชียเกมส์ ครั้งที่ 13 กรุงเทพมหานคร 2541** (กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2542), 160.

จากการยกตัวอย่างผลงานชุด *นางฟ้าที่หายไป (The Lost Angel)* ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 53) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเฉพาะที่: สัมพันธ์กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เพราะศิลปินได้ทำการติดตั้งผลงานกับสถานที่จริง ซึ่งสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ที่มีประวัติศาสตร์ ศิลปินจึงนำทั้งสถานที่ และประวัติศาสตร์ที่มีมาใช้เป็นแรงบันดาลใจหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน ผ่านการใช้ภาพถ่ายรดน้ำ เทพธิดาทำการติดตั้งร่วมกับผ้าเนื้อบางที่พิมพ์บทกวีของสุนทรภู่บริเวณหน้าวัดเทพธิดาราม ซึ่งลักษณะผ้าที่ถูกติดตั้งนั้นมีความโปร่งเบาเมื่อถูกลมพัดก็จะปลิวพลิ้วไหวไปตามแรงลม อีกทั้งสีของผ้าที่ศิลปินเลือกใช้ก็มีความกลมกลืนไม่ฉูดฉาดตัดกับบริเวณกำแพงวัด และผ้าดังกล่าวก็ยังคงติดตั้งในลักษณะเส้นขนานกับกำแพง ไม่ได้ดูขัดกับทิศทางของกำแพงวัดแต่อย่างใด ซึ่งหากมองตามลักษณะทางกายภาพแล้วผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้ศิลปินตั้งใจให้เกิดความกลมกลืนกับสถานที่ผ่านการใช้สี และทิศทางของวัตถุที่นำไปติดตั้ง ร่วมกับความกลมกลืนที่เกิดจากแรงบันดาลใจที่ได้จากประวัติศาสตร์จนถ่ายทอดออกมาเป็นผลงาน

2.2.2. กมล ทัศนัญชลี

ภาพที่ 54 กมล ทัศนัญชลี กับผลงาน

ที่มา: จัตวา กลิ่นสุนทร, 2 ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) “กมล ทัศนัญชลี” และ “ถวัลย์ ดัชนี” (ผู้ล่วงลับ), เข้าถึงเมื่อ 7 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_231481.

กมล ทัศนัญชลี เกิดเมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2487 ที่กรุงเทพมหานคร ถือได้ว่าเป็นศิลปินไทยที่โดดเด่นทั้งในด้านจิตรกรรม และสื่อประสม เป็นบุคคลในวงการศิลปะที่ได้รับการยกย่องในระดับชาติและนานาชาติ เขาจบการศึกษาจากวิทยาลัยเพาะช่างในช่วงปี พ.ศ. 2503-2507 จากนั้น ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ด้านศิลปะในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ Otis Art Institute of Los Angeles, California U.S.A. และได้รับปริญญาศิลปมหาบัณฑิต ในปี พ.ศ. 2520 กมลเป็นคนไทยคนจากเอเชียเพียงคนเดียวที่ผลงานศิลปะของตนเองได้ถูกบันทึกเอาไว้ใน Gardner's Art Through The Ages ซึ่งเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์โลก และเป็นหนังสือที่รวบรวมผลงานศิลปะเอาไว้จากทั่วโลกตั้งแต่สมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์มาจนถึงยุคปัจจุบัน⁸³

ช่วงแรกผลงานสร้างสรรค์ศิลปะของกมลเป็นผลงานประเภทจิตรกรรม ภาพพิมพ์ และผลงานวาดเส้น โดยผลงานเหล่านี้มักแสดงออกเป็นรูปร่างของใบหน้า และรูปทรงกึ่งนามธรรมที่เขาระลึกถึงความทรงจำจากเรื่องราวที่ตนเองเคยประสบพบเจอ กระทั่งต่อมา ในปี พ.ศ. 2516 ถึง 2518 กมลเริ่มแสวงหาแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของเขาแบบใหม่ผ่านการทดลองสร้างสรรค์

⁸³ webtasarimtoplist.com, ศาสตราจารย์กมล ทัศนัญชลี ศิลปินแห่งชาติจิตรกรรมและสื่อผสม, เข้าถึงเมื่อ 21 ตุลาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://webtasarimtoplist.com/ศาสตราจารย์กมล-ทัศนัญชลี/>.

ผลงานในรูปแบบของสื่อประสมจากกระดาษที่ทำขึ้นเอง จนสามารถพัฒนาไปสู่รูปทรงที่เป็น 3 มิติ นำไปสู่การผสมสื่อหลายชนิดลงไปในงาน ร่วมกับการสร้างสรรค์ผลงานให้แสดงออกในลักษณะของศิลปะจัดวาง โดยเขาได้นำเอาวัสดุหลากหลายชนิด ทั้งวัสดุที่สร้างขึ้นเองจากธรรมชาติ วัสดุเหลือใช้ วัสดุสำเร็จรูป มาประกอบลงบนผลงานและยังติดตั้งผลงานให้อยู่ได้ทั้งภายในอาคารห้องแสดง หรือติดตั้งในสภาพแวดล้อมภายนอกได้

ในช่วงปี พ.ศ. 2523 กมลได้นำผลงานที่เขาเคยสร้างขึ้นในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ประเทศอเมริกามาแสดงที่ประเทศไทย ณ หอศิลป์แห่งชาติ กรุงเทพฯ โดยผลงานที่ถูกนำมาแสดงนั้น มีลักษณะที่เป็นสื่อประสมหลากหลายเทคนิค เช่น ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะที่พิมพ์ลงบนกระดาษทำเอง ผสมกับการปะติดวัสดุต่าง ๆ หรือภาพที่มีการตัดเย็บด้วยจักรเย็บผ้า หรือผลงานบางชิ้นก็มีการใช้เทคนิคภาพพิมพ์ลงบนกระดาษ แล้วนำไปประกอบสร้างเป็นรูปทรงของหลอดสีขนาดใหญ่ นอกจากนี้ภายในนิทรรศการ กมลยังทำการจำลองผลงานที่เขาเคยทำที่ทะเลทรายโมฮาเว่ ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ในปี พ.ศ. 2518 ผลงานนี้มีลักษณะเป็น 3 มิติ ซึ่งกมลเรียกผลงานชิ้นนี้ว่าเป็นผลงานแนว Conceptual Art⁸⁴ ผลงานหลอดสีที่เขาเคยนำไปติดตั้งที่ทะเลทรายนั้น ประกอบไปด้วยวัสดุที่ถูกสร้างขึ้นเอง วัสดุที่มาจากธรรมชาติ วัสดุเหลือใช้ และวัสดุสำเร็จรูป ซึ่งผลงานชิ้นนี้มีลักษณะที่เป็นสื่อประสมแต่ในขณะเดียวกันก็ถูกนำเสนอผลงานในลักษณะของศิลปะจัดวางกับพื้นที่ในสภาพแวดล้อมภายนอก ผลงานหลอดสีของเขาถูกนำไปติดตั้งบนชายหาด ทะเลทราย และหุบเขาในรัฐต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา กมลได้ใช้สีฝุ่นโรยให้อยู่บนพื้นทราย ทำให้สีฝุ่นดังกล่าวปลิวฟุ้งไปกับอากาศรวมถึงพื้นที่ที่เขาใช้สร้างสรรค์ผลงาน⁸⁵

⁸⁴ สุธี คุณาวิชยานนท์, จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่ ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่ และร่วมสมัย, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 109-110.

⁸⁵ วิโชค มุกดามณี, สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545) 60.

ภาพที่ 55 กมล ทัศนาศิลป์, Mojave Desert, พ.ศ. 2518, จัดแสดงที่ California.

ที่มา: วิรัตน์ คำศรีจันทร์, จักรวาลและเอกภพในหลอดสี : ๖๗ ปี กมล ทัศนาศิลป์ ศิลปินสองซีกโลก, เข้าถึงเมื่อ 7 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/425757>.

ผลงานของกมล ทัศนาศิลป์ ผลงานชุด Mojave Desert, California ปี พ.ศ. 2518 (ภาพที่ 55) มีแนวความคิด คือ จักรวาลและ ภาพอยู่ในหลอดสี โลก พระอาทิตย์ หมู่ดาวเคราะห์ ตลอดจนอวกาศและกาลเวลา ล้วนจัดวางตนเองและมีสีสัน มีชีวิตชีวา ประสานสอดคล้อง สมดุล และเชื่อมโยงกันด้วยพลังอย่างสมดุล เหมือนอยู่ในหลอดสีขนาดใหญ่สุดจินตนาการหลอดเดียวกัน เขาทำงานกลางแจ้งทรายทำให้เห็นสีสัน สีลา และความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่งของธรรมชาติอันกว้างใหญ่ไพศาลดังกล่าว โดยการเขียนรูปและทำงานติดตั้งร่วมกับสายลม แสดงแดด สายน้ำ และพลังของธรรมชาติ หากวิเคราะห์ลักษณะการติดตั้งผลงานของกมลแล้ว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation: Rapprochements) เพราะหากสังเกตจากลักษณะกายภาพของผลงานแล้ว การที่กมลเลือกทำผลงานที่ทะเลทรายเป็นการเลือกพื้นที่แบบเฉพาะ ดังนั้น ตัวศิลปินต้องมีความรู้เรื่องพื้นที่ที่เขาเลือกมากพอสมควร ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ศิลปินคาดหวังให้ผลงานที่ใช้ผงสีของเขาปลิวลอยไปตามแรงลม เขาจึงต้องเลือกพื้นที่ที่เป็นกลางแจ้งรวมถึงมีลมพัดตลอดเวลา พื้นที่ทะเลทรายจึงถือเป็นตัวเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการเข้าไปจัดการสร้างสรรค์ให้เป็นไปตามแนวความคิดของเขา นอกจากนี้ ผงสีฝุ่นดังกล่าวเมื่อถูกแรงลมพัดให้ปลิวล่องลอยในอากาศ ก็ถือเป็น การสร้างความกลมกลืนอย่างหนึ่งระหว่างตัวผลงาน และพื้นที่คือเป็นการใช้แรงจากธรรมชาติเพื่อทำให้สีฝุ่นที่มีคุณสมบัติเป็นผงเล็ก ๆ ลอยคลุ้งในอากาศ เพียงแต่การใช้ผงที่เป็นสีฝุ่นนั้นอาจเพื่อให้ผู้ชมเห็นผลงานได้ชัดมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

2.2.3. สุโรจนา เศรษฐบุตร์

ภาพที่ 56 สุโรจนา เศรษฐบุตร์

ที่มา: นิทรรศการ "กาที่ไม่มีวันแตกสลาย : D'UNBREAKABLE TEAPOTS", เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://exhibition.contestwar.com/node/1180>.

สุโรจนา เศรษฐบุตร์ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2499 ที่กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2518 ถึง 2523 ได้เข้าศึกษาทางด้านสถาปัตยกรรม ที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นเธอศึกษาต่อทางด้านเครื่องปั้นดินเผาที่ University of Kansas ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตทางด้านเครื่องปั้นดินเผา ในปี พ.ศ. 2532 ผลงานศิลปะในช่วงแรกของ สุโรจนามักเป็นผลงานทางด้านเครื่องปั้นดินเผา ต่อมาก็ได้มีการพัฒนาต่อยอดสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทศิลปะจัดวางโดยใช้เทคนิค และสื่อวัสดุประเภทเครื่องปั้นดินเผา เข้ามาประกอบในพื้นที่โดยแนวความคิดในการสร้างผลงานของเธอมีมากมาจากเรื่องทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่⁸⁶ ผลงานการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยเซรามิกของสุโรจนาเน้นที่ความงามบริสุทธิ์ของรูปทรง และเนื้อดินมากกว่าเป็นการนำเสนอในเชิงพาณิชย์ที่เน้นประโยชน์ใช้สอย รวมถึงความสวยงามเปล็ดเปล็นตา ซึ่งนอกเหนือไปจากความสนใจทางทรัพยากรธรรมชาติแล้ว เธอยังสนใจในเรื่องของธาตุต่าง ๆ ของเนื้อดินแต่ละชนิด รวมถึงการควบคุมอุณหภูมิในการเผาด้วยกระบวนการผลิตต่าง ๆ แบบดั้งเดิมของวิธีการทางเซรามิก ทั้งนี้ เนื่องด้วยผลงานของสุโรจนามีทั้งผลงานที่มีลักษณะเป็นประติมากรรมที่

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน, 162-163.

ทำขึ้นจากเครื่องปั้นดินเผาทั้ง 2 หรือ 3 มิติ และผลงานที่นำเอาเครื่องปั้นดินเผามาจัดวางเป็นผลงานศิลปะจัดวาง สำหรับวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลงานศิลปะจัดวางเท่านั้น

ผลงานชุด หนึ่งในทรัพยากรธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อการส่งออกทวีปยุโรป ที่ถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์โลก (One of The Southeast Asian Natural Resources Coveted By The European Throughout Wort History) พ.ศ. 2543 เป็นผลงานศิลปะจัดวางกลางแจ้งบริเวณต้นไม้หน้าตึกคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภายในมหาวิทยาลัยศิลปากรวังท่าพระ ลักษณะของผลงานประกอบไปด้วยกระถางดินเผาที่มีทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่จำนวนมากที่ถูกนำมาห่อหุ้มต้นไม้ขนาดใหญ่ทั้งต้น โดยผลงานชิ้นนี้สุโรจนาใช้ภาชนะดินเผาที่เคลือบ และเผาโดยเทคนิคที่คิดขึ้น แต่มีการให้โรงงานที่ผลิตงานแบบอุตสาหกรรมจัดทำ จากนั้นเธอก็ได้นำเอากระถางดินเผาดังกล่าวมาพกร้อยต่อกันให้เป็นไปตามโครงสร้างของต้นไม้ จนทำให้ต้นไม้ดังกล่าวดูมีความหนาแน่น ถูกปกคลุมพื้นที่เดิมของต้นไม้จนเต็ม

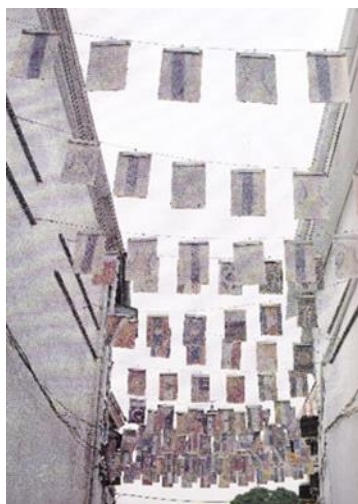
ภาพที่ 57 สุโรจนา เศรษฐบุตร์, หนึ่งในทรัพยากรธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อการส่งออกทวีปยุโรป ที่ถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์โลก (One of the Southeast Asian Natural Resources Coveted by the European Throughout Wort History), พ.ศ. 2543, ผลงานติดตั้งและจัดวางภาชนะเครื่องปั้นดินเผา ขนาด 250 x 250 x 500 เซนติเมตร จัดแสดง ณ บริเวณต้นไม้หน้าตึกคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ที่มา: วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย**, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 166.

ผลงานชุด บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games) พ.ศ. 2541 ถูกติดตั้งในพื้นที่กลางแจ้งบริเวณแพรงภูธร ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ ซึ่งมหรรมกีฬาเอเชียเกมส์ ครั้งที่ 13 หรือบางกอกเกมส์ ถือเป็นเกียรติแก่กรุงเทพมหานครในฐานะเจ้าภาพ ซึ่งถือเป็นภาระที่ยิ่งใหญ่ของประเทศไทยในช่วงเวลานั้น ซึ่งจะต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน นอกจากนั้นยังเป็นช่วงเวลาแห่งความตื่นเต้นคึกคัก เบิกบานใจ เป็นช่วงเวลาของการเฉลิมฉลอง มีพิธีการต่าง ๆ อันตระการตา รวมถึงความสนุกสนานร่าเริงกับเกมส์การแข่งขันกีฬา ผลงานของสุโรจนา ในชุดนี้จึงถือเป็นตัวแทนของกิจกรรม และหนึ่งในหัวใจนับล้านดวงที่ร่วมแสดงความรู้สึกปิติยินดีในมหกรรมครั้งยิ่งใหญ่นี้ โดยลักษณะการติดตั้งผลงานของเธอเป็นเช่นเดียวกับการประดับธงในช่วงเทศกาลรื่นเริงต่าง ๆ แต่วัสดุที่ใช้เป็นธงนั้นเป็นแผ่นดินเผา (Terra-Cotta) ซึ่งบนธงดินเผาแต่ละชิ้นได้เขียนเป็นภาพธงชาติของแต่ละประเทศที่เข้าร่วมการแข่งขันมหกรรมกีฬาครั้งนี้ รวมไปถึงภาพสัญลักษณ์ในกีฬาเอเชียเกมส์ก็ถูกร้อยเรียง และติดตั้งด้วยวิธีการแขวนโยงระหว่างอาคารสองฟากถนนบำรุงเมือง จากความเคลื่อนไหวที่กวัดแกว่งตามแรงลมของแผ่นดินเผาทำให้พื้นที่แห่งนี้เต็มไปด้วยชีวิตชีวา และถือเป็นอนุสรณ์แห่งความสำเร็จของการเป็นเจ้าภาพมหกรรมกีฬาครั้งนี้ของกรุงเทพมหานคร⁸⁷

⁸⁷ สมศักดิ์ เขาวินธาดาพงศ์, **บทวิเคราะห์ผลงาน บางกอกเกมส์ยินดีต้อนรับของสุโรจนา เศรษฐบุตร์** ใน **สตูลิบัตรกรุงเทพฯเมืองฟ้าอมร**, (กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2542), 165.

ภาพที่ 58 สุโรจนา เศรษฐบุตร์, *บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games)*, พ.ศ. 2541, ลักษณะผลงานเป็นเครื่องปั้นดินเผากับโลหะ และสลึง ขนาด 860 x 2380 x 600 เซนติเมตร ติดตั้ง ณ บริเวณแพรงภูธร ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ.

ที่มา: วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 164.

จากผลงานของ สุโรจนา เศรษฐบุตร์ ที่ผู้วิจัยทำการยกตัวอย่างมาข้างต้นชิ้นที่หนึ่ง ชื่อผลงานชุด หนึ่งในทรัพยากรธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อการส่งออกทวีปยุโรป ที่ถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์โลก (One of The Southeast Asian Natural Resources Coveted by The European Throughout Wort History) พ.ศ. 2543 (ภาพที่ 57) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการจัดวางชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เพราะเป็นการจัดวางโดยใช้กระถางดินเผาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่สลับคละกันไปมาจำนวนมาก และนำกระถางดังกล่าวมาเรียงต่อกันตามรูปทรงของต้นไม้ ซึ่งเป็นการนำวัสดุเข้าไปติดตั้งแทรกแซงพื้นที่บริเวณต้นไม้หน้าคณะสถาปัตยกรรมที่มีมาก่อนแล้ว เป็นการติดตั้งศิลปะจัดวางในบริเวณพื้นที่กลางแจ้งเพื่อทำให้พื้นที่ดังกล่าวเกิดความน่าสนใจ อีกทั้งการจัดผลงานในลักษณะนี้นั้นยังต้องอาศัยความเข้าใจของรูปทรง และวัสดุที่เลือกใช้ก่อนที่จะลงมือนำผลงานไปติดตั้ง อีกทั้งหากนำกระถางดินเผาในลักษณะนี้ไปติดตั้งกับต้นไม้บริเวณอื่นในลักษณะนี้อาจไม่ได้ผลของรูปทรงที่เหมือนเดิม เมื่อผู้ชมเห็นผลงานในระยะไกลก็อาจจะไม่สังเกตเห็นว่ามีกระถางจำนวนมากถูกหุ้มอยู่ด้านนอกของผิวต้นไม้เพราะสีของตัวกระถางก็เป็นสีน้ำตาลคล้ายผิวของเปลือกไม้

ผลงานอีกหนึ่งชุดที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่างคือผลงาน บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games) ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 58) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะ จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เพราะศิลปินได้ทำการเข้าไปติดตั้งแทรกแซงผลงานกับพื้นที่บริเวณแพรงภูธร ในช่วงที่มีมหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งหากมองอย่างผิวเผินนั้นผู้ชมอาจคิดว่าเป็นเพียงธงประดับในช่วงเทศกาลเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วธงดังกล่าวทำขึ้นจากเซรามิกที่ถูกติดตั้งให้อยู่ในลักษณะที่เป็นธงของการเฉลิมฉลองในช่วงเทศกาล นอกจากนี้บนพื้นผิวของเซรามิกที่มีลักษณะเป็นธงนั้น ยังมีการเขียนรูปสัญลักษณ์ธงชาติต่าง ๆ และสัญลักษณ์ของกีฬาเอเชียนเกมส์อีกด้วย ซึ่งหากผู้ชมเห็นผลงานในระยะไกลก็อาจไม่ทราบว่าเป็นผลงานศิลปะ อาจเพราะเป็นการติดตั้งผลงานที่กลมกลืน และแนบเนียนไปกับบรรยากาศของเทศกาล ณ เวลานั้น

2.2.4. พินรี สันทพิทักษ์

ภาพที่ 59 พินรี สันทพิทักษ์, *The Mats and The Pillows Jim Thompson Farm*, พ.ศ. 2562, ขนาด ผืนแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้งบริเวณศาลากลางบ้าน ในหมู่บ้านอีสาน ของจิม ทอมป์สัน ฟาร์ม. ที่มา: ภานุ บุญพิพัฒนาพงศ์, ศิลปะในฟาร์ม โครงการศิลปะกลางแจ้ง ที่สร้างปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และอาหารการกิน ของ พินรี สันทพิทักษ์, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_161218.

ผลงานของพินรี สันตพิทักษ์ (ภาพที่ 29) ที่ผู้วิจัยเลือกนำมายกตัวอย่าง คือผลงานชุด “The Mats and The Pillows Jim Thompson Farm” พ.ศ. 2562 เป็นผลงานที่เชื่อเชิญให้คนดูเข้ามาปฏิบัติสัมพันธ์กับผลงาน โดยติดตั้งในศาลากลางบ้าน ในหมู่บ้านอีสาน ของจิม ทอมป์สัน ฟาร์ม ผลงานชุดนี้ประกอบไปด้วยสื่อที่สร้างขึ้นจากเส้นด้ายที่มีดำหนิจากโรงงานจิม ทอมป์สัน ในอำเภอปักธงชัย และหมอนชนิดที่มีเชือกผูกเข้าด้วยกันจากจังหวัดมหาสารคาม กับอุบลมาลัยดอกไม้ ผ้าที่แขวนลงมาจากซื่อศาลา เชื้อเชิญให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการเคลื่อนย้ายหรือจัดเรียงหมอนเหล่านี้ใหม่ รวมทั้งเข้ามาพักผ่อนในศาลาตามอัธยาศัย ผลงานชิ้นนี้ศิลปินได้พัฒนาผลงานต่อจากผลงานในปี พ.ศ. 2560 ในต่างวาระ ต่างนิทรรศการ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของพื้นที่, สถาปัตยกรรม, ความเป็นสาธารณะ, การอยู่ร่วมกัน, ความร่วมมือ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนและศิลปะ ซึ่งหากนึกถึงผลงานของพินรีคนส่วนมากมักจะนึกถึงรูปทรงของ “นม” แต่งานชุดนี้เธอใช้รูปทรงที่ต่างออกไปเป็นรูปทรงเรขาคณิต สีเหลี่ยม ทั้งนี้ก็ยังถือเป็นรูปทรงชีวภาพอยู่ ซึ่งผลงานชุดนี้ศิลปินต้องการอธิบายว่าเราไม่ได้ทำแค่เรื่องนมอันเป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงเพียงอย่างเดียว แต่ทำเกี่ยวกับร่างกายทั้งหมด ซึ่งเธอมองข้ามประเด็นเรื่องเพศ แล้วสนใจเรื่องของมนุษย์มากกว่า แต่เนื่องจากศิลปินก็เป็นผู้หญิง ผลงานเลยยังมีความรู้สึกของผู้หญิงอยู่มาก

ผลงานชุด “The Mats and The Pillows Jim Thompson Farm” ปี พ.ศ. 2562 (ภาพที่ 59) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเฉพาะที่: สัมพันธ์กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เพราะบริเวณที่ศิลปินนำผลงานไปติดตั้งนั้นเป็นศาลาภายในศาลากลางบ้าน ในหมู่บ้านอีสานของ จิม ทอมป์สัน ฟาร์ม ซึ่งการที่ศิลปินปูเสื่อและวางหมอนลงบนพื้นนั้น ทำให้ผู้เข้าชมผลงานเข้าใจว่าเป็นพื้นที่ที่ถูกจัดขึ้นไว้เพื่อให้พักผ่อน หากไม่ได้สังเกตว่าเป็นผลงานศิลปะ จึงถือได้ว่าเป็นผลงานที่ถูกติดตั้งอย่างแนบเนียนบนพื้นที่ที่ศิลปินเลือก

2.2.5. นิพนธ์ โอสถารนิเวศน์

ผลงานของนิพนธ์ โอสถารนิเวศน์ (ภาพที่ 21) ผู้วิจัยเลือกนำมายกตัวอย่างคือผลงานชุด คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking Homage to Karhil Gibran) เป็นผลงานที่เข้าร่วมในโครงการที่จัดขึ้นที่โรงพิมพ์ครุสภา ย่านบางลำพู ในปี 2541 ศิลปินได้ทำการนำเอาเหล็กตัดของเก่าจากหน้าต่างโรงพิมพ์จำนวน 8 บานออก และได้สร้างเหล็กตัดชิ้นใหม่โดยนำบทกวีของคาริล ยิบราน มาคิดเป็นตัวอักษรกึ่งลวดลายเหล็กตัด ในส่วนของรายละเอียดหน้าต่างเหล็กตัดดังกล่าว แสดงเป็นข้อความ และคำที่มีความหมายเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ ความรัก ความเจ็บปวด

ความหลงใหล ความตาย เป็นต้น นิพนธ์ได้ทำการติดตั้งเหล็กดัดของเขาแทนที่เหล็กดัดอันเดิมจำนวนทั้งสิ้น 8 บาน เมื่อเปิดการแสดงนิทรรศการ ผลงานชิ้นนี้กลมกลืนไปกับพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยผู้ที่เข้าชมบางส่วนอาจไม่ได้เอะใจ นอกจากต้องสังเกตจึงจะเห็นเนื้อหาที่เขาแทรกคำและความหมายเอาไว้

ภาพที่ 60 นิพนธ์ โอฬารนิเวศน์, *คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking : Homage to Karhil Gibran)*, พ.ศ. 2541, ขนาดผันแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้ง ณ โรงพิมพ์คุรุสภา ย่านบางลำพู.
ที่มา: วิโชค มุกดามณี, *สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย* (กรุงเทพฯ:หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 216.

ผลงาน *คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking : Homage to Karhil Gibran)* ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 60) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเฉพาะที่: สัมพันธกลมกลืน (site – specific Installation : Rapprochements) เพราะศิลปินได้สร้างสรรค์ผลงานของเขาให้เป็นหน้าต่างเหล็กดัดซึ่งมีลายเหล็กดัดเป็นตัวอักษรที่มีความหมายขนาดผลงานเท่าจริงจำนวน 8 บาน แล้วนำไปติดตั้งแทนของเดิม ณ สถานที่จริง เมื่อผู้เข้าชมผลงานมาชมผลงานหากไม่สังเกตก็จะไม่สามารถมองเห็นผลงานเหล็กดัดที่ศิลปินติดตั้งไว้

ตารางสรุปการจำแนกผลงานศิลปะจัดวางในไทย

เนื่องด้วยศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจัดวางในประเทศไทยโดยส่วนมาก มักไม่ค่อยทำการจำแนกลักษณะของผลงานของตนว่าจัดอยู่ในประเภทใด ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายในการแยกแยะประเภทศิลปะจัดวางในไทย ผู้วิจัยจึงนำหลักทฤษฎีของ มาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal) มาเป็นหลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทของศิลปะจัดวางในไทย ผ่านการยกตัวอย่างศิลปิน และยกตัวอย่างผลงาน ซึ่งประกอบไปด้วยศิลปิน จำนวน 19 คน และตัวอย่างผลงานจำนวน 34 ผลงาน ดังนี้

การจำแนกผลงานศิลปะจัดวางรูปแบบที่ 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) มีศิลปินที่เข้าข่ายการสร้างสรรค์ผลงานทั้งสิ้น 15 คน ผลงานเข้าข่ายลักษณะ 1.1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) มีจำนวน 23 ผลงาน และผลงานที่เข้าข่ายลักษณะ 1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) จำนวน 2 ผลงาน

การจำแนกผลงานศิลปะจัดวางรูปแบบที่ 2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) มีศิลปินที่เข้าข่ายการสร้างสรรค์ผลงานทั้งสิ้น 8 คน ผลงานเข้าข่ายลักษณะที่ 2.1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) มีจำนวน 3 ผลงาน และ ผลงานที่เข้าข่ายลักษณะ 2.2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) มีจำนวน 6 ผลงาน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ผู้วิจัยจึงขอจำแนกผลงานของศิลปินแต่ละท่านที่ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างลงในตารางแสดงลักษณะรูปแบบผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยจำนวน 19 คน และผลงานทั้งหมด 34 ชิ้นงาน

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะรูปแบบผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยนวน 19 คน ผลงานทั้งหมด 34 ชิ้นงาน

ศิลปิน	ผลงาน	Filled – Space Installation		Site – Specific Installation	
		Enchantment	Impersonation	Intervention	Rapprochements
1. กมล ทัศนาญชลี	Mojave Desert, California ปี พ.ศ. 2518 (ภาพที่ 55)				✓
2. ธนะ เลาทักษิณกุล	Celebration ปี พ.ศ. 2525 (ภาพที่ 9)	✓			
	Pulsation ปี พ.ศ. 2526 (ภาพที่ 10)	✓			
	Transition - Celebration ปี พ.ศ. 2527 (ภาพที่ 11)	✓			
3. วิชัย สิทธิรัตน์	จิต...สมาธิ (Mind...Meditation) ปี พ.ศ. 2552 (ภาพที่ 16)	✓			
	มหาอุต (Maha-ut), ปี พ.ศ. 2552 (ภาพที่ 17)	✓			

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะรูปแบบผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยนวน 19 คน ผลงานทั้งหมด
34 ชิ้นงาน (ต่อ)

ศิลปิน	ผลงาน	Filled – Space Installation		Site – Specific Installation	
		Enchantment	Impersonation	Intervention	Rapprochements
4. มณเฑียร บุญมา	บทสวด อภิไศด (The Prayer of Abihst) ปี พ.ศ. 2537 (ภาพที่ 13)	✓			
	บ้านแห่งความหวัง (House of Hope) ปี พ.ศ. 2540 (ภาพที่ 14)	✓			
5. สุโรจนา เศรษฐบุตร์	หนึ่งในทรัพยากรธรรมชาติของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อการส่งออกทวีปยุโรป ที่ถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์โลก (One of the Southeast Asian Natural Resources Coveted by the European Throughout Wort History) ปี พ.ศ. 2543 (ภาพที่ 57)				✓
	บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games) ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 58)				✓

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะรูปแบบผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยนวน 19 คน ผลงานทั้งหมด
34 ชิ้นงาน (ต่อ)

ศิลปิน	ผลงาน	Filled – Space Installation		Site – Specific Installation	
		Enchantment	Impersonation	Intervention	Rapprochements
6. สมภพ บุตรราช	ความปรารถนา (Man and His Image) ปี พ.ศ. 2542 (ภาพที่ 19)	✓			
	อนันตา (Anatta) ปี พ.ศ. 2542 (ภาพที่ 20)	✓			
7. กมล เผ่าสวัสดิ์	หนีเสือปะจระเข้ (Dilemma) ปี พ.ศ. 2543 (ภาพที่ 45)		✓		
	Song for the Dead Art Exhibition ปี พ.ศ. 2528 (ภาพที่ 48)			✓	

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะรูปแบบผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยนวน 19 คน ผลงานทั้งหมด 34 ชิ้นงาน (ต่อ)

ศิลปิน	ผลงาน	Filled – Space Installation		Site – Specific Installation	
		Enchantment	Impersonation	Intervention	Rapprochements
8. พินรี สันตพิทักษ์	หนูนอม (Noon-Nom) ปี พ.ศ. 2543–2544 (ภาพที่ 30)	✓			
	Anything Can Break ปี พ.ศ. 2554 (ภาพที่ 31)	✓			
	“The Mats and The Pillows Jim Thompson Farm” ปี พ.ศ. 2562 (ภาพที่ 59)				✓
9. นิพันธ์ โอ พารนิเวศน์	คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking: Homage to Karhil Gibran) ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 60)				✓
	นิवासถาน (Nivasathan) ปี พ.ศ. 2543 (ภาพที่ 22)	✓			
10. จักรพันธ์ วิลลาสินีกุล	นางฟ้าที่หายไป (The Lost Angle) ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 53)				✓
11. พัดยศ พุทธเจริญ	ปริเปลือก เปลือก (Shed the Shells) ปี พ.ศ. 2546 (ภาพที่ 27)	✓			
	วิหารในท่ามกลาง มทรสพ (Chapel Amides Entertainment) ปี พ.ศ. 2546 (ภาพที่ 28)	✓			

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะรูปแบบผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยนวน 19 คน ผลงานทั้งหมด 34 ชิ้นงาน (ต่อ)

ศิลปิน	ผลงาน	Filled – Space Installation		Site – Specific Installation	
		Enchantment	Impersonation	Intervention	Rapprochements
12. สุธี คุณาวิชยานนท์	ห้องเรียน ประวัติศาสตร์ (ถนนราชดำเนิน) ปี พ.ศ. 2543 (ภาพที่ 49)			✓	
	ห้องเรียน ประวัติศาสตร์ ภาค 2 ปี พ.ศ. 2556 (ภาพที่ 47)		✓		
13. ศุภชัย ศาสตร์สาร	นิวยอร์ก - นิวยอร์ก (New York – New York Installation) ปี พ.ศ. 2538 (ภาพที่ 33)	✓			
	To You Our Worshipped Leaders ปี พ.ศ. 2539 (ภาพที่ 34)	✓			
14. ทรงวิทย์ พิมพะกรรณ์	ทางออก (Exit) ปี พ.ศ. 2540 (ภาพที่ 24)	✓			
	เสียงสะท้อนแห่ง สยามประเทศ (Sound of Siam) ปี พ.ศ. 2540 (ภาพที่ 25)	✓			

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะรูปแบบผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยนวน 19 คน ผลงานทั้งหมด 34 ชิ้นงาน (ต่อ)

ศิลปิน	ผลงาน	Filled – Space Installation		Site – Specific Installation	
		Enchantment	Impersonation	Intervention	Rapprochements
15.กัญญา เจริญศุภกุล	พิราบขาว (White Pigeon) ปี พ.ศ. 2541 (ภาพที่ 51)			✓	
16. ดวงหทัย พงษ์ประสิทธิ์	แสงในจินตนาการ (Image in Light) ปี พ.ศ. 2540 (ภาพที่ 36)	✓			
17. ปานพรรณ ยอดมณี	Prophecy ปี พ.ศ. 2557 (ภาพที่ 38)	✓			
	Aftermath ปี พ.ศ. 2559 (ภาพที่ 39)	✓			
18. ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล	นิทรรศการ BRIDE ปี พ.ศ. 2557 (ภาพที่ 41)	✓			
19. วุฒินท์ ชาญสตะบุตร	The Transformation of Self and Identity in Virtual Space ปี พ.ศ. 2560 (ภาพที่ 43)	✓			

บทที่ 4

วิธีการสร้างสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางชุด กอง ตัด จัด วาง

ผลงานวิจัยในครั้งนี้ ถือเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะจัดวาง ในไทย พร้อมยกตัวอย่างผลงานของศิลปินไทย เพื่อจำแนกประเภทโดยใช้หลักทฤษฎีของ มาร์ค โร-เซนทอล และทำการสร้างสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในรูปแบบอินโฟกราฟิก แล้วทำการเผยแพร่ให้กับนักศึกษาศิลปะ หรือบุคคลทั่วไปที่มีความต้องการศึกษาเกี่ยวกับ ศิลปะจัดวางผ่านสื่อโซเชียล หรือ FACEBOOK ซึ่งสื่อการเรียนรู้นี้เป็นสื่อที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาศิลปะ หรือบุคคลทั่วไปมีความเข้าใจในเรื่องของศิลปะจัดวาง รวมถึงทราบหลักในการจำแนกประเภทของ ศิลปะจัดวางมากขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. สรุบทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างสื่อการเรียนรู้รูปแบบอินโฟกราฟิกเรื่อง ศิลปะจัดวางชุด “กอง ตัด จัด วาง”
2. คัดเลือกผลงานของศิลปินไทยที่ใช้อย่างในสื่อการเรียนรู้ ลักษณะละ 2 ผลงาน
3. จัดทำภาพร่าง (Sketch) ก่อนดำเนินการสร้างสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางชุด “กอง ตัด จัด วาง”
4. จัดทำสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางชุด “กอง ตัด จัด วาง”

สรุบทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางชุด “กอง ตัด จัด วาง”

ผู้วิจัยจัดทำสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางเป็นรูปแบบอินโฟกราฟิก โดยการใช้แนวคิด การศึกษาตลอดชีวิตเป็นหลัก เนื่องจากการศึกษาตลอดชีวิตถือเป็นรูปแบบการศึกษาที่ไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบไปด้วยการศึกษาภายในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษา ตามอัธยาศัย ทั้งนี้ผลงานการออกแบบสื่อการเรียนรู้ดังกล่าวของผู้วิจัย เป็นการเปิดโอกาสการเรียนรู้ ในการเข้าถึงข้อมูลแก่นักศึกษาศิลปะ หรือบุคคลทั่วไป ที่ต้องการศึกษาเรื่องศิลปะจัดวาง ภายในประเทศไทยได้ง่ายมากยิ่งขึ้น นอกเหนือไปจากแนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต ผู้วิจัย พิจารณาว่าผลงานวิจัยชุดนี้ควรใช้หลักทฤษฎีอื่น ๆ เข้ามามีส่วนเสริมให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยหลักทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ร่วมกันคือ หลักทฤษฎีการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Context) เพราะหลักทฤษฎีดังกล่าวมุ่งเน้นความสำคัญของการเรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กันกับประสบการณ์ของผู้เรียน และในบริบทการทำงานของผู้เรียน เป็นการพยายามช่วยผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับ

ความรู้เดิมที่มีอยู่ ขณะเดียวกันก็เป็นการโยงความรู้เดิมให้เข้ากับความรู้ใหม่ด้วย ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จเหมาะกับการให้ผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้สามารถศึกษาเพิ่มเติมภายหลังการศึกษาได้จากสื่อต่าง ๆ และสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้ จึงถือเป็นการสอดคล้องกับผลงานวิจัยชุดนี้ เนื่องจากผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ของผู้วิจัยนำตัวอย่างรวมถึงหลักทฤษฎีที่อยู่ในสื่อการเรียนรู้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์ผลงานศิลปะจัดวางของไทยภายในอนาคตต่อไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังนำหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้ของคาร์เพนเตอร์ และเอดการ์ เดล เข้ามามีส่วนเสริม เพราะถือเป็นหลักทฤษฎีที่ทำการจำแนกหลักการเรื่องเทคโนโลยีทางการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ไว้ได้อย่างชัดเจน โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้กระบวนการ ดังนี้ คือ 1. หลักการจงใจ 2. การพัฒนามโนทัศน์ส่วนบุคคล 3. กระบวนการเลือกและการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยี 4. การจัดระเบียบประสบการณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา 5. อัตราการสอนสื่อในการเรียนการสอน 6. ความชัดเจนความสอดคล้องและความเป็นผล 7. การถ่ายโยงที่ดี และสุดท้าย ผู้วิจัยได้นำหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้มาใช้ร่วมด้วย เพราะเป็นหลักการที่สามารถจำแนกประสบการณ์ของผู้เรียนออกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สอนสามารถจำแนกสื่อที่ใช้สอนได้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยทำการออกแบบสื่อการเรียนรู้เป็นลักษณะอินโฟกราฟิก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้หลักประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นประสบการณ์ในลักษณะรูปภาพ (Iconic) โดยใช้ลักษณะภาพนิ่ง การบันทึกเสียง และวิทยุ (Recording, Radio and Still Pictures) ร่วมกับการเลือกใช้หลักประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมสูง (Symbolic) ลักษณะทัศนสัญลักษณ์ (Visual Symbols)

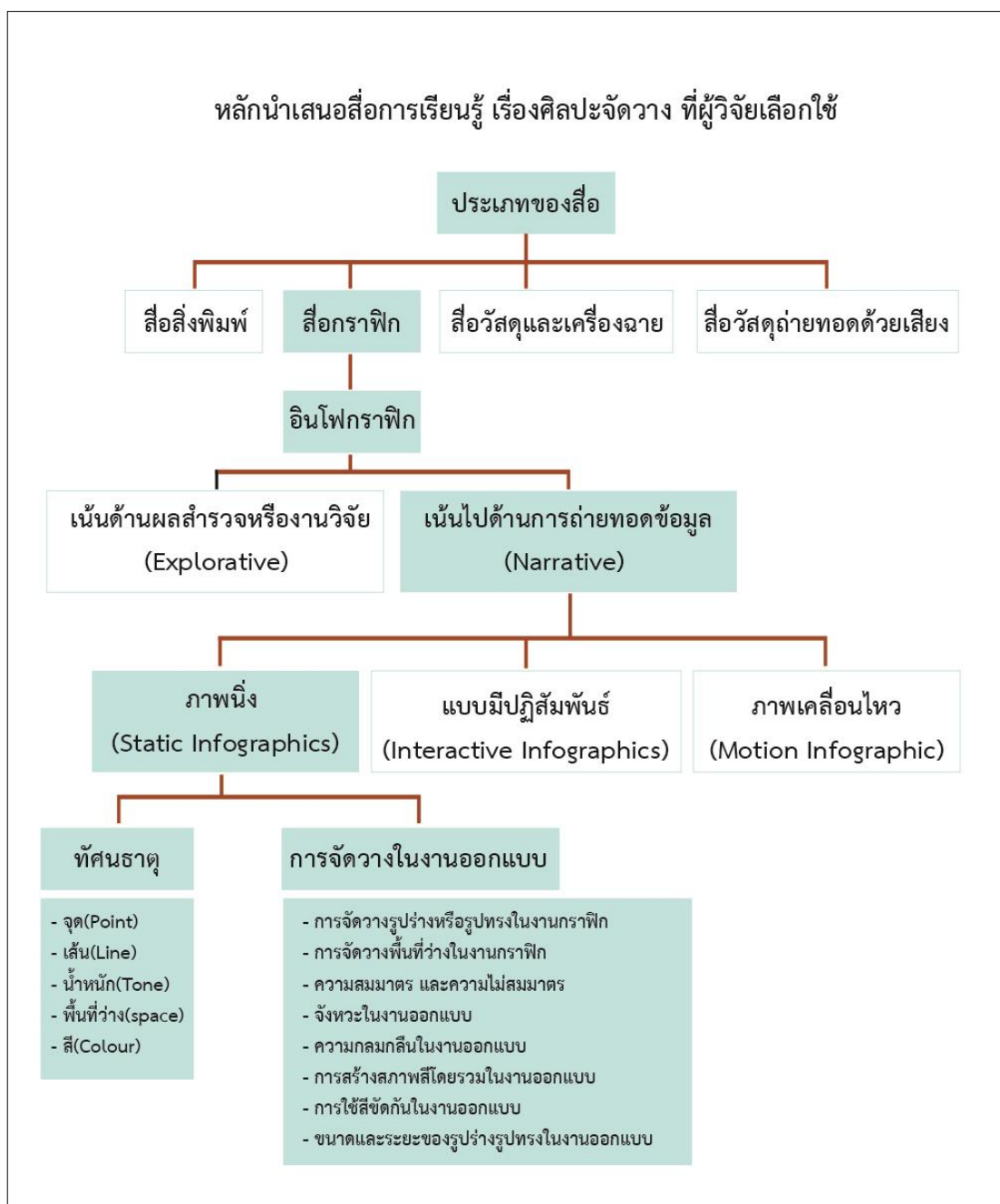
ในส่วนประเภทของอินโฟกราฟิกที่ผู้วิจัยใช้สร้างสื่อการเรียนรู้ คือ ประเภทที่เน้นไปด้านการถ่ายทอดข้อมูล (Narrative) เพราะเป็นอินโฟกราฟิกที่มุ่งเน้นด้านการถ่ายทอดข้อมูลโดยให้ความสำคัญด้านข้อมูลเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญในการสร้างความเข้าใจของผู้ชมและความสวยงามที่สามารถดึงดูดความสนใจผู้ชมได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเลือกรูปแบบการนำเสนอสื่อการเรียนรู้อินโฟกราฟิกเป็นแบบภาพนิ่ง (Static Infographics) เพราะเป็นการสรุปเนื้อหาลงในหน้ากระดาษโดยการใช้ไอคอน รูปภาพ หรือข้อความ เป็นตัวอธิบาย ซึ่งการสร้างสื่อในรูปแบบนี้มีข้อดีคือ สามารถผลิตได้ง่าย ต้นทุนในการผลิตต่ำ อีกทั้งผู้ชมยังสามารถส่งต่อสื่ออินโฟกราฟิกนี้ได้โดยง่ายอีกด้วย หลักทฤษฎีองค์ประกอบศิลปะที่ผู้วิจัยเลือกใช้เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ของผู้วิจัย คือ หลักทัศนธาตุอันได้แก่ จุด (Point), เส้น (Line), น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา (Tone), พื้นที่ว่าง (space) และ สี (Colour) ส่วนหลักการจัดวางในงานออกแบบกราฟิกที่ผู้วิจัยนำมาใช้คือ การจัดวาง

รูปร่างหรือรูปทรงในงานกราฟิก การจัดวางพื้นที่ว่างในงานกราฟิก ความสมมาตร และความไม่สมมาตรในงานออกแบบ จังหวะในงานออกแบบ ความกลมกลืนในงานออกแบบ การสร้างสภาพสีโดยรวมในงานออกแบบ การใช้สีขัดกันในงานออกแบบ และ ขนาดและระยะของรูปร่างรูปทรงในงานออกแบบ

เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจต่อไปนี้ ผู้วิจัยจึงขอแสดงภาพแผนผังกระบวนการจัดทำสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในไทย ดังนี้

ภาพที่ 61 ภาพแผนผังจัดทำโดยโดยผู้วิจัย แสดงหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการงานวิจัย

ภาพที่ 62 ภาพแผนผังจัดทำโดยผู้วิจัย แสดงหลักในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้เรื่อง ศิลปะจัดวาง ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในงานวิจัย

ผลงานศิลปะจัดวางที่ใชยกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้เรื่อง ศิลปะจัดวาง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง ศิลปะจัดวาง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาหลักทฤษฎีของมาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal) ที่ถือเป็นหลักสากลในการจำแนกประเภทของศิลปะจัดวาง มาทำการจำแนกผลงานศิลปะจัดวางในไทย ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกตัวอย่างผลงานของศิลปินไทยที่สร้างสรรค์ในรูปแบบศิลปะจัดวาง ประเภทละ 2 ตัวอย่าง จากศิลปินที่ทำการศึกษทั้งหมด 19 ท่าน 34 ผลงาน ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการสร้างสื่อการเรียนรู้แบบอินโฟกราฟิก เรื่อง ศิลปะจัดวาง เพื่อให้ นักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไปได้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากขึ้น รวมถึงเป็นการแนะนำพร้อมยกตัวอย่างลักษณะผลงานศิลปะจัดวาง เพื่อให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถนำไปใช้จำแนกผลงานศิลปะจัดวางอื่น ๆ ในไทยได้ โดยผู้วิจัยได้ตัวอย่างผลงานจากศิลปินที่มีการสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะที่ชัดเจนในแต่ละประเภทของศิลปะจัดวาง ดังนี้

ผลงานศิลปะจัดวางที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 1

สื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในตอนที่ 1 เนื้อหาจะเป็นการอธิบายเรื่อง ความเป็นมาของศิลปะจัดวาง การติดตั้งศิลปะจัดวาง และประเภทของศิลปะจัดวาง ดังนั้น เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน และเข้าใจได้ง่าย ผู้วิจัยจึงนำตัวอย่างผลงานของศิลปินจากต่างประเทศมายกตัวอย่างตามหัวข้อต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ในสื่อการเรียนรู้ตอนที่ 1 ดังนี้

ตัวอย่างผลงานการติดตั้งศิลปะจัดวาง

ภาพที่ 63 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบนเพดาน ผลงานของ Cai Guo-Qiang ชื่อผลงาน Murmuration (Landscape) 2019

ที่มา: Giulia Guido, **Murmuration (Landscape)**, the installation formed by 10.000 porcelain birds, เข้าถึงเมื่อ 21 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.collateral/en/murmuration-landscape-installation/>.

ภาพที่ 64 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบริเวณมุมใดมุมหนึ่งของห้อง ผลงานของ Tadashi Kawamata ชื่อผลงาน kamel mennour (2008)

ที่มา: **Tadashi Kawamata**, เข้าถึงเมื่อ 21 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://kamelmennour.com/artists/tadashi-kawamata>.

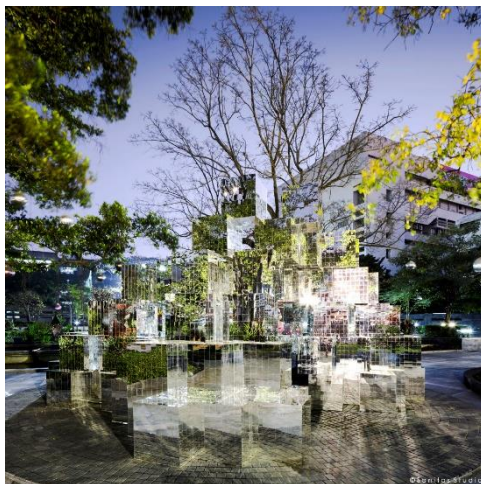
ภาพที่ 65 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบนพื้น ผลงานของ Ai-Weiwei ชื่อผลงาน sunflower seeds (2010)

ที่มา : The Picture Show, **Painting 1 0 0 Million Sunflower Seeds: A Futile Art Endeavor?**, เข้าถึงเมื่อ 25 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.npr.org/sections/pictureshow/2010/10/15/130587297/sunflower-seeds>.

ภาพที่ 66 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบนผนังห้อง ผลงานของ DONG HEE LEE ชื่อผลงาน Movement (2011)

ที่มา: **ARTIST DONG HEE LEE**, เข้าถึงเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.artistdongheelee.com/installation-art.html>.

ภาพที่ 67 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบริเวณกลางแจ้ง ผลงานของ สนิทศน์ ประดิษฐ์
ทัศนีย์ ชื่อผลงาน เขมอ (Mythical Escapism) (2013)
ที่มา: Wurkon, สนทนากับ Sanitas Studio สตูดิโอออกแบบที่ยินอยู่บนพรหมแดนไร้ตะเข็บของ
งานภูมิสถาปัตยกรรมและงานศิลปะร่วมสมัย, เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงได้จาก
<https://www.wurkon.com/blog/14-sanitas-studio>

ตัวอย่างประเภทผลงานศิลปะจัดวาง

ภาพที่ 68 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางลักษณะ Filled – Space Installation: Enchantments
ผลงานของ Ai Weiwei ชื่อผลงาน Bang ปี 2013
ที่มา: Domus, **Ai-Weiwei: Bang**, เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงได้จาก https://www.domusweb.it/en/art/2013/05/31/ai_weiwei_bang.html.

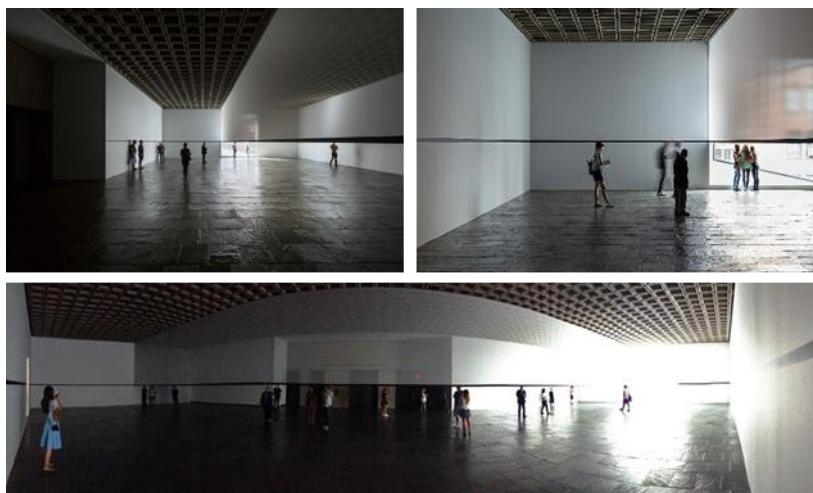
ภาพที่ 69 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ Filled – Space Installation: Impersonations ผลงานของ สุธิ คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 (History class Part 2) ปี พ.ศ. 2556

ที่มา: ภาพถ่ายโดย Murat Germen, Courtesy of Arter Space for Art

ภาพที่ 70 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ Site – Specific Installation: Interventions ผลงานของ Daniel Buren ชื่อผลงาน within and beyond the frame ปี 1973

ที่มา: Daniel Buren, **Within And Beyond The Frame Exhibition**, เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://blogs.uoregon.edu/danielburen/2015/02/16/within-and-beyond-the-frame-exhibition-john-weber-gallery-1973/>

ภาพที่ 71 ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ Site – Specific Installation: Rapprochements ผลงานของ Robert Irwin ชื่อผลงาน Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light ปี 1977
ที่มา : Art Observed, New York – Robert Irwin: “Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light” at The Whitney Through September 1st, 2013, เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม ปี พ.ศ. 2563, <http://artobserved.com/2013/07/new-york-robot-irwin-black-rectangle-scrim-veil-natural-light-at-the-whitney-through-september-1st-2013/>.

ผลงานศิลปะจัดวางที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 2

สื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางในตอนที่ 2 เนื้อหาจะเป็นการอธิบายเรื่องความหมายของศิลปะจัดวาง ประเภทที่ 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ลักษณะคือ “ 1.1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)” และ “ 1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations)” เนื่องจากสื่อการเรียนรู้ในตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางที่มีความเป็นสากลแล้ว ดังนั้นในส่วนตอนที่ 2 ผู้วิจัยจะขออธิบายพร้อมยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทย เพื่อให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้สามารถเห็นภาพรวมของผลงานที่ศิลปินไทยสร้างสรรค์ศิลปะจัดวางรูปแบบ จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) ลักษณะละ 2 ผลงาน ดังนี้

ลักษณะที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)

ภาพที่ 72 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของพัทยศ พุทธเจริญ ชื่อผลงาน ปริเปลือก เปลือก (Shed the Shells) ปี พ.ศ. 2546 ขนาด 895 x 130 x 540 เซนติเมตร

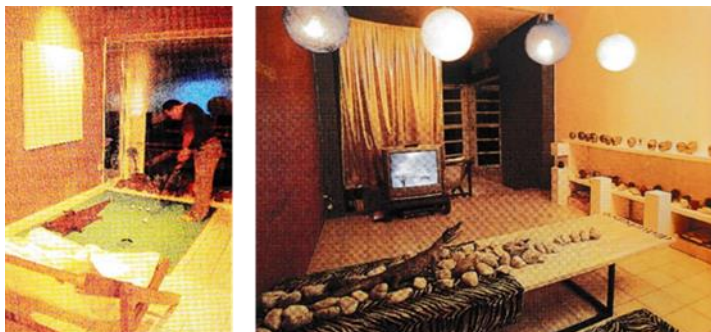
ที่มา: พัทยศ พุทธเจริญ, **Mindfulness** (กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน พ.ศ. 2546).

ภาพที่ 73 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล ผลงาน BRIDE ปี พ.ศ. 2557 ติดตั้งและจัดแสดงจัดแสดง ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ที่มา: **The Art of Paper**, เข้าถึงเมื่อ 22 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=haiku&month=06-2014&date=04&group=2&gblog=96>.

ลักษณะที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แพลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations)

ภาพที่ 74 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แพลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของกมล เผ่าสวัสดิ์ ชื่อผลงาน หนีเสือปะจระเข้ (Dilemma) ปี พ.ศ. 2543 ขนาด ผันแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้งและจัดแสดง ณ แกลเลอรี โพรเจกต์ 304 กรุงเทพฯ

ที่มา: วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย** (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 197.

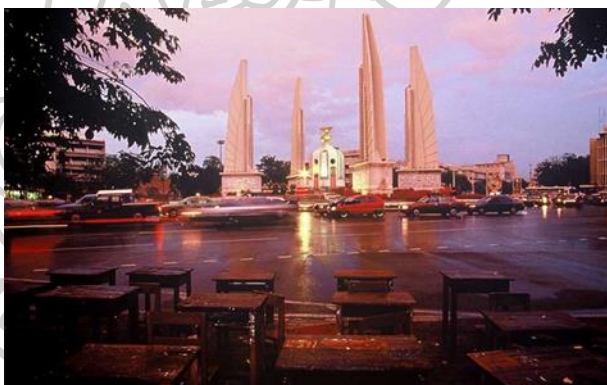
ภาพที่ 75 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แพลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ สุธิ์ คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 (History Class Part 2) ปี พ.ศ. 2556 วัสดุโต๊ะและเก้าอี้นักเรียน 23 ชุด ขนาด แปรผันไม่แน่นอน จัดแสดง ณ Arter Space for Art เมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี

ที่มา: ภาพถ่ายโดย Murat Germen, Courtesy of Arter Space for Art.

ผลงานศิลปะจัดวางที่ผู้วิจัยนำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 3

สื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางใน ตอนที่ 3 เนื้อหาจะเป็นการอธิบายเรื่องความหมายของศิลปะจัดวางประเภทที่ 2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ลักษณะ คือ “2.1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)” และ “2.2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)” เนื่องจากสื่อการเรียนรู้ใน ตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการยกตัวอย่างผลงานรูปแบบของศิลปะจัดวางโดยใช้ผลงานที่มีความเป็นสากลแล้ว ในตอนที่ 3 ผู้วิจัยจึงได้ทำการอธิบายพร้อมยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยเช่นเดียวกันกับ ตอนที่ 2 เพื่อให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้สามารถเห็นภาพรวมของผลงานที่ศิลปินไทยสร้างสรรค์ศิลปะจัดวางรูปแบบ จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) ลักษณะละ 2 ผลงาน ดังนี้

ลักษณะที่ 1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)

ภาพที่ 76 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ (ถนนราชดำเนิน) ปี พ.ศ. 2543 วัสดุโต๊ะและเก้าอี้นักเรียน 14 ชุด, แกะสลักไม้, ดินสอ, สีไม้, ขนาด แปรมันไม้แน่นอน ร่วมแสดงในโครงการศิลปกรรมชาติกาล ๑๐๐ ปี นายปรีดี พนมยงค์ จัดแสดงบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ที่มา: สุธี คุณาวิชยานนท์, **Visual Works**, เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://rama9art.org/sutee/visual.html>.

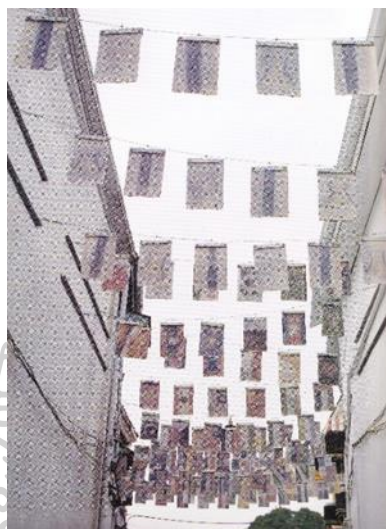

ภาพที่ 77 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุก
แทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) ผลงานของกมล เผ่าสวัสดิ์ ชื่อผลงาน
Song for the Dead Art Exhibition ปี พ.ศ. 2528 ภาพถ่ายบันทึกผลงานการแสดงสด ณ หอศิลป์
พระศรี

ที่มา: มหกรรมศิลปกรรมแห่งเอเชีย เอเชียเกมส์ ครั้งที่ 13, กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: บริษัท
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2542), 237.

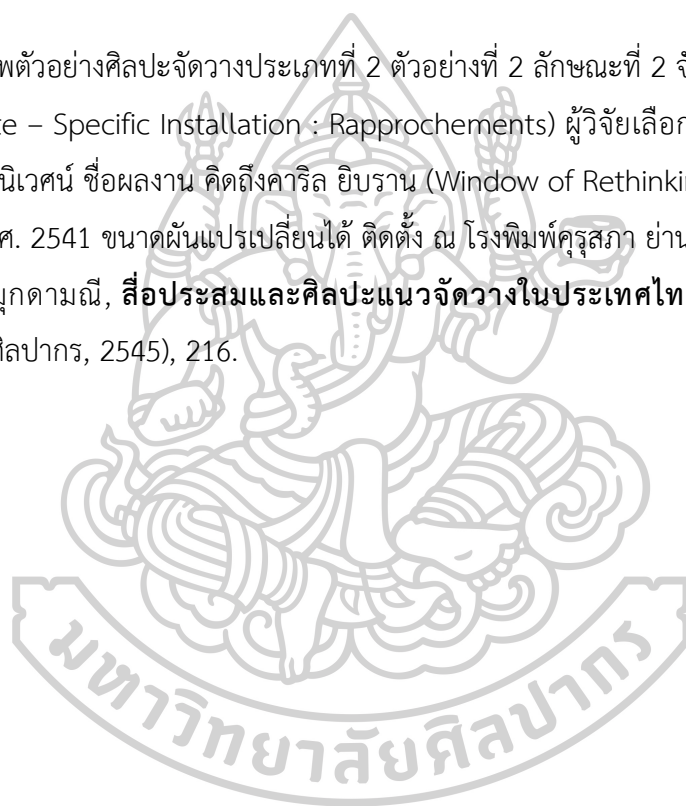
ลักษณะที่ 2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation: Rapprochements)

ภาพที่ 78 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ สุโรจนา เศรษฐบุตร ชื่อผลงาน บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games) ปี พ.ศ. 2541 ลักษณะผลงานเป็นเครื่องปั้นดินเผาทำโลหะ และสลิ้ง ขนาด 860 x 2380 x 600 เซนติเมตร ติดตั้ง ณ บริเวณแพรงสรรพศาสตร์ กรุงเทพฯ
ที่มา: วิโชค มุกดามณี, สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 164.

ภาพที่ 79 ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์
 กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ
 นิพนธ์ โอฬารนิเวศน์ ชื่อผลงาน คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking: Homage to Karhil
 Gibran) ปี พ.ศ. 2541 ขนาดผันแปรเปลี่ยนได้ ติดตั้ง ณ โรงพิมพ์คุรุสภา ย่านบางลำพู
 ที่มา: วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะแนวจัดวางในประเทศไทย** (กรุงเทพฯ: หอศิลป์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), 216.

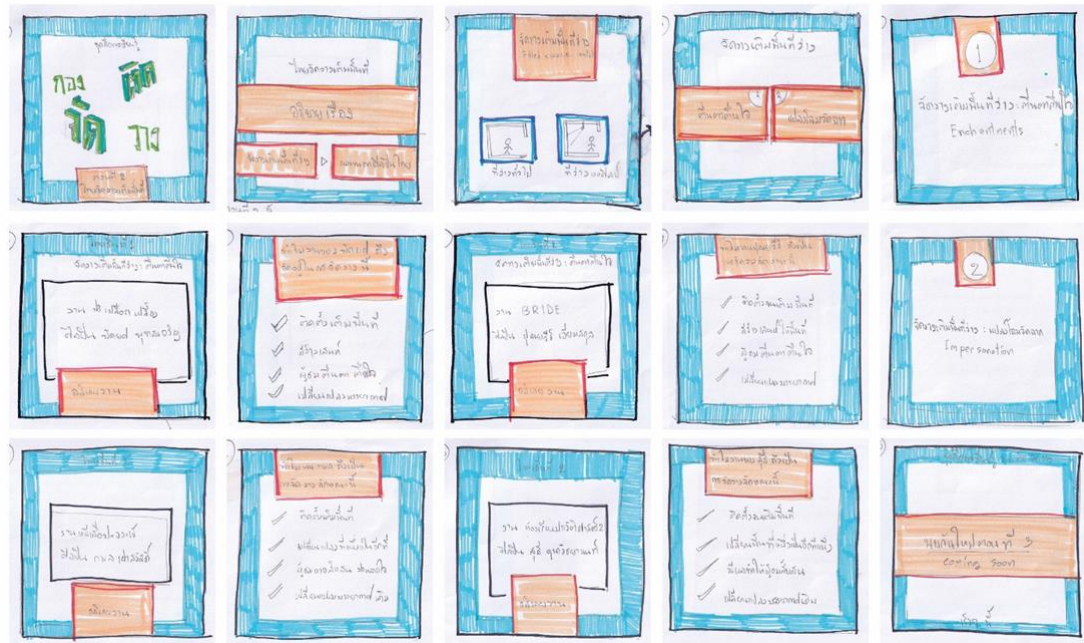
ภาพร่างก่อนดำเนินการสร้างสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง ชุด “กอง ตัด จัด วาง”

ภาพร่างสื่อการเรียนรู้ศิลปะจัดวางชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง

ภาพที่ 80 ภาพร่างก่อนทำการออกแบบสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง

ภาพร่างสื่อการเรียนรู้ศิลปะจัดวางชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่

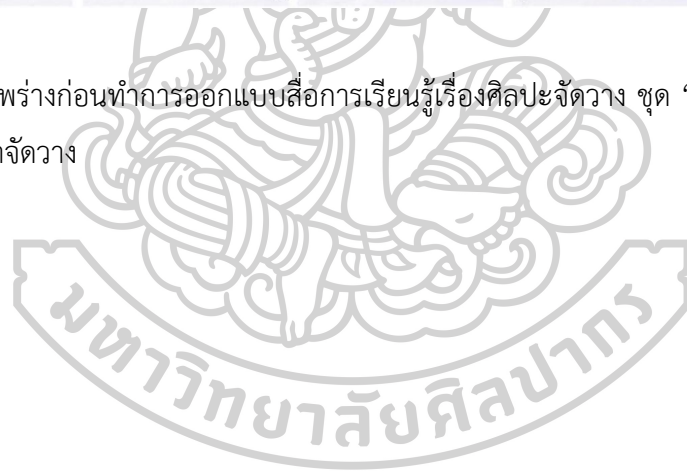
ภาพที่ 81 ภาพร่างก่อนทำการออกแบบสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่

ภาพร่างสื่อการเรียนรู้ศิลปะจัดวางชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง

ภาพที่ 82 ภาพร่างก่อนทำการออกแบบสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง

ผลงานสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางชุด “กอง ตัด จัด วาง”

สื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง

ภาพที่ 83 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 1

ภาพที่ 84 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 2

ภาพที่ 85 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 3

ภาพที่ 86 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 4

ภาพที่ 87 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รูปร่างเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 5

ภาพที่ 88 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 รูปร่างเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 6

ภาพที่ 89 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 7

ภาพที่ 90 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 1 เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 8

ภาพที่ 91 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 9

ภาพที่ 92 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 10

ภาพที่ 93 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 11

ภาพที่ 94 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 12

ภาพที่ 95 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 13

ภาพที่ 96 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 14

ลักษณะที่ 2.1

จัดวางเฉพาะที่: บุกรุกแทรกแซง
 Site - Specific Installation: Interventions

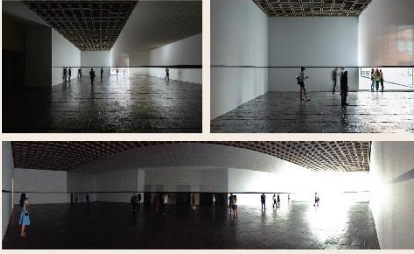
ศิลปิน: Daniel Buren
 ผลงาน: Within And Beyond The Frame, 1973

ศิลปินที่ถนัดถ่ายแบบหลายสิบกว่าปี 19 ขึ้น ผลงานครั้งหนึ่ง
 ทราเวนในแคลิฟอร์เนีย ศึกครั้งเขาพาไปกับคนในเมืองซอร์บอน เมื่อผู้ชมเข้าชมผลงาน
 จะเกิดการรับรู้ที่ความแตกต่างของกรรมฐานศิลปะผ่านพื้นที่ในหอศิลป์
 และตารางงานศิลปะก็เกิดขึ้นในหอศิลป์

ภาพที่ 97 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 15

ลักษณะที่ 2.2

จัดวางเฉพาะที่: สัมผัสรกกลมกลืน
 Site - Specific Installation: Rapprochements

ศิลปิน: Robert Irwin
 ผลงาน: Black Rectangle - Scrim Veil - Natural Light, 1977

ผลงานที่ถนัดถ่ายภาพในห้องที่แสงน้อยมากใหญ่ประกอบ
 ไปด้วยฝีมือดี บานสีขาวที่โปร่งแสง เติบโตขึ้นที่กำแพง และพัดทั่วห้อง
 ที่แสงสว่างขนาดใหญ่ เมื่อผู้ชมเข้ามาภายในพื้นที่อาจรับรู้ถึงการ
 สวมกวางผลงานอย่างแนบเนียนจนเกือบหายไปกับสถานที่ที่ติดตั้ง

ภาพที่ 98 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง แผ่นที่ 16

ภาพที่ 99 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กง ติด จิต วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจิตวาง แผ่นที่ 17

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
1		<ul style="list-style-type: none"> - ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง - ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง 	<p>สื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง จัดทำขึ้นโดยมีความประสงค์ที่จะศึกษาศิลปะจัดวาง และจำแนกประเภทของศิลปะจัดวาง โดยการสร้างนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่อง ศิลปะจัดวาง รูปแบบอินโฟกราฟิกให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึง และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศิลปะจัดวางในไทยมากขึ้น</p>
2		<ul style="list-style-type: none"> - ศิลปะจัดวาง Installation Art - มีกี่ประเภท/มันคืออะไร/เป็นศิลปะหรือไม่/ไม่รู้จะเริ่มศึกษาอย่างไร/ เป็นสื่อประสมมั้ย/ดูงานแนวนี้อย่างไร 	<p>สื่อการเรียนรู้ "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 1 เป็นการอธิบายความหมายของศิลปะจัดวาง โดยรวมว่าคืออะไร มีกี่ประเภท ติดตั้งอย่างไร รวมถึงยกตัวอย่างการติดตั้งผลงานศิลปะจัดวางในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแต่ละประเภทของศิลปินระดับสากล</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
3		<p>- ศิลปะจัดวาง คือ ศิลปะรูปแบบหนึ่งที่ แยกออกมาจาก ศิลปะมินิมัลลิสต์</p>	<p>ศิลปะจัดวาง (Installation Art) เป็นส่วนหนึ่งของศิลปะมินิมัลลิสต์ (Conceptual Art) ซึ่งเป็นกระแสเคลื่อนไหวทางศิลปะที่ให้ความสำคัญกับความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานมากกว่าให้ความสำคัญกับสุนทรียะทางความงาม หรือองค์ประกอบทางสายตาของงานศิลปะ ศิลปะแนวนี้เป็นที่นิยมอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป และกระจายมาถึงเอเชีย ซึ่งศิลปินประเภทนี้มักทำงานในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นศิลปะจัดวาง (Installation Art), ศิลปะสื่อการแสดง (Performance Art), ภูมิทัศน์ศิลปะ (Land Art), วิดีทัศน์ศิลปะ (Video Art) รวมไปถึงสื่อต่าง ๆ</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
4		- ศิลปะจัดวาง INSTALLATION ART คือรูปแบบการ แสดงออกทางศิลปะ ที่ต้องทำการติดตั้ง ร่วมกับพื้นที่ว่าง	ศิลปะจัดวางสามารถติดตั้งกับ พื้นที่ได้หลากหลายเช่น บนเพดาน บนพื้น พื้นที่มีมุมใดมุมหนึ่งของตัว อาคาร ผนังภายในอาคาร หรือ อาจเป็นพื้นที่กลางแจ้ง โดยที่ผู้ชม ผลงานสามารถเดินเข้าไปใน ผลงานเพื่อสัมผัสกับความคิดของ ศิลปินได้ หรือผู้ชมอาจกลายเป็น ส่วนหนึ่งของผลงานของศิลปินได้ ด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้น ศิลปะจัด วางจึงถูกสร้างขึ้นด้วยวิธีการที่ อิสระ โดยการใช้พื้นที่ที่ตอบสนอง กับแนวคิดของศิลปิน ซึ่งศิลปินจะ เป็นผู้สร้างผลงานขึ้นอย่างถาวร หรือเพียงแค่สร้างขึ้นชั่วคราวก็ได้ โดยผ่านการใช้สื่อ วัสดุ หรือ เทคนิคได้อย่างอิสระ
5		- ตัวอย่างผลงาน ศิลปะจัดวางติดตั้ง บนเพดาน - ผลงานของ Cai Guo-Qiang ชื่อ Murmuration (Landscape) 2019	ตัวอย่างการติดตั้งผลงานศิลปะจัด วางบนเพดาน โดยศิลปินจีน Cai Guo-Qiang ได้สร้างฝูงนก กระเบื้องเคลือบจำนวน 10,000 ตัว ในปี 2019 และทำการติดตั้ง นกกระเบื้องเคลือบเหล่านี้ไว้บน เพดานภายในห้องจัดแสดง

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
6		<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างผลงาน ศิลปะจัดวางติดตั้ง บริเวณมุมห้อง - ผลงานของ Tadashi Kawamata ชื่อ ผลงาน Kamel Mennour (2008) 	ตัวอย่างการติดตั้งผลงานศิลปะจัดวางบริเวณมุมใดมุมหนึ่งของห้อง จัดแสดงโดย Tadashi Kawamata ศิลปินชาวญี่ปุ่น ที่มีชื่อเสียงในเรื่องการจัดวาง และ การใช้วัสดุ โดยวัสดุบนผลงานของเขาส่วนใหญ่มักประกอบจากไม้ กระดาษ แก้ว และบาร์เรล
7		<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างผลงาน ศิลปะจัดวางติดตั้ง บนพื้น - ผลงานของ Ai-Weiwei ชื่อผลงาน Sunflower seeds (2010) 	ตัวอย่างการติดตั้งผลงานศิลปะจัดวางบนพื้นโดย Ai-Weiwei ศิลปินชาวจีนผู้มีชื่อเสียงระดับโลก ผลงานนี้ประกอบไปด้วยเมล็ดดอกทานตะวันดินเผาทำเหมือนบ้าน ๆ ขึ้น เหวางลงบนพื้นภายในห้องจัดแสดงจนเต็ม
8		<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างผลงาน ศิลปะจัดวางติดตั้ง บนผนัง - ผลงานของ Dong Hee Lee ชื่อผลงาน Movement (2011) 	ตัวอย่างการติดตั้งผลงานศิลปะจัดวางบนผนัง โดยศิลปินเกาหลี Dong Hee Lee ผู้ใช้วัสดุกระดาษเคราะห์มาประกอบกัน จนเกิดเป็นรูปทรงนามธรรม แสดงถึงความงามที่สื่อถึงเซลล์ของมนุษย์

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
9		<ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างผลงาน ศิลปะจัดวางติดตั้ง พื้นที่กลางแจ้ง - ผลงานของสนิทัศน์ ประดิษฐ์ทัศนีย์ ชื่อผลงาน เขามอ (Mythical Escapism) (2013) 	<p>ตัวอย่างการติดตั้งผลงานศิลปะจัดวางกลางแจ้ง โดย สนิทัศน์ ประดิษฐ์ทัศนีย์ ศิลปินและสถาปนิกชาวไทยที่มีชื่อเสียงในระดับสากล ได้ทำการสร้างสรรค์ภูเขาจากกระจกขนาดย่อมที่สะท้อนบรรยากาศรอบข้าง ผลงานชิ้นนี้ถูกติดตั้งกลางแจ้งที่ Park@Siam ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>
10		<ul style="list-style-type: none"> - ประเภทของศิลปะจัดวางแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง 2. จัดวางเฉพาะที่ 	<p>ศิลปะจัดวางเป็นศิลปะที่มีความสามารถทำให้ผู้ชมได้รับประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมร่วมกันกับวัตถุทางศิลปะ ดังนั้นทางผู้จัดทำจึงขออ้างอิงจากหนังสืออินเทอร์เน็ตดิง อินสตอลเลชันอาร์ต (Understanding Installation Art) เขียนโดย มาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal) นักเขียน และนักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษที่ทำการเขียนแบ่งรูปแบบของศิลปะจัดวาง โดยประกอบไปด้วย 2 รูปแบบหลักคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) 2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation)

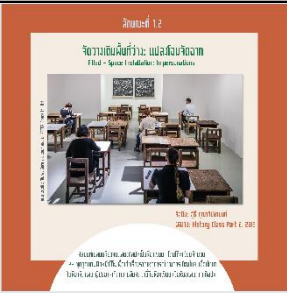
ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
11		<ul style="list-style-type: none"> - ศิลปะจัดวางประเภทที่ 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง(Filled - Space Installation) - 1.1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled - Space Installation : Enchantments) - 1.2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled - Space Installation : Impersonations) 	<p>ศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled - Space Installation)</p> <p>เป็นรูปแบบศิลปะจัดวางโดยการสร้างความหมายให้กับพื้นที่ ซึ่งในพื้นที่นั้นอาจเป็นเพียงห้องว่างเปล่าทั่วไป หรือเป็นห้องจัดแสดงภายในแกลเลอรี โดยศิลปินผู้สร้างงานจะนำวัตถุหรือวัสดุเข้าไปสร้างผลงานภายในพื้นที่ โดยการสร้างผลงานจัดวางเต็มพื้นที่ว่างสามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ</p> <p>“1.1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled - Space Installation : Enchantments)”</p> <p>และ</p> <p>“1.2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก(Filled - Space Installation : Impersonations)”</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
12		<p>- ลักษณะที่ 1.1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง :</p> <p>ต้นตาดต้นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)</p> <p>- ผลงานของ Ai-Weiwei</p> <p>ผลงาน Bang, 2013</p>	<p>1.1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ต้นตาดต้นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)</p> <p>เป็นการสร้างเสน่ห์ความน่าสนใจให้กับพื้นที่ว่าง หรือทำให้พื้นที่ดูน่าพิศวง ต้นตาดต้นใจ ศิลปินที่สร้างผลงานในลักษณะนี้จะเข้าไปจัดการพื้นที่ เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของห้องหรือพื้นที่เดิมให้มีสภาพเปลี่ยนแปลงไปตามที่ศิลปินต้องการ ผลงานลักษณะนี้มักมีผลกับผู้ชมในทางความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงผ่านประสบการณ์เมื่อเข้าชมผลงาน</p> <p>ผลงานที่เราเลือกนำมายกตัวอย่างการจัดวางในลักษณะนี้ คือ ผลงานของ Ai- Weiwei ชื่อผลงาน Bang, ปี ค.ศ. 2013</p> <p>ผลงานถูกจัดวางอยู่ภายในห้องจัดแสดง โดยศิลปินได้ใช้เก้าอี้ไม้จำนวน 886 ตัวมาประกอบกันจนมีขนาดใหญ่เต็มพื้นที่ เป็นการเปลี่ยนพื้นที่ภายในห้องจัดแสดงให้กลายเป็นพื้นที่แห่งจินตนาการของศิลปิน ผู้ที่เข้าชมผลงานจะได้รับประสบการณ์ที่ต้นตาดต้นใจรวมไปถึงตกตะลึงเมื่อแรกเห็นผลงาน</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
13		<p>- ลักษณะที่ 1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled - Space Installation : Impersonations)</p> <p>- ผลงานของ สุทธิคุณาวิชยานนท์ ผลงาน History Class Part 2, ปี ค.ศ.2013</p>	<p>1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled - Space Installation : Impersonations) เป็นการปรับแต่งแปลงกายให้กับพื้นที่ หรือการลงหลักผู้ชม โดยสร้างสรรค์ให้เป็นพื้นที่แห่งจินตนาการ ทั้งทำให้เกิดเสน่ห์ความน่าสนใจ หรืออาจเป็นพื้นที่แห่งความฝันร้าย เล่นบทบาทปลอมที่ไม่ใช่ความจริงของบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้เข้าชมคล้อยตามในสิ่งที่ศิลปินกำหนดขึ้นหรือเป็นการโน้มน้าวใจให้รู้สึกตาม เช่น สร้างความประหลาดใจ ทำให้รู้สึกกลัว โดยการจัดวางลักษณะ Impersonations อาจมีลักษณะเป็น Site - Specific หรือไม่ก็ได้ สิ่งสำคัญ คือ ศิลปินต้องมีความสามารถที่จะใช้ผลงานร่วมกับสภาพแวดล้อมเพื่อโน้มน้าวใจหรือสะกดผู้ชมให้ได้</p>

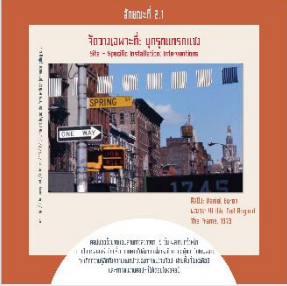
ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตีต จัต วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัตวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตีต จัต วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัตวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
			<p>ผลงานที่เราเลือกนำมายกตัวอย่างคือ ผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ผลงาน History Class Part 2, ปี ค.ศ. 2013 ผลงานชิ้นนี้ศิลปินได้ทำการเปลี่ยนพื้นที่ภายในห้องจัดแสดงให้กลายเป็นภายในห้องเรียน ซึ่งเมื่อผู้ชมเดินเข้ามาภายในห้องแสดงงานศิลปะเพื่อชมผลงาน อาจเกิดความรู้สึกคล้ายตามไปกับสภาพแวดล้อมที่ศิลปินเป็นผู้กำหนดว่าสถานที่แห่งนี้คือภายในห้องเรียน โดยผลงานชุดนี้ประกอบไปด้วยโต๊ะเรียนที่ถูกแกะผิวหน้าโต๊ะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองไทยจำนวน 23 ชุด และกระดานดำที่ถูกเขียนข้อความด้วยชอล์กสีขาว อีกทั้งผู้ที่เข้าชมผลงานจะสามารถทำภาพพิมพ์อย่างง่ายบนโต๊ะเรียนที่ถูกแกะแล้วนำกลับบ้านได้</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
14		<p>- ศิลปะจัดวางประเภทที่ 2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation)</p> <p>- 2.1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)</p> <p>- 2.2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)</p>	<p>ศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation)</p> <p>เป็นศิลปะจัดวางที่มีความเฉพาะเจาะจงโดยงานศิลปะที่นำมาติดตั้งในพื้นที่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อพื้นที่ที่ถูกกำหนดไว้เท่านั้น เพราะตัวผลงานจะต้องมีความสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดกับพื้นที่ หากเคลื่อนย้ายไปจัดวางที่อื่นก็จะไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับพื้นที่ การสร้างงานลักษณะนี้มีรูปแบบ และวิธีคิดในการจัดการกับพื้นที่โดยต้องศึกษาจากพื้นที่ที่เข้าไปติดตั้งว่าอะไรคือปัญหาของพื้นที่ หรือโจทย์ของพื้นที่นั้นเป็นอย่างไร</p> <p>แนวทางในการสร้างสรรค์ศิลปะจัดวางเฉพาะพื้นที่มีด้วยกัน 2 ลักษณะ คือ</p> <p>“2.1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง(Site – Specific Installation : Interventions)”</p> <p>และ</p> <p>“2.2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน(Site – Specific Installation : Rapprochements)”</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
15		<p>- ลักษณะที่ 2.1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)</p> <p>- ผลงานของ Daniel Buren ชื่อผลงาน Within and Beyond the Trame ปี ค.ศ. 1973</p>	<p>2.1 จัดวางเฉพาะที่: บุกรุกแทรกแซง(Site – Specific Installation : Interventions) เป็นการสร้างศิลปะจัดวางเพื่อวิพากษ์วิจารณ์พื้นที่ด้วยการเข้าไปบุกรุกแทรกแซงพื้นที่ เพื่อเป็นการแสดงเนื้อหาที่แปลกแยก ศิลปินจะทำการติดตั้งผลงานโดยคำนึงถึงการใช้งาน, พุทธิปัญญา, วัฒนธรรม, สถาบัน และสถานที่ตั้ง การสร้างศิลปะจัดวางในลักษณะนี้อาจติดตั้งในพื้นที่ที่มีเนื้อหาเรื่องราว บริบท หรือพื้นที่ที่มีความสำคัญ แต่มักเป็นตำแหน่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ผู้ชมที่มีส่วนร่วมในการรับชมอาจได้รับผลกระทบต่อพฤติกรรม หรือการเคลื่อนไหวไปตามสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ด้วย</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตีต จัต วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัตวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตีต จัต วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัตวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
			<p>ผลงานที่เราเลือกนำมายกตัวอย่าง การจัดวางในลักษณะนี้คือ ผลงาน ของ Daniel Buren ชื่อผลงาน Within And Beyond The Frame, ปี ค.ศ. 1973 ผลงานชิ้น นี้ ศิลปินได้ทำการติดตั้งผลงานที่มี ลักษณะเป็นป้ายแถบลายทางสี ขาว-ดำ ทั้งสองด้าน จำนวน 19 ชิ้น ผลงานถูกติดตั้งโดยการแขวน ทั้งภายใน และภายนอกห้องแกล เลอรี โดยผลงานครึ่งหนึ่งถูกแขวน ไว้ในแกลเลอรีมีสายสลิงเป็นตัว เชื่อมต่อกับผลงานที่เหลืออยู่ด้าน นอกแกลเลอรี ยาวไปจนถึงฝั่งตรง ข้ามถนนเวสต์บรอดเวย์ใน นิวยอร์ก ซึ่งผลงานชิ้นนี้แสดงให้เห็น ถึงความแตกต่างของการติดตั้ง ผลงานผ่านการใช้วัตถุแบบ เดียวกัน เป็นการแสดงให้เห็นถึง บริบททางวัฒนธรรมการดูงาน ศิลปะผ่านพื้นที่ภายในหอศิลป์ และการดูงานศิลปะที่ไม่ได้อยู่ใน พื้นที่หอศิลป์ ดังนั้น ศิลปินจึง ต้องการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งรอบข้าง ในช่วงที่ผู้คนชมงานศิลปะใน สถานที่ และบริบทที่แตกต่างกัน</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
16		<p>- ลักษณะที่ 2.2 จัดวางเฉพาะที่: สัมพันธ์กลมกลืน(Site – Specific Installation: Rapprochements)</p> <p>- ผลงานของ Robert Irwin ผลงาน Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light, 1977</p>	<p>2.2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน(Site – Specific Installation : Rapprochements)</p> <p>เป็นการทำให้ผลงานกลมกลืนกับพื้นที่ ศิลปินจะต้องรู้จักธรรมชาติของผู้ชมเป็นอย่างดี เข้าใจลักษณะของคนที่เข้าชมงาน หรือเข้าถึงนิสัย อหยาศัยของคนที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ โดยคุณสมบัติของงานประเภทนี้มีการเจาะจงพื้นที่อย่างมาก และทั่วไปผลงานจะติดตั้งรวมเข้ากับสถานที่อย่างแนบเนียนจนแทบจะกลืนหายไปกับสถานที่นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือคุณสมบัติที่พึงประสงค์สำหรับศิลปินที่อยากให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกขึ้นในใจ ผู้ชมจะอยู่ร่วมกับผลงานศิลปะที่ถูกศิลปินสร้างในช่วงเวลาหรือสถานการณ์จริง ณ ขณะนั้นแต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในทางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ หรือจินตนาการของศิลปิน ซึ่งหากจะกล่าวในเชิงเปรียบเทียบงานศิลปะจัดวางลักษณะนี้ใกล้เคียงกันกับงานสถาปัตยกรรมซึ่งต้องการ</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
			<p>ความมีส่วนร่วม และประสบการณ์ ที่ทำความเข้าใจในตัวผลงาน ผลงานที่เราเลือกยกตัวอย่างคือ ผลงานของ Robert Irwin ชื่อ Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light, ปี ค.ศ. 1977 ศิลปินได้ทำการออกแบบ และ ติดตั้งผลงานภายในห้องสี่เหลี่ยม ขนาดใหญ่ที่มีพื้นสีดำที่ Whitney Museum of American Art บน ชั้นสี่โดยเฉพาะ ผลงานประกอบไปด้วยผ้าม่านสีขาวกึ่งโปร่งแสง บริเวณชายผ้าม่านมีเส้นแถบสีดำ ม่านดังกล่าวถูกซึงแนวยาวจนสุด ห้องจัดแสดง แถบเส้นสีดำที่ถูกติด อยู่บนผนังห้องทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตภายในห้อง และหน้าต่างที่เป็นแหล่งกำเนิด แสงทางเดียว รูปทรงสี่เหลี่ยมคางหมูขนาดใหญ่ของพีธีธภัณฑ์ แสง ที่สาดลงมานั้นเปลี่ยนไปตามวัน เวลา และสภาพอากาศ เมื่อผู้ชม เข้ามาภายในพื้นที่จัดแสดงจะ สามารถรับรู้ถึงภาพแสงที่เสมือน เป็นภาพลวงตาที่ถูกทับซ้อนกัน ดังนั้น ผลงานชิ้นนี้จึงเป็นการ ติดตั้งรวมเข้ากับสถานที่อย่าง แนบเนียนจนแทบจะกลืนหายไป กับสถานที่ จนอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ ภายในห้องจัดแสดงทั้งหมดคือ ผลงานของศิลปิน</p>

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความบรรยายประกอบภาพ
17		<ul style="list-style-type: none"> - ชุดสื่อการเรียนรู้ : กอง ตัด จัด วาง - พบกับใหม่ตอนที่ 2 Coming Soon - เร็ว ๆ นี้ 	<p>จบกันไปแล้วกับตอนที่ 1 ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้เป็นอย่างไรกันบ้าง เริ่มเกิดความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางมากขึ้นไหม?</p> <p>ทางเราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ทุกท่านจะเกิดความเข้าใจในเรื่องศิลปะจัดวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งในตอนต่อไปเราจะมาอธิบายศิลปะจัดวางรูปแบบ "จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง" พร้อมยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางจากศิลปินไทยกันบ้าง เพื่อน ๆ อย่าลืมติดตาม และฝากกด Like กด Share ด้วยนะ</p>

สื่อการเรียนรู้ชุด “ก่อง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่

ภาพที่ 100 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “ก่อง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 1

ภาพที่ 101 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “ก่อง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 2

ภาพที่ 102 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 3

ภาพที่ 103 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 4

ภาพที่ 104 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 5

ภาพที่ 105 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 6

ภาพที่ 106 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 7

ภาพที่ 107 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 8

ภาพที่ 108 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 9

ภาพที่ 109 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 10

ภาพที่ 110 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 11

ภาพที่ 111 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 12

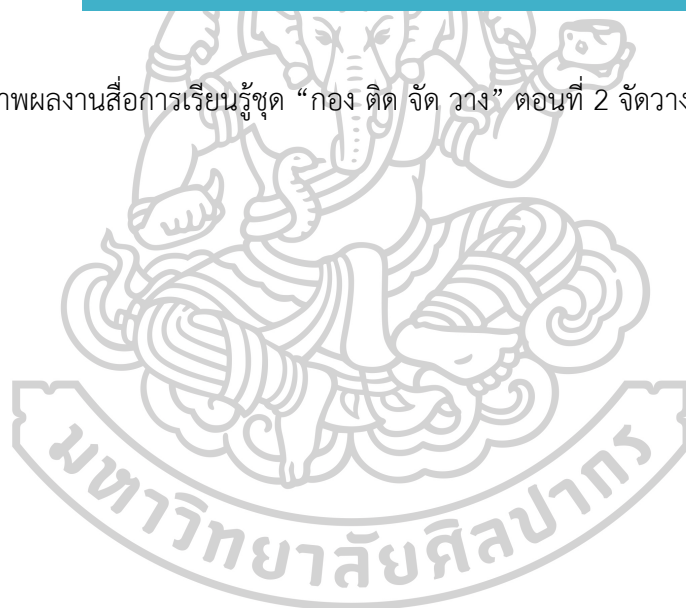
ภาพที่ 112 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 13

ภาพที่ 113 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 14

ภาพที่ 114 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ แผ่นที่ 15

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
1		<ul style="list-style-type: none"> - ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง - ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ 	<p>สื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ จัดทำขึ้นโดยมีความประสงค์ที่จะศึกษาศิลปะจัดวางร่วมสมัยไทย และจำแนกประเภทโดยการสร้างนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่อง ศิลปะจัดวาง รูปแบบอินโฟกราฟิกให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึง และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง ศิลปะจัดวางในไทยมากขึ้น</p>
2		<ul style="list-style-type: none"> - ไทยจัดวางเต็มพื้นที่ อธิบายเรื่อง จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) โดยใช้ผลงานจากศิลปินไทย 	<p>สื่อการเรียนรู้ "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 2 เป็นการอธิบายความหมายของศิลปะจัดวางประเภทจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) โดยสื่อการเรียนรู้ในตอนนี้ จะทำการยกตัวอย่างผลงานจากศิลปินไทยพร้อมกับวิเคราะห์ผลงานที่นำมายกตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางของศิลปินไทยแก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ชุดนี้</p>

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
3		<p>- จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) เป็นการจัดวางโดยการสร้างความหมายให้กับพื้นที่โดยศิลปินจะนำวัตถุ หรือวัสดุเข้าไปสร้างภายในพื้นที่จนเต็ม</p> <p>- วิธีการที่สามารถแสดงออกกับพื้นที่ คือ ภายในพื้นที่ว่างทั่วไป, ภายในห้องจัดแสดงศิลปะ</p>	<p>ศิลปะจัดวางจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) เป็นรูปแบบศิลปะจัดวาง โดยการเน้นสร้างความหมายให้กับพื้นที่ ซึ่งในพื้นที่นั้นอาจเป็นเพียงพื้นที่ห้องเปล่าทั่วไป หรือเป็นห้องจัดแสดงภายในแกลเลอรีก็ได้ โดยศิลปินผู้สร้างงานจะนำวัตถุหรือวัสดุเข้าไปสร้างผลงานภายในพื้นที่</p>
4		<p>- จัดวางจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) แยกออกเป็น 2 ลักษณะ</p> <p>1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)</p> <p>2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations)</p>	<p>ศิลปะจัดวางรูปแบบจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) มีลักษณะการสร้างผลงานเป็น 2 ลักษณะย่อยคือ</p> <p>1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)</p> <p>2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations)</p>

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
5		<p>- 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง: ดิตตาต้นใจ (Filled – Space Installation: Enchantments)</p>	<p>ลักษณะที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ดิตตาต้นใจ(Filled – Space Installation : Enchantments) เป็นการสร้างเสน่ห์ความน่าสนใจ ให้กับพื้นที่ว่าง หรือทำให้พื้นที่ดูน่า พิศวง ดิตตะถึง ศิลปินที่สร้าง ผลงานในลักษณะนี้จะเข้าไปจัดการ พื้นที่ เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของ ห้องหรือพื้นที่เดิมให้มีสภาพ เปลี่ยนแปลงไปตามที่ศิลปิน ต้องการ โดยการปกปิดอำพราง พื้นที่เดิมซึ่งอาจมีการสร้างต่อเติม ขึ้นใหม่จากผลงานของศิลปินที่มี ลักษณะสร้างสภาพแวดล้อมใหม่จาก จินตนาการที่ผ่านกระบวนการทาง ความคิดของศิลปินแล้ว ผลงาน ลักษณะนี้มักมีผลกับผู้ชมในทาง ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลง ผ่าน ประสบการณ์เมื่อเข้าชมผลงาน และเพื่อให้เพื่อนๆ สามารถทำ ความเข้าใจได้ง่ายขึ้น เราขอ ยกตัวอย่างผลงาน “จัดวางเต็ม พื้นที่ว่าง : ดิตตาต้นใจ” ที่ สร้างสรรค์โดยศิลปินไทย จำนวน 2 ผลงาน ตามไปดูเลยจ้า</p>

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดิด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
6		<p>- ผลงานศิลปะจัดวางของไทยชิ้นที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ดินตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)</p> <p>- ผลงาน ปริเปลือก เปลือก, 2546, ศิลปิน พิชิต ปุทธเจริญ</p>	<p>ผลงานแรกสร้างสรรค์โดย พิชิต ปุทธเจริญ ปี 2546 ชื่อผลงาน ปริเปลือก เปลือก ดิดตั้งผลงานภายในห้องจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ศิลปินต้องการสื่อสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงแนวคิดเชิงพุทธปรัชญาเปรียบเทียบกับการตั้งคำถามกับตนเอง และคนรอบข้างเพื่อนำไปสู่การสำรวจว่าแท้จริงแล้วสิ่งที่เห็นว่างาม ดี และจำเป็นนั้น เป็นตัวตนเพียงเฉพาะด้านนอก แต่ด้านในสิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นสิ่งที่ห่อหุ้มความหมายของแต่ละคนให้ได้พบหรือเห็นความสำคัญ คือเห็นภาพแห่งสามัญลักษณะว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร บนผลงานประกอบไปด้วยสัญลักษณ์มากมาย เช่น คราบงู ไม้ตะพด หัวโขน ลำไผ่ธรรมชาติ และลำไผ่ย้อมสีแดง ซึ่งผลงานถูกติดตั้งอยู่ในห้องมืด และมีการฉายไฟเพื่อให้เกิดเงาสะท้อนทั่วทั้งห้อง เมื่อผู้เข้าชมผลงานเดินเข้ามาภายในพื้นที่จัดแสดงจะรู้สึกถึงบรรยากาศโดยรอบ ผลงานดูอึมครึมน่ากลัวชวนขนลุก</p>

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
7		<ul style="list-style-type: none"> - ทำไมงานของ พืดยศ พุทธเจริณีย์ขึ้นไปถึงเป็น...จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ - นำงานเข้าไปติดตั้งจนเต็มพื้นที่ - สร้างเสน่ห์ ความน่าสนใจให้กับพื้นที่ว่าง - มีผลให้ผู้เข้าชมตื่นตาตื่นใจ - เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของพื้นที่เดิม 	<p>เมื่อลองวิเคราะห์ผลงานของ พืดยศ พุทธเจริณีย์ ชุดนี้ เรามีความเห็นว่างานนี้เป็นการจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ เพราะผลงานมีขนาดใหญ่จนเต็มพื้นที่ภายในห้องจัดแสดง นอกจากนี้ศิลปินยังสร้างความน่าสนใจให้ผลงานโดยการทำให้ภายในพื้นที่จัดแสดงมืด และใช้แสงไฟสอดส่องที่ผลงานจนเกิดเงาสะท้อนรอบห้องจัดแสดง ซึ่งมีผลทำให้ผู้ชมเกิดความตกตะลึงเมื่อแรกเห็นผลงาน และยังมีผลกับบรรยากาศโดยรวมผลงานที่ทำให้เกิดความรู้สึกขนลุก น่ากลัว</p>
8		<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานศิลปะจัดวางของไทย ชั้นที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) - ผลงาน BRIDE, 2557, ศิลปิน ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล 	<p>ตัวอย่างผลงานแรกผ่านไป เพื่อน ๆ อาจจะยังไม่ค่อยเข้าใจศิลปะจัดวาง “เต็มพื้นที่ว่าง” เราจึงขอยกตัวอย่างผลงานอีกหนึ่งตัวอย่างเพื่อให้เพื่อน ๆ เข้าใจได้ง่ายมากขึ้น ผลงานชุดนี้สร้างสรรค์โดยศิลปิน ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล ในปี 2557 เป็นผลงานจากนิทรรศการการเดี่ยวครั้งแรกของศิลปิน ชื่อผลงาน BRIDE ติดตั้งผลงานภายในห้องจัดแสดงของหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เธอได้นำเอา</p>

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดัด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			<p>ศิลปะจากดอกไม้กระดาษสีชาวยาวที่ เธอทำขึ้นมากมายหลากหลาย มา ติดตั้งจนเต็มพื้นที่ห้องจัดแสดง แต่ ท่ามกลางความสวยงามของเหล่า มวลดอกไม้ และบรรยากาศที่ดู อ่อนหวาน แต่ผู้ที่ชมผลงานกลับ สัมผัสได้ถึงความเปลี่ยวเหงาไร้ ชีวิตชีวา เพราะเธอต้องการสะท้อน ให้เห็นถึงความรู้สึกส่วนตัวที่เธอได้ จัด และตกแต่งดอกไม้แต่งงาน ให้กับงานแต่งงานของผู้อื่นอยู่เสมอ แต่เธอกลับไม่เคยมีโอกาสได้จัด และตกแต่งงานแต่งงานสำหรับงาน ของตัวเองเลย</p>

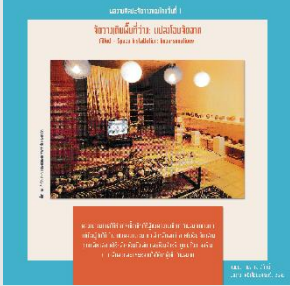
ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
9		<ul style="list-style-type: none"> - ทำไม้มากของ ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุลชัยนี้ถึงเป็น...จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ - นำงานเข้าไปติดตั้งจนเต็มพื้นที่ - สร้างเสน่ห์ ความน่าสนใจให้กับพื้นที่ว่าง - มีผลให้ผู้เข้าชมตื่นตาตื่นใจ - เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของพื้นที่เดิม 	<p>เมื่อเราได้วิเคราะห์ผลงานของ ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล ชุจน์ เรามิ่ความคิดเห็นว่า ผลงานนี้เป็นการจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ เพราะผลงานมีขนาดใหญ่จนเต็มพื้นที่ภายในห้องจัดแสดง นอกจากนี้ศิลปินยังสร้างความน่าสนใจให้ผลงานโดยการติดตั้งมวลดอกไม้จากกระดาษที่มีขนาดแตกต่างกันจนเต็มพื้นที่จัดแสดง โดยมีจุดเด่นคือ การติดตั้งดอกไม้กระดาษจนเกิดเป็นรูปทรงเจ้าสาวยืนอยู่กลางห้องจัดแสดงโดยไร้เจ้าบ่าว ซึ่งด้วยจำนวนของดอกไม้กระดาษมากมายนี้ อาจมีผลทำให้ผู้เข้าชมผลงานเกิดความตกตะลึงกับบรรยากาศโดยรวมของผลงาน เมื่อผู้ชมเดินเข้าไปในพื้นที่ของผลงาน</p>

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
10		- 2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงใจจัดฉาก(Filled – Space Installation: Impersonations)	ลักษณะที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงใจจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) เป็นการปรับแต่งแปลงกายให้กับ พื้นที่ หรือการลวงหลอกผู้ชม โดย สร้างสรรค์ให้เป็นพื้นที่แห่ง จินตนาการ ทั้งทำให้เกิดเสน่ห์ ความน่าสนใจ หรืออาจเป็นพื้นที่ แห่งความฝันร้าย เล่นบทบาท ปลอมที่ไม่ใช่ความจริง เพื่อให้ผู้เข้า ชมคล้อยตามในสิ่งที่ศิลปินกำหนด ขึ้นหรือเป็นการโน้มน้าวใจให้รู้สึก ตาม เช่น สร้างความประหลาดใจ หรือทำให้รู้สึกกลัวแก่ผู้ชม การจัด วางลักษณะ Impersonations อาจมีลักษณะเป็น Site – Specific หรือไม่ก็ได้ โดยศิลปินต้องมี ความสามารถที่จะใช้ผลงานร่วมกับ สภาพแวดล้อมโน้มน้าวใจ หรือ สะกดผู้ชมให้ได้ กล่าวคือ การสร้าง งานลักษณะนี้ ศิลปินคือผู้ที่อยู่ใน โลกแห่งความฝัน แม้แต่ความเป็น ตัวตนของศิลปินก็เปลี่ยนไปในการ ติดตั้งงาน และอาจดึงผู้ชมจากโลก ความจริงให้มีความรู้สึกร่วมกับเขา ในโลกความฝัน แต่สิ่งที่ศิลปินฝัน จะไม่ไกลความเป็นจริงมากนัก

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดิด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			อธิบายแบบนี้เพื่อน ๆ อาจจะงงได้ ถ้างั้นหลังจากนี้เราจะยกตัวอย่าง ผลงาน “จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก” ที่สร้างสรรค์โดย ศิลปินไทย จำนวน 2 ผลงาน เพื่อให้เพื่อนๆ ทำความเข้าใจได้ง่าย ขึ้นนะ
11		<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานศิลปะจัดวางของ ไทย ชั้นที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled - Space Impersonations) - ผลงาน หนีเสือปะจระเข้, 2543, ศิลปิน กมล เผ่าสวัสดิ์ 	<p>ผลงานแรกที่น่ามายกตัวอย่างถูกสร้างสรรค์โดย กมล เผ่าสวัสดิ์ ในปี 2543 ผลงานหนีเสือปะจระเข้ ติดตั้งและจัดแสดง ณ แกลเลอรี โปรเจกต์ 304 โดยศิลปินได้ทำการเชิญให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมภายในห้องจัดแสดงซึ่งถูกเปลี่ยนแปลงให้กลายเป็นห้องนั่งเล่น และห้องสำหรับตรวจดวงชะตา(ห้องดูดวงนั่นเอง) ผลงานชุดนี้ของกมล ต้องการประชดประชันเกี่ยวกับคนไทยส่วนมาก ที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์กลิ่นไม่เข้าคายนอก แต่ต้องตัดสินใจ ทำให้คนไทยบางส่วนหันหน้าไปพึ่งหมอดู และนักพยากรณ์รวมทั้งสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความมั่นใจทางจิตใจ แต่หลายครั้งที่การตรวจดวงชะตามีผลออกมาในทางร้าย ทำให้พวกเขา</p>

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			<p>ต้องหมั่นทำบุญให้มากขึ้นเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ให้สิ่งเลวร้ายผ่านพ้นไป หมอดูจึงมีหน้าที่คล้ายเสมียนผู้คอยเตือนว่าบัญญัติของคนเหล่านั้นกำลังจะหมด ดังนั้นงานของหมอดูจึงเป็นการแจกจ่ายความเมตตาให้แก่คนทั่วไป เพราะเขาสามารถช่วยเหลือคนที่กำลังจนตรอกให้รู้สึกดีขึ้นได้ แต่หากโชคไม่ดีอาจเจอ หมอดู ที่เป็น หมอเดาซึ่งมักจะหลอกลวงหรือต้องการแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าผ่านการดูดวงจากลูกค้าที่ตกเป็นเหยื่อของคำหวาน และคำเียนยอ</p>
12		<p>- ทำไมงานของ กมล เฟ่าสวัสดิ์ ขึ้นนี้ถึงเป็น...จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations)</p>	<p>เมื่อเราลองวิเคราะห์ผลงานของ กมล เฟ่าสวัสดิ์ ชุดนี้ เรามีความคิดเห็นว่าเป็นการจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) เพราะผลงานถูกติดตั้งจนเต็มพื้นที่ภายในห้องจัดแสดง ซึ่งการติดตั้งดังกล่าว เป็นการติดตั้งแบบเปลี่ยนแปลงพื้นที่ภายในห้องจัดแสดงศิลปะให้กลายเป็นอีกพื้นที่หนึ่ง หรือก็คือห้องนั่งเล่น ที่มีห้อง</p>

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			<p>ดูดวงที่มีหมอดูนั่งอยู่ (มีหมอดูมานั่งดูดวงจริง ๆ นะ) โดยการเปลี่ยนแปลงพื้นที่นี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ไกลจากความเป็นจริงมากนัก ทั้งนี้ อาจมีผลกับผู้ชมเนื่องจากผู้ชมที่เข้ามาชมงานศิลปะนั้น มักคาดหวังว่าจะได้ชมงานศิลปะ แต่เมื่อเข้ามาในห้องจัดแสดงกลับพบว่าบรรยากาศของพื้นที่ถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นอีกพื้นที่หนึ่งจึงอาจทำให้ผู้ชมเกิดความสับสน หรือประหลาดใจได้</p>
13		<p>- ผลงานศิลปะจัดวางของไทย ชั้นที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แผลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Impersonations)</p> <p>- ผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2, ปี พ.ศ. 2556, ศิลปิน สุธิ คุณาวิชยานนท์</p>	<p>อีกหนึ่งผลงานที่เราเลือกมา ยกตัวอย่างถูกสร้างสรรค์โดย สุธิ คุณาวิชยานนท์ ในปี 2556 ผลงานห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 ติดตั้งจัดแสดง ณ ARTER Space For Art เมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี ผลงานนี้ประกอบไปด้วยโต๊ะไม้ และเก้าอี้สำหรับนักเรียน จำนวน 23 ชุด ซึ่งบนผิวหน้าโต๊ะได้รับการแกะสลักให้เป็นภาพ และประโยคต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การเมือง และประชาธิปไตยในประเทศไทย ซึ่งผลงานมีการติดตั้งชุดโต๊ะ เก้าอี้ และกระดานดำ ให้ดูคล้ายกับอยู่</p>

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			ภายในห้องเรียน โดยผู้ชมจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในผลงานด้วยการใช้กระดาษวางทาบบนหน้าโต๊ะ จากนั้น จึงใช้ดินสอฝนระบายลงบนกระดาษ จะทำให้ได้ภาพพิมพ์ด้วยวิธีการอย่างง่าย และผู้ชมที่ลงมือทำจะได้ภาพพิมพ์ที่บันทึกประวัติศาสตร์นั้นเป็นที่ระลึกกลับไป
14		- ทำผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ขึ้นถึงเป็น... จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations)	เมื่อเราได้วิเคราะห์ผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ชุดนี้เรามีความคิดเห็นว่าเป็นการจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก(Filled – Space Installation : Impersonations) เพราะผลงานถูกติดตั้งจนเต็มพื้นที่ภายในห้องจัดแสดง แต่หากพิจารณาการติดตั้งแล้ว ผลงานจะเป็นการติดตั้งที่เปลี่ยนแปลงพื้นที่ภายในห้องจัดแสดงศิลปะให้กลายเป็นอีกพื้นที่หนึ่ง คือ ห้องเรียน โดยการเปลี่ยนแปลงพื้นที่นี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ไกลจากความเป็นจริงมากนัก (ก็คือ เปลี่ยนจากเดินเข้าไปในหอศิลป์เพื่อดูงานศิลปะ แต่เป็นเดินเข้าไปในห้องเรียนแทน) ทั้งนี้ อาจมีผลกับผู้ชมเนื่องจากผู้ชมที่เข้ามาชมงาน

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			ศิลปะนั้น มักคาดหวังว่าจะได้ชมงานศิลปะ แต่เมื่อเข้ามาในห้องจัดแสดงกลับพบว่าบรรยากาศของพื้นที่ถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นอีกพื้นที่หนึ่งจึงอาจทำให้ผู้ชมเกิดความสับสนหรือประหลาดใจได้
15		- ชุดสื่อการเรียนรู้ : กอง ตัด จัด วาง - พบกันใหม่ ตอนที่ 3 Coming Soon - เร็ว ๆ นี้	ตอนที่ 2 จบแล้วจ้า ขอขอบคุณผู้ที่ติดตามชุดสื่อการเรียนรู้ "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ทางเราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ทุกท่านจะเกิดความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งในตอนต่อไปเราจะมาอธิบายศิลปะจัดวางรูปแบบ "เลือกที่มาจัดวาง" กันบ้าง และที่สำคัญเราจะยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางจากศิลปินไทยด้วย อย่าลืมติดตาม และฝากกด Like กด Share ด้วยนะ

สื่อการเรียนรู้ชุดกอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง

ภาพที่ 115 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 1

ภาพที่ 116 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 2

ภาพที่ 117 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 3

ภาพที่ 118 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 4

ภาพที่ 119 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกลงมาจัดวาง แผ่นที่ 5

ภาพที่ 120 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกลงมาจัดวาง แผ่นที่ 6

ภาพที่ 121 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 7

ภาพที่ 122 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 8

ภาพที่ 123 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 9

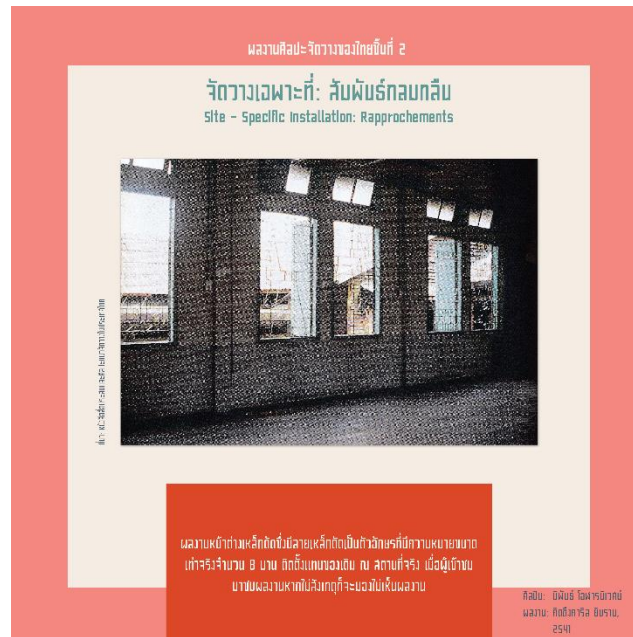
ภาพที่ 124 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 10

ภาพที่ 125 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 11

ภาพที่ 126 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 12

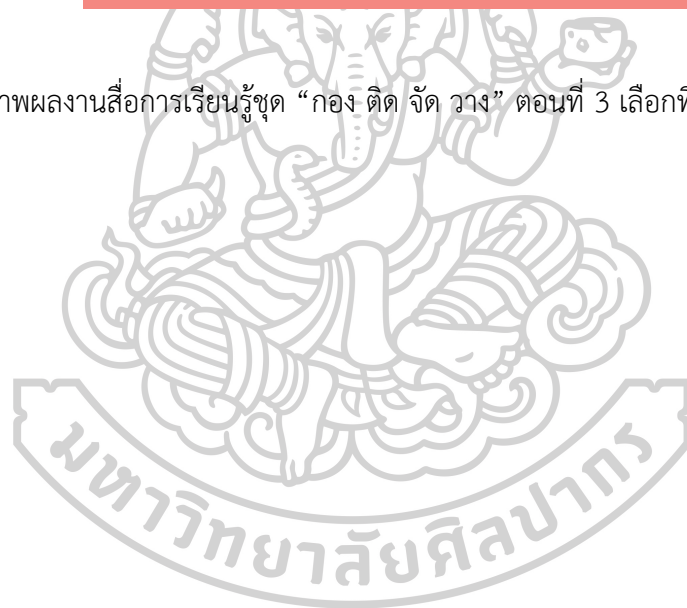
ภาพที่ 127 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 13

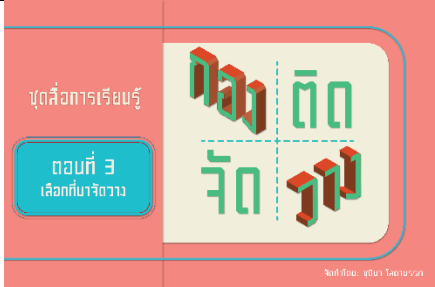

ภาพที่ 128 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 14

ภาพที่ 129 ภาพผลงานสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ติด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง แผ่นที่ 15

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
1		<ul style="list-style-type: none"> - ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง - ตอนที่ 2 เลือกที่มาจัดวาง 	<p>สื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางชุด "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวางจัดทำขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะศึกษาศิลปะจัดวางร่วมสมัยในไทย และจำแนกประเภทศิลปะจัดวาง โดยการสร้างนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง รูปแบบอินโฟกราฟิกให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึง และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศิลปะจัดวางมากยิ่งขึ้น</p>
2		<ul style="list-style-type: none"> - เลือกที่มาจัดวาง - อธิบายเรื่อง จัดวาง เฉพาะที่ (Site - Specific Installation) โดยใช้ผลงานจากศิลปินไทย 	<p>สื่อการเรียนรู้ "กอง ตัด จัดวาง" ตอนที่ 3 เป็นการอธิบายความหมายของศิลปะจัดวางประเภท จัดวางเฉพาะที่ (Site - Specific Installation) โดยสื่อการเรียนรู้ในตอนนี้ จะทำการยกตัวอย่างผลงานจากศิลปินไทย พร้อมกับวิเคราะห์ผลงานที่นำมายกตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางของศิลปินไทยแก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ชุดนี้</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
3		<p>- จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) เป็นการจัดวางที่ผลงานจะต้องมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ที่กำหนด หากเคลื่อนย้ายจะไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับพื้นที่</p> <p>- วิธีการที่สามารถแสดงออกกับพื้นที่ คือ ภายในพื้นที่ว่างที่กำหนด ภายในห้องจัดแสดงศิลปะที่กำหนด, พื้นที่กลางแจ้งทีู่กกำหนด</p>	<p>ศิลปะจัดวางประเภทจัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) เป็นศิลปะจัดวางที่มีความเฉพาะเจาะจงเรื่องพื้นที่ โดยงานศิลปะที่นำมาติดตั้งในพื้นที่จะถูกออกแบบมาเพื่อพื้นที่ที่กำหนดไว้เท่านั้น เช่น พื้นที่ว่างที่กำหนดแล้ว ภายในห้องจัดแสดงที่กำหนดแล้ว หรือพื้นที่กลางแจ้งที่กำหนดแล้ว เพราะตัวผลงานจะต้องมีความสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดกับพื้นที่ หากเคลื่อนย้ายไปจัดวางที่อื่นก็จะไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับพื้นที่ ซึ่งการสร้างงานลักษณะนี้มีรูปแบบ และวิธีคิดในการจัดการกับพื้นที่โดยต้องศึกษาจากพื้นที่ที่เข้าไปติดตั้งว่าอะไรคือปัญหาของพื้นที่หรือโจทย์ของพื้นที่นั้นเป็นอย่างไร</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
4		- จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) แยกออกเป็น 2 ลักษณะ 1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) 2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธจักรกลกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)	ศิลปะจัดวางรูปแบบจัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) สามารถสร้างงานได้ 2 ลักษณะย่อย คือ 1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง(Site – Specific Installation : Interventions) 2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธจักรกลกลืน(Site – Specific Installation : Rapprochements)
5		- 1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)	ลักษณะที่ 1 คือ จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) เป็นการสร้างศิลปะจัดวางเพื่อวิพากษ์วิจารณ์พื้นที่ด้วยการเข้าไปบุกรุกแทรกแซงพื้นที่เพื่อเป็นการแสดงเนื้อหาที่แปลกแยก โดยศิลปินจะเริ่มทำการติดตั้งผลงานโดยต้องคำนึงถึงการติดตั้งในพื้นที่ที่มีเนื้อหาเรื่องราว บริบท หรือพื้นที่ที่มีความสำคัญ แต่มักเป็นตำแหน่งที่ถูก

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			วิพากษ์วิจารณ์ ผลงานมักจะ นำเสนอตามความเป็นจริงหรือ นำเสนอสภาพแวดล้อมนั้น ๆ นอกจากนี้ ผู้ชมที่มีส่วนร่วมใน การรับชมอาจได้รับผลกระทบ ต่อพฤติกรรม หรือการ เคลื่อนไหวไปตาม สภาพแวดล้อมนั้น ๆ ด้วย เอ ... ถ้าอธิบายแบบนี้อาจจะทำ ความเข้าใจได้ยาก ถ้าฉันเราจะ ขอยกตัวอย่างผลงาน “จัดวาง เฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง” ที่ สร้างสรรค์โดยศิลปินไทย จำนวน 2 ผลงาน เพื่อให้เพื่อน ๆ เห็นภาพชัดเจนขึ้น
6		- ผลงานศิลปะจัดวาง ของไทยชิ้นที่ 1 จัดวาง เฉพาะที่ : บุกรุก แทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) - ผลงาน ห้องเรียน ประวัติศาสตร์ (History Class), พ.ศ. 2543, ศิลปิน สุธี คุณาวิชา นนท์	มาที่ผลงานแรก ผลงานชุดนี้ ถูกสร้างสรรค์โดย สุธี คุณาวิชา ชยานนท์ ปี 2543 ผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ (History Class) จัดแสดงที่ ถนนราชดำเนิน ผลงานชุดนี้ ประกอบไปด้วยโต๊ะนักเรียน จำนวน 14 ชุด ซึ่งบนหน้าโต๊ะ ถูกแกะสลักให้เป็นภาพ และ คำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ประวัติศาสตร์การเมือง และ ประชาธิปไตยในประเทศไทย

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			ซึ่งผลงานชุดนี้มีแนวคิดมาจากการเรียกร้องในเหตุการณ์ต่างๆ ทางการเมือง ผลงานถูกนำเสนอ และติดตั้งโดยให้ผู้ชมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในผลงานด้วยการใช้กระดาษวางทาบบนหน้าโต๊ะ จากนั้นใช้ดินสอฝนระบายลงบนกระดาษ จะทำให้ได้ภาพพิมพ์ด้วยวิธีการอย่างง่าย ผู้ชมที่ลงมือทำจะได้ภาพพิมพ์ที่บ้านที่ประวัติศาสตร์เป็นที่ระลึกกลับไป
7		- ทำไมงานของ สุธี คุณวชิชาญคณิศย์ ชื่นนี้ ถึงเป็น ... จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Filled – Space Installation : Interventions)	เมื่อลองวิเคราะห์ดูเรามีความคิดเห็นว่า ผลงานชุดนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) เพราะพื้นที่ที่ศิลปินนำผลงานเข้าไปติดตั้งคือถนนราชดำเนิน บริเวณหน้าอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์มากมาย เกี่ยวกับการเมืองไทยอย่างยาวนาน อีกทั้งผลงานของศิลปินยังจงใจนำเสนอ

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			เรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกัน กับประวัติศาสตร์เหตุการณ์ สำคัญทางการเมือง เป็นที่ ชัดเจนเลยว่าศิลปินต้องการ วิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทย ผ่านผลงานศิลปะจัดวาง ร่วมกับสถานที่จริง
8		<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานศิลปะจัดวาง ของไทยขึ้นที่ 2 จัดวาง เฉพาะที่ : บุกรุก แทรกแซง (Site – Specific Installation ; Interventions) - ผลงาน บทเพลงแห่ง ความตายของ นิทรรศการศิลปะ, ปี พ.ศ. 2528, ศิลปิน กมล เผ่าสวัสดิ์ 	<p>เพื่อเพื่อน ๆ อาจจะยังไม่ เข้าใจ จันเราขอยกตัวอย่าง งานของศิลปินไทยอีกหนึ่งชิ้น คือ ผลงานบทเพลงแห่งความ ตายของนิทรรศการศิลปะ จัด แสดงในปี พ.ศ. 2528 ถือเป็น ผลงานที่มีความสำคัญในการ กล่าวถึงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ ยุคของศิลปะร่วมสมัย ด้วย การสร้างผลงานที่ปฏิเสธ คุณค่าของความงามทางศิลปะ ตามแบบขนบแสดงความ ต่อต้านแนวคิดของศิลปะ สมัยใหม่ไปพร้อม ๆ กันกับ การตั้งคำถามถึงความเป็น สถาบันศิลปะของหอศิลป์พีระ ศรี ซึ่งในผลงานชิ้นนี้ ศิลปิน สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจัดวาง จากวัสดุเหลือใช้ที่มาจากซาก ของอาคารเก่าผสมกับการ แสดงสด ด้วยการอ่าน</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			<p>ประกาศจุดสิ้นสุดของศิลปะสมัยใหม่ ในขณะเดียวกันก็เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่ยุคศิลปะหลังสมัยใหม่ด้วย ผลงานประกอบไปด้วยวิดีโอ บันทึกข้อมูลผลงานศิลปะขณะทำการจัดวาง ภาพถ่าย โครงสร้างของวัสดุเหลือใช้ ภาพจำลองของ มาริลิน มอนโร ผนังที่เต็มไปด้วยหน้ากระดาษหนังสือว่าด้วยศิลปะหลังสมัยใหม่และความเคลื่อนไหวทางศิลปะในช่วงเวลานั้น ผลงานของกมล ชื่นนี้จึงแสดงถึงการผสมของสิ่งต่าง ๆ ที่อาจดูไร้ระเบียบแบบแผน แต่ประกอบไปด้วยรายละเอียด และความหมายเฉพาะของวัสดุสิ่งของต่าง ๆ ที่นำมาจัดวางด้วยกัน</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
9		<p>- ทำในงานของ กมล เผ่า สวัสดีขึ้นนี้ถึงเป็น... จัด วางเฉพาะที่ : บุกรุก แทรกแซง (Filled – Space Installation : Interventions)</p>	<p>เมื่อลองวิเคราะห์ผลงานดูเรามี ความคิดเห็นว่า ผลงานชิ้นนี้ จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะ จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุก แทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) เพราะศิลปิน มีความต้องการจะ วิพากษ์วิจารณ์สถาบันศิลปะ ของหอศิลป์พระศรี อีกทั้งยัง ทำการอ่านประกาศจุดสุด สิ้นสุดของศิลปะยุคใหม่ และ ประกาศเริ่มเข้าสู่ศิลปะยุคหลัง สมัยใหม่ในเวลาเดียวกัน ถึงแม้ว่าการกล่าวคำประกาศ ดังกล่าวของกมลอาจดูเป็น ศิลปะสื่อการแสดงสด (Performance Art) แต่หาก พิจารณาเนื้อหาเรื่องของการ ใช้วัสดุ หรือวัตถุอื่นเข้ามาจัด การร่วมกับพื้นที่ภายในห้องจัด แสดงแล้ว ในผลงานของกมล ล้วนมีความหมายทาง สัญลักษณ์ในเชิง วิพากษ์วิจารณ์ทั้งสิ้น เช่น</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			ภาพของ มาริลิน มอนโร แทนงานศิลปะในยุคสมัยใหม่ ผนังที่เต็มไปด้วยหน้ากระดาษหนังสือวาดด้วยศิลปะหลังสมัยใหม่ และความเคลื่อนไหวทางศิลปะในช่วงเวลานั้นแทนความเป็นไปทางกระแสศิลปะ ณ ช่วงเวลานั้น
10		- 2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน(Site – Specific Installation : Rapprochements)	<p>ลักษณะที่ 2 คือ จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เป็นการทำให้กลมกลืนกับพื้นที่ โดยศิลปินจะต้องหยั่งรู้หรือรู้จักธรรมชาติของผู้ชมเป็นอย่างดี เข้าใจลักษณะของคนที่จะเข้าชมงาน การสร้างงานลักษณะนี้จะเป็นเหมือนการสะกดผู้เข้าชมให้คล้อยตามไปกับผลงานของศิลปิน คุณสมบัติของงานประเภทนี้มีการเจาะจงพื้นที่อย่างมาก และทั่วไปผลงานจะติดตั้งรวมเข้ากับสถานที่อย่างแนบเนียนจนแทบจะกลืนหายไปกับสถานที่นั้น การสร้างงานศิลปะจัดวางลักษณะนี้ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			<p>คุณสมบัติที่พึงประสงค์สำหรับศิลปินที่อยากให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกขึ้นในใจ ผู้ชมจะอยู่ร่วมกับผลงานศิลปะที่ถูกศิลปินสร้างในช่วงเวลาหรือสถานการณ์จริง ณ ขณะนั้น แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในทางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์หรือจินตนาการของศิลปิน ซึ่งหากจะกล่าวในเชิงเปรียบเทียบงานศิลปะจัดวาง ลักษณะนี้ใกล้เคียงกันกับงานสถาปัตยกรรมซึ่งต้องการความมีส่วนร่วม และประสบการณ์ที่ทำความเข้าใจในตัวผลงาน เอาล่ะ! หลังจากนี้เราจะขอยกตัวอย่างผลงาน “จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน” ที่สร้างสรรค์โดยศิลปินไทย จำนวน 2 ผลงาน เพื่อให้เพื่อนๆ เห็นภาพและทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
11		<p>- ผลงานศิลปะจัดวาง ของไทยขึ้นที่ 1 จัดวาง เฉพาะที่ : สัมพันธ์ กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) - ผลงาน บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games), พ.ศ. 2541, ศิลปิน สุโรจ นา เศรษฐบุตร</p>	<p>ผลงานแรก ผลงานบางกอก เกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games) ปี พ.ศ. 2541 ติดตั้ง ในพื้นที่กลางแจ้งบริเวณแพรง ภูธร ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ ซึ่งมหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 หรือบางกอกเกม ถือเป็นเกียรติแก่ กรุงเทพมหานครในฐานะ เจ้าภาพ นอกจากนั้นยังเป็น ช่วงเวลาแห่งความตื่นเต้น คึกคัก เบิกบานใจ เป็น ช่วงเวลาของการเฉลิมฉลอง มี พิธีการต่าง ๆ อันตระการตา ผลงานของสุโรจนาชุดนี้ จึงถือ เป็นตัวแทนของกิจกรรม และ เป็นหนึ่งในหัวใจน้บ้นดวงที่ ร่วมแสดงความรู้สึกปีติยินดีใน มหกรรมครั้งยิ่งใหญ่ โดย ลักษณะการติดตั้งผลงานของ เธอเป็นเช่นเดียวกับการ ประดับธงในช่วงเทศกาลรื่น เริงต่าง ๆ แต่วัสดุที่ใช้เป็นธง นั้นคือ แผ่นดินเผา (Terra - Cotta) ซึ่งบนธงดินเผาของ เธอ แต่ละชิ้นนั้นเป็นภาพของ</p>

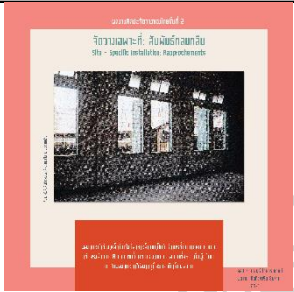
ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			ธงชาติหรือสัญลักษณ์ของแต่ละประเทศที่เข้าร่วมการแข่งขันมหกรรมกีฬาคีฬาครั้งนี้ รวมไปถึงสัญลักษณ์ในกีฬา เอเชียนเกมส์ก็ถูกร้อยเรียง และติดตั้งด้วยวิธีการชวนโยง ระหว่างอาคารสองฟากถนน บำรุงเมือง จากความ เคลื่อนไหวที่กวัดแกว่งตาม แรงลมของแผ่นดินเผาทำให้ พื้นที่แห่งนี้เต็มไปด้วยชีวิตชีวา และถือเป็นอนุสรณ์แห่ง ความสำเร็จของการเป็น เจ้าภาพมหกรรมกีฬาคีฬาครั้งนี้
12		- ทำไมงานของ สุโรจนา เศรษฐบุตรขึ้นถึงเป็น... จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)	เมื่อวิเคราะห์ผลงานแล้ว เรามีความคิดเห็นว่าผลงานชิ้นนี้จัด อยู่ในศิลปะจัดวาง ลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เพราะ ศิลปินทำการเข้าไปติดตั้ง แทรกแซงผลงานกับพื้นที่ บริเวณแพรงสรรพศาสตร์ ในช่วงที่มีมหกรรมกีฬา เอเชียนเกมส์ของ

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
			<p>กรุงเทพมหานคร ซึ่งหากมอง อย่างผิวเผินผู้ชมอาจคิดว่าเป็น เพียงธรรมาประดัดในช่วง เทศกาลเท่านั้น แต่แท้จริงแล้ว ธงดงกล่าวทำขึ้นจากเซรามิกที่ ถูกติดตั้งให้อยู่ในลักษณะที่ เป็นธงของการเฉลิมฉลอง ในช่วงเทศกาล นอกจากนี้ บน พื้นผิวของเซรามิกที่มีลักษณะ เป็นธงนั้น ยังมีกรเขียนรูป สัญลักษณ์ธงชาติต่าง ๆ และ สัญลักษณ์ของกีฬาเอเชียน เกมส์อีกด้วย ซึ่งหากผู้ชมเห็น ผลงานในระยะไกลอาจไม่ ทราบว่าเป็นผลงานศิลปะ แต่ อาจเข้าใจว่าเป็นธงประดับ ในช่วงเทศกาลกีฬาเท่านั้น</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
13		<p>- ผลงานศิลปะจัดวาง ของไทยชิ้นที่ 2 จัดวาง เฉพาะที่ : สัมพันธ์ กลมกลืน(Site – Specific Installation : Rapprochements) - ผลงานคิดถึงคาริล ยิบ ราน (Window of Rethinking: Homage to Karhil Gibran), ปี พ.ศ. 2541, ศิลปิน นิพนธ์ โอฬารนิเวศน์</p>	<p>มาถึงผลงานที่ 2 ผลงาน สุดท้ายที่เราเลือกมา ยกตัวอย่าง คือ ผลงานชุด คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking: Homage to Karhil Gibran) ของ นิพนธ์ โอฬารนิเวศ เป็นผลงานที่เข้า ร่วมในโครงการที่จัดขึ้นที่โรง พิมพ์เก่าบางลำพู ในปี พ.ศ. 2541 ศิลปินได้นำเอาเหล็กตัด ของเก่าจากหน้าต่างโรงพิมพ์ จำนวน 8 บานออก และได้ สร้างรวมถึงติดตั้งเหล็กตัดขึ้น ใหม่ โดยนำบทกวีของ คายิล ยิบรานมาดัดเป็นตัวอักษรกึ่ง ลวดลายบนเหล็กตัด ในส่วน ของรายละเอียดหน้าต่าง เหล็กตัดดังกล่าว แสดงเป็น ข้อความ และคำที่มี ความหมายเกี่ยวกับชีวิตของ มนุษย์ซึ่งค่าเหล่านี้ได้แก่ ความ รัก การแต่งงาน ความตาย เป็นต้น</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
14		<p>- ทำไมงานของ นิพนธ์ โยพารนิเวศน์ ขึ้นนี้ถึง เป็น... จัดวางเฉพาะที่: สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)</p>	<p>เมื่อลองวิเคราะห์ผลงาน เรามีความคิดเห็นว่าผลงานนี้จัดอยู่ในศิลปะจัดวางลักษณะจัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เพราะศิลปินได้สร้างสรรค์ผลงานของเขาแทนหน้าต่างเหล็กตัดของเดิม โดยใช้ขนาดผลงานเท่าจริงจากบานหน้าต่างเหล็กตัด จำนวน 8 บาน แล้วนำไปติดตั้งแทนของเดิม ณ สถานที่จริง ซึ่งลวดลายของเหล็กตัดดังกล่าวถูกตัดให้เป็นตัวอักษรที่มีความหมาย เมื่อผู้ชมเดินเข้าไปชมผลงาน โดยธรรมชาติของคนทั่วไป เมื่อเข้าไปชมงานศิลปะก็มักจะกวาดสายตาไปรอบห้องจัดแสดงเพื่อมองหาผลงาน ซึ่งหากผู้ชมไม่สังเกตก็อาจจะไม่สามารถมองเห็นผลงานเหล็กตัดที่ศิลปินติดตั้งไว้ภายในห้องจัดแสดง</p>

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อความในสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และ
ข้อความเสริมบนสื่อออนไลน์ (Facebook) (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่น	ภาพ	ข้อความในภาพ	ข้อความลงสื่อออนไลน์
15		- ชุดสื่อการเรียนรู้ : กอง ตัด จัด วาง ขอขอบคุณที่ ติดตาม (The End)	จบแล้วจ้า กับตอนที่ 3 เลือก ที่มาจัดวาง ตอนสุดท้ายของ สื่อการเรียนรู้ "กอง ตัด จัด วาง" เป็นอย่างไรกันบ้าง? สื่อการ เรียนรู้ของเราช่วยให้ผู้ใช้สื่อมี ความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวาง มากขึ้นบ้างไหม? สุดท้ายนี้ เราต้องขอขอบคุณผู้ ที่ติดตาม สื่อการเรียนรู้ชุด "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง และทางเรา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้ใช้สื่อการ เรียนรู้ทุกท่านจะมีความเข้าใจ ในเรื่องศิลปะจัดวาง รวมถึง อยากที่จะศึกษาเรื่องศิลปะจัด วางมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

การประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง

ในส่วนของบทที่ 5 ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบก่อนเผยแพร่ผลงานสื่อการเรียนรู้อินโฟกราฟิกชุด “กอง ตัด จัด วาง” ให้กับนักศึกษาศิลปะ หรือบุคคลทั่วไปที่มีความต้องการศึกษาเกี่ยวกับศิลปะจัดวางผ่านโซเชียลมีเดีย หรือ Facebook ซึ่งสื่อการเรียนรู้นี้เป็นสื่อที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาศิลปะ หรือบุคคลทั่วไปมีความเข้าใจในเรื่องของศิลปะจัดวางในไทยมากขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำแบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และจัดทำแบบประเมินสำหรับบุคคลที่เรียนศิลปะ จำนวน 10 ท่าน และบุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน
2. ส่งสื่อการเรียนรู้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ชุดนี้
3. ปรับปรุงแก้ไขชุดสื่อการเรียนรู้หลังการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน
4. เผยแพร่ลงในโซเชียลมีเดีย หรือ Facebook โดยผ่านกลุ่ม Art Theory Silpakorn University
5. การประเมินผลความพึงพอใจ โดยสุ่มเก็บผลประเมินของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง โดยแบ่งเป็นนักศึกษาศิลปะ จำนวน 10 ท่าน และ บุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน
6. วิเคราะห์ผลการประเมินผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง จากนักศึกษาศิลปะจำนวน 10 ท่าน และ บุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน

ตัวอย่างแบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง

ชื่อผู้ประเมิน.....

อาชีพ.....

คำชี้แจง ทำเครื่องหมายถูกต้อง(✓)ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับคะแนนการประเมิน 5=ดีมาก 4=ดี 3=ปานกลาง 2=พอใช้ 1=ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาภายในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไป และนักศึกษาศิลปะ					
1.2 เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา					
1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้					
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย					
1.5 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อการเรียนรู้					
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้					
1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งคำศัพท์และไวยากรณ์					
2 ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้					
2.1 สื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความน่าสนใจและเข้าใจง่าย					

2.2 การออกแบบสื่อการเรียนรู้มีความสมดุลในเรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง					
2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และภาพประกอบไปในทิศทางเดียวกัน					
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างน่าสนใจ					
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความชัดเจน					
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลการประเมิน

ผ่านการประเมิน

ไม่ผ่านการประเมิน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินสื่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ ก่อนเผยแพร่ผลงานสื่อการเรียนรู้อินโฟกราฟิกชุด “กอง ดิต จัด วาง” ลงในสื่อโซเชียลมีเดีย หรือ Facebook โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน คือ คุณไพโรจน์ ธีระประภา, รศ. อาวิน อินทร์รังษี และ อาจารย์ ดร. สุริยะ ฉายะเจริญ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อหลักในการประเมินออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา และ
2. ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้

การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ คุณไพโรจน์ ธีระประภา

แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง

ชื่อผู้ประเมิน..... ไพโรจน์ ธีระประภา.....

อาชีพ..... กราฟิกดีไซน์เนอร์.....

คำชี้แจง ทำเครื่องหมายถูกต้อง(✓)ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับคะแนนการประเมิน 5=ดีมาก 4=ดี 3=ปานกลาง 2=พอใช้ 1=ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาภายในสื่อเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไป และนักศึกษาศิลปะ	/				
1.2 เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา	/				
1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้	/				
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย		/			
1.5 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อการเรียนรู้	/				
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้		/			
1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งคำศัพท์และไวยากรณ์			/		
2 ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้					
2.1 สื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความน่าสนใจและเข้าใจง่าย		/			

2.2 การออกแบบสื่อการเรียนรู้มีความสมดุลในเรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง			/		
2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา		/			
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และภาพประกอบไปในทิศทางเดียวกัน		/			
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างน่าสนใจ			/		
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความชัดเจน			/		
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้	/				

ข้อเสนอแนะ

- เนื้อหา (Content) ทำมาได้ดี แต่จะแปรสาร เป็นสื่อ อย่างไร? ตอนนั้นมันเข้าไปปิด เข้าต่อความเข้าใจ และมีข้อความซ้ำๆ เยอะไป อยากให้ลดสไลด์ลง หรือบางหน้าถ้ารวมได้ก็รวม
 - เรื่องที่เลือกเป็นเนื้อหาทาง Art น่าจะมี Style ไปแนวทางที่ชัดเจนกว่านี้ หรือกลับมาแนวสื่อสารที่น้อย แต่งามอะไรที่ไม่จำเป็นอยากให้เห็นเด่น เน้น Space ให้มากขึ้น จะทำให้งานดูนิ่ง สุขุม และเป็นผู้ใหญ่กว่านี้
 - กำหนดโครงสร้าง ชุดตัวอักษร ระบบ Grid หรือ การวาง Layout Template เพื่อให้งานดูเป็นระบบมากขึ้น
- ตอนนี้ทุกอย่างดูกระจุกกระจาย ทำให้องค์ประกอบของงานไม่ชัดเจน

ผลการประเมิน	
ผ่านการประเมิน	/
ไม่ผ่านการประเมิน	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ รศ. อาวิน อินทร์ซี่

แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดัด จัด วาง

ชื่อผู้ประเมิน..... รองศาสตราจารย์อาวิน อินทร์ซี่.....

อาชีพ..... อาจารย์ประจำคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.....

คำชี้แจง ทำเครื่องหมายถูกต้อง(✓)ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับคะแนนการประเมิน 5=ดีมาก 4=ดี 3=ปานกลาง 2=พอใช้ 1=ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาภายในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไป และนักศึกษาศิลปะ	/				
1.2 เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา	/				
1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้	/				
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย	/				
1.5 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อการเรียนรู้	/				
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้		/			
1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งคำศัพท์และไวยากรณ์					/
2 ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้					
2.1 สื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความน่าสนใจและเข้าใจง่าย		/			

2.2 การออกแบบสื่อการเรียนรู้มีความสมดุลในเรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง		/			
2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา			/		
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และภาพประกอบไปในทิศทางเดียวกัน		/			
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างน่าสนใจ			/		
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความชัดเจน		/			
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้	/				

ข้อเสนอแนะ

- สะกดผิดหลายแห่ง

- ถ้าใช้ Facebook อยู่แล้ว ใน info graphic ถ้ามีข้อความยาวๆ ยกไปใส่ใน Caption ของภาพได้เลย หรือลดทอนคำอธิบายให้สั้นลง

- ลองเปลี่ยนฟอนต์ที่อ่านง่าย และสวยขึ้น

- สังเกตว่ามีการใช้เส้นกรอบค่อนข้างเยอะในงานออกแบบ ไม่ทราบวัตถุประสงค์ของการใช้เส้นกรอบเหล่านั้น พื้นที่ในงานออกแบบค่อนข้างน้อยอยู่แล้ว และมี element ที่สำคัญที่ต้องการสื่อสารมากกว่ากรอบอยู่มาก ลองปรับลดกรอบดู จะช่วยให้ดูสบายตาขึ้น

ผลการประเมิน	
ผ่านการประเมิน	/
ไม่ผ่านการประเมิน	

ลงชื่อ..... รศ.อาวิน อินทร์ซี่ผู้ประเมิน
(..... รศ.อาวิน อินทร์ซี่)

การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร. สุริยะ ฉายะเจริญ

แบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง

ชื่อผู้ประเมิน ดร. สุริยะ ฉายะเจริญ

อาชีพ อาจารย์ประจำวิทยาลัยครูราชภัฏวชิรเวศน์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

คำชี้แจง ทำเครื่องหมายถูกต้อง(✓)ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับคะแนนการประเมิน 5=ดีมาก 4=ดี 3=ปานกลาง 2=พอใช้ 1=ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาภายในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไป และนักศึกษาศิลปะ	✓				
1.2 เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา	✓				
1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้	✓				
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย	✓				
1.5 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อการเรียนรู้	✓				
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้	✓				
1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งคำศัพท์ และไวยากรณ์	✓				
2 ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้					
2.1 สื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความน่าสนใจ และเข้าใจง่าย	✓				

2.2 การออกแบบสื่อการเรียนรู้มีความสมดุลในเรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง	✓				
2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	✓				
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และภาพประกอบไปในทิศทางเดียวกัน	✓				
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างน่าสนใจ	✓				
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความชัดเจน	✓				
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้	✓				

ข้อเสนอแนะ

- มีตกานนำเสนองาน เป็นสื่อที่สร้างที่เข้าใจง่าย และมีความสวยงามในวงกว้าง
 - ในเมื่อกับการตัดกัน Tail หรือการวางตัวหน้าในสื่อออนไลน์ เมื่อทำ
 การนำเสนอสื่อที่จัดทำ เช่น การติดตั้ง Installation Art ที่ผู้วิจัยได้สรุปเป็น
 สื่อที่นำเสนองานที่จัดทำขึ้น และมีความน่าสนใจ และมีความสวยงาม
 มีความน่าสนใจ

ผลการประเมิน	
ผ่านการประเมิน	✓
ไม่ผ่านการประเมิน	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วิเคราะห์การประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง จากผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน พบว่า สื่อการเรียนรู้ทั้ง 3 ตอน ผ่านการประเมินคุณภาพก่อนทำการเผยแพร่ แต่มีบางส่วนที่ต้องทำการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว และสะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจโดยง่าย ผู้วิจัยจึงขอแสดงผลวิเคราะห์การประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ผ่านการสรุปค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ย 0% - 49% = ไม่ผ่านการประเมิน, ค่าเฉลี่ย 50% - 59% = ผ่านการประเมินขั้นต่ำที่กำหนด, ค่าเฉลี่ย 60% - 69% = ปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 70% - 79% = ดี และ ค่าเฉลี่ย 80% - 100% = ดีมาก

1. สรุปการประเมินของ คุณไพโรจน์ ชีระประภา

จากการประเมินของ คุณไพโรจน์ ชีระประภา ด้านเนื้อหา มีระดับความคิดเห็นรวม 31 คะแนน จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 88.5% จัดอยู่ในระดับดีมาก และด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้มีระดับความคิดเห็นรวม 26 คะแนน จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 74.2% จัดอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้ผู้วิจัยปรับสื่อการเรียนรู้ให้ง่ายต่อความเข้าใจของผู้ใช้สื่อมากขึ้น โดยการลดจำนวนหน้าที่นำเสนอให้น้อยลง หรือในบางหน้าอาจนำข้อมูลมาวิเคราะห์รวมกันเป็นหน้าเดียว ควรเน้นพื้นที่วางในหน้าสื่อให้มากขึ้น อะไรที่ดูรกบวมสายตาผู้ใช้สื่อ ควรตัดทิ้งไป และควบคุมสีที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้ทั้งสามตอน ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. สรุปการประเมินของ รศ. อาวิน อินทร์งษ์

จากการประเมินของ รศ. อาวิน อินทร์งษ์ ด้านเนื้อหา มีระดับความคิดเห็นรวม 30 คะแนน จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 86% จัดอยู่ในระดับดีมาก และด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้มีระดับความคิดเห็นรวม 27 คะแนน จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 77% จัดอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้ผู้วิจัยตรวจเช็คตัวสะกดของข้อความเพื่อความถูกต้องก่อนเผยแพร่ ให้ลดทอนข้อความหน้าสื่อการเรียนรู้ให้น้อยลง แล้วปรับย้ายข้อความหน้าสื่อที่นำเสนอไปในข้อความที่ลงสื่อออนไลน์แทน ให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบตัวอักษรที่ใช้เพื่อให้ผู้ใช้สื่อสามารถอ่านได้สบายตาขึ้น และให้ลดสิ่งที่รกบวมสายตาของผู้ใช้สื่อลง เนื่องจากในหน้าสื่อที่นำเสนอมีข้อความและรูปภาพที่เป็นจุดเด่นสำคัญอยู่แล้ว การมีเส้น หรือกรอบ มากเกินไปอาจทำให้ลดความสนใจของผู้ใช้สื่อได้ ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. สรุปการประเมินของ อาจารย์ ดร.สุริยะ ฉายะเจริญ

จากการประเมินของอาจารย์ ดร.สุริยะ ฉายะเจริญ ด้านเนื้อหา มีระดับความคิดเห็นรวม 35 คะแนน จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 100% จัดอยู่ในระดับดีมาก และด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้ มีระดับความคิดเห็นรวม 35 คะแนน จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 100% จัดอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้ทำการเผยแพร่สื่อโดยจัดบรรยายเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ใช้สื่อมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการจัดบรรยายดังกล่าวเกินขอบเขตของวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอปรับแก้ไขสื่อการเรียนรู้เพื่อเพิ่มคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิอีกสองท่านต่อไป

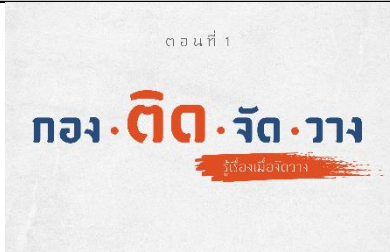

การแก้ไขสื่อการเรียนรู้ชุด กONG ติด จັด วาง ตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ

หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กONG ติด จັด วาง ผู้วิจัยได้พิจารณาจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน แล้วเห็นสมควรปรับแก้ไขชุดสื่อการเรียนรู้ “กONG ติด จັด วาง” เพื่อเพิ่มคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ รวมถึงเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ โดยสามารถแบ่งได้ตามขั้นตอนดังนี้

1. แก้ไขลักษณะตัวอักษรทั้ง 3 ตอน เป็นตัวอักษรของมหาวิทยาลัยศิลปากร เพราะต้องการแสดงให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย
2. นำเส้น หรือ กรอบ บนหน้าสื่อการเรียนรู้ออกทั้งหมด 3 ตอน เพื่อลดสิ่งที่รบกวนสายตาของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้
3. ปรับย้ายข้อความบางส่วนที่อยู่บนหน้าสื่อการเรียนรู้อินโฟกราฟิก มาไว้ที่ข้อความลงสื่อออนไลน์แทน เพื่อเน้นเฉพาะข้อความ หรือรูปภาพสำคัญ มีผลช่วยผู้ใช้สื่อการเรียนรู้สามารถรับสารจากสื่อได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
4. ผู้วิจัยได้พิจารณารวมเนื้อหาของภาพสื่อการเรียนรู้อินโฟกราฟิกบางหน้า เพื่อลดจำนวนหน้าสื่อการเรียนรู้ที่ต้องการนำเสนอ
5. ผู้วิจัยได้ควบคุมชุดสีที่ใช้ลงบนสื่อการเรียนรู้ โดยในตอนที่ 1 ประกอบไปด้วย สีขาว สีน้ำเงิน สีส้ม และสีเทาเข้ม เป็นหลัก ตอนที่ 2 ประกอบไปด้วย สีขาว สีม่วง สีฟ้า และสีเทาเข้ม เป็นหลัก และตอนที่ 3 ประกอบไปด้วย สีขาว สีเขียว สีชมพูแดง และสีเทาเข้ม เป็นหลัก
6. ผู้วิจัยได้ตรวจเช็คความถูกต้องของตัวสะกด ทั้ง 3 ตอน ก่อนนำสื่อการเรียนรู้เผยแพร่ลงในสื่อโซเชียลมีเดีย หรือ Facebook

การแก้ไขสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์หลังการแก้ไข
1		ตอนที่ 1 กอง ตัด จัด วาง รู้เรื่องเมื่อจัดวาง	สื่อการเรียนรู้ชุด "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง จัดทำขึ้นโดยมีความประสงค์ที่จะศึกษาศิลปะจัดวาง และจำแนกประเภทของศิลปะจัดวาง โดยการสร้างนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง รูปแบบอินโฟกราฟิกเพื่อให้บุคคลทั่วไปหรือนักศึกษาศิลปะ สามารถเข้าถึง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศิลปะจัดวางในไทยมากขึ้น
2		ศิลปะมโนทัศน์ศิลป์ (Conceptual Art) ● ศิลปะจัดวาง (Installation Art) ● ศิลปะสื่อการแสดง (Performance Art) ● ภูมิทัศน์ศิลป์ (Land Art) ● วิดีทัศน์ศิลป์ (video Art)	ศิลปะมโนทัศน์ศิลป์ (Conceptual Art) เป็นรูปแบบศิลปะประเภทหนึ่ง ที่ให้ความสำคัญกับความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน มากกว่าให้ความสำคัญกับสุนทรียะทางความงาม ซึ่งศิลปินประเภทนี้สามารถสร้างงานได้หลายรูปแบบ เช่น ศิลปะจัดวาง (Installation Art), ศิลปะสื่อการแสดง (Performance Art), ภูมิทัศน์ศิลป์ (Land Art), วิดีทัศน์ศิลป์ (Video Art) รวมไปถึงสื่อต่าง ๆ

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
3		ศิลปะจัดวาง ติดตั้งตรงไหน?	“ศิลปะจัดวาง” เป็นรูปแบบศิลปะที่ถูกสร้างขึ้นด้วยวิธีการที่อิสระ ร่วมกับการใช้พื้นที่ที่ตอบสนองกับแนวคิดของศิลปิน ดังนั้นการติดตั้งศิลปะจัดวางจึงสามารถติดตั้งกับพื้นที่ได้หลากหลายผ่านการใช้สื่อ วัสดุ หรือเทคนิคได้ไม่จำกัด ถ้างั้น! แล้วเราจะสามารถติดตั้งศิลปะจัดวางตรงไหนได้บ้างล่ะ?
4		ติดตั้งบนเพดาน ศิลปิน : Cai Guo-Qiang ผลงาน : Murmuration (Landscape), 2019	ติดตั้งบนเพดาน ตัวอย่างการติดตั้งผลงานศิลปะจัดวางบนเพดาน โดยศิลปินจีน Cai Guo-Qiang ได้สร้างฝูงนกกระเบื้องเคลือบจำนวน 10,000 ตัว ในปี 2019 และทำการติดตั้งนกกระเบื้องเคลือบเหล่านี้ไว้บนเพดานภายในห้องจัดแสดง

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
5		<p>ติดตั้งมุมห้อง</p> <p>ศิลปิน : Tadashi Kawamata ผลงาน : Kamel Mennour, 2008</p>	<p>ติดตั้งมุมห้อง</p> <p>ตัวอย่างการติดตั้งผลงาน ศิลปะจัดวางมุมใดมุมหนึ่งของ ห้องจัดแสดง โดย Tadashi Kawamata ศิลปินชาวญี่ปุ่น ผู้มีชื่อเสียงในเรื่องการจัดวาง และการใช้วัสดุ โดยผลงาน ของเขาส่วนใหญ่มักประกอบ จากไม้กระดาน แก้ว และ บาร์เรล</p>
6		<p>ติดตั้งบนพื้น</p> <p>ศิลปิน : Ai-Weiwei ผลงาน : sunflower seeds, 2010</p>	<p>ติดตั้งบนพื้น</p> <p>ตัวอย่างการติดตั้งผลงาน ศิลปะจัดวางบนพื้น โดย Ai- Weiwei ศิลปินชาวจีนผู้มี ชื่อเสียงระดับโลก ผลงานนี้ ประกอบไปด้วยเมล็ดดอก ทานตะวันดินเผาทำเหมือนับ ล้าน ๆ ชิ้น เทวางลงบนพื้น ภายในห้องจัดแสดงจนเต็ม</p>
7		<p>ติดตั้งบนผนัง</p> <p>ศิลปิน : DONG HEE LEE ผลงาน : Movement, 2011</p>	<p>ติดตั้งบนผนัง</p> <p>ตัวอย่างการติดตั้งผลงาน ศิลปะจัดวางบนผนัง โดย ศิลปินเกาหลี Dong Hee Lee ผู้ใช้วัสดุกระดาษสังเคราะห์มา ประกอบกัน จนเกิดเป็น รูปทรงนามธรรม แสดงถึง ความงามที่สื่อถึงเซลล์ของ มนุษย์</p>

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
8		ติดตั้งกลางแจ้ง ศิลปิน : สนิทศน์ ประดิษฐ์ ทัศน์ย์ ผลงาน : เขามอ (Mythical Escapism), 2013	ติดตั้งกลางแจ้ง ตัวอย่างการติดตั้งผลงาน ศิลปะจัดวางกลางแจ้ง โดย สนิทศน์ ประดิษฐ์ทัศน์ย์ ศิลปินและสถาปนิกชาวไทย มี ชื่อเสียงในระดับสากล ได้ทำ การสร้างสรรค์ภูเขานาถย้อม จากกระจกเงา ที่สะท้อน บรรยากาศรอบข้าง ผลงานชิ้น นี้ถูกติดตั้งกลางแจ้งที่ Park@Siam ภายใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9		ศิลปะจัดวางแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) 2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation)	เนื่องจากศิลปะจัดวางสามารถ ติดตั้งได้ในพื้นที่ที่หลากหลาย มาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal) นักเขียน และนัก ประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้ แบ่งศิลปะจัดวางออกเป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้ 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) 2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation)

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ติด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ติด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
10		<p>1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation)</p> <p>1.1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) สร้างเสน่ห์ความ น่าสนใจให้กับพื้นที่ ว่าง หรือทำให้พื้นที่ ดูน่าพิศวง ตื่นตะลึง</p> <p>1.2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ปรับแต่งแปลงกาย ให้กับพื้นที่ หรือ การสวมหน้ากากผู้ชม</p>	<p>ศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 จัด วางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) เป็น ศิลปะจัดวางที่สร้าง ความหมายให้กับพื้นที่ ซึ่งใน พื้นที่นั้นอาจเป็นเพียงห้องว่าง เปล่าทั่วไป หรือเป็นห้องจัด แสดงภายในแกลเลอรี โดย ศิลปินผู้สร้างงานจะนำวัตถุ หรือวัสดุเข้าไปสร้างผลงาน ภายในพื้นที่ จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง แบ่ง ออกเป็น 2 ลักษณะ</p> <p>1.1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่น ตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เป็นการ สร้างเสน่ห์ความน่าสนใจให้กับ พื้นที่ว่าง หรือทำให้พื้นที่ดูน่า พิศวง ตื่นตะลึง ศิลปินจะ เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของ ห้อง หรือพื้นที่เดิมให้มีสภาพ เปลี่ยนแปลงไปตามที่ศิลปิน ต้องการ</p> <p>* ตัวอย่างผลงาน Ai- Weiwei ศิลปินชาวจีนนำเก้าอี้ไม้มาใช้ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจัดวาง ของเขา เมื่อผู้ชมเดินเข้ามาชม จะทำให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ กับเก้าอี้จำนวน 886 ตัว ที่ถูก ติดตั้งจนเต็มพื้นที่จัดแสดง</p>

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
			<p>1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) เป็นการ ปรับแต่งแปลงกายให้กับพื้นที่ หรือการลวงหลอกผู้ชม เพื่อให้ ผู้เข้าชมคล้อยตามในสิ่งที่ ศิลปินกำหนดขึ้น หรือเป็นการ โน้มน้าวใจให้รู้สึกตาม เช่น สร้างความประหลาดใจ หรือ ทำให้รู้สึกกลัว</p> <p>** ตัวอย่างผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ศิลปินไทย เปลี่ยนห้องจัดแสดงศิลปะเป็น ห้องเรียน โดยโต๊ะเรียนจำนวน 23 ชุด ถูกแกะฉีกหน้าโต๊ะ เพื่อเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ ทางการเมืองไทย เมื่อเข้ามา ในห้องจัดแสดง ผู้ชมอาจเกิด ความสับสนว่านี่คือห้องเรียน หรือห้องแสดงงานศิลปะ</p>
11		<p>2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) 2.1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)</p>	<p>ศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 จัด วางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) เป็นศิลปะจัด วางที่เฉพาะเจาะจงกับพื้นที่ อย่างมาก โดยการติดตั้ง ผลงานต้องถูกออกแบบมาเพื่อ พื้นที่ที่ถูกกำหนดไว้เท่านั้น เพราะผลงานจะมี ความสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่าง</p>

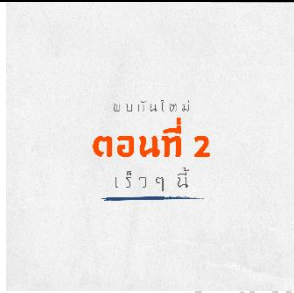
ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
		<p>วิพากษ์วิจารณ์พื้นที่ ด้วยการเข้าไปบุกรุก แทรกแซงพื้นที่เพื่อ แสดงเนื้อหาที่แปลก แยก</p> <p>2.2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผลงานติดตั้งรวมเข้า กับพื้นที่อย่าง แนบเนียนจนแทบ กลืนหายไปกับ สถานที่</p>	<p>ติดกับพื้นที่ หากเคลื่อนย้ายไป จัดวางที่อื่นจะไม่เกิด ความสัมพันธ์ระหว่างผลงาน กับพื้นที่ จัดวางเฉพาะที่ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ</p> <p>2.1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุก แทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) เป็นการสร้าง ศิลปะจัดวางเพื่อ วิพากษ์วิจารณ์พื้นที่ด้วยการ เข้าไปบุกรุกแทรกแซงพื้นที่ เพื่อเป็นการแสดงเนื้อหาที่ แปลกแยก ผลงานจะถูกติดตั้ง ในพื้นที่ที่มีเนื้อหาเรื่องราว หรือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ แต่มักเป็นตำแหน่งที่ถูก วิพากษ์วิจารณ์</p> <p>* ตัวอย่างผลงานของ Daniel Buren เขาติดตั้งป้ายแถบลาย ทางสีขาวดำ 19 ชั้น ผลงาน ครึ่งหนึ่งแขวนในแกลเลอรี อีก ครึ่งแขวนยาวไปถึงถนนฝั่งตรง ข้าม เมื่อผู้ชมเข้าชมผลงานจะ เกิดความรู้สึกถึงความแตกต่าง ของการชมงานศิลปะผ่านพื้นที่ ในหอศิลป์ และการชมงาน ศิลปะที่ไม่ได้อยู่ในหอศิลป์</p>

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
			<p>2.2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์ กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เป็นการ ทำให้ผลงานกลมกลืนกับพื้นที่ โดยคุณสมบัติของงานลักษณะ นี้มีการเจาะจงพื้นที่อย่างมาก และทั่วไปผลงานจะติดตั้ง รวมเข้ากับ สถานที่อย่าง แนบเนียนจนแทบจะกลืน หายไปกับสถานที่นั้น ผู้ชมจะ อยู่ร่วมกับผลงานในช่วงเวลา หรือสถานการณ์จริง ณ ขณะนั้น แต่ไม่มีส่วนร่วม ในทางประวัติศาสตร์การ วิเคราะห์หรือจินตนาการของ ศิลปิน</p> <p>** ตัวอย่างผลงานของ Robert Irwin ผลงานติดตั้ง ภายในห้องสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วยพื้นสีดำ ม่านสี ขาวก็โปร่งแสง เส้นแถบสีดำ และหน้าต่างทรงสี่เหลี่ยมคาง หมูขนาดใหญ่ เมื่อผู้ชมเข้ามา ภายในพื้นที่อาจรับรู้ถึงการ ลวงตาของผลงานอย่าง แนบเนียนจนเกือบกลืนหายไป กับสถานที่ติดตั้ง</p>

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
12		พบกันใหม่ ตอนที่ 2 เร็วๆ นี้	จบแล้วกับตอนที่ 1 ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้เป็นอย่างไร กันบ้าง เริ่มเกิดความเข้าใจ เรื่องศิลปะจัดวางมากขึ้นไหม? เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ใช้สื่อ การเรียนรู้ทุกท่านจะเกิดความ เข้าใจในเรื่องศิลปะจัดวางมาก ยิ่งขึ้น พบกันใหม่ตอนที่ 2 ขอ ฝากเพื่อน ๆ กดติดตาม และ ฝากกด Like กด Share ให้ ด้วยนะคะ

การแก้ไขสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่

ตารางที่ 6 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์หลังการแก้ไข
1		กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่	<p>สื่อการเรียนรู้ชุด "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ จัดทำขึ้นโดยมีความประสงค์ที่จะศึกษาศิลปะจัดวาง และ จำแนกประเภทของศิลปะจัดวาง โดยการสร้างนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่อง ศิลปะจัดวาง รูปแบบอินโฟกราฟิก เพื่อให้บุคคลทั่วไปหรือนักศึกษาศิลปะสามารถเข้าถึง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศิลปะจัดวาง ในไทยมากขึ้น ซึ่งเนื้อหาของการเรียนรู้ในตอนที่ 2 จะเป็นการยกตัวอย่างผลงานจาก ศิลปินไทย พร้อมกับวิเคราะห์ ผลงานที่นำมายกตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการจำแนก ประเภทศิลปะจัดวางของศิลปินไทยแก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้</p>

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
2		อธิบายเรื่อง จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled - Space Installation) <ul style="list-style-type: none"> • ภายในพื้นที่ว่างทั่วไป • ภายในห้องจัดแสดงศิลปะ 	ตอนที่ 2 เราจะมาอธิบายเรื่องศิลปะจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled - Space Installation) ซึ่งเป็นรูปแบบศิลปะจัดวางที่เน้นสร้างความหมายให้กับพื้นที่ซึ่งในพื้นที่นั้นอาจเป็นเพียงพื้นที่ว่างเปล่าทั่วไป หรือเป็นห้องจัดแสดงภายในแกลเลอรีก็ได้
3		จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled - Space Installation) แยกออกเป็น 2 ลักษณะ <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตึ้นตาตึ้นใจ (Filled - Space Installation : Enchantments) 2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled - Space Installation : Impersonations) 	จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled - Space Installation) แยกออกเป็น 2 ลักษณะ <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตึ้นตาตึ้นใจ (Filled - Space Installation : Enchantments) 2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled - Space Installation : Impersonations)

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
4		<p>1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ดิน ตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)</p>	<p>1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ดิน ตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) เป็นการสร้าง เสน่ห์ความน่าสนใจให้กับพื้นที่ ว่าง หรือทำให้พื้นที่ดูน่าพิศวง ตื่นตะลึง โดยการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศของพื้นที่เดิมให้มี สภาพเปลี่ยนแปลงไปตามที่ ศิลปินต้องการ และเพื่อให้ เพื่อนๆ สามารถทำความเข้าใจ ได้ง่ายขึ้น เราจะขอยกตัวอย่าง ผลงาน “จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ดินตาตื่นใจ” ที่สร้างสรรค์โดย ศิลปินไทย จำนวน 2 ผลงาน</p>

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
5		<ul style="list-style-type: none"> จัดวางเต็มพื้นที่ วาง : ตึ้นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ตัวอย่างผลงาน ชิ้นที่ 1 ศิลปินทำการ ติดตั้งผลงาน ขนาดใหญ่เต็ม พื้นที่ห้องจัดแสดง มีการจัดแสง ภายในห้องเพื่อ ทำให้ผลงานเกิดมี ตาแสงเงา สะท้อนทั่วห้อง ทำให้ดูขลุ่ยน่า กลัว 	<p>ตัวอย่างผลงานแรกสร้างสรรค์ โดย พัตยศ พุทธเจริญ ปี พ.ศ. 2546 ชื่อผลงาน ปริเปลือก เปลื้อง ติดตั้งผลงานภายในห้อง จัดแสดงของพิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติ หอศิลป์ ผลงาน สะท้อนถึงแนวคิดเชิงพุทธ ปรัชญา เปรียบเทียบถึงการตั้ง คำถามกับตนเองและคนรอบ ข้าง เพื่อนำไปสู่การสำรวจว่า แท้จริงแล้ว สิ่งที่เราเห็นว่ามีดี และจำเป็น คือตัวตนเฉพาะ เปลือกนอกของมนุษย์เท่านั้น ผลงานถูกติดตั้งในห้องมืด มี การฉายไฟเพื่อให้เกิดเงา สะท้อนทั่วทั้งห้อง ศิลปินตั้งใจ ให้ผู้ชมที่เดินเข้าไปในพื้นที่จัด แสดงเกิดความตกตะลึงกับ บรรยากาศที่ดูน่ากลัว ขวนขน ลูก ก่อนที่จะสัมผัสถึงแนวคิด และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ บนผลงาน ดังนั้นผลงานชิ้นนี้จึง แสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้าน ความคิดที่ต้องการให้ผู้ชม ตระหนักถึง “รูปลักษณ์ ภายนอก และภายใน” ของ มนุษย์</p>

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ติด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ติด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
6	 <p>จัดวางเต็มพื้นที่ ต้นตาดิ้นใจ</p> <p>ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 2 มนต์เสน่ห์ เป็นสื่อการเรียนรู้ จากชุดสื่อการเรียนรู้ ชุดสื่อการเรียนรู้ ชุดสื่อการเรียนรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> จัดวางเต็มพื้นที่ วาง : ต้นตาดิ้นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ตัวอย่างผลงานชิ้น ที่ 2 ศิลปินทำการ เปลี่ยนพื้นที่ ภายในห้องจัด แสดงด้วยการ ติดตั้งมวลดอกไม้ กระดาษที่มีขนาด เล็กใหญ่ คละกัน จนเต็มพื้นที่ เกิด เป็นรูปทรงคล้าย กับเจ้าสาวยืนอยู่ กลางห้อง 	<p>ตัวอย่างผลงานจากศิลปินไทย ชิ้นที่ 2 คือ ผลงานของ ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล เป็นผลงานจาก นิทรรศการการเดี่ยวครั้งแรก ของเธอ ชื่อผลงาน BRIDE ปี พ.ศ. 2557 ติดตั้งผลงานภายใน ห้องจัดแสดงของหอ ศิลปวัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร เเธอนำดอกไม้ กระดาษสีขาวมาติดตั้งจนเต็ม พื้นที่ห้องจัดแสดง คุณค่าของ ผลงานชิ้นนี้คือความรู้สึกของ ผู้ชมที่ได้อยู่ท่ามกลางความ สวยงามของเหล่ามวลดอกไม้ กระดาษมากมาย แต่ผู้ชมกลับ สัมผัสได้ถึงความเปลี่ยวเหงาไร้ ชีวิตชีวา เพราะศิลปินต้องการ สื่อถึงความรู้สึกส่วนตัว ที่เธอได้ ตกแต่งดอกไม้ให้กับงาน แต่งงานของผู้อื่น แต่เธอกลับไม่ เคยได้จัดดอกไม้เพื่องาน แต่งงานสำหรับตัวเธอเอง</p>

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
7		<p>ทำไมงานชิ้นนี้ของศิลปิน 2 ท่านเป็น จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> • นำงานเข้าไปติดตั้งจนเต็มพื้นที่ • สร้างเสน่ห์ความน่าสนใจให้กับพื้นที่ว่าง • มีผลให้ผู้เข้าชมตื่นตาตื่นใจ • เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของพื้นที่เดิม 	<p>เมื่อลองวิเคราะห์ผลงานของ พद्यศ พุทธเจริญ และ ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล พบว่า ผลงานทั้ง 2 ชิ้น เป็นการจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ เพราะผลงานมีขนาดใหญ่จนเต็มพื้นที่ภายในห้องจัดแสดง นอกจากนี้ศิลปินยังสร้างความน่าสนใจให้พื้นที่ด้วยการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศภายในพื้นที่ห้องจัดแสดงให้ดูน่าตื่นตาตื่นใจ รวมถึงอาจมีผลทำให้ผู้เข้าชมเกิดความตกตะลึงเมื่อพบกับบรรยากาศโดยรวมของผลงานที่อยู่ภายในพื้นที่จัดแสดง</p>
8		<p>2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled - Space Installation : Impersonations)</p>	<p>2. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled - Space Installation : Impersonations) เป็นการปรับแต่งแปลงกายให้กับพื้นที่หรือการลวงหลอกผู้ชม โดยสร้างสรรค์ให้เป็นพื้นที่แห่งจินตนาการ ทำให้เกิดเสน่ห์ความน่าสนใจ หรืออาจเป็นพื้นที่แห่งความฝันร้าย เล่นบทบาทปลอมที่ไม่ใช่ความจริง เพื่อให้ผู้ชมเกิดความคล้อยตามในสิ่งที่ศิลปินกำหนดขึ้น หรือ</p>

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ดิต จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
			เป็นการโน้มน้าวใจให้รู้สึกตาม และเพื่อให้เพื่อนๆ สามารถทำ ความเข้าใจได้ง่ายขึ้น เราจะขอ ยกตัวอย่างผลงาน “จัดวางเต็ม พื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก” ที่ สร้างสรรค์โดยศิลปินไทย จำนวน 2 ผลงาน
9	 <p>จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก</p> <p>ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 1</p> <p>จุดประสงค์: เพื่อช่วยเสริมสร้าง ความรู้, ทักษะ และประสบการณ์ ในการจัดฉาก</p>	<ul style="list-style-type: none"> จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 1 ศิลปินได้เชิญให้ผู้ชมผลงานเข้ามาชมผลงานของเขา แต่เมื่อผู้ชมได้เข้ามาชมผลงานกลับพบว่าภายในห้องจัดแสดงถูกเปลี่ยนสภาพให้กลายเป็นห้องนั่งเล่น และห้องสำหรับดูดวง 	ตัวอย่างผลงานแรกของจัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉากคือผลงานของ กมล เผ่าสวัสดิ์ ผลงาน หนีเสือปะจระเข้ ปี พ.ศ. 2543 ติดตั้งและจัดแสดง ณ แกลเลอรี โปรเจค 304 ศิลปินได้ทำการเชิญให้ผู้ชมมีส่วนร่วมภายในห้องจัดแสดง ซึ่งถูกเปลี่ยนให้กลายเป็นห้องนั่งเล่น และห้องสำหรับตรวจดวงชะตา (ห้องดูดวงนั่นเอง) ศิลปินต้องการประชดประชันเกี่ยวกับคนไทยส่วนมากที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์คลื่นไม่เข้าค่ายไม่ออกแต่ต้องตัดสินใจ ทำให้คนไทยบางส่วนหันหน้าไปพึ่งหมอดู นักพยากรณ์ หรือสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความมั่นใจทางจิตใจ แต่ถ้าโชคไม่ดีเจอ "หมอดู" ที่เป็น "หมอเดา" ก็อาจทำให้ตกเป็นเหยื่อของคำหวาน และคำเยินยอ ดังนั้นผลงานชิ้นนี้จึงมีคุณค่าทางด้านความคิดให้คนที่ชมผลงานมีสติ รู้เท่าทันเรื่องสิ่งที่ยึดเหนี่ยวทางใจ รวมถึงคำทำนายทายทักจากหมอดูที่ไม่รู้ว่าเป็นเรื่องจริงหรือไม่

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
10	 <p>จัดวางเต็มพื้นที่ : แปลงโฉมจัดฉาก</p> <p>ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> จัดวางเต็มพื้นที่ วาง :แปลงโฉมจัดฉาก ตัวอย่างผลงาน ชิ้นที่ 1 ศิลปินเปลี่ยน พื้นที่ในห้องจัด แสดงให้มีความ คล้ายคลึงกับ บรรยากาศภายใน ห้องเรียน เมื่อ ผู้ชมเดินเข้ามา อาจเกิดความรู้สึก คล้ายตามว่า สถานที่แห่งนี้คือ ภายในห้องเรียน 	<p>ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 2 สร้างสรรค์โดย สุธิ์ คุณาวិทยาน นนท์ ผลงานห้องเรียน ประวัติศาสตร์ ภาค 2 ปี พ.ศ. 2556 ติดตั้งจัดแสดง ณ ARTER Space for Art เมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี ผลงานประกอบ ไปด้วยชุดโต๊ะเรียนสำหรับ นักเรียน จำนวน 23 ชุด และ กระดานดำหน้าห้อง ทำให้ บรรยากาศดูคล้ายกับอยู่ใน ห้องเรียน บนผิวหน้าโต๊ะถูก แกะสลักเป็นภาพที่เกี่ยวข้องกับ ประวัติศาสตร์การเมือง และ ประชาธิปไตยในประเทศไทย ผู้ชมจะสามารถใช้กระดาษวาง ทาบบนหน้าโต๊ะ แล้วใช้ดินสอ ฝนระบายลงบนกระดาษ เพื่อให้ได้ภาพพิมพ์ด้วยวิธีการ อย่างง่ายกลับบ้าน ดังนั้นคุณค่าของผลงานชิ้นนี้คือ นัยยะทางความคิดที่ศิลปิน เปรียบเทียบระบายภาพ พิมพ์บนผิวหน้าโต๊ะเรียนตั้ง การบันทึกตำราประวัติศาสตร์ ด้วยตนเอง ซึ่งแต่ละคนก็จะมี บุคลิกลักษณะการฝนระบาย ให้ได้ภาพต่างกัน ดังนั้น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ทาง</p>

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
		<ul style="list-style-type: none"> • 	<p>การเมืองของผู้คนที่ได้รับจากสื่อ หรือจากห้องเรียนอาจถูกบิดเบือนไปด้วยแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่าง</p> <p>เหมือนกับภาพพิมพ์ที่ได้จากผิวหน้าโต๊ะเรียนที่ผู้ชมแต่ละคนทำ แม้จะเป็นพิมพ์เดียวกัน แต่ก็มี ความแตกต่างกัน</p>
11	 <p>ทำไมผลงานของศิลปิน 2 ท่าน</p> <p>จัดวางเต็มพื้นที่วาง : แปลงโฉมจัดฉาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีผลงานที่โดดเด่นและเป็นที่ 2. แปลงโฉมจัดฉากและจัดวางใหม่ 3. แปลงโฉมจัดฉากและจัดวางใหม่ 4. แปลงโฉมจัดฉากและจัดวางใหม่ 	<p>ทำไมงานชิ้นนี้ของ กมล เผ่า สวัสดิ์ และ สุธี คุณาวิชยานนท์ เป็น จัดวางเต็มพื้นที่วาง : แปลงโฉมจัดฉาก</p> <ul style="list-style-type: none"> • นำงานเข้าไปติดตั้งจนเต็มพื้นที่ 	<p>วิเคราะห์ผลงานของ กมล เผ่า สวัสดิ์ และ สุธี คุณาวิชยานนท์ พบว่าเป็น จัดวางเต็มพื้นที่วาง : แปลงโฉมจัดฉาก เพราะผลงานถูกติดตั้งจนเต็มพื้นที่ภายในห้องจัดแสดง แต่เป็นการติดตั้งที่</p>
		<ul style="list-style-type: none"> • เปลี่ยนพื้นที่จัดแสดงให้เป็นอีกพื้นที่หนึ่ง • มีผลให้ผู้ชมสับสนหรือประหลาดใจ • เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของพื้นที่เดิม 	<p>เปลี่ยนแปลงพื้นที่ในห้องจัดแสดงศิลปะให้กลายเป็นอีกพื้นที่หนึ่ง เช่น จากห้องจัดแสดงกลายเป็นห้องดูดวง หรือจากห้องจัดแสดงกลายเป็นห้องเรียน ทั้งนี้อาจมีผลทำให้ผู้ชมที่เข้ามาในห้องจัดแสดงแล้วคาดหวังว่าจะได้ชมงานศิลปะ แต่พบว่าบรรยากาศของพื้นที่ที่ถูกเปลี่ยนให้กลายเป็นอีกพื้นที่หนึ่ง จึงอาจทำให้ผู้ชมเกิดความสับสน หรือประหลาดใจได้</p>

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่			
แผ่น ที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
12		<p>พบกันใหม่ ตอนที่ 3 เร็วๆ นี้</p>	<p>จบแล้วกับตอนที่ 2 ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้เป็นอย่างไร กันบ้าง เริ่มแยกผลงาน จัดวาง เต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) กับ จัดวาง เต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ได้แล้วใช่ ไหม? เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ทุกท่านจะเกิด ความเข้าใจในเรื่องศิลปะจัดวาง มากยิ่งขึ้น พบกันใหม่ตอนที่ 3 ขอฝากเพื่อนๆ ติดตาม และ ฝากกด Like กด Share ให้ด้วย นะ ขอขอบคุณค่ะ</p>

การแก้ไขสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
1		กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง	สื่อการเรียนรู้ชุด "กอง ตัด จัด วาง" ตอนที่ 3 "เลือกที่มาจัดวาง" จัดทำขึ้นโดยมีความประสงค์ที่จะศึกษา ศิลปะจัดวาง และจำแนก ประเภทของศิลปะจัดวาง โดยการสร้างนวัตกรรมสื่อ การเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวาง รูปแบบอินโฟกราฟิก เพื่อให้ บุคคลทั่วไปหรือนักศึกษา ศิลปะ สามารถเข้าถึง และ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง ศิลปะจัดวางในไทยมากขึ้น โดยสื่อการเรียนรู้ในตอนที่ 3 นี้ จะยกตัวอย่างผลงานจาก ศิลปินไทยพร้อมวิเคราะห์ ผลงานที่นำมายกตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการ จำแนกประเภทศิลปะจัดวาง ของศิลปินไทยแก่ผู้ใช้สื่อการ เรียนรู้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
2		<p>อธิบายเรื่อง จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ภายในพื้นที่ว่างทั่วไปที่กำหนด ● ภายในห้องจัดแสดงศิลปะทั่วไปที่กำหนด ● พื้นที่กลางแจ้งที่กำหนด 	<p>ตอนที่ 3 อธิบายเรื่อง จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) เป็นศิลปะจัดวางที่มีความเฉพาะเจาะจงเรื่องพื้นที่อย่างมาก โดยผลงานที่นำมาติดตั้งจะถูกออกแบบมาเพื่อพื้นที่ที่ถูกกำหนดไว้แล้ว เช่น ภายในพื้นที่ว่างที่ศิลปินกำหนด ภายในห้องจัดแสดงศิลปะที่ศิลปินกำหนด หรือพื้นที่กลางแจ้งที่ศิลปินกำหนด เพราะผลงานต้องมีความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งกับพื้นที่ หากเคลื่อนย้ายไปจัดวางที่อื่นจะไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับพื้นที่</p>
3		<p>จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) แยกออกเป็น 2 ลักษณะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) 2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) 	<p>ศิลปะจัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) แยกออกเป็น 2 ลักษณะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) 2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
4		<p>1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุก แทรกแซง(Site – Specific Installation : Interventions)</p>	<p>1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุก แทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) เป็นศิลปะ จัดวางเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ พื้นที่ ด้วยการเข้าไปบุกรุก แทรกแซงพื้นที่เพื่อแสดง เนื้อหาที่แปลกแยก ศิลปิน ต้องคำนึงถึงการติดตั้งใน พื้นที่ที่มีเนื้อหาเรื่องราว บริบท หรือพื้นที่ที่มี ความสำคัญแต่เป็นตำแหน่ง ที่มักถูกวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อให้เพื่อน ๆ สามารถทำ ความเข้าใจง่ายขึ้น เราจะขอ ยกตัวอย่างผลงาน “จัดวาง เฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง” ที่สร้างสรรค์โดยศิลปินไทย จำนวน 2 ผลงาน</p>
5		<ul style="list-style-type: none"> ● จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง ● ตัวอย่างผลงานชิ้น ที่ 1 ● ผลงานติดตั้งที่ถนน ราชดำเนิน หน้า อนุสาวรีย์ ประชาธิปไตย ศิลปินจงใจนำเสนอ 	<p>ตัวอย่างผลงานแรกเป็น ผลงานของ สุธี คุณาวิชยา นนท์ ผลงาน "ห้องเรียน ประวัติศาสตร์ (ถนนราช ดำเนิน)" ปี พ.ศ. 2543 จัด แสดงที่ ถนนราชดำเนิน ประกอบไปด้วยโต๊ะนักเรียน จำนวน 14 ชุด บนหน้าโต๊ะ ถูกแกะสลักให้เป็นภาพที่ เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องใน</p>

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
		<ul style="list-style-type: none"> เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประวัติ- ศาสตร์สำคัญทางการเมืองไทย ผ่านการแกะผิวหน้าชุดโต๊ะเรียน 	<p>เหตุการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองและประชาธิปไตยในประเทศไทย ผู้ชมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในผลงานด้วยการใช้กระดาษวางทาบบนหน้าโต๊ะ จากนั้นใช้ดินสอฝนระบายลงบนกระดาษ จะทำให้ได้ภาพพิมพ์ด้วยวิธีการอย่างง่ายกลับบ้านไป คุณค่าของผลงานชิ้นนี้คล้ายกับผลงานห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 ปี พ.ศ. 2556 คือ นัยยะทางความคิดที่ศิลปินต้องการเปรียบเทียบระบายภาพพิมพ์บนผิวหน้าโต๊ะเรียน</p> <p>ตั้งการบันทึกตำราประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง แต่เรามีความคิดเห็นว่า ผลงานนี้แตกต่างกันที่ ถูกติดตั้งบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน ดังนั้นผลงาน</p>

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
		<ul style="list-style-type: none"> • 	"ห้องเรียนประวัติศาสตร์ (ถนนราชดำเนิน)" ปี พ.ศ. 2543 จึงมีนัยยะเกี่ยวโยง กับการวิพากษ์วิจารณ์การ เมืองไทยในเชิงประชด ประชัน ณ สถานที่สำคัญที่ เกี่ยวข้องกับการเมือง มากกว่า
6		<ul style="list-style-type: none"> • จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง • ตัวอย่างผลงานชิ้น ที่ 2 • ศิลปิน วิพากษ์วิจารณ์ สถาบันศิลปะหอ ศิลป์พระศรี โดย การกล่าวประกาศ จุดสิ้นสุดของศิลปะ ยุคใหม่ และเข้าสู่ ศิลปะหลังสมัยใหม่ ในเวลาเดียวกัน วัสดุที่ติดตั้งผลงาน ล้วนมีความหมาย ทางสัญลักษณ์เชิง วิพากษ์วิจารณ์ กระแสทางศิลปะใน ยุคสมัยนั้นทั้งสิ้น 	ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 2 ผลงานของ กมล เผ่าสวัสดิ์ ผลงาน "Song for the Dead Art Exhibition" ปี พ.ศ. 2528 ผลงานชิ้นนี้สร้าง จากวัสดุเหลือใช้ที่มาจาก ไซต์ก่อสร้าง ร่วมกับการ แสดงสด ศิลปินได้อ่าน ประกาศจุดสิ้นสุดของยุค ศิลปะสมัยใหม่ ขณะเดียวกัน ก็เป็นจุดเริ่มต้นการเข้าสู่ยุค ศิลปะหลังสมัยใหม่ วัสดุที่ใช้ ในผลงานล้วนมีนัยยะทาง ศิลปะ เช่น วิดีโอบันทึก ข้อมูลผลงานศิลปะขณะทำ การจัดวาง ภาพถ่าย โครงสร้างวัสดุเหลือใช้ ภาพ จำลองของ มาริลิน มอนโร และผนังที่เต็มไปด้วยสำเนา ภาพผลงานศิลปะชิ้นออกจาก

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
			หนังสือประวัติศาสตร์ศิลปะ ตะวันตก ผลงานชิ้นนี้ของ กมลจึงแสดงถึงความหมาย เฉพาะของวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่นำมาจัดวาง ร่วมกับการ วิพากษ์วิจารณ์พื้นที่ ถือเป็น ผลงานที่มีคุณค่าในเรื่องของ การบุกเบิกวงการศิลปะจัดวางในไทยอย่างมาก เพราะ ศิลปินสร้างผลงานที่ปฏิเสธ คุณค่าของความงามทาง ศิลปะตามแบบขนบเดิม แต่ ให้คุณค่าทางความงามในแง่ ของความคิด ร่วมกับการใช้ วัตถุที่แฝงนัยยะทางศิลปะ อย่างหลากหลายผ่านการ ตัดตั้งผลงาน
7		ทำไมงานชิ้นนี้ของ สุธิ คุณาวิ ชยานนท์ และ กมล เผ่าสวัสดิ์ เป็น จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุก แพทรักแซง <ul style="list-style-type: none"> ● เลือกสถานที่ที่มี เรื่องราว ● หากติดตั้งที่อื่น ความหมายงานจะ เปลี่ยน 	วิเคราะห์ผลงานของ สุธิ คุณาวิชยานนท์ และ กมล เผ่าสวัสดิ์ ชิ้นนี้ พบว่าเป็น จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุก แพทรักแซง เพราะศิลปินมี ความต้องการจะ วิพากษ์วิจารณ์พื้นที่ที่ติดตั้ง โดยการเลือกพื้นที่ที่มีประวัติ ความเป็นมา หรือมีประเด็น

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
		<ul style="list-style-type: none"> • วิพากษ์วิจารณ์พื้นที่ที่ติดตั้งผลงาน • ผู้ชมอาจได้รับผลกระทบต่อพฤติกรรม 	<p>ถูกวิพากษ์วิจารณ์มาก่อน มีการสอดแทรกสัญลักษณ์หรือสัญลักษณ์ในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ลงบนผลงานและหากผลงานไม่ได้ถูกติดตั้งในพื้นที่ดังกล่าว ความหมายที่ศิลปินต้องการจะสื่อถึงผู้ชมก็จะเปลี่ยนแปลงไป</p>
8		<p>2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)</p>	<p>2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) เป็น การสร้างสรรค์ศิลปะจัดวางที่กลมกลืนกับพื้นที่ งานลักษณะนี้เป็นการสะกดผู้เข้าชมให้คล้อยตาม โดยผลงานจะติดตั้งรวมเข้ากับสถานที่อย่างแนบเนียนจนแทบจะกลืนหายไปกับสถานที่นั้น ผู้ชมจะอยู่ร่วมกับผลงานในช่วงเวลา หรือสถานการณ์จริง ณ ขณะนั้น แต่ไม่มีส่วนร่วมในทางประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ หรือจินตนาการของศิลปิน เพื่อให้เพื่อน ๆ สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น เราจะขอยกตัวอย่างผลงาน “จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน” ที่สร้างสรรค์โดยศิลปินไทย จำนวน 2 ผลงาน</p>

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
9	 <p>ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 1 สัมพันธ์กลมกลืน</p>	<ul style="list-style-type: none"> จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : สัมพันธ์กลมกลืน ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 1 ผลงานติดตั้งที่ บริเวณแพรงสรรพศาสตร์ในช่วงที่มีมหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ หากมองผ่านๆ อาจคิดว่าเป็นธงราวประดับแต่แท้จริงแล้ว ธงดังกล่าวเป็นงานศิลปะที่ทำขึ้นจากเซรามิค 	<p>ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 1 ผลงานของ สุโรจนา เศรษฐบุตร์ ผลงาน "บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games)" ปี พ.ศ. 2541 ติดตั้งในพื้นที่ กลางแจ้ง บริเวณแพรงสุทธธนนบำรุงเมือง กรุงเทพมหานคร ซึ่งขณะนั้น มีการจัดงานมหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ผลงานของ สุโรจนา ชิ้นนี้ถือเป็นตัวแทนของมหกรรมกีฬาดังกล่าว ผลงานถูกติดตั้งในลักษณะการประดับธงราวในช่วงเทศกาลรื่นเริง แต่วัสดุของผลงานคือ แผ่นดินเผา (Terra - Cotta) ถูกเขียนให้เป็นลวดลายธงชาติของแต่ละประเทศที่เข้าร่วมการแข่งขันมหกรรมกีฬาในครั้งนั้น หากผู้ชมมองผ่านๆ อาจคิดว่าเป็นธงประดับทั่วไป ดังนั้นเราจึงมีความคิดเห็นว่าคุณค่าของผลงานชิ้นนี้ อยู่ที่ความกลมกลืนในการติดตั้งผลงานกับพื้นที่ และความรู้สึกแรกของผู้ชมที่เห็นผลงานแล้วสามารถรู้สึกได้ถึงปิตินัยเดียวกับเทศกาลเฉลิมฉลองพิเศษที่กำลังเกิดขึ้น</p>

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
10		<ul style="list-style-type: none"> ● จัดวางเติมพื้นที่ว่าง : สัมพันธ์กลมกลืน ● ตัวอย่างผลงานชิ้นที่ 2 ● ผลงานคือหน้าต่างเหล็กตัดเป็นรูปทรงตัวอักษรที่มีความหมาย ขนาดเท่าจริง จำนวน 8 บาน ติดตั้งแทนของเดิม ณ สถานที่เดิม เมื่อผู้ชมเข้ามา หากไม่สังเกตให้ตีอาจมองไม่เห็นผลงาน 	<p>อีกหนึ่งตัวอย่างผลงาน คือ ผลงานของ นิพันธ์ โอฬารนิเวศ ผลงานชุด "คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking : Homage to Karhil Gibran)" ปี พ.ศ. 2541 ผลงานนี้เป็นผลงานที่เข้าร่วมในโครงการที่จัดขึ้นที่โรงพิมพ์คุรุสภา ย่านบางลำพู ศิลปินได้นำเหล็กตัดของเก่าจากหน้าต่างโรงพิมพ์ จำนวน 8 บานออก และติดตั้งเหล็กตัดที่ทำขึ้นใหม่แทนของเดิม โดยรายละเอียดของเหล็กตัดได้นำบทกวีของ คาริล ยิบราน มาตัดเป็นลวดลายตัวอักษรบนหน้าต่างเหล็กตัด แสดงข้อความที่มี</p> <p>ความหมายเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ เราจึงมีความคิดเห็นว่าคุณค่าของผลงานชิ้นนี้คือ ความกลมกลืนของตัวผลงานที่เป็นหน้าต่างเหล็กตัด กับพื้นที่ที่ถูกติดตั้ง ซึ่งเป็นโรงพิมพ์เก่า ผู้ชมจะต้องเป็นผู้สังเกตผลงาน รวมถึงตีความข้อความที่อยู่บนหน้าต่างเหล็กตัดแต่ละบานเหล่านี้เอง</p>

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
11		<p>ทำไมงานชิ้นนี้ของ สุโรจนา เศรษฐบุตร์ และ นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์ เป็น จัดวาง เฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน</p> <ul style="list-style-type: none"> เลือกสถานที่ติดตั้งเฉพาะ 	<p>วิเคราะห์ผลงานของ สุโรจนา เศรษฐบุตร์ และ นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์ พบว่าเป็น จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์กลมกลืน เพราะศิลปินเข้าไปติดตั้งผลงานในสถานที่</p>
		<ul style="list-style-type: none"> หากเคลื่อนย้ายความหมายงานจะเปลี่ยน ผลงานติดตั้งอย่างกลมกลืนกับพื้นที่ ผู้ชมอยู่ร่วมกับผลงาน แต่ไม่มีส่วนร่วมในทางประวัติศาสตร์ หรือ การวิเคราะห์ 	<p>จริงอีกทั้งผลงานยังอยู่ร่วมกับพื้นที่อย่างแนบเนียนมาก เมื่อผู้ชมเข้าชมผลงาน หากไม่ทันสังเกตอาจมองไม่เห็นผลงานที่ถูกติดตั้งจนกลืนหายไปจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่</p>
12		<p>ขอบคุณที่ติดตาม THE END</p>	<p>จบแล้วจ้ากับตอนที่ 3 "เลือกที่มาจัดวาง" ตอนสุดท้ายของสื่อการเรียนรู้ "กอง ตัด จัด วาง" ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ทุกท่านเป็นอย่างไรกันบ้าง? เริ่มแยกผลงาน "จัดวาง เฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)" กับ</p>

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการแก้ไขสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ตาม
คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ชุดสื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง หลังการแก้ไข			
ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง			
แผ่นที่	ภาพหลังแก้ไข	ข้อความในภาพหลังแก้ไข	ข้อความลงสื่อออนไลน์ หลังการแก้ไข
			"จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธ์ กลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)" ได้ บ้างรึยัง? เราหวังเป็นอย่าง ยิ่งว่าผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ทุก ท่านจะเกิดความเข้าใจใน เรื่องศิลปะจัดวางมากยิ่งขึ้น ฝากเพื่อน ๆ กด Like กด Share ด้วยนะ แล้วพบกัน ใหม่โอกาสหน้า ขอบคุณทุก ท่านที่ติดตามค่ะ

การเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ชุดกอดติดจัดวาง

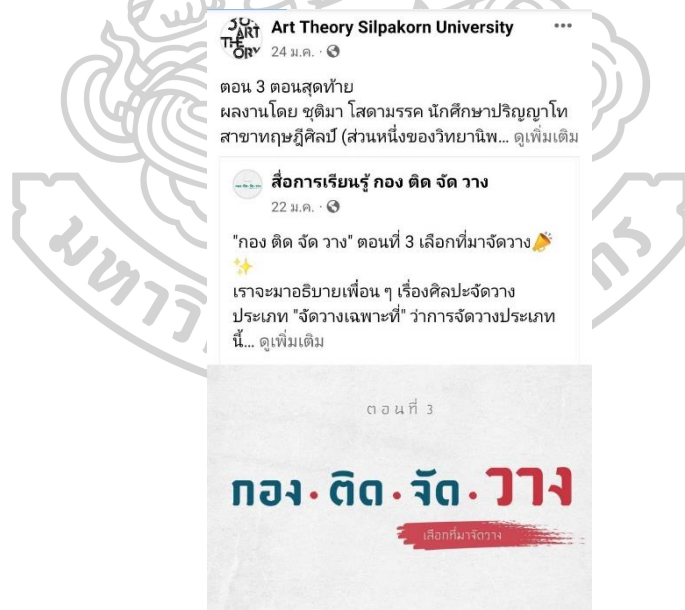
ในส่วนของเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ชุด กอด ติด จัด วาง ผู้วิจัยได้เลือกเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ดังกล่าวลงในสื่อโซเชียลมีเดีย หรือ Facebook ผ่านกลุ่ม Art Theory Silpakorn University เพราะในกลุ่มนี้มีผู้ติดตาม จำนวน 4,984 คน ซึ่งผู้วิจัยมีความประสงค์ให้ผลงานสื่อการเรียนรู้ถูกเผยแพร่ไปในวงกว้าง และต้องการให้กลุ่มนักศึกษาศิลปะ หรือบุคคลทั่วไป เห็นสื่อการเรียนรู้ของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้เลือกวันรวมถึงช่วงเวลาในการเผยแพร่สื่อดังนี้ ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ทำการเผยแพร่ในวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 18.30 น. ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ทำการเผยแพร่วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 20.00 น. และตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ทำการเผยแพร่วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 20.00

ภาพที่ 130 การเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง ในวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 18.30 น.

ภาพที่ 131 การเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ ทำการเผยแพร่วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 20.00 น.

ภาพที่ 132 การเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง ทำการเผยแพร่วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 20.00 น.

ตัวอย่างแบบประเมินสำหรับบุคคลที่เรียนศิลปะ และบุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน

ในส่วนการประเมินสื่อการเรียนรู้อินโฟกราฟิกชุด กอง ตัด จัด วาง สำหรับบุคคลที่เรียนศิลปะ และบุคคลทั่วไป ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ทั้งหมด 3 ตอน โดยในแต่ละตอนแบ่งหัวข้อการประเมินออกเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ดังนี้ 1. ด้านเนื้อหา 2. ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้ และ 3. หลังใช้สื่อการเรียนรู้ เพื่อทำการวิเคราะห์ผลของการใช้งานสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง จากผู้ใช้สื่อ

ตัวอย่างแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง สำหรับบุคคลที่เรียนศิลปะ และบุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง

แบบประเมินสำหรับผู้ใช้อสื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง

เพศ: ชาย หญิง

อายุ: 15-20 ปี 21-25 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี มากกว่า 36 ปี

วุฒิการศึกษา: ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

ความสนใจเรื่องศิลปะ: สนใจแต่ไม่เคยศึกษา สนใจและเริ่มศึกษา
 สนใจและกำลังศึกษา ไม่สนใจ

คำชี้แจง ทำเครื่องหมายถูกต้อง(✓)ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับคะแนนการประเมิน 5=ดีมาก 4=ดี 3=ปานกลาง 2=พอใช้ 1=ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาภายในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไป และนักศึกษาศิลปะ					
1.2 เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา					
1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้					
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสมเข้าใจง่าย					
1.5 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อการเรียนรู้					
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้					

1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งคำศัพท์ และไวยากรณ์					
1.8 สื่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ อยากรู้หาข้อมูลเพิ่มเติม					
2. ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้					
2.1 สื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความน่าสนใจ และเข้าใจง่าย					
2.2 การออกแบบสื่อการเรียนรู้มีความสมดุลใน เรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง					
2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความ เหมาะสมกับเนื้อหา					
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และภาพประกอบไป ในทิศทางเดียวกัน					
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้ อย่างน่าสนใจ					
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความ ชัดเจน					
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้					
3. หลังใช้สื่อการเรียนรู้					
3.1 ความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางในไทย					
3.2 ความต้องการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องศิลปะจัด วางในไทย					
3.3 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง สำหรับบุคคลที่เรียน
ศิลปะ และบุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่

แบบประเมินสำหรับผู้ใช้อสื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่

เพศ: ชาย หญิง

อายุ: 15-20 ปี 21-25 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี มากกว่า 36 ปี

วุฒิการศึกษา: ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

ความสนใจเรื่องศิลปะ: สนใจแต่ไม่เคยศึกษา สนใจและเริ่มศึกษา
 สนใจและกำลังศึกษา ไม่สนใจ

คำชี้แจง ทำเครื่องหมายถูกต้อง(✓)ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับคะแนนการประเมิน 5=ดีมาก 4=ดี 3=ปานกลาง 2=พอใช้ 1=ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาภายในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไป และนักศึกษาศิลปะ					
1.2 เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา					
1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้					
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย					
1.5 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อการเรียนรู้					
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้อสื่อการเรียนรู้					

1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งคำศัพท์ และไวยากรณ์					
1.8 สื่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ อยากรักษาหาข้อมูลเพิ่มเติม					
2. ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้					
2.1 สื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความน่าสนใจ และเข้าใจง่าย					
2.2 การออกแบบสื่อการเรียนรู้มีความสมดุลใน เรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง					
2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความ เหมาะสมกับเนื้อหา					
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และภาพประกอบไป ในทิศทางเดียวกัน					
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้ อย่างน่าสนใจ					
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความ ชัดเจน					
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้					
3. หลังใช้สื่อการเรียนรู้					
3.1 ความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางในไทย					
3.2 ความต้องการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องศิลปะจัดวางในไทย					
3.3 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง สำหรับบุคคลที่เรียน
ศิลปะ และบุคคลทั่วไป จำนวน 10 ท่าน ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง

แบบประเมินสำหรับผู้ใช้อสื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง

เพศ: ชาย หญิง

อายุ: 15-20 ปี 21-25 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี มากกว่า 36 ปี

วุฒิการศึกษา: ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

ความสนใจเรื่องศิลปะ: สนใจแต่ไม่เคยศึกษา สนใจและเริ่มศึกษา
 สนใจและกำลังศึกษา ไม่สนใจ

คำชี้แจง ทำเครื่องหมายถูกต้อง(✓)ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับคะแนนการประเมิน 5=ดีมาก 4=ดี 3=ปานกลาง 2=พอใช้ 1=ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาภายในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไป และนักศึกษาศิลปะ					
1.2 เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา					
1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้อสื่อการเรียนรู้					
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย					
1.5 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อการเรียนรู้					
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้อสื่อการเรียนรู้					

1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งคำศัพท์ และไวยากรณ์					
1.8 สื่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้ใช้อ่านการเรียนรู้ อยากรู้หาข้อมูลเพิ่มเติม					
2 ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้					
2.1 สื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความน่าสนใจ และเข้าใจง่าย					
2.2 การออกแบบสื่อการเรียนรู้มีความสมดุลในเรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง					
2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และภาพประกอบไปในทิศทางเดียวกัน					
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างน่าสนใจ					
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความชัดเจน					
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้					
1. หลังใช้สื่อการเรียนรู้					
3.1 ความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางในไทย					
3.2 ความต้องการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องศิลปะจัดวางในไทย					
3.3 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

การประเมินของนักศึกษาศิลปะจำนวน 10 ท่าน และบุคคลทั่วไปจำนวน 10 ท่าน

เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ผลการใช้งานสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง จากผู้ใช้สื่อ ผู้วิจัยจึงขอแสดงผลเพื่อจำแนก และวิเคราะห์การประเมิน ผ่านตารางสรุปค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ตอน โดยผู้วิจัยได้แบ่งสัดส่วนค่าเฉลี่ยดังนี้ ค่าเฉลี่ย 0% - 49% = F หรือ ไม่ผ่านการประเมิน, ค่าเฉลี่ย 50% - 59% = D หรือ ผ่านการประเมินขั้นต่ำที่กำหนด, ค่าเฉลี่ย 60% - 69% = C หรือ ปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 70% - 79% = B หรือ ดี และ ค่าเฉลี่ย 80% - 100% = A หรือ ดีมาก

สรุปการประเมินผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 1 โดยนักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไป

จากการสุ่มเก็บแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ดิต จัด วาง” ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง จากนักศึกษาศิลปะ ทั้งหมด 10 คน เพศชาย 4 คน เพศหญิง 6 คน ช่วงอายุ 21 – 25 ปี 1 คน อายุ 26 – 30 ปี 7 คน อายุ 31 – 35 ปี 2 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี 7 คน ระดับปริญญาโท 3 คน มีความสนใจเรื่องศิลปะและกำลังศึกษา 10 คน การสุ่มเก็บแบบประเมินจากบุคคลทั่วไป ทั้งหมด 10 คน เพศชาย 4 คน เพศหญิง 6 คน ช่วงอายุ 15 – 20 ปี 2 คน อายุ 21 – 25 ปี 2 คน อายุ 26 – 30 ปี 5 คน อายุมากกว่า 36 ปี 1 คน วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 3 คน ปริญญาตรี 6 คน ปริญญาโท 1 คน มีความสนใจแต่ไม่เคยศึกษาศิลปะ 6 คน มีความสนใจและเริ่มศึกษาศิลปะ 3 คน มีความสนใจเรื่องศิลปะและกำลังศึกษา 1 คน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย ต่อจากนี้ผู้วิจัยจะขอแสดงผลสรุปการสุ่มเก็บแบบประเมิน สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง จากผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นนักศึกษา ศิลปะ จำนวน 10 คน และ บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน ในรูปแบบตาราง

ตารางสรุปการประเมินของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง

ตารางที่ 9 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้ใช้อสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง

ตารางสรุปการประเมินของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง										
รายการประเมิน	นักศึกษาศิลปะจำนวน 10 คน					บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน				
	A	B	C	D	F	A	B	C	D	F
1. ด้านเนื้อหา										
1.1 เนื้อหาภายในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไปและนักศึกษาศิลปะ	90%					92%				
1.2 เนื้อหา มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา	90%					92%				
1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้	92%					94%				
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย	92%					92%				
1.5 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อการเรียนรู้	96%					92%				
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้	90%					92%				
1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้องชัดเจน ทั้งคำศัพท์และไวยากรณ์	92%					92%				
1.8 สื่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้ใช้อสื่อการเรียนรู้อยากศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม	92%					90%				

ตารางที่ 9 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง (ต่อ)

ตารางสรุปการประเมินของผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง										
รายการประเมิน	นักศึกษาศิลปะจำนวน 10 คน					บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน				
	A	B	C	D	F	A	B	C	D	F
2. ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้										
2.1 สื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความน่าสนใจ และเข้าใจง่าย	92%					90%				
2.2 การออกแบบสื่อการเรียนรู้มีความสมดุลในเรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง	92%					94%				
2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	92%					92%				
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และภาพประกอบไปในทิศทางเดียวกัน	94%					94%				
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างน่าสนใจ	88%					90%				
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความชัดเจน	92%					90%				
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้	94%					96%				
3. หลังใช้สื่อการเรียนรู้										
3.1 ความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางในไทย	88%					88%				
3.2 ความต้องการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องศิลปะจัดวางในไทย	90%					88%				
3.3 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	96%					96%				

สรุปการประเมินผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 2 โดยนักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไป

จากการสุ่มเก็บแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ จากนักศึกษาศิลปะ ทั้งหมด 10 คน เพศชาย 7 คน เพศหญิง 3 คน ช่วงอายุ 21 – 25 ปี 2 คน อายุ 26 – 30 ปี 6 คน อายุ 31 – 35 ปี 2 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี 10 คน มีความสนใจเรื่องศิลปะและกำลังศึกษา 10 คน การสุ่มเก็บแบบประเมินจากบุคคลทั่วไป ทั้งหมด 10 คน เพศชาย 3 คน เพศหญิง 7 คน ช่วงอายุ 15 – 20 ปี 1 คน อายุ 21 – 25 ปี 1 คน อายุ 26 – 30 ปี 4 คน อายุ 31 – 35 ปี 1 คน อายุมากกว่า 36 ปี 3 คน วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 1 คน ปริญญาตรี 6 คน ปริญญาโท 2 คน ปริญญาเอก 1 คน มีความสนใจแต่ไม่เคยศึกษาศิลปะ 7 คน มีความสนใจและเริ่มศึกษาศิลปะ 2 คน มีความสนใจเรื่องศิลปะและกำลังศึกษา 1 คน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย ต่อจากนี้ผู้วิจัยจะแสดงผลสรุปการสุ่มเก็บแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ จากผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นนักศึกษาศิลปะ จำนวน 10 คน และ บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน ในรูปแบบตาราง

ตารางสรุปการประเมินของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่

ตารางที่ 10 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่

ตารางสรุปการประเมินของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่										
รายการประเมิน	นักศึกษาศิลปะจำนวน 10 คน					บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน				
	A	B	C	D	F	A	B	C	D	F
1. ด้านเนื้อหา										
1.1 เนื้อหาภายในสื่อการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไป และนักศึกษาศิลปะ	90%					94%				
1.2 เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา	88%					90%				

ตารางที่ 10 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้ใช้อีการเรียนรู้อุด กง ติต จิต วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ (ต่อ)

ตารางสรุปการประเมินของผู้ใช้อีการเรียนรู้อุด กง ติต จิต วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่										
รายการประเมิน	นักศึกษาศิลปะจำนวน 10 คน					บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน				
	1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้ใช้อีการเรียนรู้อุด	94%					92%			
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย	92%					98%				
1.5 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างอีการเรียนรู้อุด	96%					94%				
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ใช้อีการเรียนรู้อุด	94%					90%				
1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งคำศัพท์ และ ไวยากรณ์	96%					96%				
1.8 อีการเรียนรู้อุดกระตุ้นให้ผู้ใช้อีการเรียนรู้อุดอยากศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม	86%					96%				
2. ด้านการออกแบบอีการเรียนรู้อุด										
2.1 อีการเรียนรู้อุดที่ออกแบบมีความน่าสนใจ และเข้าใจง่าย	90%					96%				
2.2 การออกแบบอีการเรียนรู้อุด มีความสมดุลในเรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง	88%					94%				

ตารางที่ 10 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้ใช้อัลบั้มการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ (ต่อ)

ตารางสรุปผลการประเมินของผู้ใช้อัลบั้มการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่										
รายการประเมิน	นักศึกษาศิลปะจำนวน 10 คน					บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน				
	2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	90%					92%			
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และ ภาพประกอบไปในทิศทางเดียวกัน	90%					96%				
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างน่าสนใจ	88%					92%				
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความชัดเจน	94%					96%				
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้	94%					90%				
3. หลังใช้สื่อการเรียนรู้										
3.1 ความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางในไทย	88%					90%				
3.2 ความต้องการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องศิลปะจัดวางในไทย	86%					90%				
3.3 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	90%					92%				

สรุปการประเมินผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ตอนที่ 3 โดยนักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไป

จากการสุ่มเก็บแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด “กอง ตัด จัด วาง” ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวางจากนักศึกษาศิลปะ ทั้งหมด 10 คน เพศชาย 2 คน เพศหญิง 8 คน ช่วงอายุ 21 – 25 ปี 4 คน อายุ 26 – 30 ปี 4 คน อายุ 31 – 35 ปี 2 คน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี 2 คน ปริญญาโท 8 คน มีความสนใจเรื่องศิลปะและเริ่มศึกษา 2 มีความสนใจเรื่องศิลปะและกำลังศึกษา 8 คน การสุ่มเก็บแบบประเมินจากบุคคลทั่วไป ทั้งหมด 10 คน เพศชาย 3 คน เพศหญิง 7 คน ช่วงอายุ 15 – 20 ปี 1 คน อายุ 21 – 25 ปี 1 คน อายุ 26 – 30 ปี 5 คน อายุ 31 – 35 ปี 1 คน อายุมากกว่า 36 ปี 2 คน วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 1 คน ปริญญาตรี 6 คน ปริญญาโท 2 คน ปริญญาเอก 1 คน มีความสนใจแต่ไม่เคยศึกษาศิลปะ 6 คน มีความสนใจและเริ่มศึกษาศิลปะ 3 คน มีความสนใจเรื่องศิลปะและกำลังศึกษา 1 คน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย ต่อจากนี้ผู้วิจัยจะแสดงผลสรุปการสุ่มเก็บแบบประเมินสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง จากผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เป็นนักศึกษาศิลปะ จำนวน 10 คน และ บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน ในรูปแบบตาราง

ตารางสรุปการประเมินของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง

ตารางที่ 11 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง

ตารางสรุปการประเมินของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง										
รายการประเมิน	นักศึกษาศิลปะจำนวน 10 คน					บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน				
	A	B	C	D	F	A	B	C	D	F
1. ด้านเนื้อหา										
1.1 เนื้อหาภายในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบุคคลทั่วไป และนักศึกษาศิลปะ	86%					94%				
1.2 เนื้อหา มีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นที่ยอมรับตามสาขาวิชา	90%					90%				

ตารางที่ 11 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้สื่อข่าวการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง
จัดวาง (ต่อ)

ตารางสรุปการประเมินของผู้สื่อข่าวการเรียนรู้ กอง ติด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง									
รายการประเมิน	นักศึกษาศิลปะจำนวน 10 คน				บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน				
	1.3 เนื้อหาเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ผู้สื่อข่าวการเรียนรู้	90%					86%		
1.4 การจัดลำดับเนื้อหาในการนำเสนอเหมาะสม เข้าใจง่าย	94%					96%			
1.5 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสื่อการเรียนรู้	94%					90%			
1.6 ลักษณะภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้สื่อข่าวการเรียนรู้	94%					98%			
1.7 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งคำศัพท์ และ ไวยากรณ์	94%					96%			
1.8 สื่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้สื่อข่าวเรียนรู้อยากศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม	92%					90%			
2. ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้									
2.1 สื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความน่าสนใจ และเข้าใจง่าย	90%					92%			
2.2 การออกแบบสื่อการเรียนรู้มีความสมดุลในเรื่องของเนื้อหา และภาพตัวอย่าง	90%					94%			

ตารางที่ 11 ตารางสรุปผลการประเมินจากผู้สื่อข่าวการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง (ต่อ)

ตารางสรุปการประเมินของผู้สื่อข่าวการเรียนรู้ กอง ตัด จัด วาง ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง									
รายการประเมิน	นักศึกษาศิลปะจำนวน 10 คน				บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน				
	2.3 ภาพกราฟิกที่ใช้ในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	92%				96%			
2.4 สื่อการเรียนรู้มีเนื้อหา และ ภาพประกอบไปในทิศทางเดียวกัน	90%				96%				
2.5 สื่อการเรียนรู้จัดวางองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างน่าสนใจ	92%				92%				
2.6 ลำดับในการนำเสนอสื่อการเรียนรู้มีความชัดเจน	92%				96%				
2.7 ความสะดวกของการใช้สื่อการเรียนรู้	88%				96%				
3. หลังใช้สื่อการเรียนรู้									
3.1 ความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางในไทย	94%				96%				
3.2 ความต้องการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องศิลปะจัดวางในไทย	96%				88%				
3.3 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์	90%				90%				

วิเคราะห์ผลการประเมินจากผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง

จากการสุ่มเก็บแบบประเมินจากผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ทั้ง 3 ตอน เป็นนักศึกษาศิลปะ ตอนละ 10 คน และ บุคคลทั่วไป ตอนละ 10 คน สามารถสรุปผลได้ว่าผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้มีความเข้าใจในเนื้อหาอยู่ในระดับดีมากทั้ง 3 ตอน เพราะเมื่อดูจากผลประเมินผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ทั้ง 3 ตอน ตามหัวข้อย่อยด้านเนื้อหาไม่ต่ำกว่า 80% ทุกหัวข้อย่อย ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้สรุปผลได้ว่าผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ มีความสนใจในสื่อการเรียนรู้ครั้งนี้ รวมถึงสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดของสื่อการเรียนรู้ออกแบบอินโฟกราฟิกอยู่ในระดับดีมาก เพราะเมื่อดูจากผลประเมินผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ทั้ง 3 ตอน ตามหัวข้อย่อยด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยรวมไม่ต่ำกว่า 88% ทุกหัวข้อย่อย และด้านความเข้าใจหลังจากใช้สื่อการเรียนรู้สรุปผลได้ว่าผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้มีความเข้าใจเรื่องศิลปะจัดวางในไทย รวมถึงมีความต้องการศึกษาเพิ่มเติม และนำองค์ความรู้ที่ได้จากการใช้สื่อการเรียนรู้ชุดนี้ไปใช้ประโยชน์ในอนาคตอยู่ในระดับดีมาก เพราะเมื่อดูจากผลประเมินผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ทั้ง 3 ตอน ตามหัวข้อย่อยหลังใช้สื่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยรวมไม่ต่ำกว่า 88% ทุกหัวข้อย่อย

สรุปผลวิเคราะห์การประเมินของผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ชุด กอง ดิต จัด วาง ทั้ง 3 ตอน โดยการสุ่มเก็บแบบประเมินจากนักศึกษาศิลปะ จำนวน 10 คน และบุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน พบว่าทั้งผู้ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ที่เป็นนักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไป สามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาศิลปะจัดวางของสื่อการเรียนรู้ชุดนี้ได้อยู่ในระดับดีมาก รวมถึงผู้ใช้อุปกรณ์ยังสามารถเข้าถึงข้อมูลเรื่องศิลปะจัดวางในไทยได้ง่ายขึ้นผ่านการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้รูปแบบอินโฟกราฟิก และสื่อการเรียนรู้ชุดนี้ยังช่วยให้ผู้ใช้นำองค์ความรู้ที่ได้ไปเป็นหลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางในไทยต่อไป

บทที่ 6

บทสรุปผลการวิจัย

บทสรุป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นเรื่องการศึกษาและรวบรวมข้อมูลศิลปะจัดวางในไทย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกประเภท ผู้วิจัยใช้หลักทฤษฎีการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางของ มาร์ค โรเซนทอล (Mark Rosenthal) มาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกผลงานของศิลปินไทยที่ผู้วิจัยเลือก จำนวน 19 ท่าน 34 ผลงาน โดยการสร้างนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้เรื่องศิลปะจัดวางแล้วเผยแพร่ผ่าน สื่อโซเชียลมีเดีย Facebook เพื่อให้นักศึกษาศิลปะ หรือบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องศิลปะจัดวางในไทยมากขึ้น โดยหลักทฤษฎีดังกล่าว สามารถแบ่งประเภทศิลปะ จัดวางออกเป็น 2 รูปแบบหลักคือ

1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) พบว่าศิลปินไทยที่ผู้วิจัยศึกษา สร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบนี้รวมทั้งสิ้น 15 ท่าน 25 ผลงาน โดยสามารถจำแนกผลงานตามลักษณะ ย่อยได้ดังนี้

1.1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ดินตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) มีผลงานจากศิลปินไทยที่เข้าข่ายลักษณะย่อยนี้ 23 ผลงาน

1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แผลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) มีผลงานจากศิลปินไทยที่เข้าข่ายลักษณะย่อยนี้ 2 ผลงาน

2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) พบว่าศิลปินไทยที่ผู้วิจัยศึกษาสร้างสรรค์ ผลงานในรูปแบบนี้รวมทั้งสิ้น 8 ท่าน 9 ผลงาน โดยสามารถจำแนกผลงานตามลักษณะย่อยได้ดังนี้

2.1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) มีผลงานจากศิลปินไทยที่เข้าข่ายลักษณะย่อยนี้ 3 ผลงาน

2.2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมผัสกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) มีผลงานจากศิลปินไทยที่เข้าข่ายลักษณะย่อยนี้ 6 ผลงาน

จากบทที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาประเภทของสื่อการเรียนรู้ โดยสื่อการเรียนรู้แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1. สื่อสิ่งพิมพ์ 2. สื่อเทคโนโลยี และ 3. สื่ออื่น ๆ โดยประเภทของสื่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการสร้างสื่อการเรียนรู้คือ สื่อเทคโนโลยี นอกจากนี้ผู้วิจัยยังศึกษาประเภทของอินโฟกราฟิก ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. อินโฟกราฟิกที่เน้นด้านผลสำรวจ หรืองานวิจัย (Explorative) และ 2.

อินโฟกราฟิกที่เน้นไปด้านการถ่ายทอดข้อมูล (Narrative) โดยประเภทของอินโฟกราฟิกที่ผู้วิจัยเลือกใช้เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้คือ อินโฟกราฟิกที่เน้นไปด้านการถ่ายทอดข้อมูล (Narrative)

หลังจากนี้ผู้วิจัยจะขอสรุปทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสื่อการเรียนรู้ในผลงานวิจัยชุดนี้ คือ แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้ หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ และหลักองค์ประกอบศิลปะในการออกแบบ ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

จากการศึกษาผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตเป็นแนวคิดหลักในการสร้างสื่อการเรียนรู้ เพราะสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตีต จัด วาง ของผู้วิจัยถูกเผยแพร่ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย หรือสื่อ Facebook จึงถือเป็นการเปิดโอกาสการเข้าถึงข้อมูลแก่นักศึกษาศิลปะ หรือบุคคลทั่วไป ที่สนใจหรือต้องการศึกษาเรื่องศิลปะจัดวางภายในไทยได้ง่ายมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเป็นรูปแบบการศึกษาที่ไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบไปด้วยการศึกษาภายในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย จึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยชุดนี้คือ ผู้ใช้สื่อจะสามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อศึกษาหาความรู้เรื่องศิลปะจัดวางจากสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตีต จัด วาง ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ตามความต้องการของผู้ใช้สื่อได้ตลอดเวลา

2. หลักทฤษฎีการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Context)

หลักทฤษฎีการเรียนรู้แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Context) เป็นหลักทฤษฎีที่มุ่งเน้นความสำคัญของการเรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กันกับประสบการณ์ของผู้เรียน และในบริบทการทำงานของผู้เรียน เป็นการพยายามช่วยผู้เรียนให้เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ขณะเดียวกันก็เป็นการโยงความรู้เดิมให้เข้ากับความรู้ใหม่ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าหลักทฤษฎีดังกล่าวเหมาะกับการให้ผู้ใช้อินโฟกราฟิกการเรียนรู้สามารถศึกษาเพิ่มเติมภายหลังการศึกษาได้จากช่องทางโซเชียลมีเดีย รวมถึงสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้ของผู้วิจัยไปใช้ในการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางในไทยภายหลังจากศึกษาสื่อการเรียนรู้ จึงถือเป็นการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผลงานวิจัยชุดนี้

3. หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้

จากการศึกษาทฤษฎีของ คาร์เพนเตอร์ และเอดการ์ เดล (C. R. Carpenter and Edgar Dale) ได้ประมวลหลักการ และทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษาในลักษณะของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพออกเป็น 10 ประเด็น แต่ในผลงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเฉพาะประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ทั้งหมด 7 ประเด็น ดังนี้ คือ

1. หลักการจูงใจ
2. การพัฒนามโนทัศน์ส่วนบุคคล
3. กระบวนการเลือกและการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยี
4. การจัดระเบียบประสบการณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา
5. อัตราการสอนสื่อในการเรียนการสอน
6. ความชัดเจนความสอดคล้องและความเป็นผล
7. การถ่ายโยงที่ดี

4. หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้

จากการศึกษาหลักการ และทฤษฎี ของศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ (The Ohio State University) เอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale) ได้กล่าวถึงเรื่องราวการสอนว่า เพื่อช่วยให้การสอนเชิงแนวคิด (Teaching of Concepts) ได้ผล ควรใช้กรวยประสบการณ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนของประสบการณ์ที่ผู้จัดให้ผู้เรียนเรียนจากประสบการณ์ตรง ไปจนถึงรูปธรรม และประสบการณ์นามธรรมในที่สุด โดย เอ็ดการ์ เดล ได้ทำการวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- ประสบการณ์ตรง (Enactive)
- ประสบการณ์ในลักษณะรูปภาพ (Iconic)
- ประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมสูง (Symbolic)

ซึ่งผลงานสื่อการเรียนรู้ของผู้วิจัยจัดทำในรูปแบบอินโฟกราฟิก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้หลักประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะได้รับเป็น ประสบการณ์ในลักษณะรูปภาพ (Iconic) โดยใช้ลักษณะเป็นภาพนิ่ง การบันทึกเสียง และวิทยุ (Recording, Radio and Still Pictures) ร่วมกับการเลือกใช้หลักประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมสูง (Symbolic) และลักษณะทัศนสัญลักษณ์ (Visual Symbols)

5. หลักองค์ประกอบศิลปะในการออกแบบ

จากการศึกษาพบว่าหลักองค์ประกอบศิลปะสามารถแบ่งแยกย่อยได้เป็นสิ่งต่าง ๆ มากมายหลายรูปแบบ ผู้ที่ทำงานออกแบบมักศึกษาความหมาย และอารมณ์ที่ได้จากการจัดองค์ประกอบรูปแบบต่าง ๆ อย่างอิสระ ทำให้ผลงานที่ได้เป็นไปตามความคิด รสนิยม และประสบการณ์ของผู้ออกแบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเลือกใช้หลักทัศนธาตุเป็นหลักองค์ประกอบในการออกแบบสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ดัด จัด วาง ของผู้วิจัยดังนี้

1. จุด (Point)
2. เส้น (Line)
3. น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา (Tone)
4. พื้นที่ว่าง (space)
5. สี (Colour)

นอกเหนือไปจากหลักทัศนธาตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ตัด จัด วาง แล้วผู้วิจัยได้เลือกใช้หลักการจัดวางในงานออกแบบ ควบคู่ไปกับหลักทัศนธาตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้ เพื่อเป็นส่วนเสริมให้สื่อการเรียนรู้ของผู้วิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น คือ

1. การจัดวางรูปร่างหรือรูปทรงในงานกราฟิก
2. การจัดวางพื้นที่ว่างในงานกราฟิก
3. ความสมมาตร และความไม่สมมาตรในงานออกแบบ
4. จังหวะในงานออกแบบ
5. ความกลมกลืนในงานออกแบบ
6. การสร้างสภาพสีโดยรวมในงานออกแบบ
7. การใช้สีขัดกันในงานออกแบบ
8. ขนาด และระยะของรูปร่างรูปทรงในงานออกแบบ

จากบทที่ 3 และ บทที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และเลือกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางจากศิลปินไทยจำนวน 19 ท่าน ผลงานทั้งหมด 34 ผลงาน ที่เข้าหลักทฤษฎีของ มาร์ค โรเซนทอล จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกผลงานที่ตรงตามหลักของทฤษฎีลักษณะละ 2 ผลงาน โดยศิลปิน และผลงานจากศิลปินไทยที่ผู้วิจัยเลือกเพื่อลงในสื่อการเรียนรู้มีดังนี้

ผลงานที่นำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง

ในส่วนเนื้อหาของตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง จะเป็นการอธิบายเรื่อง ความเป็นมาของศิลปะจัดวาง การติดตั้งศิลปะจัดวาง และประเภทของศิลปะจัดวาง ดังนั้น เพื่อให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้เห็นภาพที่ชัดเจน และเข้าใจได้ง่าย ผู้วิจัยจึงเลือกยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินจากต่างประเทศเป็นหลัก รวม 9 ผลงาน ดังนี้

1. ตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบนเพดาน ผลงานของ Cai Guo-Qiang ชื่อผลงาน Murmuration (Landscape), ปี ค.ศ. 2019

2. ตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบริเวณมุมใดมุมหนึ่งของห้อง ผลงานของ Tadashi Kawamata ชื่อผลงาน kamel mennour, ปี ค.ศ. 2008
3. ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบนพื้น ผลงานของ Ai-Weiwei ชื่อผลงาน sunflower seeds, ปี ค.ศ. 2010
4. ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบนผนังห้อง ผลงานของ DONG HEE LEE ชื่อผลงาน Movement, ปี ค.ศ. 2011
5. ภาพตัวอย่างศิลปะจัดวางที่ติดตั้งผลงานบริเวณกลางแจ้ง ผลงานของ สนิทศน์ ประดิษฐ์ทัศนีย์ ชื่อผลงาน เขมอ (Mythical Escapism), ปี ค.ศ. 2013
6. ตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางลักษณะ Filled – Space Installation : Enchantments ผลงานของ Ai Weiwei ชื่อผลงาน Bang, ปี ค.ศ. 2013
7. ตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ Filled – Space Installation : Impersonations ผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 (History class Part 2), ปี พ.ศ. 2556
8. ตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ Site – Specific Installation : Interventions ผลงานของ Daniel Buren ชื่อผลงาน within and beyond the frame, ปี ค.ศ.1973
9. ตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางแบบ Site – Specific Installation : Rapprochements ผลงานของ Robert Irwin ชื่อผลงาน Black Rectangle – Scrim Veil – Natural Light, ปี ค.ศ. 1977

ผลงานที่นำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่

ในส่วนเนื้อหาของตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ เป็นการอธิบายเรื่องความหมายของศิลปะจัดวางประเภทที่ 1. จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ลักษณะคือ “1.1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments)” และ “1.2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations)” โดยผู้วิจัยได้อธิบายพร้อมยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทย เพื่อให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้สามารถเห็นภาพรวมของผลงานที่ศิลปินไทยที่สร้างสรรค์ศิลปะจัดวางรูปแบบ จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง (Filled – Space Installation) ลักษณะละ 2 ผลงาน รวม 4 ผลงาน ดังนี้

1. ศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ พัดยศ พุทธเจริญ ชื่อผลงาน ปริเปลือก เปลือก (Shed the Shells) ปี พ.ศ. 2546

2. ศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 1 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : ตื่นตาตื่นใจ (Filled – Space Installation : Enchantments) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ ปุณยวีร์ เอี่ยมสกุล ผลงาน BRIDE ปี พ.ศ. 2557

3. ศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ กมล เผ่าสวัสดิ์ ชื่อผลงาน หนีสื่อปะจระเข้ (Dilemma) ปี พ.ศ. 2543

4. ศิลปะจัดวางประเภทที่ 1 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ว่าง : แปลงโฉมจัดฉาก (Filled – Space Installation : Impersonations) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ ภาค 2 (History Class Part 2) ปี พ.ศ. 2556

ผลงานที่นำมายกตัวอย่างในสื่อการเรียนรู้ ตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง

ในส่วนเนื้อหาของตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง เป็นการอธิบายเรื่องความหมายของศิลปะจัดวางประเภทที่ 2. จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ลักษณะ คือ “2.1. จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions)” และ “2.2. จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements)” โดยผู้วิจัยได้อธิบายพร้อมยกตัวอย่างผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทย เพื่อให้ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้สามารถเห็นภาพรวมของผลงานที่ศิลปินไทยสร้างสรรค์ศิลปะจัดวางรูปแบบ จัดวางเฉพาะที่ (Site – Specific Installation) ลักษณะละ 2 ผลงาน รวม 4 ผลงาน ดังนี้

1. ศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ สุธี คุณาวิชยานนท์ ชื่อผลงาน ห้องเรียนประวัติศาสตร์ (ถนนราชดำเนิน) ปี พ.ศ. 2543

2. ศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 1 จัดวางเฉพาะที่ : บุกรุกแทรกแซง (Site – Specific Installation : Interventions) ผลงานของ กมล เผ่าสวัสดิ์ ชื่อผลงาน Song for the Dead Art Exhibition ปี พ.ศ. 2528

3. ศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 1 ลักษณะที่ 2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ สุโรจนา เศรษฐบุตร์ ชื่อผลงาน บางกอกเกมส์ ยินดีต้อนรับ (Welcome to Bangkok Games) ปี พ.ศ. 2541

4. ศิลปะจัดวางประเภทที่ 2 ตัวอย่างที่ 2 ลักษณะที่ 2 จัดวางเฉพาะที่ : สัมพันธกลมกลืน (Site – Specific Installation : Rapprochements) ผู้วิจัยเลือกยกตัวอย่างผลงานของ นิพันธ์ โอฬารนิเวศน์ ชื่อผลงาน คิดถึงคาริล ยิบราน (Window of Rethinking: Homage to Karhil Gibran) ปี พ.ศ. 2541

เมื่อผู้วิจัยคัดเลือกผลงานที่ใช้อย่างลงในสื่อการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำสื่อการเรียนรู้ ชุด “กอง ติด จัด วาง” จำนวน 3 ตอน เพื่อเผยแพร่ลงในสื่อโซเชียลมีเดีย หรือ Facebook ผ่านกลุ่ม Art Theory Silpakorn University โดยตอนที่ 1 รู้เรื่องเมื่อจัดวาง เผยแพร่วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 18.30 น. ตอนที่ 2 จัดวางเต็มพื้นที่ เผยแพร่วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 20.00 น. และตอนที่ 3 เลือกที่มาจัดวาง เผยแพร่วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2565 เวลา 20.00 เมื่อเผยแพร่ สื่อการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มเก็บแบบประเมินจากผู้ใช้อีเมลเป็นกระบวนการต่อไป

จากบทที่ 5 หลังจากการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง ทั้ง 3 ตอน ผู้วิจัยได้สุ่ม เก็บแบบประเมินจากผู้ใช้อีเมล เป็นนักศึกษาศิลปะ จำนวน 10 คน และ บุคคลทั่วไป จำนวน 10 คน พบว่าผู้ใช้อีเมลมีความเข้าใจในเนื้อหาอยู่ในระดับดีมากทั้ง 3 ตอน เพราะเมื่อดูจาก ผลประเมินของผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ตามหัวข้อแบบประเมินทั้ง 3 ตอน มีค่าเฉลี่ยรวมไม่ต่ำกว่า 80% ของทุกหัวข้อย่อย จึงสังเกตได้ว่าผู้ใช้อีเมลเรียนรู้ที่เป็นนักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไป สามารถทำ ความเข้าใจในเนื้อหาศิลปะจัดวางของสื่อการเรียนรู้ชุดนี้ได้อยู่ในระดับดีมาก รวมถึงผู้ใช้อีเมล ยังสามารถเข้าถึงข้อมูลเรื่องศิลปะจัดวางในไทยได้ง่ายขึ้น ผ่านการออกแบบชุดสื่อการเรียนรู้รูปแบบ อินโฟกราฟิกของผู้วิจัย อีกทั้งสื่อการเรียนรู้ชุดนี้ยังช่วยให้ผู้ใช้นำองค์ความรู้ที่ได้ไปเป็นหลักเกณฑ์ ในการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางในไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการสืบค้นข้อมูล และรวบรวมผลงานศิลปะจัดวางจากศิลปินไทย 19 ท่าน รวมผลงาน 34 ผลงาน และได้ใช้หลักทฤษฎีของมาร์ค โรเซนทอล เป็นเกณฑ์ในการแยกประเภท ผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทย จากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำสื่อการเรียนรู้ชุด กอง ติด จัด วาง ในรูปแบบอินโฟกราฟิก จำนวน 3 ตอน และเผยแพร่ลงโซเชียลมีเดีย หรือ Facebook เพื่อให้

นักศึกษาศิลปะ และบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผลงานศิลปะจัดวางภายในประเทศไทยนั้นมีการประสมของสื่อ วัสดุ หลากหลายรูปแบบ โดยส่วนใหญ่มักไม่ได้ถูกกำหนดรูปแบบที่ตายตัว ดังนั้นผลงานศิลปะจัดวางของศิลปินไทยบางผลงานอาจไม่เข้ากับหลักทฤษฎีการจำแนกประเภทศิลปะจัดวางของ มาร์ค โรเซนทอล และในส่วนของรูปแบบการผลิตสื่อการเรียนรู้นั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่ายังมีรูปแบบในการนำเสนอที่น่าสนใจอื่น ๆ อีกมาก เช่น จัดทำเป็นรูปแบบวีดิโอสื่อการเรียนรู้ อนิเมชันสื่อการเรียนรู้ หรือจัดทำเป็นสไลด์สื่อการสอน ซึ่งผู้วิจัยจะขอยกไปพิจารณาในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

รายการอ้างอิง

- จตุติพงษ์ ภูสุมาศ, **Principles Infographic : เปลี่ยนข้อมูลเข้าใจยากให้เป็นภาพที่ทรงพลัง**, (นนทบุรี: บริษัท ไอทีซี พีริเมียร์ จำกัด, 2560).
- ชลูด นิ่มเสมอ, **องค์ประกอบของศิลปะ**, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพฯ ฯ: สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2557).
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ, **เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด, 2526).
- ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล, **องค์ประกอบศิลป์เพื่องานกราฟิก**, (ปทุมธานี: มีเดีย อินเทลลิเจนซ์ เทคโนโลยี, 2559).
- ประหยัด จิระวรพงศ์, **หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา**, (กรุงเทพฯ ฯ: ศิลปาบรรณการ, 2529).
- พัตยศ พุทธเจริญ, **Mind Fulness**, (กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2546).
- ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์, **Conceptual Art ศิลปะแห่งความคิดที่ละทิ้งความงามและต่อต้านความสูงส่ง**, เข้าถึงเมื่อ 27 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://themomentum.co/conceptual-art/>
- มหาวิทยาลัยศิลปากรแห่งเอเชีย เอเชียเกมส์ ครั้งที่ 13, **กรุงเทพเมืองฟ้าอมร**, (กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2542).
- วรรรัตน์ อภินันท์กุล, **แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน**, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551).
- วิชัย สิทธิรัตน์, **ประติมากรรมแห่งจิตวิญญาณ the Sculpture of Spirit**, (กรุงเทพฯ: พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์, 2552).
- วิโชค มุกดามณี, **สื่อประสมและศิลปะจัดวางในประเทศไทย**, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545).
- วิไลภรณ์ ศรีไพศาล, "ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายด้วย Infographics." ใน **เอกสารความรู้สถาบันดำรงราชานุภาพ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**, 2559.
- ศิวินิต อรรถวุฒิกุล, **สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา Creative Media for Educative**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์, 2560).

- ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์, **ประวัติศาสตร์การออกแบบกราฟิก**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558).
- สมพร รอดบุญ, **การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 54**, (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศิลปภัณฑศึกษาวิทยาลัยศิลปากร, 2551), 145-50.
- สมลักษณ์ คล่องแคล่ว, **108 ศิลปินร่วมสมัยที่น่าจับตามอง**, (กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม, 2560).
- สมศักดิ์ เขาวงศาตพงศ์, "บทวิเคราะห์ผลงาน บางกอกเกมส์อินดิติชั่นรับของสุโรจนา เศรษฐบุตร." ใน **สูจิบัตรกรุงเทพฯเมืองฟ้าอมร**, 165. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2542.
- สรเสริญ สันติธัญวงศ์, **ศิลปะในศตวรรษที่ 20 พัฒนาการและจุดเปลี่ยนจากศิลปะสมัยใหม่ถึงหลังสมัยใหม่**, (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560).
- สุธี คุณาวิชยานนท์, **Visual Works**, เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงได้จาก <http://rama9art.org/sutee/visual.html>
- สุธี คุณาวิชยานนท์, **จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่ ว่าด้วยความพลิกผันของศิลปะจากประเพณีสู่สมัยใหม่และร่วมสมัย**, (กรุงเทพฯ: หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545).
- , **ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย: ตะวันตกและไทย**, (กรุงเทพฯ: โครงการสัมมนาอบรมความรู้ด้านทฤษฎีศิลปะสำหรับอาจารย์ผู้สอนทัศนศิลป์ ในระดับภูมิภาค และระดับชาติ, 2561).
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ, **การสร้างสื่อการสอน และนวัตกรรมการเรียนรู้...การพัฒนาผู้เรียน**, (ราชบุรี: บริษัท ธรรมรักษ์การพิมพ์ จำกัด, 2547).
- สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล, **ปรัชญาและโมทัศน์สังคมแห่งการเรียนรู้ Philosophies and Concepts of Learning Society**, (กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558).
- อภิรักษ์ โปษยานนท์, **นิทรรศการย้อนหลังตายก่อนดับ : การกลับมาของมณฑลเจียรบุญมา**, (กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม, 2548).
- BAK Art Biennale, **Kamol Phaosavasdi**, accessed February 11, 2020, available from <http://bab18.bkkartbiennale.com/profile/kamol-phaosavasdi-2/>
- BBC News, ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล “สุภาพสตรีแห่งดวงประทีป” หญิงร่ำรวยผู้เลือกช่วยชีวิตคนผ่านงานพยาบาล, เข้าถึงเมื่อ 25 มิถุนายน 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-52615479>
- CHARITBUTRA, NAPAT, **Pannaphan Yodmanee**, accessed December 17, 2019, available from <http://art4d.com/2018/03/pannaphan-yodmanee>

Caroline Roberts, *Graphic design visionaries* (London: Laurence King Publishing, 2015).

Mitchell, *The History of the Discovery of the Solar Spots*, accessed September 9, 2019, available from <https://www2.hao.ucar.edu/Education/FamousSolarPhysicists/christoph-scheiner>

Rosenthal, Mark, *Understanding Installation Art from Duchamp to Holzer* (New York: Prestel, 2003).

TUL, นิทรรศการเชิดชูเกียรติศาสตราจารย์เกียรติคุณกัญญา เจริญศุภกุล, เข้าถึงเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.artbangkok.com/?p=45759>

webtasarimtoplist.com, ศาสตราจารย์กมล ทัศนัญชลี ศิลปินแห่งชาติจิตรกรรมและสื่อผสม, เข้าถึงเมื่อ 21 ตุลาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://webtasarimtoplist.com/ศาสตราจารย์กมล-ทัศนัญชล/>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ชุตินา โสตามรรค
วัน เดือน ปี เกิด	3 กันยายน 2536
สถานที่เกิด	นนทบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2559 ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	74/25 หมู่ 3 ต.บางตลาด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

